

“Lliuro aquesta Encíclica social com una humil aportació a la reflexió perquè, davant de les diverses i actuals maneres d’eliminar o ignorar els altres, siguem capaços de reaccionar amb un nou somni de fraternitat i d’amistat social que no es quedi en paraules” (Tutti Fratelli 6).

“Anhelo que puguem fer renéixer entre tots un desig mundial de germanor... Somiem com una única humanitat, com a caminants de la mateixa carn humana, com a fills d’aquesta mateixa terra que ens acull a tots, cadascú amb la riquesa de la seva fe o de les seves conviccions, cadascú amb la seva pròpia veu, tots germans” (Tutti Fratelli 8).

PAX * 256

Gener 20 21

Una Encíclica en viñetas: Agustín de la Torre 'retrata' las siete claves de 'Fratelli Tutti'

PAPA FRANCISCO

PAPA FRANCISCO

PAPA FRANCISCO

PAPA FRANCISCO

PAPA FRANCISCO

PAPA FRANCISCO

PAPA FRANCISCO

EDITORIAL

US PRESTEM EL NÚMERO 256 DE PAX
GENER 2021

ELS GERMANS S'EXPRESSEN...
ELS GERMANS ES COMUNIQUEN...

PAX VOL SER UN MITJÀ D'EXPRESSION I DE COMUNICACIÓ ENTRE ELS GERMANS

Se us presenta el PAX n. 256 corresponent al GENER 2021. Hi ha diferents aspectes sobre el que estem vivint i que podem considerar com a «signes del nostre temps» que cal fer-hi atenció com ens insisteix el Papa.

1. Hi ha tres esdeveniments que són correlatius: Laudato si', Sínode de l'Amazònia i ara l'encíclica Fratelli Tutti i de fons la pandèmia que estem vivint. Ens demana el Papa el nostre sentit de responsabilitat en la rehabilitació del nostre planeta, perquè *"ningú se salva sol, que únicament és possible salvar-se junts"* (n. 32), és a dir que *"ens salvem tots o no se salva ningú"* (n. 137). És una incògnita per a tots, però sobretot per a les generacions futures. Aquesta Encíclica ha estat ben rebuda i llegida per molta gent, creient i no creient i per polítics que hi han dit la seva. També el Papa cita haver mantingut contactes amb el Patriarca ortodox Bartomeu i amb alguns Imams, sobre tot amb el Gran Imam Al-Tayyeb que cita 5 vegades. Trobareu alguns articles sobre Fratelli Tutti dels molts que han aparegut. Considerant-ho d'interès en trobareu un bon nombre en les pàgines de links i que podeu llegir només clicant els titulars que atreguin la vostra atenció. Els titulars, per si sols, ja donen una bona informació de sensibilització
2. També s'hi fa memòria de Pere Casaldàliga i del P. Manel Pousa, que són referents de vida evangèlica per llur testimoni de solidaritat humana.
3. Fent encara ressò de l'Any Jubilar del Tricentenari Lasal·lià s'hi inclou el record del Fundador en la seva última etapa en vida, de 1705-1719; i seguint les petjades de La Salle fem memòria dels 35 anys de postrevolució francesa de 1795 a 1830 amb la restauració de l'Institut amb el G. Frumence de Vicari General i dos Superiors Generals: Gerbaud i Guillaume de Jésus.
4. Se us brinda una tercera part de "El nostre estimat Districte de Catalunya", de 1936 a 1955. Segueix la presentació del Salm i el "Directori per a la catequesi del 2020". Hi ha l'entrevista al G. Virgili García i una presentació de les Germanes Guadalupe Lasal·lianes a Rwanda i una Crònica de Tami.
5. Fem memòria dels tres Germans que han estat cridats pel Pare: Alnoth Alemán Ochoa, Isidre Aloy i Colillas i Jordi Fernández Alòs, que recordem amb afecte i que seran els nostres intercessors.
6. Hi altres articles que són comentaris de vida consagrada i d'espiritualitat i d'interpretacions sobre els esdeveniments i que suggereixen línies orientatives
7. Segueixen els tradicionals Punts de reflexió, Lectures útils, anècdotes lasal·lianes i la presentació d'un film d'interès.

Desitjant sempre el bé en el present i en el futur personal, comunitari i institucional,

Els Consell de Direcció de PAX
GG. Lluís Diumenge, Josep Maria Pons,
Carles Giol, Jaume Palom, i Jaume Pujol

I TU, QUÈ TRIES?

G. Jaume Pujol i Bardolet

I tant com tenim per triar! És el lema que ens presideix aquest curs 2020-2021, i que haurà estat el punt de partença del nostres projectes personals i comunitaris. Venim de celebrar i de viure l'any del tricentenari del naixement de Fundador, any també dedicat a les vocacions lasal·lianes. El G. Superior General ens diu: *"Junts estem cridats a ser imaginatius i generadors"*. Fou el contingut del lema del curs passat. I encara el Consell General ens adreça un epíleg: *"Reimaginar la nostra vida de Germans"*. Per tant podem estar plens d'idees.

Ara cal que fem un discerniment espiritual de tot plegat, des de l'Evangelí, des del Fundador, des de les nombroses invitacions rebudes del Papa Francesc i dels Superiors... i a més, n'hi ha moltes més que ens venen dels mitjans de comunicació TV, ordinador, mòbil i del que vivim cada dia.

I així el lema d'aquest curs és una crida a la RESPONSABILITAT. Ens ho explicita molt bé el G. Román, Visitador Titular: *"El desafiament que ens brinda el lema d'aquest curs és una invitació explícita a DONAR RESPOSTA des de la nostra vida i a seguir escrivint la història lasal·liana amb inspiració i oberts al que és nou i que neix cada dia. Tot un repte en aquest moment particular que ens toca viure, i que hem d'afrontar amb molta creativitat i viure'l com un*

temps de gràcia".

La nostra comunitat per l'edat que tenim ja hem escrit alguns capítols de la història de l'Institut, però no ens hem d'aturar aquí, doncs la vida segueix evolucionant. Se'ns demana de seguir fent la nostra contribució al futur de l'Institut. Cada present, també cada present nostre, és creador de futur, diferent del passat encara que també s'hi inspi. Cada present és ple de possibilitats de tota mena... *I què triem?* A qui tenim estesa la nostra mà? Començant pels Germans de la nostra comunitat afermant la fraternitat comunitària; hi ha Germans més necessitats que d'altres. I fora de la nostra comunitat: a les altres comunitats i col·legis per l'interès que ens susciten les notícies que en rebem per part dels Germans i dels col·laboradors lasal·lians; l'evolució de l'Església i del món amb tantes famílies necessitades, també ens demanen respostes segons les nostres possibilitats. ¿Com? Per la pregària, la informació, donant ànims... tot acceptant que estem en una situació nova, tant des dels aspectes ecològics, com polítics, socials i eclesials cal donar les nostres respostes. Tots nosaltres també podem contribuir a un millor futur. Fratelli Tutti', Laudato si', Sínode amazònic ens presenten tota una actitud d'exigència.

Tot el món, la política, l'Església, la societat estan ja en ple procés de futur que sembla imparable i irreversible. Però hi podem aportar el nostre sentit de fe en la Providència de Déu, que en totes les situacions de crisi se n'ha sortit en bé de tothom. I nosaltres des de la nostra condició de consagrats hem de seguir essent referents de sentit de Déu, pel nostre testimoni, per més que a nivell del fer ens puguem sentir limitats.

Aquest és el punt de partença del nostre viure els projectes personal i comunitari. *L'ésser humà és conduït sempre, més enllà del seu present com Abraham i el mateix Fundador.*

Cardenal Tolentino: "Fratelli Tutti es un texto impactante, que nos compromete a todos a la transformación del mundo".

Es muy significativo que, en este momento de la pandemia, el Papa Francisco haya recuperado la fraternidad para decirnos que el camino es ese

Cardenal Tolentino

Tolentino ve la pandemia de COVID-19 como un hilo conductor de toda la encíclica, como un elemento que transforma el propio discurso del Papa y nos muestra la fraternidad como un grito de alerta

Vivimos una amnesia del sentido comunitario, y se supone que hay sectores de la sociedad que podemos descartar

Ampliar el concepto de ciudadanía y ver a los inmigrantes como oportunidades, porque son portadores de dones

Fratelli Tutti tiene que ser "un motor de pensamiento, de debate, de apertura, no puede ser sólo un texto que respetemos, sino un texto que traduzcamos en nuestra vida cotidiana"

"El Papa habla en la Encíclica Fratelli Tutti de este tema como desigualdad, las mujeres son víctimas de esta desigualdad, en la historia, en la economía, en el mundo del trabajo, en la sociedad"

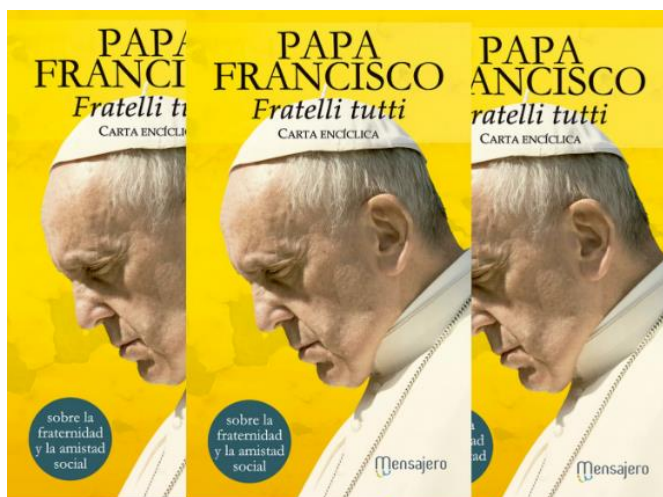
Luis Miguel Modino, corresponsal en Brasil

Desde la publicación de **Fratelli Tutti**, la nueva encíclica del Papa Francisco está provocando diferentes reacciones, tanto dentro como fuera de la Iglesia Católica. Este viernes 9 de octubre, en una conferencia organizada por el Instituto Humanitas Unisinos - IHU, el **Cardenal José Tolentino de Mendonça**, hizo un

análisis del texto, teniendo como tema de reflexión: **"Pandemia, un evento global. Repensar el futuro de la casa común a partir de la Encíclica Fratelli Tutti"**.

El Archivero del Archivo Vaticano y Bibliotecario de la Biblioteca Apostólica Vaticana considera la Fratelli Tutti como **"un texto impactante, un texto valiente y un texto que nos compromete a todos a la transformación del mundo mismo, de nuestro tiempo"**. El cardenal portugués, partiendo de la concepción de las sociedades modernas sobre los principios de libertad, igualdad y fraternidad, afirmó que **"la fraternidad ha sido un proyecto postergado"**, haciendo de la libertad y la igualdad caminos inconclusos.

Según el cardenal Tolentino, considerado una de las voces más singulares de la literatura católica portuguesa y contemporánea, es muy significativo que, en este momento de la pandemia, el Papa Francisco haya **recuperado la fraternidad para decirnos que el camino es ese**. Destacó que tanto Laudato Si' como Fratelli Tutti parten del **diálogo** con el mundo ortodoxo y con el mundo islámico, destacando la gran variedad de citas que aparecen en el texto pontificio, haciendo referencia entre ellas a Vinicius de Moraes, figura fundamental de la música popular brasileña.

Estamos ante una **encíclica social**, una encíclica **práctica**, dijo el Cardenal, donde el Papa toma el tema de la fraternidad y la amistad social para decir que o seguimos los caminos de la fraternidad o entramos en un mundo donde **todos estamos contra todos**. Tolentino ve la **pandemia de COVID-19 como un hilo conductor** de toda la encíclica, como un elemento que transforma el propio discurso del Papa y nos muestra la fraternidad como un **grito de alerta**. En este sentido, afirma que en la pandemia hemos visto algunos movimientos con **heroísmo**, pero también hemos visto la tentación de algunos que ven la pandemia como una **crisis que va a pasar** y que vamos a volver a la época anterior a la pandemia, sin entender que estamos ante un nuevo momento de la historia.

El Bibliotecario Vaticano analizó los ocho capítulos de Fratelli Tutti, destacando los elementos más importantes. La encíclica puede ser considerada como una **radiografía del momento actual**, poniendo el dedo en la llaga, mostrándonos la necesidad que tienen todas las generaciones de reflexionar sobre la fraternidad, denunciando la **pérdida de la memoria histórica**, que ha llevado a la sociedad actual a aceptar **vivir sin un proyecto social capaz de incluir a todos**. Vivimos una amnesia del sentido comunitario, y se supone que hay **sectores de la sociedad que podemos descartar**.

Esta cultura del descarte está presente en el discurso del Papa Francisco desde la Evangelii Gaudium, y Fratelli Tutti nos recuerda que aún **hoy los derechos humanos no son universales**. En este sentido, el cardenal ve la pandemia como una especie de **despertador ante una tragedia mundial**, recordándonos que nadie se salva sólo, que somos más vulnerables de lo que pensábamos, que como nos recordó Laudato Si', todo está interconectado, algo que la pandemia confirmó. Frente a esto, se nos desafía a entender que la fraternidad no es espontánea, es una construcción ética, colocando la parábola del **Buen Samaritano** como un icono de la fraternidad. Esto debería llevar al cristiano a tener un **sentido más crítico**, a incluir en la catequesis y la homilía la dimensión social de la existencia.

Fratelli Tutti nos invita a **generar un mundo abierto**, a ir más allá, según Tolentino, a descubrir que estamos llamados a una apertura gradual, a partir de un amor universal, a sentir la necesidad de desbordar, de irradiar. La encíclica reflexiona sobre la **función social de la propiedad privada**, hablando de lo que llama "hipoteca social", colocando la vida y no la propiedad como primer principio básico. En esta dimensión práctica del texto pontificio aparece la reflexión sobre los **inmigrantes**, "que será cada vez más un tema fundamental para todas las sociedades", afirma el cardenal, quien hace un llamamiento para **ampliar el concepto de ciudadanía** y ver a los inmigrantes como oportunidades, porque son **portadores de dones**.

La "política mejor" es otra de las reflexiones presentes en la encíclica, analizando el **populismo**, que provoca la manipulación, la demagogia y exagera los nacionalismos, y el **liberalismo radical**, basado en la economía y el individuo, haciendo que la comunidad y lo social no existan. Frente a esto, Tolentino afirma que **"la verdadera política es la que busca abrir procesos y no obtener frutos inmediatos"**. Un elemento importante en Fratelli Tutti es el **diálogo**, alabado en el texto y considerado como "la clave de una nueva cultura", basada en la búsqueda de la verdad y la justicia. En una figura muy presente en el pensamiento del Papa Francisco, el cardenal portugués habló de **"la cultura como un poliedro**, capaz de integrar toda la diversidad, que nos ayuda a comprender que nadie es inútil, nadie es superfluo".

La encíclica muestra la **paz social como una artesanía**, un trabajo minucioso que no tiene fin, según el Cardenal. Subraya la importancia de la amabilidad y de aprender a decir más "por favor, perdón y gracias". El texto también aborda la necesidad de **reconocer las heridas**, del perdón basado en la memoria, afirmando que **no hay guerra justa**, que la guerra es siempre un fracaso de la política y de la humanidad, y considerando la **pena de muerte** como inadmisible.

Junto con esto, Tolentino mostró la necesidad de redescubrir la **fraternidad entre las religiones**, de compartir experiencias espirituales. No debemos olvidar que **"la fraternidad tiene su fundamento en Dios"**, según el purpurado. El texto también hace un llamamiento a reconocer el derecho a la libertad religiosa, afirmando que **"la religión tiene que dejar de lado toda forma de violencia y ponerse del lado de la paz"**. En nombre de Dios, sólo podemos construir la paz y la hermandad.

Estamos ante un texto que hace un **diagnóstico sin escapismo**, que nos ayuda a ver la pandemia como una oportunidad, a no posponer más la fraternidad. En su análisis, el cardenal llega a la conclusión de que **"las patologías de la igualdad y la libertad nacen porque no desarrollamos la fraternidad"**. La ausencia de fraternidad es algo llamativo, lo que implica una gran conversión, una gran revolución, en palabras del purpurado, que insiste en el peligro de guardar la encíclica en el cajón.

Por eso Fratelli Tutti tiene que ser "un **motor de pensamiento**, de debate, de apertura, no puede ser sólo un texto que respetemos, sino un texto que traduzcamos en nuestra vida cotidiana". Estamos ante "un **texto profético que debe ser moldeado en la vida cotidiana** de las comunidades". Debemos encontrar "los **medios para discutir, estudiar y acoger este extraordinario texto** que no puede permanecer en silencio", subraya el cardenal portugués.

Teniendo en cuenta la importancia que tiene el pensamiento del Papa Francisco en la apertura de procesos, el Cardenal afirma que "sin duda, con la Laudato Si, con la Querida Amazona, con la Evangelii Gaudium, con la Fratelli Tutti, se abren **procesos**". Considera que **"Querida Amazonía" es un texto que marca este pontificado como un gesto profético**, como una concreción de la Laudato Si', como poner los ojos en la propia realidad y partir de ella acoger los desafíos". En este sentido, Tolentino insiste en que "son desafíos de la vida del Evangelio que los cristianos no pueden olvidar, no podemos dejar atrás".

Otro tema muy actual, según el cardenal Tolentino, es el **papel de la mujer en la Iglesia**. Según él, "el Papa habla en la Encíclica Fratelli Tutti de este tema como **desigualdad**, las mujeres son víctimas de esta desigualdad, en la historia, en la economía, en el mundo del trabajo, en la sociedad". Al mismo tiempo, subrayó como algo muy interesante, que "la intención de oración para el mes de octubre que lanzó el Papa es precisamente el tema de la mujer en la Iglesia, y es **un tema que debemos rezar, que debemos reflexionar, y debemos seguir adquiriendo una mayor conciencia**". También recordó las palabras del Papa a la consulta femenina del Consejo Pontificio de Cultura, cuando dijo que **"sería muy hermoso que en la Curia Romana pudieran escuchar más a menudo la voz de las mujeres"**, lo que demuestra, según el cardenal, lo atento que está el Papa a este problema.

"Si hay que volver a empezar siempre será desde los últimos"

Fratelli Tutti: una propuesta para pensar el mundo desde los pobres

"Si tantos cristianos que somos, viviéramos el evangelio, ni nuestro mundo tendría tanta injusticia, ni la dignidad humana de millones de seres humanos sería pisoteada, continuamente, de tantas formas"

"El Papa propone la amistad social y la fraternidad universal pero no como simples actitudes personales - las cuales son necesarias e

indispensables- sino como actitudes políticas y estructurales para transformar nuestro mundo"

"El derecho de algunos a la libertad de empresa o de mercado no puede estar por encima del derecho de los pueblos, ni de la dignidad de los pobres, ni del respeto al medio ambiente"

"Denuncia las “formas populistas” y las “formas liberales” que utilizan demagógicamente al pueblo (n.155) pero defiende la legitimidad de la noción de pueblo y denuncia los intentos de eliminar esta palabra del lenguaje. La democracia es el gobierno del pueblo"

"No puede haber un camino eficaz hacia la fraternidad universal y hacia la paz social sin una buena política y esta no es una política “para” los pobres sino “con” los pobres"

Consuelo Vélez

Después de leer esta encíclica social del papa Francisco, algo extensa (8 capítulos y 287 numerales), me ha surgido abordarla a partir del título que le he dado, título que me lleva a pensar que **tal vez muchos creyentes repetirán la actitud del sacerdote y del levita -de la parábola del buen samaritano-** (texto que ocupa el segundo capítulo de la encíclica) y **pocos tendrán la misma actitud del buen samaritano** con los heridos, asaltados, vulnerados, explotados, marginados de nuestro mundo actual: “sentir compasión, vendar las heridas, echar en ellas aceite y vino, montar al herido en su propia cabalgadura y llevarlo a una posada para cuidarlo. Después, pagarle al posadero para que lo siga cuidando, asegurándole que, si gasta más dinero, él lo pagará a su regreso” (Lc 10, 25-37). Efectivamente, ser buen samaritano es asumir **“una vida con sabor a evangelio”** (n.1)[1] y esto sigue siendo **un ideal loable pero un fracaso práctico**. Si tantos cristianos que somos, viviéramos el evangelio, ni nuestro mundo tendría tanta injusticia, ni la dignidad humana de millones de seres humanos sería pisoteada, continuamente, de tantas formas.

La encíclica comienza presentando **la realidad que vivimos**, definiéndola como: **“Las sombras de un mundo cerrado”**. El Papa señala los “sueños rotos” de una Europa unida y una integración latinoamericana (n. 10) y la negatividad que suponen los nacionalismos crecientes (n.11). También, **la prevalencia de la economía y las finanzas como modelo cultural único**, en el que los intereses individuales llevan la primacía por encima de la dimensión comunitaria (n.12), la colonización cultural que priva a los pueblos de su historia, de su

identidad (n.14), la polarización que no permite el diálogo (n.15) ni el trabajo por la casa común (n. 17). Algo muy acuciante es el “**descarte mundial**” con políticas que buscan el crecimiento económico, pero no el desarrollo humano integral (n. 18-21).

Un mundo de excluidos

Un pensamiento transversal a toda la encíclica es el **no respeto a la dignidad humana que tiene toda persona** -sin importar su sexo, condición socioeconómica, etnia, religión, ideología política, y mejor aún, su bondad o su maldad -por eso afirma un “**no**” **rotundo a la pena de muerte**-, porque “ni siquiera el homicida pierde su dignidad personal” (n. 263-270). Por esa falta de respeto a la dignidad humana, “**los derechos humanos**” **no son iguales para todos** (n. 22), **las mujeres siguen siendo excluidas**, maltratadas y sometidas a muchas clases de violencia (n. 23), se viven diversas formas de esclavitudes (n. 24), guerras y persecuciones por motivos raciales o religiosos (n.25), obsesión por el propio bienestar, avances en tecnología, pero no en la inclusión (n. 31). **La economía procura reducir costos humanos, asegurando que el mercado es la solución** -teoría que nunca ha mostrado su eficacia (n. 33). Fenómenos como **las migraciones exigen la respuesta global por parte de todos los países** de “acoger, proteger, promover e integrar” (n. 129). Y los **medios de comunicación**, con todas las bondades que encierran, tienen el peligro de crear movimientos de odio, de agresividad (n.43-44) o de enmascarar la verdad, creyendo que esta depende de la cantidad de información y **no de la fidelidad a los hechos** (n. 208). Frente a este mundo de sombras, **Dios sigue derramando en la humanidad semillas de bien** y la esperanza es una actitud fundamental arraigada en lo profundo del ser humano que no deja de creer en un futuro mejor (n. 54-55).

La apuesta de Francisco por la fraternidad universal

Por todo lo anterior, el Papa propone la **amistad social y la fraternidad universal** pero no como simples actitudes personales -las cuales son necesarias e indispensables- sino **como actitudes políticas y estructurales para transformar nuestro mundo**. El derecho a vivir con dignidad y a desarrollarse integralmente no puede ser negado en ningún país (n.107). “**Mientras nuestro sistema económico y social produzca una sola**

víctima y haya una sola persona descartada, no habrá una fiesta de fraternidad universal” (n. 110). La solidaridad es servicio y cuidado a los más débiles (n. 115). Es pensar en términos de comunidad, afirmando la prioridad de la vida de todos sobre la apropiación de los bienes por parte de algunos. Es luchar contra las causas estructurales de la pobreza, la desigualdad, la falta de trabajo, de tierra, de vivienda, de negación de derechos sociales y laborales. Es enfrentar los destructores efectos del imperio del dinero. Pero todo esto no se hace mágicamente. **Se necesita la organización social y, concretamente, los movimientos populares** (n.116) **para exigir tierra, techo y trabajo para todos, verdadero camino hacia la paz** (n. 127)

Ante tantas demandas actuales, Francisco recuerda la **función social de la propiedad**: La tradición cristiana **nunca reconoció como absoluto e intocable el derecho a la propiedad privada**. Este es un derecho natural secundario y derivado del principio del destino universal de los bienes. En las sociedades actuales, este orden es invertido frecuentemente (n. 118-120). **El derecho de algunos a la libertad de empresa o de mercado no puede estar por encima del derecho de los pueblos, ni de la dignidad de los pobres, ni del respeto al medio ambiente**. La apropiación de algo solo debe ser para administrarlo pensando en el bien de todos (n. 122).

La amistad social solo es posible desde una política puesta al servicio del bien común (n. 154). En este sentido es muy importante entender la propuesta del Papa porque, en momentos políticos tan convulsionados como los que vivimos en América Latina, se puede tergiversar fácilmente su pensamiento. Denuncia las “**formas populistas**” y las “**formas liberales**” que utilizan demagógicamente al pueblo (n. 155)

pero defiende la legitimidad de la noción de pueblo y denuncia los intentos de eliminar esta palabra del lenguaje. La democracia es el gobierno del pueblo, es la capacidad de tener un sueño colectivo. Por eso si los términos “pueblo” y “popular” no se incluyen, se estaría renunciando a un aspecto fundamental de la realidad social (n. 157), Ser parte de un pueblo es formar parte de una identidad común (n. 158). La política ha de promover el bien del pueblo, logrando un verdadero desarrollo económico (n. 161-162).

Las visiones liberales rechazan la categoría pueblo porque tienen una visión individualista y **acusan de populistas a los que defienden los derechos de los más débiles** (n. 163). Estas visiones liberales, impregnadas de neoliberalismo, pretenden que el mercado resuelva todo. **La pandemia ha evidenciado la falacia de la libertad del mercado y la dictadura de las finanzas** (n. 168). Muchas visiones economicistas no dejan lugar a los movimientos populares, ni consideran que la política debe incorporar a los pobres como sujetos, sin embargo, sin ellos, “la democracia se atrofia, se convierte en un nominalismo, una formalidad, pierde representatividad, se va desencarnando porque deja afuera al pueblo en destino” (n. 169). En definitiva, **no puede haber paz social sin una buena política y esta no es u**

Por eso, **rehabilitar la política es una de las formas más preciosas de la caridad** porque busca el bien común (n. 180). La caridad es más que un sentimiento subjetivo, es un compromiso con la verdad y con la construcción de proyectos y procesos de desarrollo humano de alcance universal. (n.184). **La caridad**, corazón del espíritu de la política, **es siempre un amor preferencial por los últimos** que implica mucho más que obras asistenciales. Es sobre todo **abrir los cauces de participación social a los pobres** para vivir el principio de la **subsidiariedad** que es inseparable del de la **solidaridad** (n. 187).

encuentro es el pueblo porque el diálogo que busca la paz social no puede callar las reivindicaciones sociales. Por el contrario, debe llevar a incluir a todos y garantizar los derechos para todos. **Cuando un sector pretende disfrutar de todo como si los pobres no existieran, provoca tarde o temprano la violencia. Un pacto social realista e inclusivo debe ser también un pacto cultural** (n. 215-221).

también **el reencuentro con los más empobrecidos y vulnerables** (n.233). Quienes pretenden pacificar a una sociedad no deben olvidar que **la inequidad y la falta de desarrollo humano integral no permiten generar la paz. Si hay que volver a empezar siempre será desde los últimos** (n.235).

No hay guerra justa

La superación de los conflictos implica **el perdón y la reconciliación**. Pero el perdón no es aceptar el mal que otros infringen ni dejar de luchar por los derechos vulnerados (n. 241). Es no dejarse atrapar por la venganza y cultivar las virtudes que favorecen la reconciliación, la solidaridad y la paz (n. 243). Es necesario **vencer la tentación de caer en la lógica de la guerra** con excusas supuestamente humanitarias. **No hay guerra justa, ¡nunca más la guerra!** (n. 258)

La fraternidad universal no puede vivirse sin el aporte que tienen todas las religiones (n. 271) y sin el testimonio de la unidad (n. 280). Además, las religiones han de conversar y actuar juntas por el bien común y la promoción de los más pobres (n. 282). La paz está inscrita en el corazón de todas las religiones (n. 284) y ninguna religión ha de promover la intolerancia, la guerra, ni los sentimientos de odio (n. 285).

La encíclica termina haciendo referencia a **Carlos de Foucauld**, quien realizó su entrega a Dios, identificándose con los últimos, abandonados en lo profundo del desierto africano. Su deseo era sentir a cualquier ser humano como un hermano y pedía a un amigo suyo que rogara para que Él fuera realmente el hermano de todos. Quería ser el hermano universal. Y sólo **identificándose con los últimos llegó a ser hermano de todos** (n. 287).

No se escucha la voz de las mujeres

Y retomo lo que dije al inicio. Este mensaje del pobre, del dejarlo todo para seguir a Jesús “es muy duro”

Mujeres en la Asamblea Sinodal del Sínodo para la

y **pocos entran por la “puerta estrecha”** -como le pasó al joven rico del evangelio- (Mt 19, 16-30). Construir un mundo desde los últimos no es la lógica imperante. No es el ideal de muchos cristianos. No es el punto de vista de muchos que dicen creer en Dios y en la fraternidad universal. Por eso ante esta encíclica **muchos enfatizan** la alegría de la fraternidad, lo bonito de la amistad social, lo importante de recuperar la ternura y la amabilidad, la urgencia de no caer en populismos, lo bueno de entablar el diálogo ecuménico y muchos otros aspectos

válidos e importantes pero que **no constituyen el corazón de la encíclica, ni del evangelio**. Pero la invitación de Jesús al **banquete del reino** (Mt 22, 1-14) sigue vigente y tal vez algunos decidan entrar y poco a poco la mesa se llene de comensales dispuestos a empezar por los últimos y hacer posible un mundo de hermanos y hermanas donde nadie sea el mayor sino todos servidores de los demás.

Lástima que el papa Francisco que habla con **audacia y claridad** en los temas aquí expuestos, **no escuchó la voz de las mujeres** que explícitamente le pidieron usar el lenguaje inclusivo para que la encíclica respondiera más al cambio de mentalidad y estructural que urge en la sociedad y en la iglesia para una inclusión real de ellas en estas instancias y que en su horizonte **no parezcan entrar otras realidades actuales** como la diversidad sexual, totalmente invisibilizada en este documento y sin la cual **no se podrá construir nunca una fraternidad y sororidad universales**.

"Siete claves que permiten valorar el sentido de todo lo que se va desarrollando a lo largo de la encíclica"

Siete ejes de fondo en 'Fratelli tutti'

Qué mensaje podía dar Francisco al mundo que intenta salir de la tragedia causada por el coronavirus. El mensaje es refrescar el llamado al amor

fraterno"

"El amor a lo local sólo es sano y fecundo si es abierto, si se deja enriquecer, si no se cierra a nuevos 'mestizajes'"

"Francisco dedica un capítulo a la conversación social, los consensos, la gentileza, en orden a construir la 'amistad

social', y otro capítulo al 'reencuentro'"

"Aparece la cuestión de una adecuada comprensión de la propiedad privada, subordinada y sometida al principio superior del destino común de los bienes"

"Francisco jamás propone que las personas vivan de subsidios. Al contrario, su gran tema es el trabajo"

"Francisco ve la necesidad de rehabilitar una sana política"

"Francisco ha propuesto, de una manera cristalina, su pensamiento social. Queda a toda la Iglesia la tarea de favorecer una adecuada y entusiasta recepción. Al mismo tiempo, de contrarrestar las infaltables manipulaciones e intentos de sabotaje que caracterizan a ciertos sectores cuando se ven perjudicados en sus intereses económicos o ideológicos"

Víctor Manuel Fernández, arzobispo de La Plata

Fratelli tutti se une a la ya muy conocida encíclica Laudato si' y forma con ella una dupla que permite entender el pensamiento social de Francisco. Si alguien decía no saber cómo piensa Francisco, con esta nueva encíclica ya no le quedarán dudas. Está todo claro. Por eso es posible que este documento divida aguas. Nadie podrá decir que no lo comprende y sólo le quedará decidir si lo acompaña o no.

Mirando el pie de página, se puede advertir la gran cantidad de citas de su propio magisterio, que recogen muchos hitos de su pontificado en **una especie de gran síntesis y testamento magisterial de Francisco.** Allí aparecen lugares como Abu Dabi, Hiroshima, La Habana, Sarajevo, Maputo, Nueva York, Estrasburgo, Río de Janeiro, Villavicencio, Jerusalén. Al mismo tiempo retoma su costumbre de citar enseñanzas de distintas Conferencias Episcopales de los cinco Continentes, asumiendo así en su magisterio papal el magisterio de los Obispos de todo el mundo.

Antes de desarrollar los grandes temas, se deja iluminar una vez más por la figura de san Francisco de Asís, pero también **toma como motivación evangélica el relato del buen Samaritano.** Esta figura bíblica, que invita a prestar atención al hermano caído, ya nos permite percibir de qué tipo de fraternidad está hablando el Papa. Al mismo tiempo, debido a la conocida enemistad entre judíos y samaritanos, recoge de la parábola el llamado a un amor universal.

Los dos Franciscos

Para interpretar esta encíclica, si uno tiene en cuenta el tipo de pensamiento que desarrolla Francisco, no es tan importante buscar una lógica siguiendo el orden de los capítulos, sino más bien tratar de reconocer los ejes de fondo que atraviesan todo el documento, que aparecen y reaparecen aquí y allá. Son **siete claves que permiten valorar el sentido de todo lo que se va desarrollando a lo largo de la encíclica**. Veamos cuáles son:

1. El dinamismo universal del amor

Muchos nos preguntábamos **qué mensaje podía dar Francisco al mundo que intenta salir de la tragedia causada por el coronavirus**. El mensaje es refrescar el llamado al amor fraterno. Ante todo nos recuerda una verdad fundamental: “Nadie puede experimentar el valor de vivir sin rostros concretos a quienes amar. Aquí hay un secreto de la verdadera existencia humana” (87).

Sin embargo, no se trata estrictamente de un documento sobre la caridad en general. **El tema es el amor fraterno en su dimensión universal**, en su apertura a todos, a partir de una primera apertura a la amistad social en la propia sociedad.

Francisco explica que, por su propia naturaleza, el amor se va dilatando y nos pone finalmente en tensión hacia la comunión universal. Nadie madura ni alcanza su plenitud aislándose. **Por su dinámica específica, el amor reclama una creciente apertura, una siempre mayor capacidad de acoger a otros, en una aventura nunca acabada** que integra todas las periferias hacia un pleno sentido de pertenencia mutua con toda la humanidad. Ya en *Amoris laetitia* Francisco había invitado a abrir el amor de la pareja a una realidad más amplia: “Un matrimonio que experimente la fuerza del amor, sabe que ese amor está llamado a sanar las heridas de los abandonados, a instaurar la cultura del encuentro, a luchar por la justicia” (AL 183).

El Papa considera conveniente reproponer esto al mundo, porque en este momento “se encienden conflictos anacrónicos que se consideraban superados, resurgen nacionalismos cerrados, exasperados, resentidos y agresivos” (11). Si bien en décadas anteriores hubo avances hacia una Europa unida o hacia una integración latinoamericana, por ejemplo, hoy “la marcha dura y lenta hacia un mundo unido y más justo sufre un nuevo y drástico retroceso” (16). Porque “imperla una indiferencia cómoda, fría y globalizada, hija de una profunda desilusión que se esconde detrás del engaño de una ilusión: creer que podemos ser todopoderosos y olvidar que estamos todos en la misma barca” (30). La salida de la pandemia, en lugar de mejorar la humanidad, corre el riesgo de agravar este “cisma entre el individuo y la comunidad humana” (31).

2. La relación entre lo local y lo universal

En este contexto, Francisco vuelve a profundizar la relación entre lo local y lo universal. Quiere clarificar que no está proponiendo debilitar el amor a la propia tierra y al propio pueblo. Al contrario, porque ese amor es un punto de partida de toda apertura sana. Aquí “no se trata del falso universalismo de quien necesita viajar constantemente porque no soporta ni ama a su propio pueblo. Quien mira a su pueblo con desprecio, establece en su propia sociedad categorías de primera o de segunda clase, de personas con más o menos

dignidad y derechos. De esta manera niega que haya lugar para todos” (99). Por esta razón **el subtítulo de la encíclica incorpora la “amistad social”, expresión muy querida por Francisco que hace referencia a las relaciones dentro de cada sociedad.**

Al mismo tiempo, “un universalismo autoritario y abstracto, digitado o planificado por algunos y presentado como un supuesto sueño en orden a homogeneizar, dominar y expoliar” termina “quitando al mundo su variado colorido, su belleza y en definitiva su humanidad” (100). En otra parte del documento lamenta que

algunos fomenten en sus países “una autoestima nacional muy baja” (51), con lo cual se terminan cortando las raíces. Esto en definitiva daña a todo el mundo, porque “un país que progresa desde su original sustrato cultural es un tesoro para toda la humanidad” (137).

Pero el amor a lo local sólo es sano y fecundo si es abierto, si se deja enriquecer, si no se cierra a nuevos “mestizajes”. De hecho, “los inmigrantes, si se los ayuda a integrarse, son una bendición, una riqueza y un nuevo don que invita a una sociedad a crecer” (135). Al mismo tiempo, hoy es ingenuo pretender que un país pueda salvarse solo, que no le afecten el hambre y las miserias de otros lugares de la tierra. La pandemia debería habernos enseñado eso: “Necesitamos desarrollar esta consciencia de que hoy o nos salvamos todos o no se salva nadie. La pobreza, la decadencia, los sufrimientos de un lugar

de la tierra son un silencioso caldo de cultivo de problemas que finalmente afectarán a todo el planeta” (137).

3. La arquitectura y la artesanía del encuentro

Una vez más aparece aquí, de manera ineludible, la cuestión de la “**cultura del encuentro**”, tan querida para Francisco, pero que en esta encíclica adquiere un nuevo y más rico desarrollo.

Francisco advierte algunos riesgos de nuestra sociedad que pueden afectar este camino de verdadero encuentro. Por ejemplo, una comunicación virtual que hace creer que una pantalla basta para estar integrados, la necesidad de consumir sin límites junto con la acentuación de muchas formas de individualismo sin contenidos, las grandes palabras (unidad, fraternidad, libertad, democracia) que se vacían de sentido o se manipulan a partir de nuevas formas de colonización cultural, una cultura mediática y virtual que tiende a exasperar, exacerbar y polarizar. Hoy “por diversos caminos se niega a otros el derecho a existir y a opinar, y para ello se acude a la estrategia de ridiculizarlos, sospechar de ellos, cercarlos” (15), cuando no se cae en “los movimientos digitales de odio y destrucción” (43), donde además todo “puede ser espiado, vigilado, y la vida se expone a un control constante”. Así “el respeto al otro se hace pedazos” (42) y la cultura del encuentro se vuelve una mera utopía.

Al mismo tiempo quiere advertir que no hay un camino de sano encuentro si la sociedad avanza en una creciente “degradación moral, burlándonos de la ética, de la bondad, de la fe, de la honestidad”. Porque en definitiva “esa destrucción de todo fundamento de la vida social termina enfrentándonos unos con otros para preservar los propios intereses” (113).

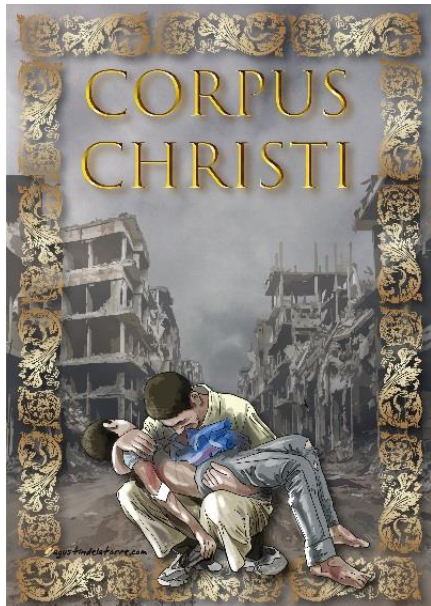
En esta encíclica **Francisco dedica un capítulo a la conversación social, los consensos, la gentileza, en orden a construir la “amistad social”, y otro capítulo al “reencuentro”,** el perdón, la arquitectura y la artesanía de un camino de curación de heridas, la memoria social, y un firme rechazo de toda forma de guerra. En el último capítulo propone que las religiones hagan también su aporte en este proceso.

4. La dignidad de cada ser humano más allá de las circunstancias

Un amor verdaderamente universal, abierto a todos, supone como trasfondo una convicción básica de todo humanismo: el valor inmenso, inalienable e inviolable de toda persona humana, **la dignidad de cada ser humano que nadie tiene derecho a ignorar o a dañar.**

Que esta es una de las grandes claves del documento queda claro cuando Francisco dice que el hecho de que alguien sea poco eficiente, o haya crecido con limitaciones, “no menoscaba su inmensa dignidad como persona humana, que no se fundamenta en las circunstancias sino en el valor de su ser. Cuando este principio elemental no queda a salvo, no hay futuro ni para la fraternidad ni para la sobrevivencia de la humanidad” (107).

Por ello es “inaceptable que el lugar de nacimiento o de residencia ya de por sí determine menores posibilidades de vida digna y de desarrollo” (121). El problema es que la búsqueda del “répido rápido” (17)

no favorece el cuidado de los débiles, no interesan ni la tierra ni los pobres y “partes de la humanidad parecen sacrificables en beneficio de una selección que favorece a un sector humano digno de vivir sin límites” (18), de manera que “los derechos humanos no son iguales para todos” (22). Aunque “el golpe duro e inesperado de esta pandemia fuera de control obligó por la fuerza a volver a pensar en los seres humanos, en todos, más que en el beneficio de algunos” (33), nada nos asegura que en la “post pandemia” esto tenga consecuencias reales y duraderas.

Esta convicción sobre la ineludible dignidad de cada ser humano, que se presenta como un potente eje transversal de la encíclica, tiene muchas consecuencias concretas. Por ejemplo, “el firme rechazo de la pena de muerte muestra hasta qué punto es posible reconocer la inalienable dignidad de todo ser humano y aceptar que tenga un lugar en este universo. Ya que si no se lo niego al peor de los criminales, no se lo negaré a nadie, daré a todos la posibilidad de compartir conmigo este planeta a pesar de lo que pueda separarnos (269)”.

5. El destino común de los bienes

Junto con el anterior principio, y como otra cara de la misma verdad, **aparece la cuestión de una adecuada comprensión de la propiedad privada, subordinada y sometida al principio superior del destino común de los bienes:** “El mundo existe para todos, porque todos los seres humanos nacemos en esta tierra con la misma dignidad” (118).

Por una parte, recuerda una enseñanza católica ya muy consolidada: “Junto al derecho de propiedad privada, está el más importante y anterior principio de la subordinación de toda propiedad privada al destino universal de los bienes de la tierra y, por tanto, el derecho de todos a su uso” (123). Al hacerlo, retoma una frase muy contundente de san Juan Pablo II que no ha sido suficientemente recogida en el pensamiento social: “Dios ha dado la tierra a todo el género humano para que ella sustente a todos sus habitantes, sin excluir a nadie ni privilegiar a ninguno” (CA 31). Y remarca que a este principio del uso común de los bienes se someten “todos los demás derechos sobre los bienes necesarios para la realización integral de las personas, incluidos el de la propiedad privada y cualquier otro” (120).

Por otra parte, da un paso más al aplicar esta convicción a la dimensión universal del amor y a la dignidad de toda persona más allá del lugar de nacimiento. Esto le lleva a afirmar que

“cada país es asimismo del extranjero” (124) porque las diferencias de color, religión, capacidades, lugar de nacimiento, lugar de residencia y tantas otras no pueden anteponerse a su dignidad inviolable que exige que tenga las mínimas condiciones para vivir de acuerdo con esa dignidad y para progresar como cualquier otro.

6. La promoción humana a través del trabajo

Esta reiterada convicción de Francisco acerca de la dignidad de cada persona nos exige **asegurar que todos tengan acceso a las condiciones mínimas no sólo de supervivencia sino de dignidad**. Pero es con mucha frecuencia malinterpretada, especialmente en sectores marcados por un pensamiento neoliberal. **Francisco jamás propone que las personas vivan de subsidios. Al contrario, su gran tema es el trabajo**. Para él lo importante no es repartir, sino que “lo verdaderamente popular –porque promueve el bien del pueblo– es asegurar a todos la posibilidad de hacer brotar las semillas que Dios ha puesto en cada uno, sus capacidades, su iniciativa, sus fuerzas. Esa es la mejor ayuda para un pobre, el mejor camino hacia una existencia digna” (162). Por consiguiente, reclama creatividad política y empresarial para “acrecentar los puestos de trabajo en lugar de reducirlos” (168) y alienta “la creación de fuentes de trabajo diversificadas” (123).

No se cansa de insistir en que “ayudar a los pobres con dinero debe ser siempre una solución provisoria para resolver urgencias. El gran objetivo debería ser siempre permitirles una vida digna a través del trabajo” (162, LS 128). Un propósito central de la sociedad y de la política es promover a cada persona, y esto exige hacer posible que todos se vuelvan fecundos con su esfuerzo. Porque “no existe peor pobreza que aquella que priva del trabajo y de la dignidad del trabajo” (162). En una sociedad realmente desarrollada el trabajo es una dimensión irrenunciable de la vida social, ya que no sólo es un modo de ganarse el pan, sino también un cauce para el desarrollo personal, para establecer relaciones sanas, para expresarse a sí mismo, para compartir dones, para sentirse corresponsable en el desarrollo del mundo, y en definitiva para vivir como pueblo.

Vemos así que la enorme valoración que tiene Francisco del trabajo sólo se entiende dentro del contexto del humanismo y la espiritualidad. Por ello, al mismo tiempo que alienta la creación de fuentes de trabajo para todos, propone también el desarrollo de otro ritmo de vida, que incluya la sabiduría de detenerse, la capacidad contemplativa, la vida en familia. Por lo tanto, **las estructuras sociales, al mismo tiempo que favorecen el acceso al trabajo, también deben asegurar que ese trabajo deje espacio para una vida íntegra y plena**.

7. La necesidad de la sana política

Finalmente, **quiere reivindicar la política, pero una sana política**. Porque entiende que la creación de un mundo nuevo, donde haya lugar para el desarrollo de todos, requiere también de una política adecuada y no será posible sin ella.

Francisco enfrenta así una peligrosa tendencia de nuestra sociedad, manipulada ideológica y mediáticamente, que termina sutilmente proponiendo alternativas a la política y colocándola por debajo y al servicio de la libertad de empresa y de los intereses de algunos. Se trataría de una política denigrada, sometida a la economía y

a los poderes tecnocráticos, que debilita los Estados nacionales y tiende a crear un mundo homogéneo.

Esto ciertamente conviene a ciertos sectores, pero no a la mayoría. Porque “algunos nacen en familias de buena posición económica, reciben buena educación, crecen bien alimentados, o poseen naturalmente capacidades destacadas. Ellos seguramente no necesitarán un Estado activo y sólo reclamarán libertad. Pero evidentemente no cabe la misma regla para una persona con discapacidad, para alguien que nació en un hogar extremadamente pobre, para alguien que creció con una educación de baja calidad y con escasas

posibilidades de curar adecuadamente sus enfermedades” (109). La crisis sanitaria y económica generada por la pandemia en todo el mundo ha dejado esto suficientemente en claro. Pero “si la sociedad se rige primariamente por los criterios de la libertad de mercado y de la eficiencia, no hay lugar para ellos, y la fraternidad será una expresión romántica más” (109).

Papa y emigrantes

Por lo tanto, **Francisco ve la necesidad de rehabilitar una sana política**. Porque “el mercado solo no resuelve todo, aunque otra vez nos quieran hacer creer este dogma de fe neoliberal. Se trata de un pensamiento pobre, repetitivo, que propone siempre las mismas recetas frente a cualquier desafío que se presente” (168). Al mismo tiempo, advierte sobre los defectos de políticas populistas desviadas.

Esto ayuda a entender por qué, en una encíclica sobre la dimensión universal del amor, se dedica un largo capítulo a la buena política. Allí propone **que la política lidere los grandes cambios que el mundo necesita**. Pero hay que decir una vez más que, en el pensamiento marcadamente humanista de Francisco, heredero del humanismo del Evangelio, “todo esto podría estar colgado de alfileres, si perdemos la capacidad de advertir la necesidad de un cambio en los corazones humanos, en los hábitos y en los estilos de vida” (166).

Por esta razón, Francisco recuerda a los políticos que “la tarea educativa, el desarrollo de hábitos solidarios, la capacidad de pensar la vida humana más integralmente, la hondura espiritual, hacen falta para dar calidad a las relaciones humanas, de tal modo que sea la misma sociedad la que reaccione ante sus inequidades, sus desviaciones, los abusos de los poderes económicos, tecnológicos, políticos o mediáticos” (167). Por eso

mismo sostiene que “las distintas religiones, a partir de la valoración de cada persona humana como criatura llamada a ser hija de Dios, ofrecen un aporte valioso para la construcción de la fraternidad y para la defensa de la justicia en la sociedad” (271).

Francisco ha propuesto de una manera cristalina su pensamiento social. Queda a toda la Iglesia la tarea de favorecer una adecuada y entusiasta recepción. Al mismo tiempo, de contrarrestar las infaltables manipulaciones e intentos de sabotaje que caracterizan a ciertos sectores cuando se ven perjudicados en sus intereses económicos o ideológicos.

Vale la pena terminar con estas hermosas palabras de la encíclica:

“Soñemos como una única humanidad, como caminantes de la misma carne humana, como

hijos de esta misma tierra que nos cobija a todos, cada uno con la riqueza de su fe o de sus convicciones, cada uno con su propia voz, todos hermanos” (8).

FRANCISCO: Sueño con una Europa sanamente laica donde Dios y el César sean distintos, pero no contrapuestos

Al-Tayyeb: "El mensaje de mi hermano Francisco restaura la conciencia de la Humanidad"

Francisco y el Imam de Al-Azhar

"Revela una realidad global cuyas posiciones y decisiones son inestables y son las personas vulnerables y marginadas las que pagan el precio... Es un mensaje que se dirige a las personas de buena voluntad y conciencia viva y restaura a la humanidad su conciencia"

Mohamed Mahmoud Abdel Salam: "Es un llamamiento a la concordia que se le hace a un mundo en discordia, así como un mensaje claro en favor de una armonía, individual y colectiva, con las leyes del universo, del mundo y de la vida"

Jesús Bastante

Es, con san Francisco de Asís, uno de los grandes protagonistas de la tercera encíclica papal. El Gran Imam de Al-Azhar, **Ahmad Al-Tayyeb**, que firmó junto a Francisco el histórico documento sobre la Fraternidad Humana en Abu Dabi, ha agradecido a "mi hermano el Papa" su mensaje, que "**restaura la conciencia de la Humanidad**".

"El mensaje de mi hermano el Papa Francisco, 'Fratelli Tutti', es una extensión del documento sobre la fraternidad humana, y revela una realidad global cuyas posiciones y decisiones son inestables y son las personas vulnerables y marginadas las que pagan el precio... Es un mensaje que se dirige a las personas de buena voluntad y conciencia viva y restaura a la humanidad su conciencia", escribe en su cuenta de Twitter el líder musulmán, citado varias veces en el texto.

El impacto del documento de Abu Dabi en 'Fratelli Tutti' es tal, que la universidad de Al-Azhar estuvo presente ayer en la presentación de la encíclica en el Vaticano. El Juez **Mohamed Mahmoud Abdel Salam**, Secretario

General del Alto Comité para la Hermandad Humana, quien aseguró que el texto papal "es un llamamiento a la concordia que se le hace a un mundo en discordia, así como un mensaje claro en favor de una armonía, individual y colectiva, con las leyes del universo, del mundo y de la vida". Al mismo tiempo, "se trata de un argumento que se basa en razonamientos claros, fundados en la verdad y practicables en la vida real y en el mundo concreto" continuó.

Durante su presentación, el Secretario General anunció que, junto con sus colegas del Comité Superior para la Fraternidad Humana, **convocarán un Foro para unos 100 jóvenes**, procedentes de diferentes partes del mundo, y organizarán jornadas de estudio dedicadas a la Encíclica, en Roma y en Abu Dhabi, donde se anunció el Documento sobre la Fraternidad Humana, pero también en Egipto, el país de Al-Azhar, donde los participantes se dedicarán a la reflexión, al estudio y al diálogo libre y profundo. De este modo, "la Encíclica llegará a los jóvenes pertenecientes a otras religiones y grupos étnicos, con la **esperanza de que pueda constituir un paso en la dirección correcta, hacia una fraternidad humana mundial**".

"Espero que esta Encíclica, junto con el Documento sobre la Fraternidad Humana, puedan tener un considerable efecto disuasorio contra la falsedad, con todas sus formas y expresiones, y que puedan ser la base, o el factor más importante, para el nacimiento de un nuevo orden mundial, basado en la sacralidad de la dignidad y de los derechos humanos, como afirmó el Papa, y no en el desprecio, la esclavitud y la explotación del hombre."

* * * * *

El Papa Francesc dialoga amb ortodoxos i musulmans Vegeu-ne algunes citacions en l'Encíclica

Hi ha un episodi de la vida de sant Francesc que ens mostra el seu cor sense límits, capaç d'anar més enllà de les distàncies de procedència, nacionalitat, color o religió. És la seva visita al sultà **Malik-el-Kamil**, a Egipte, que va significar per a ell un gran esforç per la seva pobresa, els pocs recursos que tenia, la distància i les diferències d'idioma, cultura i religió... entre sarraïns i infidels... no promoguin disputes, ni controvèrsies, sinó que estiguin sotmesos a tota humana criatura per Déu. En aquell context era un demanar extraordinari (3).

Si en la redacció de la Laudato si' vaig tenir una font d'inspiració en el meu germà Bartomeu, Patriarca ortodox que proposà amb molta força la cura de la creació, en aquest cas em vaig sentir especialment estimulat pel gran Imam Ahmad al-Tayyeb amb qui em vaig trobar a Abu Dhabi... Aquesta Encíclica recull i desenvolupa grans temes plantejats en aquell document que vam firmar junts (5) (Document sobre la fraternitat humana per la pau mundial i la convivència comuna – Abu Dhabi 4 febrer 2019).

Patriarca Ortodox Bartolomé

Amb el Gran Imam Ahmad Al-Tayyeb no ignorem els avanços positius que es varen donar a la ciència, la tecnologia, la medicina, la indústria i el benestar, sobretot en els països desenvolupats. No obstant, «subratllem que, junt amb tals progressos històrics, grans i valuosos, es constata un deteriorament de l'ètica, que condiciona l'acció internacional, i un afebliment dels valors espirituals i del sentit de la responsabilitat. Tot això contribueix a que es difongui una sensació general de frustració, de solitud i de desesperació. [...] Neixen

focus de tensió i s'acumulen armes i monicions, en una situació mundial dominada per la incertitud, la desil·lusió i la por al futur i controlada per interessos econòmics miops». (29)

Ampliant la mirada, amb el gran imam Ahmad Al-Tayyeb recordem que “la relació entre Occident i Orient és una necessitat mútua indiscutible, que no pot ser substituïda ni descurada, de manera que tots dos puguin enriquir-se mútuament a través de l'intercanvi i el diàleg de les cultures”. (136)

En aquest context, vull recordar, que, junt amb el Gran Imam Ahmad Al-Tayyeb, demanem als artífexs de la política internacional i de l'economia mundial, de comprometre's seriosament a difondre la cultura de la tolerància, de la convivència i de la pau; intervenir l'abans possible per parar el vessament de sang innocent. I quan una determinada política sembla l'odi o la por cap a altres nacions en nom del bé del propi país, és necessari preocupar-se, reaccionar a temps i corregir immediatament el rumb (192)

En aquella trobada fraterna que recordo joiosament amb el gran imam Ahmad Al-Tayyeb “vam declarar (...) que Déu, l'Omnipotent, no necessita ser defensat per ningú i no desitja que el seu nom sigui usat per atemorir a la gent”. Per això vull reprendre aquí la crida de pau, justícia i fraternitat que vam fer junts. (285)

La manca de diàleg implica que ningú, en els diferents sectors, està preocupat pel bé comú (...) Els herois del futur seran els que sàpiguen trencar aquesta lògica malaltissa i decideixin sostenir amb respecte una paraula carregada de veritat, més enllà de les conveniències personals. (202)

No podem pensar en la guerra com a solució, perquè els riscos probablement sempre seran superiors a la hipotètica utilitat que se li atribueixi. Davant d'aquesta realitat, avui és molt difícil sostenir els criteris racionals madurats en altres segles per parlar d'una possible “guerra justa”. Mai més la guerra! (258)

També és urgent seguir donant testimoni d'un camí de trobada entre les diferents confessions cristianes. (...) Escoltant la seva crida reconeixem amb dolor que al procés de globalització li falta encara la contribució profètica i espiritual de la unitat entre tots els cristians. (280)

Palabras del Juez Mohamed Abdel Salam:

Como joven musulmán, estudioso de la Sharía (ley islámica) y de sus ciencias, estoy, con mucho amor y entusiasmo, de acuerdo con el Papa y comparto todas las palabras que ha escrito en la Encíclica. Sigo, con satisfacción y esperanza, todas sus propuestas, presentadas con un espíritu solícito para el renacimiento de la fraternidad humana.

Cuán creativo es en el ámbito de los derechos humanos, cuando pone de manifiesto las nuevas formas de injusticia, de explotación del hombre y de negación de su dignidad, la injusticia hacia la mujer y las condiciones similares a la esclavitud, de las que tantas personas son víctimas hoy día. El Papa considera, con razón, que la persecución por motivos religiosos o étnicos, y otras violaciones de la dignidad humana, son aspectos de una “tercera guerra mundial a pedazos”.

Qué grande es el Papa, cuando aborda de raíz la cuestión de los migrantes y refugiados, reiterando que la dignidad humana ha caído en la frontera entre Europa y el Tercer Mundo.

El Papa ha querido también afrontar una cuestión de extrema actualidad, hablando de las pandemias y de otras tragedias que acontecen en la historia, pidiéndonos que nos replanteemos nuestro estilo de vida y forma de organizar nuestras sociedades.

Estoy convencido de que esta Encíclica, junto con el Documento sobre la Fraternidad Humana, volverán a poner en marcha el tren de la historia, que se ha detenido en la estación de este orden mundial, arraigado en la irracionalidad, con su injusticia, soberbia y violencia colonial. Espero que esta Encíclica, junto con el Documento sobre la Fraternidad Humana, puedan tener un considerable efecto disuasorio contra la falsedad, con todas sus formas y expresiones, y que puedan ser la base, o el factor más importante, para el nacimiento de un nuevo orden mundial, basado en la sacralidad de la dignidad y de los derechos humanos, como afirmó el Papa, y no en el desprecio, la esclavitud y la explotación del hombre. Espero también que esta Encíclica pueda llegar a manos de los políticos y de quienes están llamados a tomar decisiones, para que les ilumine y les ayude a salir de este estado de irracionalidad en el que vive el mundo de hoy.

Gracias, Papa Francisco, por esta Encíclica fuerte y valiente.

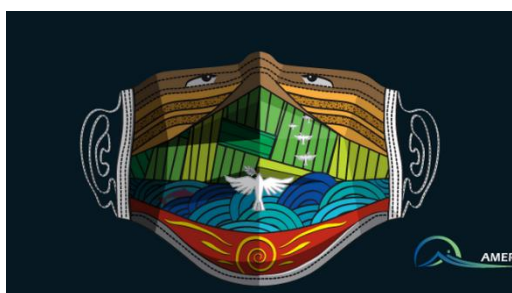
Leonardo Boff: "Fratelli Tutti representa una alternativa a la crisis global de civilización"

"El coronavirus es un mensaje que la Madre Tierra nos ha enviado para reflexionar, estamos ante un retiro existencial que nos lleve a descubrir en qué tenemos que cambiar"

"Frente a una crisis profunda, como nunca había vivido la humanidad, el Papa Francisco nos hace ver que necesitamos la sabiduría, la espiritualidad, las luces de los diversos pueblos, culturas e inspiraciones religiosas"

"Los pueblos originarios somos portadores y guardianes de una biodiversidad muy importante. Tenemos responsabilidad de cuidar, amar este inmenso territorio con aguas, bosques, conocimientos y sabores"

Luis Miguel Modino, corresponsal en Brasil

El cuidado de la casa común se impone como algo cada vez más necesario. Eso debe llevar a la teología a hacer una reflexión que ayude a hacer realidad esa preocupación. Siguiendo con los encuentros virtuales organizados por Amerindia para este mes de octubre, en los que se está reflexionando a partir del tema "Teología de la Liberación en tiempos excepcionales de crisis y esperanza", este viernes se abordaba la cuestión de la "Ecología integral y quehacer teológico".

Esa es una cuestión abordada por **Leonardo Boff** desde la década de 1980, que ya colocaba entre los pobres a "la gran pobre, que es la Madre Tierra, super explotada, devastada por la voracidad industrialista, especialmente el capitalismo", una Tierra que está crucificada. Según él, "Fratelli Tutti representa una alternativa a la crisis global de civilización", frente al paradigma de la modernidad, que considera al ser humano el **dueño y señor** de la naturaleza, el Papa propone que seamos **hermanos**, con nuevos sueños de **fraternidad y amistad social**. Somos llamados a entender que no dominamos, somos parte de la naturaleza, a ejemplo de San Francisco, o nos salvamos todos o nadie se salva, necesitamos una nueva civilización, centrada en la vida, insiste el teólogo.

Ante esa realidad, propone un nuevo **paradigma cosmogénico**, y recuerda que la nueva encíclica nos llama a rehacer nuestra humanidad con una **política basada en la ternura, en la amabilidad**, para con los más pequeños, pobres y débiles, que deben ser tratados y amados como hermanos. Siguiendo las voces de los científicos, Boff nos recuerda que si no cambiamos llegarán **tragedias**, la humanidad debe elegir su futuro entre una alianza global de cuidado y el riesgo de destrucción de la diversidad de la vida. Por eso, señala que

estamos en una época que ha sido llamada de **antropoceno**, también **necroceno**, que provoca una destrucción de vidas en masa.

El teólogo brasileño considera que "el coronavirus es un mensaje que la Madre Tierra nos ha enviado para reflexionar, estamos ante un **retiro existencial** que nos lleve a descubrir en qué tenemos que cambiar". Según Boff, "lo peor que nos podría pasar es volver a lo que era antes", a un **sistema asesino** que crea una injusticia ecológica y otra social. Él insiste en que "la teología de liberación tiene que incorporar

esa **dimensión ecológica integral** para ser fiel a su opción de fondo, a los pobres, haciendo una opción por la Tierra, para cuidarla". Para ello, nos hace ver que tenemos que asumir los cambios necesarios, si no lo hacemos, el riesgo es que no haya futuro.

Birgit Weiler abordaba su reflexión desde el contexto del **Sínodo para la Amazonía**, en el que destaca la "escucha profunda, empática, de diferentes culturas y cosmovisiones preocupadas por la casa común". Estamos ante una escucha como oportunidad de enriquecerse, de acoger un espíritu creativo, transformador. La teóloga alemana, que vive en Perú, afirma que, "frente a una **crisis profunda**, como nunca había vivido la humanidad, el **Papa Francisco** nos hace ver que necesitamos la sabiduría, la espiritualidad, las luces de los **diversos pueblos, culturas e inspiraciones religiosas**", algo que se está viviendo en el proceso sinodal y nos llama a hacer teología en diálogo con otras tradiciones religiosas.

El coronavirus es un ejemplo de lo que pasa cuando no respetamos los límites de la naturaleza, cuando invadimos ecosistemas para explotar. Eso es algo que sucede en la Amazonía, donde estamos llegando al **punto de no retorno**, consecuencia de nuestra irresponsabilidad, sostiene Weiler. De ahí la necesidad de liberarse de una visión utilitarista, asumiendo una actitud contemplativa, "dejar que la Tierra nos hable y nos lleve a generar con ella un vínculo afectivo", algo que podemos aprender con los pueblos originarios. Desde ahí sugiere "una **teología desde la contemplación**, que lleva a conectarse con lo bello, que también nos da energía para defender lo que está amenazado y maltratado".

Es necesario **aprender con los pueblos originarios a sentir un vínculo con la Tierra**, desde un pensar más integral. Según la perita sinodal, de la misma forma que se maltrata a la Tierra, se maltrata a las mujeres, algo que aparece claramente en la Amazonía, donde ha crecido mucho la **trata y explotación sexual** de las mujeres, que no podemos olvidar que son las primeras cuidadoras de la vida. Ella propone el buen vivir como fuente de inspiración, "que nos vincula con un horizonte que nos lleva a entender la necesidad de **vivir en relación, en comunión, en solidaridad**", algo que nos remite a la esencia de Dios.

Los pueblos amazónicos entienden la tierra como una gran comunidad, como una sociedad de la que forman parte no solo los humanos, sino todo lo que forma parte del ambiente. Eso hace posible entender nuestra **relación con la Tierra de otro modo**, superando el modo occidental, jerarquizado, dualista, de dominio y prepotencia, asumido por el neoliberalismo. Vivir una vida de **interconexión, intercomunicación e interdependencia**, y

experimentarla como algo que nos enriquece. También buscar proyectos alternativos, que buscan incluir, generando una corriente de ecología integral que quiere cuidar la vida y hacer crecer en lo que nos hace humanos.

"La tierra es **vientre sagrado del creador**, del gran espíritu que genera toda la posibilidad de vida que existe en nuestra casa común", según **Laura Vicuña Pereira**, que considera que "este útero sagrado engendró hijos e hijas que nacieron y crecieron, con la libertad de elegir la vida o la muerte". Poco a poco se fue perdiendo el ser uno con la naturaleza, con la tierra, con el creador, algo que se perpetúa hasta hoy. La auditora sinodal afirma que "**no podemos separar la condición de ecología integral del bien común**".

La religiosa indígena, que trabaja con el pueblo karipuna, quiere "**ser voz para este pueblo que lucha por mantener la vida, por mantener la casa común**". Ella recordaba que "en el Sínodo los pueblos originarios decíamos al papa, a los cardenales, a los obispos, que nosotros queríamos que la Iglesia fuera una **aliada**, en defensa de la vida, de la tierra, de los derechos". El **cuidado de la casa común**, nuestra única morada, es algo urgente, del que todos deben participar.

Como una de las representantes de los pueblos indígenas en la Conferencia Eclesial de la Amazonía, afirma que "**los pueblos originarios somos portadores y guardianes** de una biodiversidad muy importante. Tenemos responsabilidad de cuidar, amar este inmenso territorio con aguas, bosques, aguas conocimientos y sabores". Al mismo tiempo destaca la importancia de los **sueños**, algo que aparece en Querida Amazonía, como camino para hacer realidad un futuro mejor, a ser llevado a cabo en colectividad. En ese sentido, insiste en que "**el cuidado de las personas y el cuidado de la tierra son inseparables**".

MUNDO NUESTRO.

- Este bello mundo, mío, tuyo, nuestro...naturaleza bella que debemos cuidar.
- Donde los ríos y mares, donde la fauna y la flora nos brindan su armonía...como las verdes praderas donde los animales pastan en libertad.
- *“Hay un libro abierto siempre para todos los ojos: la naturaleza”*
(Jean Jacques Rousseau)
- Las cosas que estimulan nuestro espíritu son intangibles: los viejos bosques, un río claro, los trinos de los pájaros...el vuelo de las aves.
- La energía eólica, un aporte a nuestro mundo.
- *“Si supiera que el mundo se ha de acabar mañana yo hoy aún plantaría un árbol”.* (Martin Luther King).
- La tala de árboles atentado grave al medio ambiente.
- El calentamiento global ya lo sufre la naturaleza...el deshielo en el Ártico...poco a poco ha aumentado el nivel de mares y océanos.
- *“Produce una inmensa tristeza, pensar que la naturaleza habla, mientras el género humano no la escucha”.* (Victor Hugo)
- Contaminación fabril en muchas ciudades del planeta...playas y ríos con enormes basurales... minas de carbón, fábricas de acero y refinerías...centros de la industria química han contaminado el aire.
- *“El mundo es un lugar peligroso, no por causa de los que hacen mal, sino por aquellos que no hacen nada por evitarlo”.* (Albert Einstein)
- Calentamiento global: un granito de arena de todos puede ayudar...respirar no debería ser cosa de héroes.
- *“Primero fue necesario civilizar al hombre en su relación con el hombre. Ahora es necesario civilizar al hombre en su relación con la naturaleza y los animales”.* (Victor Hugo)

Pablo D'Ors: "El despilfarro en que solemos vivir es una grave ofensa a quienes carecen de lo necesario"

"Cantar juntos "Resistiré" y aplaudir a las 20.00 h. desde nuestros balcones han sido gestos rituales que nos han hecho sentir una comunidad viva y solidaria. El riesgo de esto, como por otra parte de cualquier rito, es convertirlo en rutina y degenerar en ritualismo"

"En los retiros de meditación que imparto desde hace algunos años, invitar a los participantes a que desconecten sus teléfonos móviles se ha convertido en la mayor de las exigencias. Pero si estamos siempre fuera, la verdad es que nos perdemos lo de dentro"

"La libertad no la podemos perder por el hecho de que nos prohíban salir de casa ni por nada. La libertad es un tesoro que, curiosamente, crece cuando es amenazada. Me siento hoy más libre que ayer, es lo que puedo decir"

Carmen Naranjo/EFE

La meditación y el silencio son las armas que usa el escritor y sacerdote **Pablo d'Ors** (Madrid, 1963) en su vida y también lo han sido en estos tiempos de confinamiento, tras los que se abre un futuro para el que vaticina que no ayudarán nada los profetas "de mal agüero". Aunque tampoco lo harán, dice en una entrevista con Efe, los "utópicos ingenuos".

Y considera que de estos meses deberíamos salir no solo con las lecciones de la interioridad y la solidaridad aprendidas, sino también con la de la austeridad porque **el despilfarro en el que solemos vivir es una "grave ofensa"**. Y porque sin silencio, la palabra es "palabrería".

-¿Cómo cree que ha respondido la sociedad española a la situación generada por la pandemia y el confinamiento?

R.-Cantar juntos "Resistiré" y aplaudir a las 20.00 h. desde nuestros balcones han sido gestos rituales que nos han hecho sentir una comunidad viva y solidaria. El riesgo de esto, como por otra parte de cualquier rito, es convertirlo en rutina y degenerar en ritualismo. Pero, junto a las respuestas sanitarias, científicas y políticas -que son eminentemente prácticas y necesarias-, cantar y aplaudir han sido algunas de las respuestas gratuitas y festivas de la población. Cantar y aplaudir ayudan (casi automáticamente) a poner el corazón en su sitio. Gracias por el aplauso sanitario.

-¿Cree que vamos a ser iguales cuando salgamos de este confinamiento?

R.- La mayoría seguirá igual o muy parecido, creo que es ingenuo o pueril pensar lo contrario. Pero una minoría, entre la que quisiera contarme, saldremos muy cambiados. Y esa minoría podría llegar a ser, llegado su momento, muy significativa socialmente. Todo empieza siempre con una minoría. Saber esto debería obligarnos a tomarlas más en serio.

-Usted es autor de "La biografía del silencio". ¿Opina que hemos tenido más oportunidades para reflexionar en estas semanas o cree que, por el contrario, el ruido de las redes sociales y el exceso de información nos han impedido hacerlo?

R.- Estar en contacto con la gente y entretenerse está bien, eso es lo primero que debe decirse. Pero eso, que es bueno y justo, nos destruye si anula todo lo demás. También hemos de aprender a estar con nosotros mismos, sin las redes sociales, para intra-tenernos, para sostenernos a nosotros mismos. En los retiros de meditación que imparto desde hace algunos años, invitar a los participantes a que desconecten sus teléfonos

móviles se ha convertido en la mayor de las exigencias. Pero si estamos siempre fuera, la verdad es que nos perdemos lo de dentro.

-¿Qué nos provoca un exceso de información?

R.- La cantidad anula la calidad, esa es la ley. Y no sólo, a veces lo anula todo. Cuando en España había dos canales de televisión, yo veía de vez en cuando la tele. Ahora que hay tropecientos canales, ya no la veo. Menos es más. De este confinamiento deberíamos salir con esta ley básica bien aprendida. No sólo la lección de la interioridad y la de la solidaridad, sino también la de la austeridad. El despilfarro en que solemos vivir es, en este sentido, una grave ofensa a quienes carecen de lo necesario. Tanto más tenemos, aunque suene duro decirlo, menos somos.

-¿Estamos preparados para el silencio?

R.- No. Pero podemos irnos preparando. Yo he hecho de esta causa el sentido de mi vida, persuadido como estoy de que sin silencio, la palabra sólo es palabrería. Y de que con silencio, la palabra es acción: transforma los corazones que transformarán el mundo.

-Algunas personas han estado obligadas a estar en soledad. ¿Ha podido ser una oportunidad para conocerse a uno mismo?

R.- Quien no haya hecho nunca o muy poco un trabajo interior (es decir, un itinerario emocional y un itinerario espiritual), difícilmente habrá podido hacerlo en estas semanas: no disponía del instrumental ni del hábito para hacerlo. Quienes sí lo poseen, sin duda habrán convertido este conflicto en una oportunidad. Esto es lo maravilloso de las personas: que hasta de lo más oscuro podemos sacar algo hermoso. **El silencio interior posibilita la purificación de la mente y del corazón.**

-¿Nos ha podido servir esta crisis para dar una mayor importancia a valores como la solidaridad, o cree que ha sido algo puntual?

R.- Aunque fuera algo puntual, ya ha servido. Ninguna acción luminosa o compasiva se pierde. Al contrario, ayudan y contribuyen a que se pueda seguir ayudando e iluminando en el futuro. Hemos dado un paso, eso es lo importante. Ahora es importante también dar el siguiente. Es así como se hace el camino. Los profetas de mal agüero no ayudan nada. Claro que tampoco ayudan los utópicos ingenuos. Ayudan los que están en su centro y ayudan concretamente.

-Le he preguntado anteriormente por cómo seremos nosotros cuando salgamos pero ¿y el mundo que nos espera? ¿Cree que será un sitio más inhóspito o más acogedor?

R.-Yo soy un hombre con esperanza, para mí eso lo determina todo. Incluso cuando las cosas pintan mal, yo pienso que todo acabará bien. A esto no he llegado por mero optimismo, sino trabajando la virtud de saber esperar. Esa certidumbre de que por encima de todos los vientos que soplen hay una roca que nos sostiene es, para mí, la raíz de la alegría.

-¿Ha sentido en peligro alguna de las libertades?.

R.- La libertad no la podemos perder por el hecho de que nos prohíban salir de casa ni por nada. La libertad es un tesoro que, curiosamente, crece cuando es amenazada. Me siento hoy más libre que ayer, es lo que puedo decir. Quiero caminar en esa senda, siempre más libre, siempre más liberado de convencionalismos y de tonterías. Confieso que ese camino hacia la libertad ante todo, principalmente ante mí mismo, me apasiona.

Julián Díaz Lucio: "Hace falta una conversión teológica en la Iglesia"

"Si durante 30 años obispos involucionistas orientaron los seminarios en la línea conservadora, no esperemos que ahora puedan salir obispos decentes y en sintonía con el Papa Francisco"

"Por eso no hay que extrañarse que casi el conjunto de obispos y curas no alaben al Papa Francisco y menos le sigan"

"El gran grupo de talibanes eclesiásticos está esperando que pase el aire renovador con la muerte de Francisco, y vuelvan a tomar las riendas del poder en la línea conservadora"

"Creo que de verdad hace falta seguir apoyando al Papa Francisco y animarle a que fuerce un poco el carro y se anime a cambiar también estructuras, que den respuesta efectiva a la conversión pastoral"

Julián Díaz Lucio

Estimado José Manuel: Estoy totalmente de acuerdo con el **análisis** que haces en el artículo de RD (12.10.2020), titulado 'Echar el resto con Francisco por una Iglesia samaritana'. Y me reafirmo en tu opinión, cuando dices:

"En la época involucionista anterior se eligieron los obispos 'seguros doctrinalmente' y férreos funcionarios dispuestos a mirar constantemente a Roma (la famosa tortícolis que denunciaba el cardenal Tarancón) y, además, coparon todos los puestos de responsabilidad y todas las estructuras del pueblo de Dios. Y, por supuesto, se hicieron con los seminarios, donde formatearon a su manera y a su medida el clero que ahora tenemos y prepararon a los curas no para ser servidores de la comunidad, sino funcionarios de lo sagrado."

Pero, fíjate, si en la época involucionista se hicieron tales obispos, que orientaron los seminarios en la línea conservadora, y de esos seminarios, durante 30 años salieron los sacerdotes que ahora son mayorías en las diócesis, no esperemos que ahora puedan salir obispos decentes y en sintonía con el Papa Francisco. Porque la base clerical de la jerarquía es conservadora, tanto a nivel de actitudes, como de la misma teología que han

mamado. **Me da la impresión que la mayoría no ha leído el Concilio Vaticano II, o muy tangencialmente.**

Por eso no hay que extrañarse que casi el conjunto de obispos y curas no alaben al Papa Francisco y menos le sigan. Por eso, creo que no basta solo con que el Papa escriba buenísimas encíclicas y sea un ejemplo de pobreza y compromiso. Creo que hace falta, además, que **inicie ya el cambio de estructuras**, al menos las más importantes, porque de lo contrario, el gran grupo de talibanes eclesiásticos está esperando que pase el aire renovador con la muerte de Francisco, y vuelvan a tomar las riendas del poder en la línea conservadora.

Por esto, creo que no basta que haya una conversión pastoral, que tanto ha pregonado el Papa, creo que también hace falta una **conversión teológica** en la Iglesia: que se acepten como Iglesia los avances teológicos fundamentales que son hoy claros en el conjunto de la teología; pero a la vez, para que la reforma perdure y no pase como con el Vaticano II, hacen falta cambios estructurales.

La primavera de Francisco

Porque igual que Trento introdujo cambios estructurales, además de implantar una teología, creo que hay habría que hacer lo mismo en **una línea más evangélica y del siglo actual**. La ocasión podría ser el Sínodo sobre la Sinodalidad del próximo año. Que no quede en palabras bonitas de la belleza de la sinodalidad, sino que se marquen líneas concretas de llevarla a cabo en todos los niveles de la Iglesia. Solo así nos creemos que la Iglesia es realmente Pueblo de Dios.

Creo que de verdad hace **falta seguir apoyando al Papa Francisco** y

animarle a que fuerce un poco el carro y se anime a cambiar también estructuras, que den respuesta efectiva a la conversión pastoral. En mi diócesis, por ejemplo, se sigue promocionando una pastoral de religión: cofradías que hacen grandes procesiones en Semana Santa, coronaciones de vírgenes con el oro y la plata de los fieles, etc. como si eso fuera la esencia del evangelio. Y mientras tanto, en el seminario mayor hay cuatro seminaristas, tres de África y uno de Latinoamérica.

Sigamos luchando en esperanza.

Un gran abrazo.

EL MISTERIO DE CASALDÀLIGA

Víctor Codina, sj

El impacto de la muerte de Casaldàliga (Pere, dom Pedro, Pedro), ha sido enorme, impresionante, no solo en ambientes eclesiales, y esto merece reflexión.

Es asombroso que aquel joven de Balsareny que ingresó en el seminario de Vic y luego en los Misioneros Cordimarianos-Claretianos, en pleno ambiente de franquismo y de Iglesia de cristiandad preconiliar, al ir al Brasil se haya convertido en un Santo Padre de la Iglesia de los pobres y profeta de la liberación.

¿De dónde sacó fuerzas Casaldàliga para trabajar pastoralmente en São Félix de Araguaia con los tapirapé y xavantes, defender a los *posseiros* contra los latifundistas, impulsar organizaciones cívicas y eclesiales en Brasil y toda América latina, criticar al Imperio del Norte y decirle a Pedro que deje la curia, desmantele el sinedrio, la muralla y abandone las filacterias? **¿Cómo tuvo libertad profética para maldecir las cercas y las propiedades privadas que esclavizan la tierra y a los seres humanos?** ¿Quién le hizo resistir las amenazas de muerte de los poderosos y las críticas, sospechas y vetos de sus hermanos de báculo y mitra?

¿Cómo pudo sobrellevar la pobreza, los largos viajes en autobús, la soledad y las limitaciones finales del hermano Parkinson, mientras su corazón estaba alegre y lleno de nombres? ¿De dónde nació su **esperanza de que, aunque seamos combatientes derrotados, nuestra causa es invencible, caminamos hacia la Tierra sin males, hacia la utopía, hacia la Esperanza con mayúscula?**

No murió de pie como un árbol, sino en la cama, sin casi poder hablar y totalmente dependiente de los demás, sin tener nada, no llevar nada y no poder nada.

Estamos ante una vida misteriosa. No fue un simple planificador pastoral, ni un sociólogo, ni un economista, ni un mero revolucionario político. ¿Cuál fue la raíz última de su vida, cuál es su misterio oculto? Afortunadamente sus poesías nos ofrecen la clave hermenéutica de su vida.

No son poesías simplemente estéticas, sino místicas, como las de Juan de la Cruz, que nos abren al Misterio último, a un Tú, un Tú con el que posee una relación no meramente individual y religiosa, sino histórica, que le lleva a subir y bajar del Monte Carmelo, a escuchar el Viento del Espíritu en la calle.

Este Tú es Jesús de Nazaret, versión de Dios en pequeñez humana, hecho hombre en el vientre de María y clase en el taller de José. Para Casaldàliga, Jesús de Nazaret es su fuerza y su fracaso, su herencia y su pobreza, su muerte y su vida. Es el Jesús de la gruta de Belén y de los pastores, de las bienaventuranzas, de los pobres y pequeños, de las fieles mujeres, de la pasión y la cruz, el Jesús del Reino, del amor hecho comida.

Este Jesús es piedra de escándalo y piedra angular, como lo son los pobres; es el libertador total, asesinado por el Templo y por el Imperio, pero cuyo sepulcro vacío, como los sepulcros del pueblo masacrado, anuncia la mañana de la Pascua. Para Casaldàliga solo hay dos absolutos: Dios y el hambre, donde hay pan, allí está Dios.

Al obispo de São Félix siempre le impactaba el capítulo 21 del evangelio de Juan, en el que veía como una síntesis de su vida: la pesca abundante en el lago de Tiberíades luego del fracaso de la noche oscura, mientras en la orilla un personaje misterioso le invita a almorzar y pregunta a Pedro si le ama: «Jesús de Nazaret, hijo y hermano,/ viviente en Dios y pan en nuestra mano,/ camino y compañero de jornada,/ Libertador total de nuestra vida/ que vienes junto al mar, con la alborada,/ las brasas y las llagas encendidas».

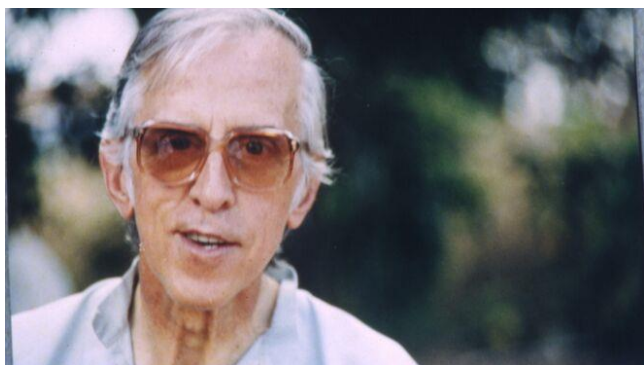
Ahora, finalmente, Casaldàliga yace enterrado junto al río Araguaia, un río que simboliza el Mar Rojo, el Jordán y el lago de Tiberíades. Y en la alborada pascual de la resurrección, junto a la orilla, hay Alguien que le espera con los brazos abiertos para compartir el pan. Y quizás una garza blanca vela su tumba. **El misterio de la vida de Casaldàliga finalmente se nos desvela. Los pobres le enseñaron a leer el evangelio.**

Gracias, Pere, porque con tu transparente vida evangélica, nos acercas al Misterio último y en medio de nuestras noches oscuras, haces más creíble nuestra fe.

Juan José Tamayo: "Pedro Casaldàliga realizó plenamente, pero no por los caminos tradicionales, su triple vocación de poeta, sacerdote y misionero"

"Desde el fallecimiento de Pedro Casaldàliga, he seguido leyendo textos suyos y testimonios de personas que convivieron con él en las diferentes etapas de su vida y he profundizado en su personalidad"

"El resultado es este nuevo artículo, al que seguirán otros sobre las causas que Casaldàliga defendió, su teopoética de la liberación y la defensa de las mujeres"

"Llevó a cabo una verdadera transformación en sus tres vocaciones y en su propia persona"

"Nombrado obispo por el papa Pablo VI, el ceremonial atípico de la ordenación del joven catalán de 43 años en una diócesis pobre de Brasil presagiaba el cambio de

modelo episcopal que Casaldàliga iba a llevar a cabo"

Juan José Tamayo

Desde el fallecimiento de **Pedro Casaldàliga** el 8 de agosto he seguido muy de cerca los diferentes reconocimientos a su persona, las celebraciones, he seguido leyendo textos suyos y testimonios de personas que convivieron con él en las diferentes etapas de su vida y he profundizado en su personalidad. El resultado es este nuevo artículo, publicado en el periódico digital Infolibre el 11 de agosto, que completa el que escribí el mismo día de su fallecimiento y que ha sido ampliamente difundido especialmente en Religión Digital y en mi blog, y reproducido en numerosos medios de comunicación. A él seguirán otros artículos sobre las causas que Casaldàliga defendió, su teo-poética de la liberación y la defensa de las mujeres.

Conviviendo con el hermano Parkinson

Tras varios años conviviendo pacíficamente con el hermano Parkinson, como él llamaba a esa enfermedad, falleció el 8 de agosto a los 92 años en la ciudad de Bataties, del Estado de São Paulo, Dom Pedro Casaldàliga, el obispo sin duda más carismático y profético del episcopado brasileño y el símbolo más luminoso del cristianismo liberador de América Latina. Es sin duda la personalidad española más internacional que durante más de medio siglo se convirtió en el defensor de los "condenados de la tierra" y en la voz de la gente cuya

voz no suele ser escuchada. Fue propuesto merecidamente en varias ocasiones para el **Premio Nobel de la Paz** por otro premio Nobel, el intelectual y activista argentino de los derechos humanos y comprometido con la paz a través de la no violencia activa, Adolfo Pérez Esquivel.

Si hubiere que dar una breve definición de su persona la resumiría en estos dos títulos: **amigo del Dios de los Pobres, Padre y Madre, y defensor de los pueblos oprimidos**. Fue la amistad con el Dios de los pobres la que le llevó a la defensa de las personas empobrecidas y los pueblos oprimidos.

Tres vocaciones

Pedro Casaldàliga i Pla nació el 16 de febrero en Balsareny, a orillas del río Llobregat (Barcelona) en 1928 en una lechería en el seno de una familia campesina. Ingresó muy joven en la **Congregación Claretiana** y fue ordenado sacerdote en 1952 en el Congreso Eucarístico de Barcelona. Estos datos de aquel joven católico fervoroso en nada presagiaban lo que iba a ser décadas después: la voz de los pobres en Brasil y el continente latinoamericano, que se oía en todo el mundo.

Dentro de la Congregación ejerció diferentes tareas como las de formador de seminaristas, en quienes inculcó la conciencia social que él tenía por su trabajo en los submundos de Sabadell y Barcelona, y director de la centenaria revista cordimariana **El Iris de Paz**, que, junto con un equipo formado entre otros por Fernando Sebastián, Rufino Velasco, Maximino Cerezo y Teófilo Cabestreros, a los que llamaba “compañeros del alma”, cambió por Iris. Revista de Testimonio y Esperanza, y transformó en una publicación abierta a los nuevos climas culturales y en espacio de diálogo interdisciplinar de grandes figuras del mundo de la filosofía, la teología, la poesía, el arte, etc. Compaginó siempre su trabajo pastoral, educativo y cultural con el trabajo social al servicio de las personas y los grupos más desfavorecidos de las ciudades donde vivió.

Desde pequeño tuvo claras dos vocaciones: ser **poeta y sacerdote**. Conforme fue madurando en la vida religiosa descubrió la tercera vocación: ser **misionero**. Fue en el Capítulo General de 1967 de la Congregación Claretiana celebrado en Roma cuando tomó la decisión irrevocable de dedicarse al trabajo misionero. Casaldàliga participó en aquel Capítulo como delegado de la provincia de Aragón y jugó un papel fundamental en la apertura de los Claretianos a la reforma puesta en marcha por el Concilio Vaticano II. Al grupo que defendía la necesaria reforma de la Congregación lo llamaban “**Sierra Maestra**” y a él “**Che Guevara**”.

Las tres vocaciones pudo realizarlas plenamente, pero no por los caminos tradicionales, sino llevando a cabo una verdadera **transformación** en las tres y en su propia persona.

"Un viaje sin retorno" y "un salto en el vacío del otro mundo"

En 1968 se embarcó con su compañero Manuel Luzón hacia Brasil en un “viaje sin retorno” y dando “un salto en el vacío del otro mundo”, e iniciaron juntos su misión liberadora a la escucha del pueblo en **São Félix do Araguaia**, al noroeste del Mato Grosso, dentro de la Amazonía llamada “legal”, con una extensión de 150.000 kilómetros cuadrados. Era “una tierra sin ley, sin ninguna infraestructura organizativa, sin ninguna organización laboral, ninguna fiscalización. **El Derecho era el del más fuerte o del más bruto... Nacer. Morir, matar, esos sí, eran los derechos básicos**, los verbos conjugados con una asombrosa naturalidad”, según la descripción del propio Casaldàliga en *El credo que ha dado sentido a mi vida*. ¡Yo creo en la justicia y en la esperanza! (Desclée de Brouwer, Bilbao, 1977, 2ª ed., p. 34).

Tres años después fue nombrado **obispo** por el papa Pablo VI, quien siempre lo defendió de las amenazas de expulsión del país durante la dictadura, con la conocida afirmación: “Quien toca a Pedro, toca a Pablo”. Muy distinto fue el trato recibido por Juan Pablo II y el cardenal Ratzinger, quienes no cesaron de **amonestarle** y de someterlo a diferentes procesos de ortodoxia, que, dada la personalidad profética de Dom Pedro y contando con el reconocimiento del episcopado liberador brasileño y el apoyo del arzobispo Helder Câmara y de los cardenales Paulo Evaristo Arns y Aloisius Lorscheider, no terminaron en condena.

Ya el ceremonial atípico de la **ordenación** del joven obispo catalán de 43 años en una diócesis pobre de Brasil presagiaba el cambio de modelo episcopal que Casaldàliga iba a llevar a cabo. Nada de insignias episcopales

tradicionales que le alejaban del pueblo y le convirtieran en un monseñor ante quien había que acercarse genuflexo y besarle el anillo de oro o bañado en oro. Sus insignias episcopales no fueron una mitra, que con sentido del humor -y no sin cierto grado de verdad- era calificada de “apagavelas de la inteligencia”, sino un **sombrero de paja** sertanejo entregado por un líder campesino, ni un báculo barroco de perlas preciosas, utilizado por los obispos para golpear a las ovejas, más que para pastorear, sino un remo-borduna hecho de ‘**pau-brasil**’ por un indígena de la comunidad tapirapé, que le ofreció el jefe de la tribu. El anillo fue un regalo-sorpresa de los amigos de España del que muy pronto se desprendió y devolvió “como un homenaje filial a mi madre”. La invitación-recordatorio de la ordenación episcopal tenía este texto:

“Tu mitra será un sombrero de paja sertajeno, el sol y el claro de la luna; la lluvia y el sereno, la mirada de los pobres con quienes caminas y la mirada gloriosa de Cristo, el Señor. Tu báculo será la verdad del Evangelio y la confianza de tu pueblo en ti. Tu anillo será la fidelidad a la Nueva Alianza del Dios Libertador y la fidelidad al pueblo de esta tierra. No tendrás otro escudo que la fuerza de la Esperanza y la Libertad de los hijos de Dios, ni usarás otros guantes que el servicio del amor”.

Una Iglesia de la Amazonía en conflicto con el latifundismo

Esos símbolos y el texto de la invitación iban a revolucionar su ministerio episcopal y a influir en el cambio producido en el episcopado latinoamericano en las décadas siguientes hasta la involución impuesta por Juan Pablo II y el cardenal Ratzinger. A la revolución en los símbolos acompañó otra en el mensaje que quería transmitir a la comunidad cristiana campesina con quien iba a convivir y a cuyo servicio iba a estar incondicionalmente cuatro décadas. El día de su ordenación episcopal hizo pública una **Carta Pastoral** en la que marcaba el futuro de su trabajo ético-profético evangélico: la denuncia de las injusticias estructurales del sistema capitalista en la zona y el anuncio de una sociedad justa, solidaria y sin discriminaciones.

Ya el propio título daba una idea certera de quiénes iban a ser sus **enemigos**, que lo perseguirían a muerte y terminarían con el asesinato de algunos de sus colaboradores: Una Iglesia de la Amazonía en conflicto con el latifundio y la marginalización. La **Carta** no quedó en el anonimato ni en un boletín eclesiástico para lectura de piadosos clérigos, sino que tuvo gran publicidad, aun cuando el director nacional de la Policía Federal el general Canepa, había prohibido su difusión, y llegó a las altas esferas de la dictadura militar y a los terratenientes y latifundistas, que trataban a las personas trabajadoras como animales y los mantenían en un régimen de esclavitud.

Como reacción **frente a las amenazas** de los políticos de la dictadura y los latifundistas y a las críticas de algunos medios de comunicación, el documento contó con el apoyo de la presidencia de la Conferencia Episcopal Brasileña, muchos obispos, numerosas comunidades cristianas e intelectuales de todo el mundo.

Una vida austera

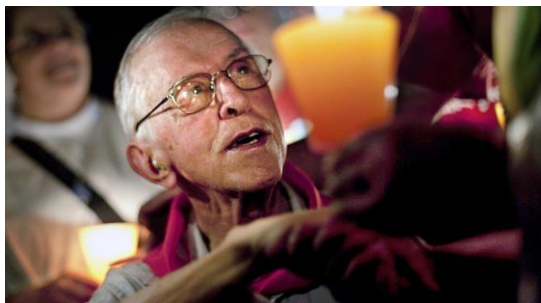
Lo más importante a destacar de Pedro Casaldàliga en esta primera aproximación es su ejemplaridad de vida austera en **una casa humilde** como la de sus conciudadanos empobrecidos de São Félix. Nada que ver con los palacios y las casas suntuosas en las que viven no pocos de sus hermanos en el episcopado, rodeados de lujo y atendidos por una servidumbre cual señores feudales. Describía muy certeramente su estilo de vida en este poema, titulado Pobreza evangélica:

*“No tener nada.
No llevar nada.
No poder nada.
No pedir nada.
Y, de pasada,
no matar nada;
no callar nada.*

*Solamente el Evangelio,
como una faca afilada.
Y el llanto y la risa en la
mirada.
Y la mano extendida y
apretada.
Y la vida, a caballo dada.*

*Y este sol y estos ríos
Y esta tierra comprada
para testigos de la
Revolución ya estallada.
¡Y ‘mais nada’!”*

25 frases del bisbe profeta Pere Casaldàliga

"Si no hi ha causes grans la vida no té sentit"

"La paraula 'radicalitat' prové d'arrel', i jo, com més va, amb més força sento les meves arrels"

"El fet de ser català m'ha tornat més sensible al problema de la llengua i la identitat dels indis i m'ha ajudat a no caure en l'imperialisme cultural"

"El consumisme està consumint les persones"

"Un poble només és lliure quan és independent, autònom, sobirà".

"El capitalisme per definició és lucre acumulat, és privilegi del capital, és exclusió de la majoria"

"El gran atemptat diari és la fam al món"

"La major part de la humanitat, avui dia, sobreviu en comptes de viure".

"On no hi ha llibertat no hi pot haver justícia"

"Sigueu lúcids. Sigueu fermes. Estigueu units. Responen a la persecució amb esperança. Responen a la por amb unió"

"El que dono és el que em fa, no el que tinc. Quan més dono, més tinc perquè soc més. Quan més tinc i dono menys, tinc menys perquè soc menys"

"Els valents són aquells que vencen la molta o poca por que tenen"

"En amor, en fe i en revolució no és possible la neutralitat"

"L'expressió 'no violència' no ha de ser sinònim de passivitat"

"Si veus infelicitat, és difícil sentir-te plenament feliç, però si mires de ser solidari i senzill, hi ha una mena de felicitat de fons que es manté"

"La causa indígena m'ha fet més català. Les tribus prohibides m'han ajudat a retrobar la meva sempre maltractada tribu"

"Només aquell qui s'aventura es pot equivocar"

"Em sembla que la vellesa és una espècie de sagrament. Tot i que perds oïda, hi sents més, perquè escoltes la vida, no els sorolls... I compares, saps relativitzar més. A la llum de la mort, la vida adquireix un pes específic, més definitiu"

"La lluita per la terra ha estat la lluita llatinoamericana. Tota acumulació suposa exclusió"

"Jo soc jo i les meves causes, i les meves causes valen més que la meva vida"

"No acceptem la fatalitat del sistema capitalista neoliberal que ens imposen, que redueix la vida a un mercat"

"La ciència, la tècnica, el progrés només són dignes del nostre pensament i les nostres mans si ens humanitzen més"

"La tasca primordial i comuna d'humanitzar la humanitat es fa practicant la proximitat".

"No n'hi ha prou amb ser creient, també s'ha de ser creïble"

"Al final del camí em diran: 'Has viscut? Has estimat?' I jo, sense dir res, obriré el cor ple de noms"

El pare Manel assumia la feina impossible i necessària

Josep M. Fisa - CR

“El pare Manel ja s’ha ben guanyat el cel”. [La notícia](#) d’aquest dimecres al vespre ha corregut a través de la xarxa dels amics que l’hem sentit sempre proper i entranyable. Un “amic transversal” de tota una immensitat

de persones que se sentien orgulloses de nomenar-lo, d’abraçar-lo, d’aplaudir-lo, de veure’l com el company que fa allò que nosaltres no ens sentim prou valents ni capaços de fer... Com si li deleguéssim la feina impossible i necessària.

A tots ens ha agafat desprevinguts perquè ens semblava incombustible quan

sempre ha jugat amb foc. El foc de les relacions frontereres i des de primera línia, arriscant sempre. Quan li feien preguntes incòmodes ell deia que no feia res d’especial sinó que feia el que li sortia de dins i era feliç fent-ho. No tenia cap imperatiu extern que li obligués. Feia el seu treball com la cosa més natural. És clar que l’evangeli de Jesús el sostenia de fons, i sempre tornava a la Cova de Manresa per refer el teixit espiritual interior, però la causa de Jesús la tenia arrelada. Se l’havia fet seva.

Ens ho deia el dilluns a la tarda al Casal de la Trinitat, on convivía amb un grup de persones, la seva família, que se sentien valorades i estimades per ell, i amb els voluntaris que li han fet costat fins al darrer moment. “Veieu aquesta casa? No sé com ho he arribat a fer... Encara no ho entenc... El temps de la Covid m’ha fet pensar moltes coses... i ens hem d’enfrontar a la realitat”.

L’itinerari del Manel no el podem explicar amb paraules. Només pels rostres de persones que ell ha acompanyat i per qui s’ho ha jugat jugat tot, sense perdre el contacte amb altres relacions ben àmplies i conegudes. La paret de la seva minúscula habitació està empaperada de rostres

que li han vetllat el son. Rostres de persones que aconseguia implicar com si res. Artistes, poetes i amics de

la faràndula que al llarg dels anys, junt amb en **Carles Flavià** i el **Pepe Rubianes**, havien fet el club solidari de cares conegudes que feia visible el treball del pare Manel amb un humor de nivell. Tothom reia i col·laborava amb bona part del pressupost de la Fundació. Va sortir, per exemple, com el **Serrat** tenia sempre per a ell paraules d'estima cordial: "Manel, ja et cuides tu també?"

La seva causa, doncs, les persones de la presó de dins i de fora... Però mai ha deixat de fer de capellà, de fer

amics nous i de significar-se per altres causes que més aviat li portaven problemes. Mai no ha defugit cap dels seus compromisos i ha acceptat serenament les "incomprensions" que li han anat plovent de tots cantons.

Tindrem temps i espai per agrair el que ha fet per tots plegats com a desvetllador de la nostra consciència i sensibilitat personal i col·lectiva. Ara potser li podem desitjar que, al cel, pugui ballar un tango amb els seus entranyables amics. Ben segur que quan el vegin arribar li diran: "Manel com és que has trigat tant?". I ell: "És que no hi havia manera... Tenia uns assumptes per arreglar i no em deixaven marxar". El Pare del cel, que tot ho sap, els ha abraçat tots tres, així m'ho imagino, i els ha dit: "Entreu beneits i seieu a taula i ajudeu-me, perquè amb la Covid, aquesta colla vostra encara estan més desconcertats i no saben què fer, amb la feina que tenim".

Repassem l'itinerari del Fundador en fundar l'Institut

ITINERARI DEL FUNDADOR DE 1705 A 1719

«La Salle, mestre espiritual i profeta»

G. Jaume Pujol i Bardolet

1. L'INSTITUT PROGRESSA I DEFENSA LA SEVA IDENTITAT

L'Escola Cristiana fundada per La Salle pretén l'evangelització i té la seva pròpia estructura i els seus mètodes. Per aquesta raó, tant La Salle com les comunitats de Germans tracten de defensar la identitat que han anat construint com a conseqüència del “*junts i per associació*”. Volen plena llibertat en l'ús dels propis mètodes. Vegem-ne alguns exemples que mostren l'interès per defensar la pròpia identitat de l'escola lasal·liana:

- Es produeix el *tancament de l'escola de Sant Roc, a París* (1707), perquè el rector de la Parròquia exigia que els Germans controlassin els nois en la catequesi parroquial dels eclesiàstics. La identitat de l'Escola de La Salle havia de ser la formació integral dels alumnes
- Igualment el bisbe de Valréas (1707) demanà dos Germans per dues classes d'uns 60 alumnes cada una. *Es refusà perquè exigia que s'ensenyés llatí als de famílies més benestants.*
- *Un cas ben agradable és el de Moulins* (1709). Hi van tres Germans i de seguida s'adonaren els clergues i la gent de l'eficàcia de llurs mètodes d'ensenyament, que van atraure exemplarment l'atenció. *Dues vegades un Germà donà una lliçó de catecisme en presència de clergat i causà sensació.*
- *El bisbe d'Uzès que tenia una Escola de Germans a Les Vans* (1711) apreciava molt la feina que feien els Germans en aquella localitat. *Va demanar a La Salle que no canviés cap Germà sense consultar-li. La Salle li digué que no podia acceptar la seva proposta. El bisbe va comprendre i acceptà.*

2. DIFERENTS DIFICULTATS

Malgrat el signe de la creu, l'Institut s'anirà estenent i es faran constantment noves fundacions. *Des de 1705 a 1719 s'obriran 33 noves escoles.*

Al sud de França els hugonots s'hi havien instal·lat malgrat les lleis que hi havia contra ells. El bisbe d'Alès (1707) crida a La Salle per fundar una escola missionera per combatre la influència dels hugonots. Hi hagué *gran oposició de la gent* que no volia enviar els nois a aquesta escola i els que hi anaven feien la vida impossible als Germans. Però *finalment els Germans guanyaren la confiança i l'afecte dels nois. L'escola fou un èxit.*

Senyor, que es faci la teva Voluntat

A Mâcon hi hagué oposició de l'autoritat i fredor del bisbe. Els Germans foren qualificats de *“desconeguts que ensenyen revestits d'un hàbit religiós, essent així que no pertanyen a una comunitat autoritzada”*. Després de 25 mesos de servei, els Germans van marxar en ser interpel·lats per l'agutzil sobre els drets de fer escola sense permís del bisbe (1711).

A Les Vans (1711) hi ha un *assalt dels hugonots* com a protesta contra les mesures de l'Estat contra ells. Aquests consideren l'Escola La Salle com una ingerència intolerable. Fan barricades als carrers per impedir la sortida dels Germans de casa seva. Hi ha violències i atemptats a llurs vides. Una nit atacaren la casa volent-la destruir. Apedreguen portes i finestres i fan una bretxa a la paret. Els Germans es reuneixen a la Capella oferint llur vida a Déu. Intervingué la força pública.

3. L'ASSUMPTTE CLÉMENT

Des de 1705 hi ha el desig de fundar un *Seminari per formar mestres rurals a Saint Denis*, al sud de París. Però fou una iniciativa que nasqué amenaçada de mort degut a un assumpte que va fer sofrir molt a La Salle.

Clément, un clergue ric de 23 anys, però encara en minoria legal d'edat en aquell temps, la majoria d'edat era als 25 anys), promet dedicar un patrimoni per a la fundació del Seminari de mestres. Ha anat a parlar molt freqüentment amb La Salle (2 o 3 visites setmanals) i li ha escrit 13 cartes. El jove clergue diu a La Salle que avanci una quantitat de diner per aquesta obra del seminari que el jove clergue avala, i que tan aviat sigui declarat major d'edat (li faltaven 2 anys) i prengui possessió d'una abadia, li retornarà amb escreix.

Més tard, sota la influència del seu pare, Clément es fa enrera. El seu pare, Julien Clément, té cèdula de noblesa, és primer ajudant de Cambra de Madame de Dauphiné i cirurgià del rei; a aquest vanitós noble li sembla que la idea del seu fill és indigna de l'honor de la seva família; per això vol destruir les intencions del seu fill. Igualment s'hi havia compromès un amic de La Salle, de nom *Louis Rogier*. I a més, tots dos, porten a La Salle als tribunals denunciant-lo de *«suborn de menors per treure'n diners»*. La Salle presenta una al·legació informativa i les 13 cartes de Clément, però tot ben inútil. Tots li van girar l'esquena. També el seu amic Louis Rogier. La Salle va rebre dues citacions per presentar-se, però no hi va anar.

Va fugir d'aquesta situació anant a visitar les escoles del sud de França. L'entristí el fet que el G. Bartomeu, a qui deixà el govern del Nord en la seva absència, li enviava les notes del Jutjat sense una paraula de comentari o de salutació. La Salle va arribar a creure que els Germans de París admetien les acusacions com a justes. Això el feia patir i pregar més intensament. L'assumpte Clément el va colpir molt i el va fer creure que ell era inútil i perjudicial per a l'Institut.

El Jutge va condemnar a La Salle (1711) per *“haver subornat a un menor”* i en l'Acta judicial es llegeix: *“Es prohibeix a l'esmentat Sr. de La Salle que exigeixi dels menors actes semblants o diners, així com emprar tals procediments i el condemnem al pagament de les costes”*. I es va reconèixer a Rogier propietari de la Casa i va emplaçar a La Salle i als Germans a marxar de la Casa. Però, segons els biògrafs li va doldre sobretot el tancament del Seminari de Mestres. Cal dir, emperò, que Rogier, l'any 1718 va voler tranquil·litzar la seva consciència i restituir a La Salle, és a dir a l'Institut, la quantitat de 5200 lliures que havia avançat.

Veient que no era possible mantenir el Seminari de Mestres rurals La Salle va escriure a la Regla dels Germans: *“S'autoritza l'entrada a l'escola a un mestre que vulgui aprendre els mètodes de les Escoles Cristianes”*.

4. LA QÜESTIÓ DEL « RIVAL-ADVERSARI »

El Seminari de Sant Sulpici lluita per tenir la superioritat sobre els Germans i domini sobre les Escoles de La Salle servint-se d'un *“rival-adversari”*. Aprofita totes les ocasions i moments de dificultats i de confusió per interposar-se en la comunitat, sempre al·legant les millors bones intencions.

Era l'any 1709 d'una gran fam a tot França produint 2.000.000 de víctimes mortals (el 10% de la població de França), a més de fer augmentar molt la mendicitat. El "rival-adversari" vol desviar de la comunitat a un Germà ambiciós, que acusava a La Salle d'excessos de pobresa i de duresa de vida. El rival li aconsella que tracti de guanyar-se a una part de la comunitat: ell aconseguiria una casa pels seus seguidors i a l'ensens desviaria cap aquest grup la pensió que el rector de la Parròquia destina pels Germans. El complot fou sufocat des del començament, doncs només aconseguí un sol Germà per aquesta causa i en un moment de penediment confessà a la comunitat el seu nefast intent.

Els Germans volgueren expulsar aquest Germà com a traïdor. La Salle el perdonà plenament. Quelcom semblant passà amb dos Germans díscols que La Salle va volgué recuperar; l'un el va fer responsable d'una escola, però va escandalitzar i es va retirar.

El cor generós i compassiu de La Salle arribà fins i tot a convertir a un clergue que, sense ser capellà, celebrava la Missa i feia màgia.

La qüestió dels superiors externs

La Salle ha viatjat al sud de França per visitar les comunitats i escoles d'aquesta regió. La seva absència del nord fou causa de relaxació d'alguns Germans i es produí un desconcert general. S'acomiadaren dos o tres díscols. El *rival-adversari* volgué aprofitar l'ocasió quan era superior el G. Bartomeu, que, encara que molt pietós emperò desconeixia els fils secrets dels intents de domini de Sant Sulpici. El *rival-adversari* es volgué servir de l'eclesiàstic Sr. *Enric Brou*, nomenat Protector de la Comunitat. *Pretenia desplaçar a La Salle de la comunitat de París*. Sobre la resta dels Germans ja veia que no hi podria aconseguir res. *Li era suficient desenganxar els Germans de París de la resta de les altres comunitats*. Hi hagué ingenuïtat del G. Bartomeu i destresa d'Enric Brou. La Salle els havia deixat orfes i per tant calia demanar a cada Bisbe que nomenés un superior per a cada comunitat. El G. Bartomeu prengué la iniciativa escrivint a cada G. Director que elegissin a un eclesiàstic i que el fessin confirmar pel Bisbe. A París Brou se sent més superior que mai. Un altre canonge parent de La Salle ho fou de Reims i Blain de Rouen. Emperò es reconeixia l'autoritat moral del G. Bartomeu.

L'Institut es defensa

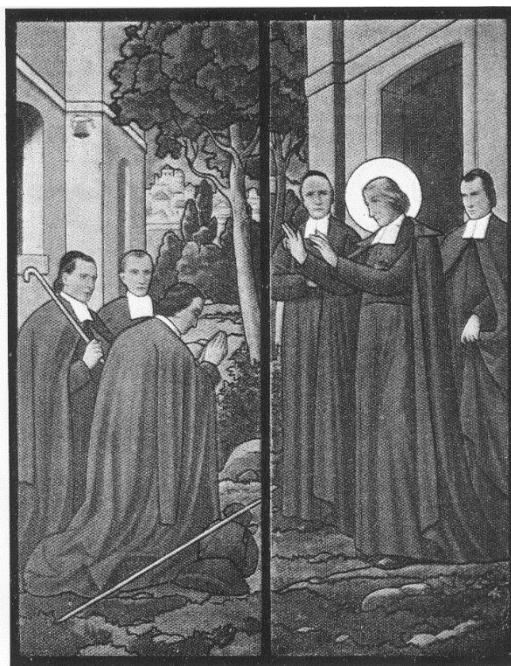
Però no tot era negatiu i preocupant. El G. Bartomeu va aconseguir superar una escomesa dels mestres cal·lígrafs. La seva actitud senzilla i humil van convèncer i desarmar a l'emissari de la policia.

Per altra banda, el G. Bartomeu va rebre moltes cartes de queixa dels Germans protestant de la seva imprudència en obrir les portes als eclesiàstics per ésser superiors de l'Institut. Fins i tot hi hagué eclesiàstics nomenats que, en adonar-se del perill d'escissió, cridaren l'atenció del G. Bartomeu i segurament que ho comentarien també amb els Germans més responsables.

Uns i altres van arribar a una conclusió en tres punts:

- ❑ No es tractarà amb els superiors eclesiàstics sinó d'assumptes materials.
- ❑ No se'ls donarà altre títol que el de «protector».
- ❑ Es convocarà una Assemblea General (no fou possible per manca de legislació).

Els Germans de Reims volgueren aconseguir una Real Patent per la Casa de Reims i en aquest sentit s'adreçaren a l'Arquebisbe de Reims. No va prosperar; podria ser que fos frenat pel mateix La Salle per por de que hi posessin alguna clàusula que pogués comprometre el futur.

Cisma quasi consumat

A Sant Sulpici, *Brenier*, *La Chétardie*, *Brou* creuen que ha arribat el moment de modificar la comunitat dels Germans i fer-la a “*la seva imatge i semblança*”. Per tal, cal la reducció del nombre de novicis a dos o tres. El G. Bartomeu ja no decideix l'admissió o refús dels postulants, sinó Brou. Blain diu que “el G. Bartomeu mancava de llums, fermesa i força d'esperit”. Els Germans de París se sentien amb la mosca al nas. Brou volia fer-se amb totes les palanques de comandament. Va tenir una intervenció econòmica deixant sense recursos a la comunitat tot fent-los promeses que no complia.

Brou va demanar i obtenir que en el Llibre d'Actes de la Comunitat se'l reconegués com a Superior, i tant el G. Bartomeu com els Germans hi van accedir. Només faltava modificar la Regla i fer-la aprovar pel Cardenal. *El nou Institut quedaria reduït a la Comunitat de París, sota l'autoritat de Sant Sulpici i disgregat de La Salle.*

Brou, sol o aconsellat, feu la revisió de la Regla. Es va sotmetre a coneixement del G. Bartomeu. Aquest ho veié ben intencionat i bastant encertat. Però els Germans van al·legar que s'havia de consultar a les províncies.

Es proposaren les següents modificacions:

- Cada Casa tindria autonomia.
- Cada Casa tindria el seu propi noviciat.
- Cada Casa dependria de la Parròquia.

Per tant, *res de superior únic, d'intercanvi de personal, de noviciat comú i de comunitat supradiocesana.*

Ocasíó inesperada

El Cardenal de París en un acte del sagrament de la Confirmació a Saint Denis, va veure als Germans acompanyant els alumnes; els va cridar i va preguntar per La Salle recomanant-los que el saludessin de part seva i el qualificà “de sant i de gran servent de Déu”. La Chétardie i Brou van anar sols a veure al Cardenal per agrair-li el seu gest respecte dels Germans, però van creure que hi havien de tornar amb Germans. I hi anaren amb el G. Bartomeu i un altre Germà i tingueren una amena conversa.

En aquesta ocasió Brou va aprofitar l'ocasió per plantejar al Cardenal la reforma de la Regla i no va semblar malament al Cardenal i així fou que la Regla es presentà al Cardenal en doble columna. El Cardenal la va passar al seu Vicari General, Sr. Vivant, que tenia gran estima dels Germans i aquest la va retenir durant 5 mesos. Es creu que hi hagué una intervenció oficiosa d'alguns Germans per detenir el procés de destrucció de la Congregació.

Quatre dies després que La Salle ha retornat a París des de Parmènia, Vivant retorna la Regla als Germans sense cap modificació i amb aquesta anotació: “L'Eminentíssim Sr. Cardenal no ha considerat oportú prendre cap decisió o que es signi en el seu nom qualsevol decisió respecte del reglament, ni sobre els canvis suggerits a tals reglaments”. El *rival-adversari* quedà desconjuntat i vençut.

A Mende

La Salle estaria a Mende al sud de França o acabaria de marxar-ne, quan el Sr. Martineau, Rector de la parròquia de Mende, rep una carta del G. Bartomeu escrita per ordre de Brou, el Superior eclesiàstic de París.

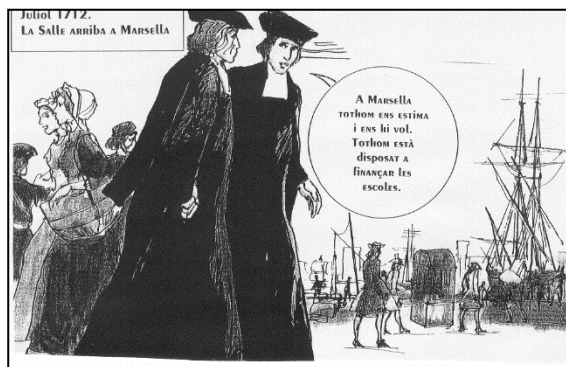
Li diu que s'entera pels GG. de Mende que no hi ha ordre ni fervor en aquesta comunitat. En realitat només té una informació escrita del G. Isidor (sortit de l'Institut) dient que el G. Enric tracta malament als Germans que treballen sota la seva autoritat, que es mundanitza i que només pensa en casar-se. I que en aquesta comunitat no hi ha oració ni silenci, que hi manca pietat i caritat. Que el G. Enric propaga que a París hi ha divisió, que es va tractar malament a La Salle quan va estar a Mende i l'obligà a abandonar Mende. Per això cal informar al Sr. Bisbe perquè vetlli sobre la seva conducta. Li afegeix que el Rector de Sant Sulpici, Sr. de La Chétardie, ha mort en olor de santedat i que les cases de París estan governades per un superior eclesiàstic nomenat pel bisbe.

5. MÉS ASPECTES DEL VIATGE AL SUD

A Avinyó fan una entrada triomfal dels Germans, i allà el mateix La Salle reemplaça a classe a un Germà jove durant 15 dies. Va atraure positivament l'atenció la seva devoció.

A punt de viatjar a Roma. Ja tenia dos bitllets, un per ell i l'altra per un Germà. Volia visitar al G. Gabriel Drolin. A punt de pujar al vaixell l'avisen que el Bisbe de Marsella el vol veure per fer noves fundacions. I que caldrà obrir un noviciat. Torna a la Comunitat dient: *"Aquí em teniu retornat de Roma"*. Amb els primers postulants van fer una peregrinació al Santuari de Nostra Senyora de la Guàrdia. I seguidament s'obrí el noviciat que va anar prosperant progressivament.

Però també a Marsella l'esperava el sofriment. Fou el 1713. Dos Germans acusen al fundador de l'escola (el

que pagava a l'escola), que La Salle fa servir els diners de l'escola pel noviciat. L'ataquen com a pèssim governant i administratiu. Els dos acusadors eren de tendència gal·licana i jansenista. La Salle, en tot moment, es declarava fidelíssim a Roma. Es va crear un ambient de disgust i de desorientació entre els novicis. Un Germà diu a La Salle: *"Vosté ha vingut a Marsella per destruir"*. La Salle en la seva característica humilitat s'hi creu responsable i inútil, i que ell tot ho espatlla. Es retira a *La Sainte Beaulieu*, a 40 Km de Marsella, on hi passa la Setmana Santa en intensa oració, i seguidament se'n va a *Saint Maximin*, amb els Dominics, on

hi passa 40 dies de retir i d'oració, plenament lliurat a Déu. Sent la temptació de dedicar-se a la vida presbiteral deixant l'Institut. I encara fa un recés de tres dies a la *Gran Cartoixa de Grenoble*.

6. LA BUTLLA "UNIGENITUS"

"Heu d'honorar el nostre Sant Pare el Papa com a sagrat pastor del ramat i gran sacerdot de l'Església, i respectar les seves paraules: cal que alguna cosa vingui d'ell per fer-li atenció sense límits... Adoreu en aquest suprem pastor de les ànimes la mateixa autoritat de Déu i considereu-lo en el futur com el doctor màxim de l'Església" (Med.. 106,2)

Ja es veia a venir precisament per combatre el jansenisme i condemnar les 101 proposicions del llibre de Quesnel. Per aquesta raó el Papa Climent XI proclama la *Butlla Unigenitus* l'any 1713. La Salle s'hi adhereix plenament, malgrat que hi ha bisbes que es declaren apel·lants a un nou Concili, entre ells el Cardenal de París. El mateix bisbe de Calais planteja retirar els Germans de la seva diòcesi perquè no secundin l'apel·lació.

En total, a França 40 bisbes accepten la Butlla papal i 9 la

refusen, declarant-se apel·lants. Però, amb el temps i degut a la tensió clerical, l'apel·lació ha anat guanyant terreny, doncs finalment, en consumir-se l'apel·lació l'any 1717, s'hi adheriren 18 bisbes.

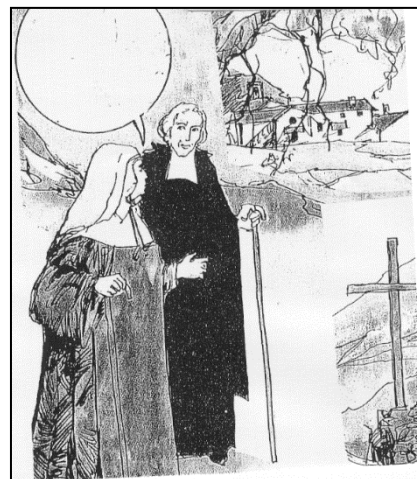
La Salle envià a tots els Germans una Instrucció amb 5 punts, insistint sobre l'adhesió a la Butlla. A més, de la meditació 106,2 de la festa de la Càtedra de Sant Pere.

Un Germà escriu a La Salle informant-lo que el Degà de Calais ha inclòs el seu nom en la llista dels apel·lants. La Salle li respon: *"No crec, volgut Germà, haver donat motiu al Sr. Degà de Calais per dir que sóc del nombre dels apel·lants. Mai no vaig pensar en apel·lar com tampoc abraçar la doctrina dels apel·lants al futur Concili. Em mereix moltíssim respecte el Sant Pare i totes les seves decisions"*.

Semblants recomanacions i insistències deixarà La Salle en el seu Testament abans de morir.

7. PARMÈNIA (1714)

Parmènia és un pujol de 700 metres d'altura i a 30 Km de Grenoble. Des del segle VIII és un Santuari dedicat a la Santa Creu i a Nostra

Senyora. Els hugonots el van destruir. Una pastora molt devota Lluïsa d'Hours el reconstruí com a "*Casa d'Exercicis*".

La Salle volia recuperar-se espiritualment. Es troba descoratjat degut a tants contratemps. Un canonge nomenat *Yse de Saléon*, que havia conegut i admirat l'obra de La Salle a París, li parla de Parmènia. La Salle hi passa una temporada pregant intensament i tractant de cercar la Voluntat de Déu. Consulta a Sor Lluïsa i aquesta li diu: "*No és voluntat de Déu que abandoni la família en la que Ell l'ha constituït com a Pare; el seu patrimoni és el treball; cal que hi perseveri fins el final, agermanant com fins ara les funcions de Marta i de Maria*".

La Salle retornà a Grenoble rejoyenit. Allà s'hi sentí molt ben acollit i estimat pels Germans.

"En virtut de santa obediència"

L'absència de La Salle es fa sentir en tot el Nord de França. Això feu que es reunissin els principals Germans de París, Versalles i Saint Denis; total 18 i es decideixin a escriure una carta a La Salle datada el 1r d'abril de 1714:

"Senyor i pare nostre:

Nosaltres, principals Germans de les Escoles Cristianes, preocupats per a la major glòria de Déu i el més gran bé de l'Església i de la nostra Societat, reconeixem que és de capital importància el que torneu a prendre les renyes i la cura d'aquesta obra de Déu que ho és també seva, doncs ha estat del grat del Senyor el servir-se de Vós per fundar-la i guiar-la des de fa tant temps.

Tots estem convençuts de que Déu li ha donat i li dóna les gràcies i els talents necessaris per governar aquesta nova Companyia, que és tan útil a l'Església; i és de justícia testimoniar ara que vostè l'ha guiada sempre amb molt èxit i edificació.

Per tot això, senyor, li preguem molt humilment i *li ordenem en nom i de part del Cos de la Societat a la que vostè ha promès obediència*, que torni a assumir d'immediat el govern general de la nostra Societat".

La Salle va quedar sorprès de la carta. Obeeix i abans de retornar a París pren un temps per acabar de visitar les cases del sud. Hi ha joia al nord.

La qüestió del Germà Ireneu

Es tracta d'un jove soldat de 23 anys, de nom Claude Du Lac de Montissambert. Era d'Orléans i estava lliurat al joc. Ferit, decideix canviar de vida. L'any 1712 abandona la milícia i es fa pelegrí sense avisar a la família; recorre Lió, Grenoble, Loreto i Roma. En tornar a França passa per Grenoble; allà cau malalt, fa pregària i demana ser Germà de les Escoles Cristianes aconsellat pel canonge Yse de Saléon. *La Salle, abans d'acceptar-lo, pren un temps de reflexió i finalment l'accepta donant-li el nom de Germà Ireneu.* Esdevindrà una figura molt important en els començaments de l'Institut i un dels puntals en la continuïtat una vegada mort La Salle, tant per la seva profunda espiritualitat com en els afers de govern de l'Institut com Assistent del Superior General.

8. EL RETORN A PARÍS

El 1r d'agost de 1714 La Salle arriba a París i saluda als Germans dient-los: "*Aquí em teniu, què voleu de mi*".

L'Institut, malgrat els moments difícils, segueix viu perquè és obra de Déu. Seguidament, La Salle visita les escoles del nord a petició del Germà Bartomeu, que quedà com responsable mentre La Salle estava al sud.

Vers una Assemblea o Capítol

En retornar a París l'any 1714, La Salle va demanar que pensin en nomenar a un Germà com a Superior en el seu lloc. No ho aconsegueix i li representa una decepció.

Però, ara, l'any 1717, després de 10 mesos de malaltia els Germans entren en un realisme i veuen que La Salle té raó. Es decideix convocar un Capítol General. S'envia al G. Bartomeu que visiti les comunitats per preparar el terreny. El Capítol començarà el dia de la Pentecosta. Elegeixen al G. Bartomeu com a Superior General. Es fa una revisió de la Regla dels Germans i de la Guia de les Escoles. El G. Bartomeu signa cada full.

Ara, La Salle no essent Superior és tota una altra persona. Demana permís per a tot. Diu que no ha fet vot d'obediència per fer el que li sembli. Assumeix les tasques comunitàries més humils i senzilles. Per exemple, va tenir cura d'un noi afectat de tinya i que feia molt mala olor.

9. TRASLLAT DEL NOVICIAT DE PARÍS A SANT YON (ROUEN)

El Noviciat de París no creix degut a la pressió negativa de Sant Sulpici, que pugna per tenir-ne el govern total i la superioritat de l'Institut. Pressiona reduint els recursos econòmics.

La Salle va endossant el govern de l'Institut al G. Bartomeu i ell es dedica a la formació dels novicis, a l'oració, exemplaritat, convivència, exhortació... I també a revisar les seves obres escrites, sobre tot el Mètode d'Oració Mental, i les diferents Meditacions.

10. LA VIDA A SANT YON (ROUEN)

Fou un lloc de pregària, de reflexió i de dedicació a la formació dels novicis.

En una ocasió, a les 6 h. del matí, anant els Germans a Missa van ésser assaltats per dos soldats ebris i armats amb garrots. Els Germans van fer la denúncia a les autoritats corresponents. La Salle els va dir que no havien d'haver fet la denúncia doncs s'havien de considerar feliços de sofrir pel Crist.

Rep a diferents persones i n'hi ha que només sentir-lo parlar canvien de vida. Acull a preveres que li demanen consell.

Un fuster que ja havia cobrat el seu servei es presentà amb les males maneres a l'ecònom reclamant altra vegada el pagament. En sentir els crits, La Salle va dir que el tornessin a pagar.

A Sant Yon hi havia, a més del Noviciat, una Escola Elemental que també servia de pràctiques pels novicis, un internat, un

reformatori i un centre de reclusos.

El Centre de reclusos fou una obra original. La iniciativa fou de Pontcarré, primer President del Parlament de Normandia. Es volia l'autèntica reeducació dels nois presoners.

Els Germans s'hi consideraven educadors i no carcellers. Aquests nois eren considerats com pobres. La pedagogia que feien servir sorgia de l'experiència. Era una autèntica teologia de l'educació, amb una pedagogia afectuosa, diferencial i amb participació dels alumnes.

Hi havia dos grups:

- Uns, amb una vida cel·lular cultivant flors, tenint cura d'ocells i fent lectura.
- Altres, compartint amb els demés interns els àpats, recreacions i treball; a més, classes de francès, literatura, matemàtiques, biblioteca, tallers i hort.

Es volgué també tenir un Seminari de Mestres rurals, però no fou possible.

Confidència reveladora (1716)

La Salle visita Boulogne i Calais a petició del G. Bartomeu. La Salle felicita al Degà Sr. Gense per la seva adhesió a la Butlla Unigenitus. Però, en la festa del 15 d'agost, de l'Assumpció de la Mare de Déu, en la Missa fa l'homilia sense fer cap menció de la festa. La Salle li fa reflexionar de que la seva actitud ha estat un escàndol

pel poble fidel. El Degà hi reflexionà de tal manera que el diumenge següent va reparar fent una fervorosa homilia sobre la Mare de Déu.

En una altra ocasió, amb motiu d'una conversa informal amb els Srs. Gense i La Cocherie els diu:

“Puc dir-vos amics meus, que si Déu en mostrar-me el bé que podia procurar aquest Institut, m'hagués descobert també les penes i creus que m'havien d'acompanyar, m'hagués faltat valor, i no hagués tingut ànim per tocar-ho ni amb la punta dels meus dits”.

“He estat objecte de contradicció, perseguit per diferents prelats, inclús dels que jo esperava ajuda. Els meus propis fills, més predilectes s'han aixecat contra mi, afegint a les creus de fora les de dintre que són més sensibles. Per tant, si Déu no hagués posat la seva mà visiblement en recolzament d'aquest edifici, ja faria temps que estaria enterrat en les seves runes. Els magistrats s'han coal·ligat amb els nostres enemics”.

11. LA SALLE MALALT DE MORT

Inadvertidament, un Germà li retirà la cadira quan anava a asseure's i va caure a terra. Se li produí un abscess i se li rebentà l'oïda. No feu la més mínima queixa. Quan l'infermer li demanava com es trobava responia: *“Sento un dolor al cap com si me'l partissin i el que més em molesta és que no puc aplicar-me a llegir, ni a escriure. Beneït sigui Déu”*.

També, a l'hivern li retornà el reumatisme necessitant cures molt doloroses.

El 19 de març, festa de Sant Josep, digué la seva última Missa. El 5 d'abril se li diagnosticà la mort i ho rebé amb joia. Demana que no li donin més remeis perquè són cars.

El Dilluns Sant el visita el Rector de la Parròquia i li diu: *“Sàpiga que va a morir”*. Ho rep amb tota pau i tranquil·litat.

La Salle ignorava que a les seves espatlles, a l'Arquebisbat, des de temps, es tramava la suspensió de les seves facultats sacerdotals. Durant la Setmana Santa el visita un canonge portant-li la notícia amarga: *se'l suspèn per confessar*. Els Germans no se n'assabentaren, però sí La Salle.

Va rebre el Viàtic de genolls i mor el Divendres Sant, 7 d'abril de 1719, dient: *“Adoro en tot la Voluntat de Déu amb mi”*.

Contrastant amb tot l'anterior, la seva mort constituí un esclat de reconeixement de la seva santedat, àdhuc del Rector de la parròquia. Una llarguíssima processó venerà el seu cadàver. 50 Germans havien mort abans que ell i que ara el rebrien al cel.

12. RETRAT FÍSIC I MORAL

Segons els biògrafs La Salle tenia una talla superior a la normal, ben traçada i ben proporcionada; complexió delicada en la seva joventut, però enrobustida amb el curs dels anys; front ample, nas recte, ulls grans quasi blaus; trets facials agradables; veu forta i clara; modals senzills i graciosos; exterior alegre, serè, modest i devot. Els viatges havien adobat la seva pell, que resultava morena al final de la seva vida amb un caire de tint acolorit de rosa; els cabells castanys i arrissats de jove s'havien tornat grisos i blanquinosos amb els anys, donant-li aspecte de venerable.

D'intel·ligència positiva i equilibrada, clara i altament analítica, perspicaç i pràctica. Poc artista, poc imaginatiu. Apassionat, però amo de si mateix i allunyat de reaccions impulsives. Era paternal amb els Germans i els infants, i la seva afectivitat doblegava de vegades les exigències estrictes de la lògica.

12. CONCLUSIÓ

L'Institut ha abastat una solidesa, malgrat tot plegat. Serà laïcal, els Germans viuran en comunitat, emetran tres vots perpetus (associació, estabilitat i obediència), tindran una Regla adequada, exerciran un apostolat d'educació integral mitjançant l'escola cristiana; serà indispensable la gratuïtat; hi haurà un director en cada comunitat i serà una institució; i els Germans seran religiosos.

Els Germans de les Escoles Cristianes constitueixen un Institut religiós de persones consagrades i dedicades en exclusiva a l'educació integral de la infància i de la joventut, que renunciïn al sacerdoci i que, en llurs aules —obertes a tothom— prefereixen als *"fills dels artesans i dels pobres"*, a la classe popular. Els Germans concentren el seu treball testimonial en les ciutats (no en pobles petits), per poder assegurar la vida comunitària i educativa al menys de tres Germans. L'ensenyament és rigorosament gratuït: parròquia, municipi o benefactors respondran del manteniment dels Germans. A més, la institució és interdiocesana i germinalment universal.

L'Institut de La Salle ha constituït un projecte educatiu de gran èxit durant tres segles llargs. Ha creat *"humanitats populars"* i els millors mètodes col·lectius i apostòlics per impartir-los amb esperit cristià. Tot el que és profà adquireix en les aules lasal·lianes dimensió cristiana i el jove aprèn el difícil art de viure amb i per Déu.

La iniciativa de La Salle ha originat diferents fundacions:

- ❖ Escoles Elementals,
- ❖ Escoles missioneres per competir amb els hugonots (Alès, Les Vans),
- ❖ Seminaris de Mestres rurals a Reims, París, Saint Denis,
- ❖ Escoles Dominicals per a obrers,
- ❖ Internat de Sant Yon,
- ❖ Reformatori de Sant Yon,
- ❖ Educació especial per a reclusos.

La Salle va escriure 20 llibres: 6 espirituals i 14 per al servei de les escoles, siguin de pedagogia o de catequesi. Durant la seva vida se'n van imprimir: 1 espiritual i 13 per les escoles. Va escriure milers de cartes. L'edició de la resta dels llibres es feu en el generalat del G. Timoteu entre 1720 i 1739.

S'han publicat 136 biografies diferents de més de 80 pàgines cada una i en 21 idiomes diferents.

La Salle va obrir 58 escoles en 26 ciutats. En morir La Salle funcionaven 42 escoles en 22 ciutats.

De La Salle

LA POSTREVOLUCIÓ FRANCESA

LA RESTAURACIÓ DE L'INSTITUT

1795-1830

G. Jaume Pujol i Bardolet

PREÀMBUL

La Revolució Francesa significà un vent de mort per a les obres catòliques a França. L'Institut va desaparèixer en aquesta tempestat. El 1789 es produeix la ruïna de la societat antiga: prohibició d'Ordres religiosos, supressió de vots solemnes, confiscació de béns, jurament constitucional. Els Germans es van veure privats de les seves funcions; alguns van anar a l'estranger i altres es van dispersar.

Calia la restauració de l'Institut i es fa progressivament en el període de 1795 a 1830, en els Generalats dels Gns. FRUMENCE (1795-1810), Vicari General i dels Superiors Generals GERBAUD (1810-1822) i GUILLAUME DE JÉSUS (1822-1830).

G. FRUMENCE (1795-1810), VICARI GENERAL

De fet, el G. Agathon havia estat en 4 presons diferents i posat després en llibertat molt limitada, fou reduït al silenci. El Papa Pius VI coneixia i estimava al G. Agathon i apreciava l'acció dels Germans a Itàlia. Volgué orientar una solució nomenant el 7 d'agost de 1795 amb l'edicta "inter graves", al G. Frumence com a Vicari General, amb plens poders 'pro tempore', fins el retorn del G. Agathon, que segueix reconegut com a Superior General. El G. Frumence era llavors Director de la Casa de Trinità dei Monti.

El G. Agathon va tardar bastant temps en conèixer el nomenament del G. Frumence com a Vicari General. El 27 d'agost de 1797, el G. Agathon va escriure una llarga carta al G. Frumence citada pel G. Henri Bédel en Estudios Lasalianos 6, pàgina 229, en transcriu un fragment:

"La gràcia i la pau estiguin sempre amb vostè. Si la seva unió amb mi li fa desitjar tenir notícies meves, quedarà satisfet. L'arribada de les seves últimes cartes a la meva direcció fou seguida del meu empresonament, fins a la mort d'un tirà. Alliberat del perill de mort, vaig amagar-me al camp, que vaig abandonar quan vaig veure que podia viure amb seguretat en una ciutat. Li escric des del lloc on visc, on m'hi trobo en una casa de gent molt bona que m'ha acollit.

Fins el present no he pogut reprendre les meves funcions; múltiples obstacles m'impedeixen exercir-les. Tan aviat com pugui les reprendré. Com sento no poder dirigir-me allà on viuen tants co-germans. L'afflicció i les inquietuds que m'ocasiona aquest retard forçat per les circumstàncies serien molt més grans si no sabés, molt volgut Germà, que el Sobirà Pontífex, atent a tot, ha proveït a l'administració de la Societat donant-li a vostè autoritat de Vicari General de l'Institut, fins que el Superior General no tingui els impediments que el detenen i pugui retornar a prendre les regnes del govern pel qual el cos de l'Institut l'ha elegit regularment; i pel qual tots els membres desitgen que es conservi".

Jean Baptiste Herbert, G. FRUMENCE va néixer a la Picardia el 1737 i morí el 1810 a l'edat de 73 anys. Va fer el Noviciat a Saint Yon el 1763 i la professió perpètua el 1763. Nomenat Vicari General el 7 d'agost de 1795. Era una persona molt benigne, de molt bon esperit i governava amb dolcesa i prudència. Parlava de Déu amb efusió de cor i era molt devot de la Verge Maria i s'aplicà a renovar el fervor a la Congregació insistint en la fidelitat a la vocació. Tot seguit va començar a ser un agent de la renovació i restauració de l'Institut.

El 1799 Napoleó es preocupà de reorganitzar l'ensenyança elemental. El municipis cridaren a antics Germans. Havien de limitar-se a la lectura, escriptura i càlcul.

Napoleó era favorable a la religió com base moral i submissió a les autoritats públiques. Regia el "Catéchisme à l'usage de l'empire français" amb un capítol especial sobre els "deures envers el Cap de l'Estat". Però el pla dels Germans era més ampli, no es limitava als deures envers les autoritats, sinó sobretot a una formació cristiana. Protegits pel Cardenal Fesch, oncle de Napoleó Bonaparte no s'hi van poder sostreure de sotmetre's a aquest catecisme.

Bonaparte, per realisme polític més que per convicció religiosa, volia restablir l'Església Catòlica. Deia no hi pot haver instrucció sense educació moral i religiosa. La religió és la base de l'educació. Pretengué augmentar el poder dels bisbes sobre els rectors de parròquies i el poder de l'Estat sobre els bisbes i així controlava el poder del Papa.

El 1802 es va deixar llibertat als Municipis per establir l'educació, cosa que va afavorir als Germans que podien ser considerats com mestres públics. De seguida el G. Pygménion als seus 70 anys obre una escola a Lyon que tindrà reputació.

El G. Gerbaud va ajudar molt al G. Frumence i ell creia que havia de posar la seva residència a París, però se'n va a Lió. Hi havia reconeixement progressiu del G. Frumence per part de les autoritats. Frumence se serveix del Gerbaud com a mandatari davant de les autoritats governamentals.

A Chartres i Valence es reconeguda l'autoritat de Frumence i els Germans es reintegren a l'Institut. En canvi, Reims no està disposada a acceptar-la i això retarda el formar vertaderes comunitats.

El 1804 s'instal·la a Lió. El Cardenal Fesch, arquebisbe de Lió coneixia, apreciava i afavoria als Germans i els instà a vestir l'hàbit i a que reprenguin les seves funcions. Va dir al G. Frumence: "El vostre Institut és de gran utilitat, fa molt bons serveis i sereu protegits"

El 7 de setembre de 1805 els Germans reprenen l'hàbit religiós tradicional. L'Institut renaixia i estava destinat a tenir un rol important en les escoles populars. Es creen 32 cases i s'arriba a 160 Germans, gràcies a la intervenció del Cardenal Fesch.

Hi ha peticions d'escoles de Germans. Hi havia problemes seriosos per conservar la gratuïtat i el G. Frumence insisteix en què es conservi la gratuïtat que defensava contra les exigències del govern imperial. Decideix que a partir de 1808 cap escola no serà oberta si no és gratuïta. Busca noves vocacions per poder respondre a nombroses sol·licituds.

Per a ser admesos com a postulants s'estableixen unes condicions, segons una carta del G. Frumence als Rectors de parròquies: "que sàpiguen llegir, bona constitució i forces capaces de suportar les penoses funcions de l'ensenyança; aspecte digne, aptitud per les ciències; esperit bo, sòlid, sociable; gran docilitat i simplicitat cristiana; vertadera disposició a la pietat; afecte per l'educació de la joventut; zel per la salvació de les ànimes i per la glòria de Déu... que no tinguin malalties habituals o poca vista, cap defecte natural com debilitat de pit" (Arxius de la Casa Generalícia).

L'any 1803 els Germans de Lió dubtant que el G. Frumence pogués tornar a França, sol·liciten al Cardenal Fesch l'elecció d'un nou Superior General per França, doncs els Germans no sabien a qui havien d'oïre; les cases estaven aïllades unes de les altres i els Germans eren reconeguts com mestres individuals. El G. Frumence arriba a Lió amb altres tres Germans i des de Lyon es farà el restabliment de l'Institut. Lió serà el centre comú de les cases disseminades per França. El G. Frumence el 1805, pren com a model al G. Agathon, insistint en els punts de la regularitat.

El 1810 els Germans animen ja 12 escoles de les que ja havien tingut abans de la Revolució.

G. GERBAUD (1810-1822), SISÈ SUPERIOR GENERAL

Sébastien Thomas, G. GERBAUD, neix el 10 d'agost de 1760 a Bréheville, diòcesi de Verdun. Mor el 1822 a l'edat de 62 anys.

Entra al Noviciat de Maréville el 1778 i fa la professió perpètua el 1786. Era mestre d'aritmètica a Saint Yon. El 1803 posa en marxa l'escola de Gros Caillou de París. Treballa intensament en el restabliment de l'Institut. El 1803 escriu al G. Frumence que vagi a residir a París, però aquest decideix quedar-se a Lió.

El 1810 es reuneix el Capítol General després de 23 anys i queda elegit el G. Gerbaud com a Superior General. Va actuar amb fermesa segons la Regla. Estant reunits en Capítol General el Cardenal Fesch s'hi presentà dient que volia sentir les reflexions que hi feien. El G. Gerbaud li digué que li estaven molt agraïts per la seva estima i recolzament, però que en el Capítol es tracta d'unes reunions familiars i que no es poden continuar

amb la seva presència, perquè així ho diu la Regla. El Cardenal ho comprengué i en quedà admirat de la fidelitat a la Regla.

Obtingué mesures d'excepció sobre l'obligatorietat del servei militar. Va fer triomfar el mètode simultani de gran servei d'ensenyança a l'escola elemental, que s'havia perdut a Bèlgica, Regne Unit i França.

Referint-se al Capítol General recorda freqüentment als Germans la fidelitat a la Regla i a la Guia de les Escoles. Feia part del seu programa de govern. Feu nova edició de la Col·lecció i recordava als Germans la imitació del Fundador i dels primers Germans. Vol que els Germans visquin segons el Fundador, aquest fou el missatge de la Circular enviada als Germans amb motiu del centenari de la mort del Fundador, el 7 d'abril 1819.

El Cardenal Fesch que era de Còrcega li demana Germans pel seu país natal i hi van dos Germans des de Roma.

En aquest Capítol General de 1810, es decideix tornar a la continuïtat de 1787 i a més, que tots els Germans d'escola i servents portessin el mateix hàbit i que si un Germà servent obté del G. Superior General l'autorització a pronunciar el vot d'ensenyar gratuïtament serà considerat com un Germà d'escola. Es recomana la lectura de les cartes del G. Agathon. S'adona que la restauració de l'Institut no està acabada i decideix visitar les comunitats per a conèixer millor la situació amb vivíssim afecte de superior i de pare.

El 1816 convoca un Capítol amb la intenció de presentar la dimissió, que no va ser acceptada. El G.Émery segueix com Assistent i son elegits per aquest càrrec Guillaume de Jésus i Éloi, aquest últim de la nova generació.

Hi ha intents de que els Germans es dediquin a la formació de mestres. A Lió l'any 1821 el Prefecte demana al G. Superior que admeti alumnes per formar-se com a mestres però el G. Gerbaud té dubtes per a no sobrecarregar als Germans. Es funda una Escola Dominical a Saint Nicolas des Champs. El 1818 a Béziers un sacerdot cedeix una casa per escola dels Germans i fou acceptada i que funcionarà a partir de 1824.

Gerbaud invocava la falta de Germans per respondre a les sol·licituds. "Tenim novicis però ens falten Germans que els puguin guiar".

Amb el G. Gerbaud l'Institut ha obert 30 noves localitats, n'hi havia hagut un centenar anteriorment.

En el moment de la seva mort el 1822, es compten 41 cases noves i 600 Germans. Cada escola al menys 2 mestres.

G. GUILLAUME DE JÉSUS (1822-1830), SETÈ SUPERIOR GENERAL

François Marre, Frère GUILLAUME DE JÉSUS va néixer a Carcassona el 1748, va ser alumne dels Germans. Feu el Noviciat a Avinyó el 1763 i la Professió perpètua el 1773. Va estar en el col·legi de Marsella com a professor de matemàtiques i de navegació per als futurs capitans de marina mercant. El 1780 fou Director de l'escola

de Trinità dei Monti. Va assistir a la confirmació del G. Frumence com a Vicari General per Pius VI. Torna a França el 1813 com a Director del col·legi de Lió y el Capítol General de 1822 l'elegeix com a Superior General als seus 74 anys. Mor el 1830 a l'edat de 82 anys.

Fou un home ponderat i de bon criteri, afable, metòdic i minuciós. Durant el seu generalat segueix en el restabliment de l'Institut però amb menys problemes, doncs ja s'han superat alguns obstacles.

A Lió troba el principal grup de Germans, novicis i postulants. 28 en total.

Pius VII, després de la coronació de Napoleó, va a Lyon i beneeix la Capella dels Germans, sota la bona influència del Cardenal Fesch.

Progressivament es van constituïnt comunitats i prenent l'hàbit propi.

El 1823 Escola Normal a Lilla es confiada als Germans. Es van rebent sol·licituds per l'escola secundària. El G. Guillaume demana al Sant Pare

Lleó XII l'autorització, igualment per obrir internats; la resposta del Papa fou que ho deixava al criteri del Superior General conjuntament amb els GG. Assistents.

El 1828 hi havia 228 cases dintre i fora de França. Té moltes peticions de fundar noves escoles. La Revolució li ha fet perdre nombrosos Germans, d'altres són ja grans, té un sol Noviciat i a més hi ha la dificultat que suposa el servei militar i veu dificultats en proporcionar mestres. Es van obrir nous Noviciats a Burdeus, Tolosa, Saint Omer, Soissons; i fora de França Orvieto, Saboia i Namur.

La formació durant el Noviciat era a la vegada pedagògica i espiritual i es prorrogava al llarg del primer any de comunitat.

El 1829 hi havia 235 cases, de la següent manera: 131 escoles amb 2-3 classes; 54 amb 4-5 classes; 23 amb 6-7 classes; 12 amb 8-9 classes; 7 amb 10-11 classes; 8 amb 12 classes i més.

S'aconseguí una bona reinstauració de l'Institut doncs 110 Germans s'incorporaren a l'Institut després de la Revolució.

Podem considerar, finalment, que amb el G. Guillaume de Jésus s'acaba el període de restauració de l'Institut, que fou una autèntica resurrecció. Durant aquest període el nombre de Germans va superar el de 1791. El març de 1828 l'Institut comptava amb 1717 Germans: 408 professors, 632 de vots temporals i 487 sense vots i 200 novicis. S'han restablert tradicions religioses i els Germans apareixen animats del mateix esperit religiós i apostòlic que els anteriors a la Revolució. Repercutí favorablement en els més joves.

CONCLUSIÓ

Aquest fou el procés de restabliment de l'Institut en els 35 anys que seguiren a la Revolució Francesa. No fou fàcil el retorn dels Germans: n'hi havia que havien pres posició com a mestres públics o individuals i alguns que s'havien casat.

Per altra part, en la post-revolució aparegué un gran moviment de recristianització i es considerava l'escola com un mitjà imprescindible i essencial.

Els nostres Germans, nomenats "grands Frères" només se situaven a les ciutats, cosa que els permetia constituir comunitats com volia el Fundador; però quedava l'atenció de l'escola als pobles on només necessitaven d'un sol mestre. Aquesta llacuna va fer sorgir una floració de Congregacions religioses, dites de "petits Frères". I també alguns dels nostres Germans s'integraren en alguna d'aquestes noves Congregacions.

Però, el que és més important és que d'una trentena de Germans que quedaven després de la Revolució, el 1830 arriben a 950. Va significar l'èxit d'un esforç molt meritori dels Superiors Generals i dels Germans que s'hi anaven incorporant, conjuntament amb les noves vocacions que sorgien al llarg dels primers 35 anys de la Revolució.

**L'ATENCIÓ DELS GERMANS A CATALUNYA DESPRÉS DE LA MORT MARTIRIAL
DEL BEAT GERMÀ VISITADOR LEONARD JOSEP 8.8.1936 A TRAVESSERES.
L'ACCIÓ D'AGUSTÍ PALOM PARADEDA I EULÀLIA IZQUIERDO CERVERA
EN TEMPS DE GUERRA: 1936 - 37**

G. Jaume Palom Izquierdo

El **G. Eusebio Félix** (15-12-1896 **Benicarló** – 25.02.1983+ es **Pont d'Inca** – **Marratxí-Mallorca**), era Director del *Col·legi de Tarragona, Sagrat Cor*, (1934-36) fou empresonat al juliol de 1936 amb altres Germans de la seva Comunitat. Fou un referent pels altres Germans empresonats en el mateix vaixell presó **Rio Segre / Mahón**. Un cop alliberat, després del judici celebrat a **Tarragona** el dia 21.06.1937, pel tribunal popular, amb tots els

germans *professors del Col·legi Sagrat Cor* encara empresonats al vaixell presó ancorat a la dàrsena del port tarragoní visqué després a **Ciutat Vella de Barcelona** a la casa familiar del **G. Daniel Ernesto, Francesc d' Assís Bertran Jiménez**, antic alumne de la **Bonanova**, (nat a **Barcelona** 1907 i mort el 27.08.1988 al *Casal La Salle* a **Veciana**, a prop de **Sant Martí de Sesgueioles**) gràcies a l'hospitalitat de la seva mare **Carme Giménez, Vídua de Bertran** (04.03.1939+), i de la seva filla **Rosa Bertran, Giménez**, germana del **Germà Francesc d' Assís**, molt a prop de la **plaça de Santa Maria del Pi** o a la torreta que tenia la família a **Sarrià** molt a prop de la

que hi havia construït la **benefactora dels Germans, la dama del paraigües, Dorotea de Chopitea**. Actualment és la seu de la *Inspectoria Provincial dels Salesians* a **Catalunya**. A començament de juliol de 1937 assumí la funció d'atenció als Germans comptant amb la col·laboració de la Junta de Barcelona d'amics dels Germans fins al 26 de gener de 1939, data de l'entrada de les tropes nacionals a Barcelona i data de la presa de possessió del *Col·legi de la Bonanova* en nom de **La Instrucción Popular Societat Anònima. (L.I.P.S.A.)**

El **Germà Daniel Ernest, Francesc d'Assís Bertran**, esclatada la guerra **incivil**, trobà, aviat, treball a una fàbrica metal·lúrgica de **Barcelona**, que poc després es transformà en fàbrica d'armament. Es disfressà ja en el mes de juliol de 1936 d'obrer amb gorra al cap i mocador vermell al coll i pantalons de pana i als peus espadenyes. Mai no el van aturar les milícies anarquistes a les seves repetides passejades per les Rambles barcelonines. El prenién com a col·lega fidel des dels primers dies de revolta. Però ell anava sempre per lliure. Fou una peça clau en l'atenció dels Germans per la seva llibertat de moviments a la ciutat Comtal. Els diumenges donava classes molt enginyoses a la meua germana **Eulàlia, nascuda a Barcelona** el 30 de Març de 1932. Les lliçons rebudes a la torre de la **Bonanova**, *carrer del Raval de Sant Gervasi de Cassoles*, 44, des de l'estiu de 1937 fins a gener de 1939 quan ella tenia entre 5 i 7 anys. Ho recorda amb molt afecte.

El Sr. **Redorat, Germà Ciriaco Luis**, (nat a **Benicarló**, província de **Castelló de la Plana** 1900-20.02.1971 + a **Sant Celoni**) **professor a Comtal**, fou també empresonat amb els Germans de **Tarragona**, i un cop alliberat al mateix judici, visqué a casa nostra al 3r pis del *C. Ausiàs Marc* 5 des del seu alliberament fins a mitjans de juliol de 1937, ja que el pare el coneixia degut a que era professor de Comtal durant el curs 1935-1936, i el meu germà gran **l'Agustí (13.2.1930 a 21.6.2012 Barcelona+)** ja era alumne de 1r grau a Comtal.

Des d'aquell moment el Sr. **Foix, G. Eusebi Fèlix** substituï al màrtir **G. Leonardo José**, Visitador, el 9.8.36 + martiritzat a **Travesseres** i al seu successor **G. Crisòstom, Sr. Llorach**, **beat màrtir de la caritat** afusellat a **Vallvidrera** el 2.11.1936+, com a **Director de la Casa Provincial, Ecònom i responsable de la IPSA i de l'Editorial Bruño...**

¿Qui va tenir cura dels Germans orfes de **Barcelona** a l'interval que va del 4 de novembre del 1936, quan es va descobrir el cos del **Germà Crisòstom Llorach** i dels seus quatre germans o companys afusellats i trobats pel pare a la cambra mortuòria de l'Hospital Clínic i que foren enterrats com a ciutadans francesos al cementiri de Montjuïc fins a primeries de juliol de 1937 quan el **Germà Eusebi Foix** s'hostatjà a prop de la **Plaça del Pi**?

A l'estiu de 1936 els pares amb els seus fills **l'Agustí, Eulàlia i F. Javier** estiuejaren a una torre llogada de **Cerdanyola del Vallès**. El pare en vaixell anà a **Mallorca** per explorar la possibilitat d'obrir una fàbrica a aquella illa. Es flairava sons de guerra.

Dies després va conèixer l'assassinat del cap de la minoria, **José Calvo Sotelo** de la **CEDA**, (Confederació Espanyola de Dretes Autònomes) a la matinada del 13 de juliol. El pare va anar a **Madrid** i va donar el condol i,

posteriorment, assistí a l'enterrament. En el llibre de condolences el signà en la forma de només **Agustín. A d'altres signants els costà aquest gest la vida a Paracuellos (Madrid).**

A la vesprada del 18 de juliol els pares per la ràdio s'assabentaren a **Cerdanyola del Vallès** de la revolta militar al **Marroc**. El dia 19 de matinada i a peu el pare traspassà la serra de **Collserola** per la collada del **Forat del Vent** baixà a peu fins al Carrer **Amadeu Vives**. Passà a prop de la **Plaça Catalunya** i es dirigí a **Comtal**. Els Germans havien fugit i només restava el Senyor (Germà) director *d'abans de la guerra* (1934-36) Senyor **José Quintana Hurtado** i el *primer director després de la Guerra* (1939-1942), la mateixa persona Hermano **Faustiniano Abel** que morí a **Valladolid** el 19.10.1960.

El G. **Faustiniano** agrai l'ajut moral i monetari del nostre pare. En acomiadar-se per anar al C. **Ausiàs Marc** li digué: - "Sr. **Palom**, han vingut alguns antics alumnes. L'únic ajut que ells m'han ofert ha estat la seva disposició a guardar a casa seva l'efectiu de la Comunitat. Vostè ens ha aportat ajut en efectiu i disposició de seguir ajudant en tot el que calgui. I com ho va fer!" Aquestes paraules les recollí el meu germà **Antoni** (10.08.1940 Barcelona, mort sobtadament a **La Salle Gràcia** al migdia del 24.07.2014"), en religió **Antoni Amadeu**, a **Estudios Lasalianos de Tejares** (Salamanca) quan els Germans del *Col·legi de Lourdes* de **Valladolid**, visitaren aquella casa durant el curs 1958-1959. Eren una obsessió que aquestes paraules adreçades al pare no es perderen un any abans de morir el H. **Faustiniano Abel**. Com a *Director de Comtal* va tenir com alumnes l'**Agustí**, el meu germà gran nascut el 1930 els cursos **1935-36** i **1939-40** i en **Francisco Javier**, nat el 05.02.1935 els cursos 1940-41 i 1941-42. La confiança feta al meu Germà **Antoni**, un curs abans de morir, vint-i-tres anys després (1936-1959) no s'ha perdut. Jo estava aleshores a **Cambrils**, primer any del meu camí Lasal·lià. Si la memòria no em falla la visita a **Tejares** fou per setmana Santa del 1959.

El martiri dels sis **Beats germans de Montcada** al migdia o a la nit del 25 de juliol de 1936, el director Sr. **Josep Verdalet Compte** fou el primer a morir al migdia i seguit per la mirada de la seva alumna de francès la vídua **Raduà** del Sr. **Zaragoza**, pares del Doctor **Josep Zaragoza Raduà**, gran pedagog i professor de **Montcada** ja jubilat. Allà al domicili matern, **Can Raduà**, el vingueren a buscar els milicians. Des del marge dret del riu **Ripoll** podia controlar visualment l'edifici del col·legi... Fou afusellat a un canyissar al mateix marge dret del **Ripoll** i també del **Besós**. El seu cos gairebé segur seguí el corrent de l'aigua fins a la **Mediterrània**, *mare nostrum i mortum...* i al vespre / nit dels altres cinc Germans refugiats i ben amagats a la Casa de pagès del Sr. **Grau** a

Masrampinyo amb un hort i galliners quan els de la FAI amenaçaren de mort al mateix Sr. **Grau**... En sentir-ho els cinc Germans abandonaren l'amagatall des del fons de l'hort i es lliuraren en mans dels seus botxins. Els digueren que els portarien cap a **França**. No ho feren. El camió prengué el camí cap a Barcelona. S'aturà a la tàpia del cementiri de **Montcada**.

De fet ja tenien oberta la fossa on foren afusellats a la tàpia del cementiri. I el trets foren sentits aquella nit per un noi alumne del Col·legi, **Antoni Capella**, destacat pintor, membre després del *Patronat de la Infantesa Escolar* de **Montcada** i que l'última gran pintura la pintà a l'estiu de 1999 a una aula del segon pis del seu Col·legi al costat del Poliesportiu dedicat als seus mestres, els seus Hermanus... El pare Sr. **Capella** li digué al nen: "Si l'alcalde tingués sempre al seu despatx una cadira buida per atendre al seus conciutadans especialment els més pobres, si el Senyor rector de la parròquia fes sempre el mateix, si el metge, si el Director de l'escola... no hi hauria ni guerra ni assassinats." Pocs dies després la mare del pintor enviudà i l'aplicat pintor era orfe. Havien matat el marit per ser ciutadà honrat i missaire. Al gran quadre que resta a l'escala nova també hi figura la cadira buida...

El pare, **Agustí Palom Paradedà**, acomplí aquella prometença infantil de finals de juliol de 1909 i confirmada a **Comtal** en començar a setembre de 1909 el segon any d'escolarització després de la setmana Tràgica de maig de 1909. Davant del **Forn de la Universitat**, a la *Ronda de Sant Antoni*, el domicili dels avis **Joan Palom Pons** i **Josefa Paradedà Alegre**, el seu fill de 6 anys, l'**Agustí Palom Paradedà**, veié a l'altra banda del carrer com era cremat el convent de monges on ara hi ha el *teatre* i el *Centre Aragonès de Barcelona*. A més foren profanades de les tombes conventuals les mòries de les seves despulles. -"Això no passarà mai als meus Hermanus, de sotana negra i pitet blanc." I així ho feu.

El Decret de Confiscació promogut per **Josep Tarradellas** al 1936 el portà a l'atur. Seguí aconsellant al *Comité de confiscació de la Fàbrica de farines* i en acabar la Guerra la fàbrica es posà en marxa sense haver-hi gairebé blat per a moldre... però sense destrosses a la maquinària.

La mort martirial dels sis Germans a **Montcada** el **Sr. Grau** ho comunicà espantat al nostre pare. Ben aviat es conegué també el primer assassinat a **Barcelona**. Fou el G. **Indalecio María, Marcos Morón Casas, afusellat el dia abans, 24 de juliol**, de la comunitat de **Bonanova** a causa d'una denúncia d'un empleat de serveis, que havia estat admès com a treballador pel mateix Germà, responsable dels serveis de neteja i cuina del Col·legi.

Als lúgubres passadissos grisos de les tètriques cel·les del subterrani de la "Jefatura Superior de Policía" de la Via Laietana es creuaren el 20 de juliol amb els Germans **Justo Cervera Alcón, Director del Col·legi de Les Corts**, i el G. **Romualdo Andrés Izquierdo, Santiago Mauricio, primer any de professor** a la mateixa escola fundada per la gran benefactora **Dorotea de Chopitea**. -*Me van a matar*, repetia i ho va encertar. El Director de Les Corts i el germà més jove foren duts des de Jefatura al vaixell presó **Uruguay** ancorat a la dàrsena del port de **Barcelona**. Foren jutjats i condemnats cadascú dues vegades.

Sortiren en llibertat primer el **G. Romualdo Andrés Izquierdo, H. Santiago Mauricio del Palau de justícia de Barcelona l'any 1937** i, uns mesos més tard de la presó castell de **Figueres** el seu Director a les Corts **G. Justo Cervera Alcón**. En el primer judici, sense advocat, li demanaren al Director pena de mort, però el jutge la rebaixà a 30 anys. En el judici de revisió, davant del tribunal de Cassació, l'eficàcia de la defensa, portada per l'advocat **Sr. Jaume Tortras i Vilella**, celebrat després dels fets de maig de 1937 a **Barcelona** la pena de 30 anys li fou rebaixada a tres anys que **no acomplí per bona conducta a l'Uruguay, Castell de Montjuïc, Presó Model de Barcelona**, calabossos del **Palau de Justícia**, i finalment retornat de **Figueres... a Barcelona**.

Al G. **Santiago** (nat a **Lidón, Terol**, 07.02.1916, mort a **Barcelona** al matí del 04.10.2014 a la **Clínica Platón**) el fiscal li havia demanat 30 anys i el jutge li rebaixà a 10 anys. En el revisió de pena que concedí el Sr. **Andreu Abelló**, l'acusat va fer ús del dret a la darrera paraula en uns termes de lleialtat a la Llei i del criteri de la justícia que va impressionar a tota la sala. Magistrats, advocats i públic i al jutge. Però la comunicació de la sentència i de la pena es retardava. En saber-ho el pare instà a l'advocat Sr. **Jaume Tortras** que presentés recurs i amb la calma judicial pròpia d'aquest país, els deixaren en llibertat, sense comunicar-ho ni al procurador ni a la defensa a les 22h., al G. **Santiago** amb el G. **Emiliano Andrés Polanco, Calixto Emiliano** (06.12.1905, nat a **Salinas de Pisuerga** (Palència) i mort a la **Casa Sant Josep de Vinyols i els Arcs**, prop de **Cambrils**. L'un tenia **21 anys** i l'altre **32 anys**. El primer va viure en llibertat a **Les Corts** durant menys d'un any: Setembre de 1935 a juliol de 1936. L'altre portava més temps a **Comtal**.

A on anar a aquelles hores? No hi havia tramvies ni duien diners a sobre. Pujaren, tot caminant, cadascú amb la seva petita maleta fins a l'**Arc de Triomf**, giraren a l'esquerra cap a la **Ronda de Sant Pere i Ronda d'Universitat**. **Tot era fosc**. Fins on arribarien? A casa dels pares, **Agustí i Eulàlia**, a tocar la plaça del **Bisbe Urquinaona** no gosaren trucar a aquella hora nocturna a la porta d'un 3r pis d'un matrimoni amb quatre fills. El gran portal de la planta baixa del nº 5 estava tancat i barrat. Els faria cas el sereno? El vigilant municipal que feia la ronda de nit els atendria? Anar al *Col·legi Comtal*? Seguiren endavant Plaça de **Catalunya** i, en arribar a la Plaça **Universitat** decidiren pujar pel carrer **Aribau al costat de la Universitat de Barcelona**. Per això seguiren la *quadricula de l'Eixample*. I arribaren a la cruïlla amb el Carrer **València**. S'encengué el llum al G. **Santiago**.

Havia assolit amb la seva paciència i veu tranquil·la que un alumne de cinc anys, soci del Barça, havia canviat no de club, si no de conducta, primer a l'escola i després a casa. Aquell dimoniet ja era un angelet: **Descalç Sanmartí**. Aquest angelet morí amb el carnet nº 1 de soci del Barça. Jo el vaig conèixer malalt a la primavera de 2013. El G. **Santiago**, madridista recalitrant a la seva cartera el dia de la seva defunció 4.10.2014, capicua, duia amb orgull el carnet fotocopiats en color del **F.C. Barcelona**, del seu antic alumne, avi de 84 anys.

Aquell matrimoni tenia una botiga de vins i licors i potser estaria oberta a aquell racó de l'*Eixample* a tocar de l'antic municipi de **Les Corts de Sarrià**. Mig Quilòmetre més amunt estava el primer col·legi dels Hermanus de **Les Corts**. De la senyora **Maria Descalç** com li dèiem a casa, afiliada el 14.06.1946, a la plana 355, del llibre del G. **Josep Maria Segú Royo, CENTENARIO DE LA PROVINCIA DE CATALUNYA. LA SALLE. 1892 – 1992** diu literalment: "**Maria Sanmartí Altimiras, Vidua de Descalç: Madre de los Hermanos perseguidos y prisioneros 1936-1939.**" Aquella nit tingué sobtada besonada bivitel·lina i de gran pes i crescadets. Seguien perseguits però nats a la difícil i merescuda i provisional llibertat. Hi trobaren una llar, un sostre i una mare per sempre... a finals de l'estiu de 1937.

BEAT JOAN ROIG I DIGGLE

antic alumne de La Salle Comtal

Viquipèdia, aportació del G. Josep M. Pons

Joan Roig i Diggle nat a Barcelona, 12 de maig de 1917 – i mor Santa Coloma de Gramenet, Barcelonès, 12 de setembre de 1936, als 19 anys, de 19 anys, assassinat per milicians republicans en el transcurs de la Guerra Civil, a causa de la seva fe catòlica. Reconegut màrtir per l'Església catòlica i proclamat beat el 7 de novembre de 2020.

Biografia

Fill de Ramon Roig i Font, de Barcelona, i de Maud Diggle Puckering, nascuda a Barcelona però de pares anglesos. Comença l'escolaritat en els Germans de les Escoles Cristianes de La Salle Comtal i a continuació en els Clergues Regulars de les Escoles Pies (Escolapis) del carrer Diputació de Barcelona. L'any 1934, Joan Roig ha de deixar els estudis per posar-se a treballar. La família es va haver de traslladar a viure al Masnou. En Joan es col·locà de dependent en un magatzem de teixits i estudia als vespres per acabar el batxillerat ja que volia cursar la carrera de Dret. Al Masnou forma part de la Federació de Joves Cristians de Catalunya; se'l nomena vocal de Pietat i delegat dels avantguardistes. Es destaca per la seva pietat i sobretot la devoció per l'eucaristia. Tots els dies, abans d'anar a treballar, assisteix a les 7 del matí a la missa. Enfront de la inestabilitat política de l'època, Joan prepara els seus camarades a

morir per la fe catòlica. Un d'aquests companys informarà que deia sobretot: «Doncs si Déu ens ha escollit, hauríem d'estar disposats a rebre el martiri amb gràcia i coratge, com es convida a tot bon cristià.»

Mort

El 20 juliol 1936 els milicians republicans calen foc a la seu local del Masnou de la Federació dels Joves Cristians. Mentre que Catalunya s'enfonsa en la guerra civil, Joan encoratja els seus camarades, va anar visitar als ferits a l'hospital i enterrar els morts. Com que les esglésies havien estat tancades, un prevere confia a Joan la reserva d'hòsties consagrades, per anar de casa en casa donant la comunió. A la seva mare, que s'inquieta per la seva vida, li respon: «No temo res, el Mestre és amb mi».

A la nit del 11 al 12 setembre de 1936, els milicians republicans vénen a capturar-lo a casa seva del Masnou. El porten al cementiri de Santa Coloma de Gramenet per executar-lo. Abans de morir, Joan diu als milicians: «Que Déu us perdoni com us perdono jo». És a continuació que mor de cinc trets de fusell al cor. Va ser enterrat en el mateix cementiri de Santa Coloma de Gramenet.

Beatificació

La causa per a la beatificació i la canonització de Joan Roig i Diggle està s'obrí el 4 octubre 1999, a Barcelona. La causa diocesana recollint els testimoniatges sobre la seva vida i les condicions de la seva mort es va clausurar el 16 maig de 2001, a continuació es va enviar a Roma per ser estudiada per la Congregació per a les causes dels sants.

En el 2007, durant el procés de la causa, les seves despulles van ser traslladades i enterrades a l'església parroquial de Sant Pere del Masnou, sota l'altar de la capella de la Mare de Déu del Carme, on son venerades actualment. Després de l'informe positiu de les diferents comissions sobre la santedat i el martiri de Joan Roig i Diggle, el papa Francesc reconeix, el 2 d'octubre de 2019, que va ser mort 'en odi de la fe', amb què el declara màrtir, i signa el decret que en permet la beatificació, que serà celebrada en la Sagrada Família de Barcelona.

Joan Roig i Diggle ha estat proclamat beat en el transcurs d'una missa que celebrada el 7 de novembre de 2020 a la Sagrada Família.

La beatificació ha estat presidida pel Cardenal Omella amb 15 bisbes i 580 assistents.

* * * * *

DE L'HOMILIA DEL CARDENAL OMELLA:

Joan Roig Diggle era un jove normal que tenia els gustos i aficions propis de la seva edat. Ramon, el seu pare, era un home emprenedor i tenaç, que treballava com a agent comercial en una empresa tèxtil. La seva mare, Maud, d'origen anglès, era filla d'un enginyer industrial que havia establert la seva residència a Barcelona.

La família de Joan era profundament creient. El matrimoni va tenir quatre fills als quals van saber donar una sòlida educació cristiana. El nostre jove màrtir va ser batejat a la parròquia de la Puríssima Concepció de Barcelona el 1917 i va rebre el sagrament de la confirmació nou anys més tard.

Des de petit, el jove beat va tenir la il·lusió d'arribar a ser un dia un sacerdot enamorat de l'eucaristia i un apòstol dels obrers. Volia estar amb ells, per conèixer-los, estimar-los i portar-los la Bona Nova de Crist. Joan era, segons Mn. Pere Llumà, el seu director espiritual, un «revolucionari cristià». En paraules del papa Francesc podem dir que Joan va acceptar la invitació de Crist per unir-se a la «revolució de la tendresa» (EG 88).

No obstant això, aviat va haver d'abandonar el projecte de ser ordenat sacerdot. El seu pare es va arruïnar i Joan es va haver de posar a treballar als catorze anys com a dependent en una botiga de roba del barri del Poble Sec. L'experiència laboral l'ajudarà encara més a solidaritzar-se amb els més pobres. Farà seves les paraules de Crist en l'Evangeli: «En veure les multituds, se'n compadí, perquè estaven malmenades i abatudes, com ovelles sense pastor» (Mt 9,36).

A causa de la seva delicada situació econòmica, la família es va instal·lar al poble del Masnou per reduir despeses. Va ser allí on es va convertir en membre de la Federació de Joves Cristians de Catalunya i va col·laborar activament en la comunitat parroquial de Sant Pere del Masnou. Malgrat la seva nova vida, Joan no va abandonar mai els seus estudis ni la seva profunda vida espiritual i apostòlica.

És també al Masnou on, la nit de l'11 al 12 de setembre de 1936, va ser capturat per un grup de milicians i conduït al cementiri de Santa Coloma de Gramenet. Va ser allí on va rebre la palma del martiri. No obstant això, va respondre amb amor i perdó a la violència rebuda. Un dels testimonis de la seva mort explica que quan Joan va saber que l'anaven a matar va dir als milicians: «Que Déu us perdoni com jo us perdono».

Joan i la seva profunda amistat amb Crist. Joan va ser un jove cristià de cor i de fets. Vivia una profunda amistat amb Jesús. Crist era la font que alimentava totes les seves paraules, totes les seves relacions, tots els seus projectes. Tant de bo que el seu testimoni ens ajudi sempre a albergar Crist en els nostres cors i que l'amor sigui l'arrel i el fonament de la nostra vida (cf. Ef 3,17).

El nostre estimat Districte de Catalunya (III)

ANYS DIFÍCILS I DE RECUPERACIÓ 1936-1955

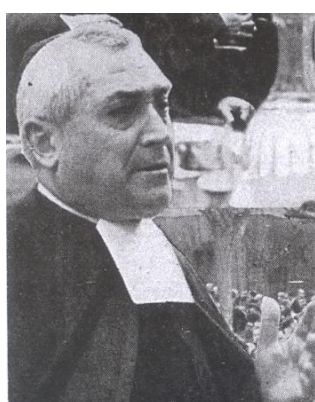
G. Ramon Font i Serra

INTRODUCCIÓ

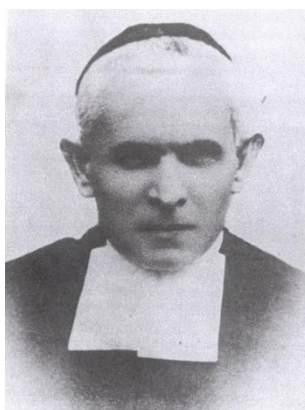
En el transcurs d'aquests dinou anys (1936-1955) van ser Assistents per Espanya els Germans Pedro Luis (Ricardo Blanco) i el G. Guillermo Félix (1946-1955). I dos Visitadors del 1936 al 1955:

G. Pere Lluís
Assistent 1928-1946

G. Guillermo Félix
Assistent 1946-1956

G. Wenceslao Juan
Visitador 1936-1946

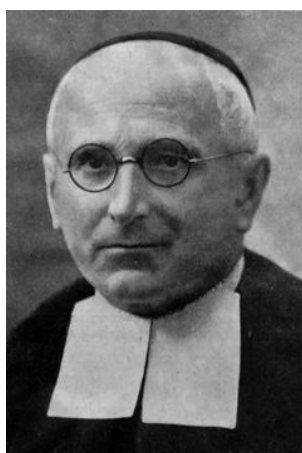

G. Eusebio Félix
Visitador 1946-1955

En aquest període de 1946 a 1955 l'Institut és regit per dos Superiors Generals i dos Vicaris Generals.

G. Junien Victor (1934 – 1940) G. Arèse Casimir – Vicari General (1940 – 1946)

G. Athanase Emile (1946 – 1952) G. Denis – Vicari General (1952 – 1956)

Fr. Junien Victor
1934-1940

Fr. Arèse Casimir
1940-1946

Fr. Athanase Émile
1946-1952

Fr. Denis
1952-1956

Per a una visió prèvia: Capítol General 1946. Roma. 118 Germans representen tots els Germans de l'Institut. 28 són de dret i 90 escollits pel conjunt dels Germans de la Congregació.

Dos, foren també, els Germans del Districte presents: Wenceslao Juan, Visitador, 209 vots, i Eusebio Félix, Director de La Salle Bonanova, 168 vots, formant part de les comissions de Pedagogia i Mètode de Formació. Com a suplent el G. Adolfo Rafael (Francesc Teixidó), Director de Manlleu, amb 101 vots. El diumenge, 19 de maig, IV de Pasqua i del Bon Pastor, a les onze hores i després del tercer escrutini el G. Athanase Émile quedà escollit com a vintè successor de sant Joan Baptista de La Salle. El seu mandat va tenir una durada de sis anys i quasi bé quatre mesos, morint el 10 de setembre de 1952.

El dia 2 d'octubre de 1952 la comissió electiva, formada per l'anterior Capítol, va confirmar oficialment, per mitjà d'una votació, al G. Denis, Vicari General, com a màxim responsable de l'Institut fins el proper Capítol General, previst per a l'any 1956.

1936 – 1939. Noranta-set Germans del Districte, testimonis de l'Evangelí de Jesús.

Dintre d'aquest apartat em referiré al martiri, l'empresonament, l'exili... de tants Germans que van ser martiritzats per ser fidels als seus ideals cristians i lasal·lians, l'ajuda de molta gent solidària que va estar el seu costat arriscant llurs vides, que es va posar a la seva disposició per alleujar els seus sofriments... Per a totes elles: un sentit i emocionat record, reconeixement i agraïment!

Les xifres, diuen, sempre són fredes... ¡En aquest cas no! Cadascuna d'elles és el reflex de moltes persones, totes elles generoses, que van donar llur vida en defensa dels seus ideals, que van patir exili, empresonament, malalties...

165 Germans de les Escoles Cristianes varen ser martiritzats a Espanya, durant la guerra. 97 formaven part del nostre Districte de Barcelona. En dates, llocs i indrets molt diferents de Catalunya i altres llocs de la geografia espanyola, varen morir fidels a l'Evangelí. Molts d'ells han estat beatificats, altres, encara no, altres potser no ho seran mai... Tots ells, però, varen ser "testimonis" de Jesucrist, tots intercedeixen per nosaltres davant el Senyor i tots es mereixen el nostre agraïment i veneració.

Uns 140 Germans van patir l'exili, marxant a altres llocs d'Espanya on hi havia una relativa pau. Al Districte de Valladolid, uns 10 Germans, al de Madrid uns 46. Uns 70, en diverses poblacions de França, on hi va residir el G. Wenceslao Juan, el gran orientador i protector dels Germans durant aquests anys... estant en contacte amb tothom, orientant i procurant el bé de tots. També es van exiliar en altres països com Itàlia, Àustria, Anglaterra, fins i tot a Xile...

Ens podem imaginar el patiment d'aquests Germans lluny de les seves comunitats, de les famílies, amb la incertesa que suposava estar lluny i no saber res o poca cosa del que passava.

20 Germans van patir dies i mesos empresonats a Lleida, Tarragona, Barcelona amb els corresponents maltractaments, incomunicats, patint... Els sofriments, a alguns, els hi van deixar fortes seqüeles que els van acompanyar la resta de les seves vides... Alguns van morir poc després com a conseqüència de les privacions i patiments. Per posar un exemple: el G. Mateo Modesto (Eudald Sayós), Prefecte de La Salle Bonanova, que el dia 13 de gener moria als 34 anys, degut a la malaltia que va contraure en uns camps de treball dels Pirineus.

Forta, molt forta, va ser l'angoixa, el dolor... forta, molt forta va ser també la solidaritat, l'ajuda, l'acompanyament... de moltes famílies, de moltes persones que tot exposant-se, potser amb perill de llurs vides, van fer tot el que estava al seu abast.

Menció especial mereix el Sr. Agustí Palom i la seva esposa Sra. Eulàlia Izquierdo, afiliats a l'Institut. Molts Germans, gràcies a ells, van ser ajudats, aconsellats i orientats...

Són, però moltes més, les famílies, que es van mostrar solidàries i van ajudar ben desinteressadament. N'enumero algunes, conegudes per la gran majoria de Germans: Badia, Bertran-Giménez, Draper-Méndez, Rovira-Giró, Coma-Molinos, Morató-Comerma, Porrera-Olivé...

A l'arxiu hi ha una part de la correspondència mantinguda entre el G. Wenceslao i el Sr. Palom. Un, des de França, l'altre des d'aquí es comunicaven sovint. Resumint, un petit exemple:

“Sr. Agustín Palom! En mi poder su atenta del día 11 del mes en curso, agradeciéndole, desde luego, todas sus diligencias en favor de mis amigos residentes en Cataluña. Fuera de los gastos que ocasionan los viajes de recreo de algunos amigos, le agradecería que anduvieran con alguna cautela en la cuestión económica, aunque reconozco, que los gastos que se han hecho hasta la fecha, eran necesarios de toda necesidad, y hasta estoy satisfecho de que hayan tenido lugar a favor de mis inolvidables amigos.

Los tres amigos del buque llegaron en buen estado de salud. Le recomiendo muchísimo cuidado con la correspondencia a

Pola... porque nos siguen de cerca y les cuesta poco abrir una carta. El Pedro Luis ya conoce los trabajos que Vd. hace en favor nuestro. Un afectuoso saludo y de Vd. agradecido y atento S.S. Jean Wenceslás.” Talance, 23 de junio de 1937.

Respon el Sr. Agustí Palom: “Muy agradecido por el reconocimiento que Vd. tiene de mis servicios en beneficio de la casa que Vd. dirige, aunque mi gratitud para con la misma me ha obligado a trabajar, desde el primer día que empezaron estas difíciles circunstancias con el máximo celo y desinterés para corresponder a las buenas enseñanzas que recibí en mi infancia y juventud por parte de virtuosos e inteligentes profesores del Instituto.

Tomo nota del contenido de su carta en lo que se refiere a la parte económica y de sus recomendaciones para el futuro. Hemos comprendido las enormes pérdidas que Vds. han sufrido y nuestra actuación ha sido encaminada a salvaguardar sus intereses. De Justo Cervera, Queralt, Claret, Caballol, Arqués, Bonmatí tenemos buenas impresiones. Saludos a Pedro Luis y a todos sus amigos. Reciba Sr. Wenceslás, la consideración de su affmo. S.S. Agustín Palom.” Barcelona, 6 de julio de 1937.

Hi ha també a l'arxiu les memòries – nou pàgines – que el Sr. Agustí Palom va escriure trenta anys després d'acabada la guerra. Ho va fer, segons diu, perquè els seus fills Antoni i Jaume, Germans de La Salle, li van demanar.

Explica quina va ser sempre la seva actuació, comenta el patiment que va veure en les converses mantingudes amb molts Germans, com els aconsellava, els motius que el va portar a ell i els seus amics, a organitzar i posar en marxa tota una sèrie d'activitats per paliar el dolor de molts. Explica la situació del Districte amb l'assassinat de l'Econom G. Crisòstom, la seva anada als Bancs per solucionar les despeses que s'anaven produint, l'encàrrec que va recaure en el G. Lamberto Carlos per solucionar l'aspecte econòmic.

La seva preocupació per ajudar als Germans perseguits i empresonats, la preparació dels diversos judicis per aconseguir el seu alliberament i documents i pasaports, la seva correspondència amb el G. Wenceslao i el patiment d'aquest Germà per la dificultat que tenia de poder comunicar-se i saber on es trobaven molts Germans, la seva relació amb el G. Eusebio Félix després de ser alliberat i el meritori treball que va realitzar. Explica també la seva detenció quan portava menjar a Germans i que gràcies a l'esforç de molts, evidentment el d'ell, el més important, van poder fer front a la trista situació.

1936 – 1946. G. Wenceslao Juan. De la foscor a la llum.

No vaig, pràcticament, conèixer el G. Wenceslao. Pel que he llegit i sentit penso que va ser un home, un Germà: recte, exigent, seriós, treballador incansable, comprensiu, dinàmic, emprenedor i gran devot de la Mare de Déu. Diuen que en la seva etapa de Provincial, al passar per les classes, feia aquesta pregunta als alumnes: “¿De cómo eran los ojos de la Virgen María? Els nens anaven dient, de tal, de qual... Ell els deia, amb un somriure ple de bondat, que eren “misericordiosos”!

Al llarg dels setanta-tres anys de la seva vida, va practicar, en grau eminent, les obres de misericòrdia, desvivint-se pels Germans i per les obres, va lluitar, patir la presó i l'exili a França...

Vida, molt rica i molt plena, que va veure la llum el primer dia de maig, mes dedicat a la Mare de Déu, de l'any 1887 a Urrestilla-Azpeitia, al cor de la província de Guipuzcoa i a 4 kms. del santuari de Loiola.

Educad en el si d'una família cristiana i treballadora, el petit José Antonio, va anar creixent seriós i eixerit alhora i molt estimat pels seus pares.

Dos cosins seus havien anat a Bujedo. El contacte amb ells, la felicitat que irradiaven, el van moure a anar-hi i, el 20 de juny de 1900, als tretze anys, entrava a la casa de formació.

Arribar a Bujedo i mans a l'obra, superant les dificultats, una d'elles la llengua. No dominava massa el castellà, però això no va ser cap obstacle per a ell... Va causar molt bona impressió als seus companys que l'anomenaven "l'avi" per la seva seriositat, treball i ajuda a tots.

El dia 15 de maig de 1903, festivitat del nostre sant Fundador, rep l'hàbit de Germà de les Escoles Cristianes i el nom de Wenceslao Juan.

Acabat el Noviciat i sense Escolasticat, el trobem plenament dedicat a la tasca educativa, i amb el seu esforç, estudi i dedicació va obtenir els títols necessaris per exercir la docència. Segurament que aquesta manca de formació el va impulsar i molt, a fer estudiar carreres superiors als Germans quan va ser Provincial.

Va ser un excel·lent mestre, catequista i educador. Una de les matèries que va impartir amb molt d'èxit va ser la llengua i literatura castellana, del que n'era un gran especialista, donant classes, no només als alumnes, sino també a Germans un xic més joves que ell durant els estius. Tots es feien ressò de la claretat i profunditat amb que explicava aquesta assignatura i, per suposat, el catecisme...

Les escoles de Benicarló i Santa Coloma de Farners, estrenen la seva tasca educativa. Dos directors en una altra comunitat, coneixedors de les seves qualitats, l'impulsaran a estudiar i formar-se... Un d'ells, a Santa Coloma, va ser el G. Pedro Luis que n'era el Director i que, des d'aquests moments i al llarg de la seva vida s'hi consolidarà una gran amistat i ajuda.

Com a professor i educador alguns biògrafs diuen que va ser "auster, amb molta autoritat natural, potser un xic fred...", però que, en el fons, la seva bondat va guanyar els cors de tots; aquesta va ser la veritable força que li va permetre fer el bé."

Al final de la seva biografia a les - notícies nécrologiques nº 275 pàgina 87 – diu textualment: "Pour gagner les coeurs, il faut les aimer, il faut se donner à eux."

¿No és aquest el secret? ¿No será que quan les actuacions van per camins diferents, el fracàs està assegurat? D'exemples d'una i altra manera d'actuar n'hem vist i en veiem molts...

Seguim... El 21 d'agost de 1915 i a La Salle Bonanova farà la seva professió perpètua. Un any després comencen les seves responsabilitats que ja no abandonarà. Director del Petit Noviciat de Cambrils, de Gràcia, de l'Escolasticat, on serà, alhora, el professor de pedagogia, castellà i història, Director de l'escola i la Casa del Sagrat Cor de Cambrils, des d'on dirigirà amb molt d'encert, durant dos anys, les obres de la Casa Sant Josep i Director de la mateixa des del dia de la seva inauguració. Va ser ell qui va ordenar la construcció del cementiri al final de la finca... tocant al pinar...

En aquests anys el G. Wenceslao apareix com un dels Germans que brilla amb llum pròpia. El Districte es fixa en ell i per gran majoria l'escull com a delegat al Capítol General de 1928 on hi va amb el G. Visitador, Pedro Luis.

Aquest és escollit Assistent i ja no torna al Districte... Tothom pensava que el nou Provincial seria el G. Wenceslao; va ser escollit, amb gran sorpresa, el G. Leonardo que va exercir el seu càrrec, com ja s'ha dit, a satisfacció de tothom.

El nostre Germà segueix a Cambrils continuant la seva tasca amb el tacte i eficiència de sempre. Per poc temps, ja que el 1931 és nomenat Director de Tarragona. Temps difícils que ell, amb mà suau i forta, una de les seves característiques, va portar sempre a la pràctica amb el contentament de tots: Germans, alumnes, associació d'antics alumnes que va promoure eficaçment...

Un afabliment de la seva salut el porta, l'any 1935, a la Bonanova amb el càrrec de Procurador.

Serà aquí on va començar la guerra i els seus maldecaps també. Reparteix diners als Germans, busca llocs per a molts, es posa en contacte amb persones amigues per aconseguir solucionar els problemes que, molt nombrosos, anaven sorgint... És empresonat i alliberat gràcies a personalitats influents. Les violentes morts

dels Germans Visitador i Director de la Bonanova, fa que, els Superiors, el posin al capdavant del Districte en unes hores tant greus i difícils de la nostra història districtal.

En aquests històrics moments el G. Wenceslao Juan té quaranta-nou anys, amb una salut no gaire bona, mai la va tenir..., però amb una energia, fidelitat i entrega totals, es posa a disposició de tothom, de tots els Germans, de tot el Districte durant deu anys... Temps de guerra i temps de pau, fracassos i il·lusions, penes i alegries... però sempre confiant en el Senyor i amb tants Germans i persones que l'ajudaran en la seva tasca.

Un resum, ara, d'aquests anys de servei i animació districtal, que van demostrar l'encert d'aquesta elecció, primer durant la guerra, orientant, aconsellant, desvivint-se per tots... i després, en moments de bonança i de prosperitat...

Des de Barcelona durant els primers mesos de guerra i després des de França va estar al cas de tot el que passava en comunicació constant amb el G. Pedro Luis, Assistent, amb el Sr. Agustí Palom i altres col·laboradors... Cartes, trucades, planificacions, consells... patint quan s'assabentava de tantes morts i desaparicions, gaudint quan es produïen alguns alliberaments... Particularment sentit i emotiu va ser, per a ell, la sortida del vaixell-presó i l'alliberament del G. Eusebio Félix. Va ser el seu "alter ego", multiplicant la seva activitat, ajudant als Germans, buscant el lloc més adient per a tots...

I arriba l'acabament de la guerra. El G. Wenceslao, sense perdre el temps, pren possessió de La Salle Bonanova, molt malmesa, i comença la seva reconstrucció i la de moltes altres cases del Districte amb serioses dificultats de tot tipus... Mans a l'obra, mai millor dit, perquè el més aviat possible puguin començar les classes i retornar a la normalitat tant desitjada.

La manca de queviures, particularment a la casa de formació de Cambrils el va fer patir molt. Mes d'una vegada va estar temptat d'enviar a casa els Petits Novicis perquè no hi havia menjar...

En més d'una ocasió el va ajudar, des de Tarragona, el G. Joaquim Donato portant a Cambrils, quantitats de llegums, patates, aliments... per fer front a les necessitats més bàsiques. Sempre va demostrar un profund i fraternal agraïment a aquest Germà que tant el va ajudar.

Les visites regulars a les comunitats i escoles fetes amb el ceremonial de l'època, les entrevistes amb els Germans amarades d'humanitat, el control de les despeses, la preocupació per l'educació humana i cristiana dels alumnes, la seva preocupació pel manteniment de l'ordre, disciplina i educació, la visita que, amb autèntic amor de pare feia a les classes, parlant amb els alumnes, observant els seus progressos... tot, tot ho feia any rere any amb autèntica sol·licitut paternal...

Moltes foren les activitats escolars i extraescolars que es realitzaven durant aquells anys i sempre d'una manera o altra animades i encoratjades pel G. Visitador. Una petita mostra de les mateixes:

El G. Arèse Casimir a Cambrils

L'any 1942, mesos d'octubre i novembre, el G. Vicari General Arèse Casimir, visita tots els districtes espanyols. Al nostre Districte hi estarà del 4 al 8 de novembre, visitant el col·legi de la Bonanova on hi va haver una gran recepció, Premià de Mar i Cambrils. A tot arreu i amb la solemnitat d'aquells anys les manifestacions d'afecte i cordialitat foren molt evidents, marxant el Superior molt agraït i satisfet i agraïnt al G. Visitador la seva sol·licitud i la de tots.

Un grup de Germans ja considerats "vellets" en aquells moments rondaven els setanta... varen celebrar les "noces d'or" de la seva presa d'Hàbit. Eren cinc (Benildo, Casimiro Félix, Cecilio José, Crispino José i Clemente José), alguns els recordem... oi?

Van voler celebrar la festa, fent tres dies d'exercicis espirituals amb els novicis a Cambrils. Aquests van quedar molt edificats i alguns van escriure les seves impressions. Només una: "Al ver aquellos cinco Hnos. tan ancianitos, pasar tres días con nosotros me animé para continuar en mi vocación y para adelantar en la piedad y hacer todos los ejercicios tan bien como ellos los hacían y a seguir siempre su buen ejemplo. H.J.J." ¿Qui deuria ser aquest novici?

Cinc Germans que van voler fer recés amb els novicis amb motiu de les noces d'Or de Presa d'Hàbit

De l'1 al 8 de juny de 1944 té lloc el Congrés Eucarístic Diocesà de Barcelona amb la participació, en els diversos actes, de totes les escoles del Bisbat. La premsa del moment es va sumar a l'esdeveniment comentant els actes més importants i significatius. Al parlar de la cloenda – dia 8 de juny, festivitat del Corpus –, diu: “Barcelona volvió a ser la gran ciudad del Corpus desbordándose en manifestación imponente de adoración a Jesús Sacramentado, culminando el acto en la Plaza Cataluña con la Consagración al Señor.”

El 19 de novembre de 1945, el G. Vicari General, envia la circular nº 316, convocant el Capítol General i donant la corresponent normativa, que en un dels seus apartats feia referència al nombre de Germans que devien anar-hi, escollits pels respectius districtes.

Del nostre Districte, com ja s'ha dit més amunt, s'havien d'escollir dos Germans i un suplent. ¿Per què?, es poden preguntar alguns. Això deia la normativa: Els districtes que tenien en el moment de la convocatòria entre 150 i 300 Germans professors perpetus podien escollir dos diputats i un suplent. Nosaltres teniem en aquella data 266 Germans de vots perpetus i per tant dret a dos diputats i un suplent que va recaure amb el G. Wenceslao Juan, Visitador, G. Eusebio Félix, en aquell moment Director de l'Escolasticat i G. Adolfo Rafael, Director de Manlleu com a suplent.

De l'1 al 7 d'abril de 1946 té lloc un altre congrés. Durant aquests dies es va celebrar a la ciutat de Barcelona el “Congreso Catequístico Diocesano”. L'ànima d'aquesta gran reunió va ser el Sr. Bisbe de Barcelona, D. Gregorio Modrego Casaus, que uns anys més tard (maig/juny 1952) ho va ser, també, del “Congreso Eucarístico Internacional”.

Totes les nostres escoles de la diòcesis barcelonina hi van formar part en els diversos actes que hi van tenir lloc en diferents indrets de la ciutat.

El G. Casimiro Félix, que exercia en aquells moments com a secretari del Districte, va formar part, com a vocal, del Comité Organitzatiu del Congrés.

Aprofitant la vista del G. Vicari General el dia 7 d'abril de 1944, una data ben significativa i emotiva, en presència de les autoritats es va donar el nom de “Sant Joan Baptista de La Salle”, al carrer que, encara avui, porta el seu nom.

El G. Visitador va tenir cura, durant aquests anys, del sorgiment de vocacions al nostre Institut i a l'estat sacerdotal i religiós. El nombre d'aspirants a les cases de formació oscil·lava, més o menys entre els 40/50, antics alumnes de les nostres escoles.

En plena guerra, any 1938, com també s'ha dit, es van incorporar plenament al Districte

de Barcelona, les cases que formaven part del Districte de Béziers. A aquestes s'hi van afegir noves fundacions com: Carcaxent, la Pobla de Lillet i Alcoi.

I, ara, espigant en les seves circulars, alguns petits retallets de les mateixes que ens demostren el seu tarannà i maneres de fer:

"Se ruega a los Carísimos Hnos. Directores, que entre octubre y noviembre provean a cada Hno. de una sotana nueva, de manera que tenga cada uno dos hábitos. Cada comunidad se encarga de su confección." 18.09.1939.

"Los exámenes de Religión tendrán lugar en Cambrils y en el Colegio de la Bonanova el día 30 de diciembre del año en curso. A Cambrils los Hnos. de Monreal del Campo, Teruel, l'Alcora, Benicarló, Tarragona, Mollerussa y Cambrils. A Bonanova, las demás casas." 10.12.1939.

"Gracias a Dios en la mayoría de las casas de nuestro amado Distrito, se han reanudado las clases debido a la valiosa cooperación prestada por los Hnos. que han tenido que sufrir la ignominiosa dominación roja. Todos han dado un admirable ejemplo de abnegación y un gran celo por la educación y recristinización de la niñez y de la juventud. Reciban todos mi más efusiva felicitación." 19.06.1939.

"Comunico que los Hnos. Eusebio Félix y Casimiro Félix formarán mi consejo habitual y de asistencia en la administración de los intereses materiales y humanos." 08.07.1940.

"Gracias a Dios hay un resurgimiento vocacional debido en gran parte al celo que despliegan los Hnos. profesores trabajando con agran ahinco. Han entrado en la casa de formación alumnos de: Manlleu, Tortosa, Condal, Oliana, Alcora..."

En el Distrito hay, en estos momentos (31.07.1940): 34 casas, 262 Hnos, y 9620 alumnos.

"Me es sumamente satisfactorio ver y ofrecerles el excelente resultado obtenido en los exámenes de religión. Supone un esfuerzo muy meritorio, dada la carencia de libros de texto adecuados." 25.02.1941.

"Ya casi finalizado el curso escolar he podido comprobar su entusiasmo por la enseñanza y educación cristiana de la infancia, con resultados satisfactorios, como lo prueban la práctica de los ejercicios espirituales, los catecismos dominicales en las barriadas pobres. Bendiciones a Dios por el don inefable de nuestra vocación." 18.06.1941.

"Veo que se hace en nuestras casas minuciosamente y con regularidad el estudio del catecismo, el ejercicio de la culpa, la lectura espiritual y la advertencia de defectos." 30.07.41.

El G. Wenceslao, anualmente, enviava les estadístiques districtals molt detallades sobre aspectes diversos. Un molt breu resum:

Amb data del 20.01.1943 envia el següent llistat: "Para el próximo verano, 8 Hnos. harán los ejercicios de 30 días. La profesión perpetua, 20 Hnos. 42 renovarán sus votos por un trienio y 45 los renovarán por un año."

Referent al personal i amb data de 31.07.1943 comunica el següent resultat: Hnos. en el Distrito, 364: 273 con votos perpetuos y 91 con votos temporales. Escolásticos, 30. Novicios y Postulantes, 54. Novicios Menores, 175. Bajas 3.

Alumnos, 12.190. De pago, 6125. Semi-pago, 4200. Gratuítos, 1861.

"En la reunión de los Hnos. Visitadores de España con el Hno. Asistente se determinó una nueva modalidad para proveer el vestuario religioso, volver a lo que se practicaba con anterioridad a la secularización en todos los Distritos, quedando un presupuesto de 15 pesetas mensuales para la ropa interior y accesorios." 05.01.1944.

"Carísimos Hnos, he de agradecerles íntimamente su amabilidad y delicadeza por las religiosas felicitaciones navideñas y por las oraciones elevadas a Jesús Niño. No veo otra aspiración más legítima para el nuevo año que realicemos verdaderos esfuerzos para que Jesús reine en nuestros corazones y en el de todas las almas de los niños a nosotros confiadas." 01.01.1944.

N'hi han moltes més, cal abreujar... Pràcticament, la seva tasca com a Provincial, acaba amb la tornada del Capítol General de 1946. Aquell estiu és nomenat Visitador el G. Eusebio Félix i ell és destinat a l'Editorial Bruño de Madrid. La sorpresa va ser majúscula, el desencant, la des-il·lusió i les crítiques, de molts, també...

Ell, obedient com sempre, deixa el seu estimat Districte de Barcelona. Viurà deu anys a Madrid servint, treballant, ajudant... Tornarà el 1956 aclamat pel Districte que l'escull com a delegat al Capítol General de 1956... Però això ho explicarem en el següent apartat de la nostra estimada història districtal...

Per acabar aquesta etapa dos bonics, emotius, però resumits testimonis, dels seus dos immediats successors en l'animació districtal, els Germans Eusebio Félix i Joan Santaaulària.

El G. Eusebio en la seva primera circular adreçada als Germans com a Visitador, 24 de setembre, festa de la Mercè, la dedica tota sencera a retre homenatge al Germà amb paraules molt agraïdes i emotives. El G. Joan ho fa en la seva circular nº 68 (PAX) del dia 3 de novembre de 1960, amb motiu de la seva defunció.

Diu el G. Eusebio Félix: "Todos recuerdan el afán suyo por salvar las vidas de los Hnos. en los aciagos años 1936 y 1937; el cuidado por conservar las vocaciones, colocando a los Hnos, en comunidades nuestras, primero en Francia y luego en la España nacional; su solicitud para mantener fervorosos a nuestros Hnos. en filas; el cariño suyo con que, privándose él de todo, socorría a los Hnos. en zona roja tanto a los encarcelados como a los que andaban libres, el fervor y entusiasmo con que seguía a las invictas tropas nacionales, abriendo en pos de ellas las casas de nuestro amado Distrito al ser conquistado el Levante...

Y ¿qué decir de la organización de los estudios a pesar de la escasez de personal docente? ¿Cómo ponderar su callada pero eficientísima labor de reorganizador "suaviter et fortiter" de los grupos de la casa de formación?...

Cuanto hagan ustedes por EL HERMANO WENCESLAO JUAN en manifestación de respeto, de afecto y de agradecimiento, lo veré con suma satisfacción; pues por mucho que en este sentido hagamos, quedamos cortos ante los beneficios y la actuación heroica de tan ejemplar religioso."

Diu el G. Joan: "Con honda emoción y profundo sentimiento, quiero iniciar estas líneas de homenaje a nuestro querido Hno. Wenceslao Juan que en paz descanse. Su heroísmo, el poner toda su alma en cuanto se le encomienda, será la idea fundamental de su existencia. Lo demás es anecdótico, no obstante ser tan relevantes los servicios prestados a la Iglesia y al Distrito. Ocupaciones tan variadas como Director de un Colegio o de un grupo de formandos, constructor de una gran casa o humilde campesino de amplios proyectos, gerente de la Editorial con interminables cálculos y presupuestos o Director de una apacible residencia, Procurador o Provincial, todas estas ocupaciones se ven alentadas por idéntico espíritu de fidelidad, de consecuencia con sus principios y de una conciencia íntegramente puesta al servicio de Dios y de las almas."

1946 – 1955. G. Eusebio Félix. Bondat, creixement i plenitud.

Vaig veure per primera vegada el G. Eusebio Félix el mes de novembre de 1957 quan era Director de l'Editorial Bruño de Madrid. Va passar per Cambrils i el G. Manel Olivé, Director i molt amic seu, l'hi va fer una gran rebuda. Em va causar molt bona impressió i veient-lo, em va semblar una persona molt senzilla, sensible, somrient, plena de bondat...

Portava un any a Madrid, abans i durant un any, va ser Provincial (1955-1956) del nou Districte de València – Palma.

La seva vida va començar a Benicarló (Castelló), el dia 15 de desembre de 1896. Foren els seus pares José y Concepción. Va ser el petit de tres germans, quedant orfes quan ell només tenia set anys. Al llarg de la seva vida recordarà, amb agraïment i emoció, la tasca realitzada per la seva mare i els seus germans per fer fructificar el negoci familiar.

Des de ben petitet va ser alumne dels Germans, que havien arribat a la població el 29 de setembre de 1893, tres anys abans del seu naixement.

Entusiasmada amb la manera de ser d'aquells educadors, vol ser com ells. És massa petit i la mare vol que s'esperí... Ell insisteix i el 20 de juliol de 1908, encara no tenia dotze anys, entra al Petit Noviciat de Cambrils.

La seva formació tindrà una durada breu, no arribarà als sis anys. Quatre anys a Cambrils com a Petit Novici, un any a Bujedo, on hi va fer el Noviciat i retorn a Cambrils per iniciar l'Escolasticat que va tenir la durada... només "d'un mes."

Lleuger d'equipatge i de bagatge formatiu el destinen al Petit Noviciat de Cambrils. Aquí hi estarà vint anys. Deu com a professor, quatre, amb el càrrec de sotsdirector i sis com a director.

Diuen que, en la seva tasca d'aquests anys, es va mostrar sempre entregat, amb grans qualitats d'animador i lideratge.

L'any 1933 deixa Cambrils i va a Tarragona per exercir el càrrec de sotsdirector i un any després el de director durant dos anys, fins que esclata la trista guerra anomenada "civil". Prudència, serenitat, treball difícil...

Comença la guerra i és empresonat al vaixell-presó. Allà va demostrar la seva gran bondat, animant, consolant, orientant als presos com ell... Alliberat, va ser "l'àngel de la guarda" per a molts Germans, ajudant-los, buscant llocs de residència, animant-los amb les seves visites, estant en contacte amb el G. Wenceslao per buscar el millor per a tots...

Acaba la guerra, pren possessió de l'edifici i és nomenat director del gran centre La Salle Bonanova. S'ha d'organitzar tot, tot està per fer... No es desanima, compta amb la col·laboració de la nombrosa comunitat de Germans que poc a poc va retornant dels fronts, de la família...Tots junts i confiant en Déu i la Mare de Déu de la Bona Nova comencen a treballar i les classes s'obriran el mes d'abril.

Sis anys de plena dedicació, present en totes les activitats de la Casa... orientant els Germans, exigint puntualitat a les pregàries i exercicis comunitaris. Diuen que en temps de vacances, a vegades, passava de bon matí pels dormitoris dient amb veu clara i sonora: "Viva Jesús en nuestros corazones!" Un bon matí un li contesta: "ves a fer punyetes"! Ell, després ho comentava, va a apretar a córrer i rient al mateix temps...

Preocupat per la formació dels Germans, també dels seglars que ja començaven a ser-hi presents... Preocupat, també, per la formació dels alumnes, omplint l'escola d'activitats de tot tipus.

Després de sis anys de plena i total dedicació és nomenat director de l'Escolasticat. Un any després, junt amb el G. Visitador Wenceslao és escollit, com ja s'ha dit, diputat al Capítol General. Retorn al Districte i nomenament com a Provincial del mateix. Nomenament rebut amb gran satisfacció per part de tots, tot i la sorpresa inicial que va causar l'allunyament del Districte de l'estimat G. Wenceslao Juan.

Amb unes paraules del G. Rufino Viñuela (Felipe Andrés) molt conegut i estimat, introdueixo els nou anys del provincialat de G. Eusebio Félix: "Como hombre de Dios le veíamos lleno de fe y de celo. Estos eran sus temas de entrada en las Comunidades. Sufría cuando alguien no cumplía. La incomprensión y algún que otro desacierto en su quehacer le ocasionaron malos ratos."

"¡A vuelo de pluma!" que diuen... podria ser el títol del darrer apartat d'aquesta ressenya històrica del nostre Districte. El G. Eusebio Félix, el gran protagonista. A partir d'aquesta època els Provincials escriuen, mensualment, les seves circulars adreçades als Germans i, algunes, només als Directors...

Els històrics del Districte i comunitats s'hi fan presents de forma continuada, s'expliquen i comenten: activitats, reunions, efemèrides, estadístiques, llistats de candidats als exàmens de religió, a les diferents emissions de vots. Abunden les circulars del G. Guillermo Félix, Assistent, on es veu que tot està molt, però que molt centralitzat i controlat... Reuneix, periòdicament, tots els Germans Visitadors d'Espanya on els hi dóna normes iguals per a tots, on es recalquen aspectes, que ara fan riure, nimieses en diriem, però que aleshores es consideraven importants i s'havien de complir...

I ara, alguns dels trets més significatius d'aquests anys...

Any 1947. En les circulars mensuals, el G. Visitador introdueix sempre temes de reflexió d'acord amb els temps litúrgics i diverses activitats relacionades amb el Districte i l'Institut.

Al començar l'any anuncia la visita al Districte del G. Superior General Athanasius Émile per assistir a la celebració dels 50 anys de la fundació de la I.P.S.A.

En la circular de 10 de març hi figuren noms de Germans disposats a renovar els seus vots el proper estiu. ¿Recordeu els Germans Jaume Catot, Joan Font, Pasqual Maymí, Efrén Gallo, Josep Arnau, Antonio Carmona...? Doncs hi surten.

El 16 d'abril dona una informació molt detallada, sobre els horaris de trens per desplaçar-se d'un lloc a l'altre amb motiu dels recessos de l'estiu.

A finals de maig els novicis de Cambrils es traslladen a es Pont d'Inca ajuntant-se amb els novicis d'allà. Es tanca el Noviciat de Cambrils perquè hi hagi un sol Noviciat en el Districte com ordena el Dret Canònic.

El 10 d'octubre i des de Roma, el G. Guillermo Félix, resumeix en el llibre "Libro de Costumbres" i molt detalladament, l'horari comunitari dels dies ordinaris i festius, els dies que es pot parlar durant el dinar, horari de treballs manuals a les cases de formació...

El 31 de desembre, el Bisbat de Barcelona demana una detallada estadística de les escoles que pertanyen al seu bisbat. Una de les coses que demana és el nombre de seglars a cada escola. Aquest és el resultat: Bonanova, 16; Horta, Les Corts i Montcada, 2; Comtal, Josepets, St.Celoni,1.

A l'acabar l'any hi havia al Districte: 528 Germans, 13.037 alumnes. El G. Visitador està assessorat pels Germans: Cirilo Julián i Casimiro Félix, secretaris, Rufino Fausto, procurador.

Aquell any la comunitat de Berga, residia en una vivenda que no era propietat dels Germans i amb moltes deficiències, cinc Germans formaven la comunitat i a molts alumnes els costava pagar la mensualitat...

Girona tenia 350 alumnes, molts d'ells formaven part de l'Acció Catòlica. Trenta nens van fer la primera comunió el 18 de maig i el Sr. Bisbe Josep Cartañà visitava freqüentment l'escola.

Any 1948. El 20 de gener el G. Visitador dona compte dels resultats dels exàmens de Religió. Es van presentar 201 Germans, 61 no van aprovar, 32 només van aprovar un examen, 79 van aprovar-ho tot, molts d'ells amb bones notes. Comenta: "Esta estadística es alentadora y me llena de satisfacción."

El 10 d'abril, retornat de Roma, explica amb tot detall la beatificació del G. Benilde el diumenge 4 d'abril de 1948, octava de Pasqua, dient que en el Butlletí de l'Institut hi sortirà un ampli reportatge de la celebració.

A les llistes dels candidats a renovar els vots per un any hi surten Germans, molt coneguts de nosaltres: Anglada, Molinos, Morató, Temprado...

En la circular de 15 de novembre inclou una comunicació del G. Assistent que diu: "Tengo algún rumor que en algún que otro sitio, sobre todo fronterizo, empiezan a usarse algunas boinas. Sean severos en suprimir esta innovación."

Josepets compta amb 21 Germans i 800 alumnes. Inauguració d'una nova sala d'actes, recés d'una gran nombre d'alumnes grans. Manresa té 14 Germans i 500 alumnes, 40 dels quals formen part de l'anomenada Escola Popular.

Any 1949. En una circular reservada als Directors el dia 10 d'abril, comenta: "Importa mucho atiendan a los Hnos. en todas sus necesidades materiales, siempre que sean conformes a la Regla (ropa, calzado, médicos). Cuando se les atiende con prontitud y cariño, los Hnos, corresponden con generosidad y abnegación en el cumplimiento de sus obligaciones."

Es comenta la reunió de Visitadors de tot el món que hi ha hagut a Roma durant el mes de maig i les publicacions de caire catequètic i pedagògic que aniran sortint.

El 26 de desembre comunica que l'escola de Magisteri de Cambrils, en virtut d'un decret signat pel Sr. Arquebisbe, Benjamín de Arriba y Castro, l'escola serà, a partir d'ara "Escuela del Magisterio de la Iglesia."

Amb data del 20 de novembre de 1949 i reunits els Provincials a Madrid, el G. Assistent els hi diu que no enviïn al segon noviciat de Roma, Germans que tinguin més de 40 anys.

Durant aquest any hi haurà al Districte 19 Germans que faran la professió perpetua, 29, vots trienals i 108, vots anuals. Dues tandes de Germans, el març i el setembre, prendran l'hàbit religiós. Ho poden explicar, encara avui, els Germans Jesús Borràs, Modest Senmartí, Virgili García, Desiderio Pérez y José Luis Rodríguez....

Les activitats apostòliques es desenvolupen, amb gran satisfacció. Destaquen: Congregació del Nen Jesús, Acció Catòlica, Cruzados Eucarísticos, Congregació Mariana. 49 alumnes han ingressat al Seminari i 15 a Cambrils.

Montcada té cinc Germans. Han augmentat d'alumnes degut a que han posat un nou servei que consisteix en donar un plat de sopa a l'hora de dinar i calentar el menjar que porten en unes carmanyoles... S'ha format la Comunitat de Montcada Asland (Col·legi Sant Eusebi). A partir d'ara serà independent fins que, anys després es tornarà a fusionar.

A Palamós, celebren amb gran relleu i solemnitat les festes del sant Fundador, es planten sis arbres al pati, el Sr. Rector presideix i examina els alumnes de Catecisme, quedant admirat del resultat tant satisfatori.

Any 1950 – Any Sant! El dia 10 de febrer recomana la divulgació de la revista “Vida y Luz” de recent creació. “Recomiendo se divulgue lo más posible entre nuestros escolares pequeños y medianos.”

El 26 de març anuncia el IV Congrés nacional de Catecisme a celebrar a Barcelona entre el 18 i 25 de juny.

Recomana, el mes de maig, celebracions i actes per commemorar els cinquanta anys de la canonització del nostre Sant Fundador. (24.05.1900) pel Papa Lleó XIII.

El 18 d'agost comunica el “Certamen Literario Nacional” a celebrar l'any següent i animant a participar-hi en les diferents modalitats: “prosa y verso”.

El 7 de juliol el G. Assistent escriu al G. Visitador dient-li: “El Rdm. Hno. Superior ha firmado la copia del Acta de los Hnos. que han pedido renovar sus votos. Ha notado con extrañeza que no se niegue, en el Capítulo los votos, la renovación a ningún Hno. de Comunidad.” Devien ser tots bones persones... ¿oi?

El 14 d'octubre comunica el nomenament del G. Feliciano Manuel (Pelai Nonell) Inspector del Districte. Ho diu així: “Ha sido designado para ayudar al Hno. Visitador en la Inspección de los estudios en todas las escuelas del Distrito y de las casas de formación.”

El G. Joaquín Donato és nomenat Vicepostulador de les Causes dels Germans màrtirs de la guerra.

Llívia, serà lloc de residència per a Germans de tots els Districtes d'Espanya amb problemes pulmonars. Bastants hi varen anar; un d'ells el recordat G. Salvador Coma.

Premià de Mar, depenent d'Amèrica Central, será administrat pel Provincial de Barcelona.

Canvis en les direccions d'algunes escoles. Els G. Joan Tuyet, Les Corts, G. Joaquim Miranda, Manresa. G. Leoncio Abel, Gràcia. G. Gervasio María, Palma de Mallorca. El G. Plàcido, comença a despuntar i el nomenament Sotsdirector de Bonanova. L'any següent Director (1951 – 1954). Tres anys més tard, segon noviciat de Roma i Provincial l'any 1955. Una carrera meteòrica...

A Horta (Chapí) els hi manca espai. S'han de construir dues classes i la capella... necessiten “calés”.

A Cambrils, el 20 d'abril s'inaugura oficialment l'Escola del Magisteri de l'Església. Presideixen: El Sr. Arquebisbe de Tarragona (no será cardenal fins el gener de 1953) el G. Assistent i el G. Provincial.

Any 1951. Amb gran satisfacció escriu el G. Visitador, el 10 de febrer. “El pasado curso 32 alumnos de nuestras clases han ingresado en la casa de formación. Procuremos conseguir en el actual curso una vocación de Hno. por cada cien alumnos. ¡Qué hermosa cosecha apostólica!”

El 6 de juny anuncia que li faria il·lusió que un ampli nombre de Germans vagi a Madrid a les Jornades Catequístiques i que s'apunten als diferents cursos d'estiu.

Amb data 29 de setembre anuncia la celebració de les noces d'or de professió a Cambrils, del G. Pedro Luis, antic Assistent, dient: “Difícil que podamos devolverle lo mucho y bueno que de él hemos recibido y que con tanto afecto y unción nos prodiga en los retiros anuales y conferencias espirituales del que es eximio maestro, siempre que se le solicita.”

A l'acabar l'any, el 31 de desembre, dona compte de les jornades Catequístiques del Districte de Barcelona.

M'ha emocionat i em produeix molta satisfacció això que diu el G. Provincial del G. José Antonio Panero que avui té 95 anys.: “El Hno. Antonio Gil, profesor de 2º bachillerato de Bonanova, expuso ante un grupo de alumnos, una magnífica clase de Religión titulada –el símbolo apostólico-. Es de alabar su actividad, ora sentado, ora de pie, o en la pizarra, cautivando la atención de los alumnos, con el manejo práctico y fácil de los conceptos que iba explicando.”

Explica també la peregrinació a Montserrat, amb motiu dels actes del Tricentenari i la inauguració de la imatge del nostre sant Fundador.

Dues preses d'hàbit aquest any. Pablo Álvarez, Manolo García, Francisco Güemes, Jaume Más, Luis Ozalla, Jesús Sirisi... en van formar part...

Figueres compta amb 460 alumnes, 100 són interns, es queixen de la disminució, s'havia arribat pocs anys abans als 180. La disminució, diuen que és deguda a altres internats que s'han fundat per la comarca i que l'ordre i la disciplina no passa pels seus millors moments...

Any 1952. El 14 d'abril es donen una sèrie de normes relatives a la celebració del "Congreso Eucarístico Internacional de Barcelona": allotjament dels Germans i alumnes, actes a assistir, llocs...

El G. Superior General es va fer present a tots els actes, visitant, també, Premià de Mar i Cambrils. A Bonanova se li va retre un gran homenatge.

Les cròniques i els diaris es fan ressò de les diverses activitats realitzades durant el Congrés, personalitats assistents i actes celebrats, recepcions, eucaristies a la Catedral, Plaça Pius XII... El G. Casimiro Félix era un dels vocals que formava part de la Comissió Organitzadora.

A l'estiu i a Bilbao, celebració de les III Jornades Catequístiques Nacionals, presidides pel G. Assistant Guillermo i el Provincial G. Carlos Bautista, com a Secretari el G. Pablo Manuel (futur Superior General, José Pablo Basterrechea).

El Districte de Barcelona va presentar la ponència titulada: "El Catecismo y la formación de nuestros finalistas."

Gran dol a tot l'Institut. El dia 10 de setembre, mor a Roma, el G. Athanase Emile, Superior General de l'Institut els darrers sis anys, quan en tenia 72. Patia del cor. Vàries vegades va ser visitat a Barcelona pel Dr. Francesc Barnosell; la darrera, crec que va ser, durant el Congrés Eucarístic. El belga G. Denis, exercirà les funcions de Vicari General fins el proper Capítol General a celebrar l'any 1956.

Els Germans Joaquim Porrera, Jordi Oller, Daniel Cabedo, Raül Calvo, Jesús Núñez... prenen l'hàbit a es Pont d'Inca.

L'escola de Santa Coloma de Farners té 123 alumnes i una comunitat de 3 Germans. Els obsequien amb un aparell de ràdio que ve de Saragossa i estan preocupats pels pocs alumnes que tenen... L'habitatge no ajuda molt...

Any 1953. El 8 d'abril s'anuncia una magna concentració a Tarragona, a celebrar el dia 14 de maig, festa de l'Ascensió del Senyor. Aquest acte vol ser un acte d'agraïment de la ciutat de Tarragona als Germans, inaugurant, al bellmig de la ciutat, una imatge de sant Joan de La Salle, gran pedagog i fundador dels Germans. Presideix l'acte el Sr. Arquebisbe Benjamín de Arriba y Castro, ara ja Cardenal i el G. Denis, Vicari General que aprofitarà el viatge per anar a Premià de Mar, Cambrils i es Pont d'Inca.

A l'estiu IV Jornades Nacionals catequístiques a Barcelona del 14 al 18 d'agost. Un dels temes estelars serà l'inci de la confecció d'aquell famós "Fitxer catequístic" ¿Oï que ho recordeu?

Poc abans de Nadal el G. Vicari General, degut a la petició feta per un G. Director, referent a rebre regals per part dels alumnes i famílies, li contesta dient que: " està absolutament prohibit"!

El G. Lluís Escobet, tots el recordem amb molt d'afecte, és el director de l'escola de Cambrils i al mateix temps és el rector d'algunes escoles de la zona de Llevant. El G. Provincial li demana que vulgui reclutar també en aquelles escoles on el G. Director li demani que hi vagi. Accepta, amb molt de gust aquesta tasca vocacional més ampliada, que passats dos anys, encara s'ampliarà més.

Reus (1951) i Paterna (1952) dues recents fundacions que han començat a caminar a bon pas... Reus té uns 220 alumnes i sis classes: Elemental, Preparatori, Ingrés, Batxellerat i Comerç... Es comença a construir un nou edifici amb capacitat per unes vint classes... Paterna es va consolidant com un gran internat, en té ja uns 400, les obres continuen a bon ritme...

Any 1954. Una reunió del G. Assistant amb tots els Germans Provincials d'Espanya, celebrada a Madrid el dia 19 d'abril els comunica la creació d'un Escolasticat Superior per tots els districtes espanyols, per aquells Germans que a l'entrar al noviciat tenien el Batxillerat Superior. La seva ubicació serà a Salamanca. Els

Districtes es faran càrrec de les despeses originades per la compra del terreny i la construcció. El G. Visitador disposa que cada casa aportarà una quantitat trimestral per fer front a les despeses.

El 13 de setembre mor el G. Arèse Casimir, antic Vicari General de l'Institut i màxim responsable del mateix del 1940 a 1946.

El G. Germán Victorino, de Premià de Mar, és nomenat Visitador Auxiliar de Barcelona.

Es crea a Mollerussa un aspirantat missioner, complementari del de Premià de Mar. Seguirà existint l'escola del poble en el mateix edifici.

Es crea la Comunitat de la Lliberia Bruño. S'ubica al carrer Més Alt de Sant Pere, tocant a La Salle Comtal. Estarà formada per tres Germans essent el director el G. Crisóstomo Pedro (Ferran Vilar).

Durant aquest any, març per excel·lència, 5000 alumnes de tot el Districte peregrinen a Montserrat. Una missa, molt emotiva i ben preparada, la recepció del pare Abat, la concentració davant l'estatua del sant Fundador plena de guirlandes i flors, el bes a la Moreneta amb el cant del Virolai... constituïran els eixos importants de la peregrinació.

El Diari El Correo Catalán dona compte de les obres d'ampliació fetes a La Salle Bonanova amb la construcció del nou pavelló i del teatre...

Arriba l'any 1955 i es produeix la divisió del Districte de Barcelona.

A 31 de desembre de 1954, el Districte de Barcelona tenia 495 Germans i 62 comunitats, amb 56 escolàstics, 47 novicis, 520 petits novicis a les cases de formació, comptant Premià de Mar i Mollerussa, uns 15.000 alumnes i 36 professors seglars a totes les escoles. Estava format per les quatre províncies catalanes, Terol, les tres províncies de la Comunitat Valenciana i les Illes Balears de Mallorca i Menorca.

350 Germans es quedaran a Barcelona. La resta, 145, formaran el nou Districte anomenat de València – Palma.

Durant dos anys els Germans que estaven a Barcelona i volien anar a València-Palma ho van poder fer i a l'inrevés també... Alguns Germans que en aquells moments estaven a València van retornar a Barcelona a l'acabar el seu mandat. Exemples. Germans Gervasio María i Lluís Sayós que eren directors de Palma de Mallorca i Paterna. El primer va anar de Director General a la Casa Sant Josep de Cambrils i el segon Director a la Seu d'Urgell.

Aquest any Espanya passa de tenir quatre districtes a tenir-ne sis, perquè es creà, també, el Districte Central. Resumida, la circular del G. Vicari General Denis, que amb data 15 de maig de 1955 es dirigeix a tots els Germans d'Espanya dient:

“Es consolador constatar la prosperidad de nuestras obras en España. ¡Loado sea Dios! Però los Distritos muy grandes pueden ser difíciles de gobernar desde el punto de vista administrativo contando con la abnegación y trabajo de los Hnos. Provinciales. Me ha parecido necesario, modificar algunas situaciones administrativas y os anuncio oficialmente que:

El actual Distrito de Barcelona tiene una superficie de 75.450 kms cuadrados. Comprende 62 comunidades, muchos aspirantes, unos 520 contando Premià de Mar y Mollerussa.

La división de este gran Distrito se impone ya que le resulta difícil al Hno. Visitador conocer todo el personal y hacer, con provecho, las visitas regulares.

De ahora en adelante los nombres de los nuevos Distritos y sus regiones territoriales será el siguiente:

1.El Distrito de BARCELONA comprenderá las cuatro provincias de Catalunya con las dos casas de formación de Cambrils.

2.El Distrito de VALÈNCIA – PALMA estará formado por las Islas Baleares, la provincia de Teruel, las tres provincias que forman el antiguo reino de Valencia y la ciudad de Tortosa (Tarragona).

Los cuatro grupos de formación de este nuevo Distrito se instalarán en Monreal del Campo (Teruel) y en es Pont d'Inca (Baleares). Para cada Distrito deberá haber en un próximo futuro un Escolasticado y un Noviciado.

Me parece conveniente y necesario, crear en España un SEXTO DISTRITO. Agrupará todas las casas de carácter nacional, que por el momento son las siguientes:

1. MADRID	Editorial Bruño.
2. SALAMANCA	Escolasticado Superior.
3. LLIÍVIA	Sanatorium.
4. PREMIÀ DE MAR	Noviciado Menor Apostólico, Noviciado Apostólico, Escuela Primaria.
5. MOLLERUSSA	Noviciado Menor Apostólico.
6. LES	Noviciado Menor Apostólico.

De ahora en adelante todas estas casas constituirán un Distrito que se llamará: DISTRITO CENTRAL DE ESPAÑA.

Estas son carísimos Hnos. las nuevas disposiciones que formulamos en vistas de un mayor bien de nuestras obras en España.” Frère DENIS Vicaire General, 15 de maig de 1955.

Amb data 25 de juliol i en una solemne sessió a La Salle Bonanova es va procedir a la creació oficial del Districte format per les quatre Províncies catalanes.

El G. Joan Santaaulària Pujol, als seus 37 anys, agafa el relleu essent nomenat nou Provincial del Districte, servei que realitzarà durant vuit anys (1955 – 1963). Però això ja és història del proper apartat.

¿Es va fer bé aquesta divisió? Jo no hi era... bé, sí que hi era... en aquells moments alumne de La Salle - Manlleu. No sóc ningú per opinar sobre això... però llegint les cartes que es van creuar els dos Provincials, el nou de Barcelona i el nou de València–Palma que va ser el G. Eusebio Félix, durant el curs (1955–1956), cartes molt correctes, educades i escrites amb molta caritat cristiana i religiosa, però... indicadores de bastants desacords a nivell de la distribució del personal i, també i sobretot, a nivell econòmic... Ai! “la pela”... un camp de batalla, el diner, que sempre ha estat present, potser avui més que mai...

La vida segueix, la Congregació ara també... molt menys nombrosa i molt més envellida... però segueix... Les divisions d'aquelles èpoques, encara se'n van produir més amb la divisió del Districte de Madrid i la creació del de Sevilla, ara Andalusia (1967), han donat pas, amb els anys a reagrupaments; un exemple el tenim a casa nostra amb la creació (2010), d'un únic Districte espanyol anomenat ARLEP... ¿tornem als orígens?

I aquí s'acaba aquesta crònica, d'una part molt important i engrescadora, del nostre Districte. Trenta anys d'història, d'una bonica i il·lusionada història, feta vida perquè un conjunt de Germans... de moltes altres persones... en moments difícils uns, pròspers, altres... van ser fidels a la seva vocació i amb les seves qualitats, també defectes... van anar conduint el vaixell lasal·lià–català a bon port.

Si Déu vol i amb la seva ajuda, la història a casa nostra continuarà en el proper PAX del mes de maig de 2021. Seran també anys de progrés, d'il·lusió, d'entrega generosa i cordial a les persones i a les obres durant vint-i-sis anys (1955–1981).

Al capdavant, quatre persones, quatre Germans que gaudeixen ja del merescut cel: Joan Santaaulària, Abraham Royuela, Ramon Grau i Àngel Cirera que, amb la seva manera de ser, de fer i amb l'ajuda de tots, ens van guiar per camins de pau, de germanor... Fins llavors... a reveure!

Hilari Raguer i l'amor als salms

Bernabé Dalmau, per Catalunya Religió

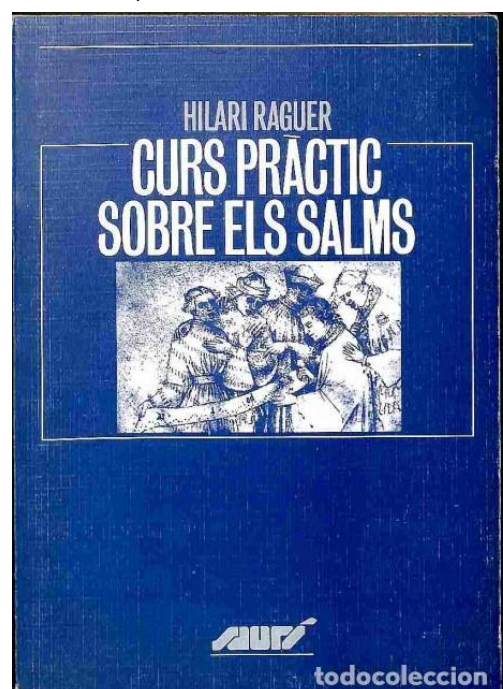
El recent traspàs del monjo de Montserrat **Hilari Raguer** posarà en gran relleu la seva aportació a la historiografia civil i eclesiàstica de la primera meitat del segle XX. Ha estat un treball realment de benedictí el que la seva vida longeva ha propiciat de dur a terme, sempre amb l'afany de vindicar algunes figures singulars. Menys coneguda és la seva faceta, vitalment important, d'amor a la Sagrada Escripura i concretament als salms i a l'ús que en fa l'Església. És la que volem recordar ara.

El mateix pare Raguer havia afirmat que ingressà a Montserrat, ja advocat, perquè

sentia que Déu el cridava en aquest lloc, però no tenia cap opinió preconcebuda en matèria d'espiritualitat i es posà dòcilment en mans dels formadors. Al moment d'ingressar-hi, el monestir era fecund culturalment en els camps monàstic i bíblic. Un equip de monjos acabava de preparar per a la Biblioteca de Autores Cristianos una magnífica edició de la Vida i la Regla de sant Benet, en llatí i en castellà, amb introduccions i comentaris que aguantaren ben bé mig segle. Un altre equip continuava l'obra de la Bíblia de Montserrat, l'ànima de la qual va ser el pare **Bonaventura Ubach**. Aquest monjo acabava d'incorporar-se definitivament a l'abadia, després d'una quarantena d'anys d'alternança entre els països bíblics i Roma, on a més d'escriure i ensenyar havia treballat per crear el Museu Bíblic de Montserrat i ser l'ambaixador del nucli originari de la pinacoteca i de la col·lecció de gravats que posseeix.

El novici Raguer podia contemplar, quan anava a repartir el diumenge l'aigua beneïda a les cel·les dels pares, com tots tenien com a mínim tres llibres als prestatges: la Regla benedictina, el diccionari Fabra i el Psalteri de la Bíblia montserratina. Per a aquells monjos acostumats a cantar la salmòdia en la versió llatina Vulgata era un enriquiment estudiar els comentaris als salms que el pare Ubach feia a partir de la seva traducció de l'original hebreu, documentant-se en el clàssic benedictí **Calmet** i en autors recents sobretot d'àmbit germànic (**Schögl, Duham, Gunkel, Bertholdt...**). Això és el que copsà el novici Hilari, que en les classes d'iniciació monàstica aprenia l'assignatura explícita d'*Explanatio Psalmorum*.

Vingueren després els anys d'estudis eclesiàstics, sempre marcats per la participació diària en la litúrgia i la vida del monestir. Després de l'ordenació sacerdotal, estudià a París ciències polítiques, cursos de doctorat i doctrina social de l'Església. Contribuí a la fundació montserratina del monestir de Medellín en dues ocasions: la primera quan s'iniciava el Concili Vaticà II i la segona, més llarga, en temps del maig del 68. Entremig emprengué a Montserrat la revista *Documents d'Església*, admirador com era dels dos papes que presidiren el Concili. La segona estada a Colòmbia coincidí amb el moment postconciliar que el clergat i els religiosos i religioses havien de

fer el pas d'una recitació feixuga del Breviari o de textos devocionals a la nova Litúrgia de les Hores. El pare Raguer desplega els seus coneixements bíblics i litúrgics a través d'una gran profusió de cursets i conferències. Fruit d'aquesta docència, publicà a Bilbao el manual corresponent.

Retornat a Montserrat, es doctorà en dret civil i successivament es llicencià en Sagrada Escriptura. Continua la seva tasca d'investigador, sempre alternada amb la dedicació pastoral. Una obra senzilla, però característica del pare Hilari, fou la publicació de la versió catalana dels salms que el pare **Guiu Camps** havia

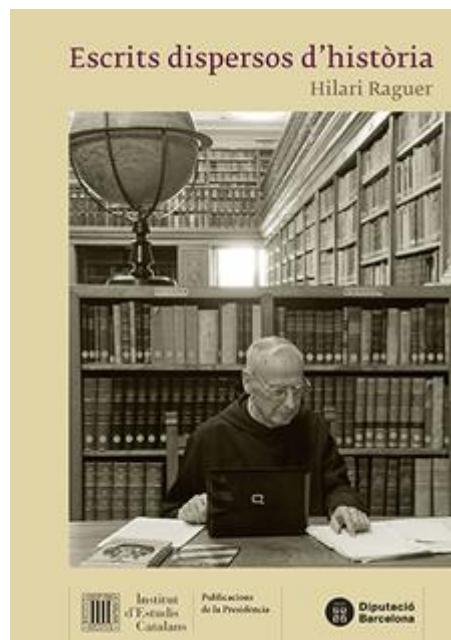

preparat per a la litúrgia. En aquest llibret, reeditat contínuament, cada salm va precedit d'una breu introducció, gens tècnica però sí espiritual, amb un innegable to jocós. I és que si alguna cosa podia distreure de la doctrina bíblica que Raguer transmetia era el farciment d'anècdotes.

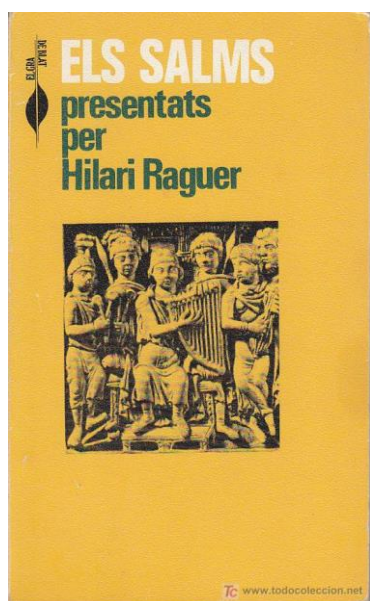
Això explica també que fos un gran conversador i en fes objecte d'aportació espiritual a la comunitat. En efecte, quan tingué el primer ensurt, greu, en matèria de salut, malgrat que pogué refer-se'n i participar en els actes de pregària, volgué continuar vivint i menjant a la infermeria, per tal d'animar per la conversa els germans de comunitat que compartien convalescència.

Ja retirat de la projecció pública però sense deixar de treballar i

de publicar els volums de l'"Arxiu de l'Església catalana durant la guerra civil" i dos reculls de dispersos articles d'història, remodelà el manual sobre Litúrgia de les Hores per publicar-lo en català. Aquesta fou la seva última obra impresa.

Però el seu amor a la salmòdia perdurà, en un gran àmbit eclesial i potser irreversiblement, en el suggeriment que proposà en moments de grans canvis com fou per a les comunitats monàstiques la reforma de l'Ofici diví. En el món benedictí hom volgué aplicar a les necessitats actuals la ponderada llibertat que la Regla mateixa propicia. Això permeté que les comunitats experimentessin diverses modalitats d'estructura de la salmòdia, sempre atenent-se als tres principis de "pregària prolongada, feta en comú, distribuïda en el temps".

Algunes comunitats optaren per mantenir l'estructura de la Regla benedictina, amb petites modificacions. Altres seguien un format que permet resar en una setmana tot el saltiri, tal com recomana sant Benet. Una tercera modalitat l'eixamplava a dues setmanes i ordenava els salms amb un relleu especial concedit al diumenge i al divendres. Mentre a Montserrat es reflexionava sobre el tema, el pare Hilari proposà: ¿per què no ordenem els salms de tal manera que puguem reservar per a les hores majors i completes l'estructura de la Litúrgia de les Hores de l'Església romana i així en facilitem la participació dels fidels?

La proposta fou ben acceptada i, obtinguda la deguda aprovació, l'acolliren també els monestirs benedictins de la Província Hispànica Sublacense i totes les comunitats de monges benedictines de la Península. Això tingué lloc molt abans que les celebracions de Montserrat fossin transmeses per ràdio, internet o televisió. Els anys successius a l'adopció d'aquesta estructura han donat raó a la intuïció del pare Hilari Raguer: tant els fidels que acudeixen als monestirs com els qui, de lluny estant, s'uneixen a les celebracions han anat assimilant la pregària de l'Església i viuen de la seva espiritualitat.

PRESENTACIÓ DEL SALM 27

llum, salvació, mur protector, roca inexpugnable, ajut.

G. Ramon Grau i Estany

* És un Salm molt bell i també força especial (Schökel), es pot definir com l'expressió d'una confiança triomfant [versets 1-6] i d'una confiança suplicant [versets 7-14]. [Aquestes dues característiques del Salm abonen la tesi que el Salm 27 actual resulta, pròpiament de la sutura de dos salms que foren inicialment independents.]

* La menció de Yahweh, el Senyor, es fa, significativament, **7** vegades a la primera part dels Salm i **7** vegades a la segona. Aquesta repetició és com un reconeixement contundent i lògic que Ell és el puntal i la garantia espiritual de la confiança que explicita l'orant quan proclama que el Senyor és per a ell: *llum, salvació, mur protector, roca inexpugnable, ajut.*

* Les 10 peticions (imperatius) que dirigeix l'orant al Senyor, a la segona part, no fan altra cosa que confirmar el crèdit que li mereix. Són moltes i sense cap ombra de dubte i amb un to familiar.

Cinc són positives: *escolta, compadeix-te, respon-me, ensenya'm, condueix-me.*

Altres cinc són negatives: no t'amaguis, no siguis sever, no em rebutgis, no em deixis (2)

[Es pot observar que no hi cap petició a la primera part del Salm (1-6)]

La consideració d'alguns versets poden ajudar a fer d'aquest salm una pregària pròpia especialment entranyable:

☛ L'afirmació "**Déu és la meva llum**" (1) és molt densa: *Suposa un Déu descobert, conegut, posseït, estimat, esdevingut principi de pau, de joia i de vida, sense cap ombra de temor o aprehensió.* (Jacquet)

☛ Els versets 3 i 10 expressen de manera molt intensa l'actitud de confiança que impregna tot el salm. Les paraules emprades no són inusuals en els llibres profètics.

Encara que acampés contra mi tot un exèrcit, el meu cor no temeria... Sl.27:3

· *Els enemics són homes i no déus, els seus cavalls són de carn i ossos, no pas esperits, i l'aliat de qui n'esperaven ajuda rodarà per terra. Tots dos tindran la mateixa fi.* Is. 31:3

Si mai m'abandonessin pare i mare, el Senyor em recolliria. Sl.27:10

· *¿Pot una mare oblidar-se del seu infantó, pot deixar d'estimar el fill de les seves entranyes? Doncs bé, ni que alguna se'n oblidés, jo mai t'oblidaré.* Is. 49:15

☛ El verset 8 seria el nucli del Salm com a pregària:

Tu em parles dins el cor.....Trobar-te és el que vull.

Manifesta una voluntat i un anhel que ja s'ha expressat en el verset 4. En ell es demana una "sola cosa", conscients de la responsabilitat que comporta el triar una opció única.

Poder viure per sempre a la casa del Senyor... i fruit-hi del seu encís.

☛ El simbolisme de Déu com a pare i mare (verset 10) és font de sentiments entranyables per a tota persona que accepta i agraeix la seva condició de fill de Déu.

☛ Els encoratjaments finals (verset 14) constitueixen una cloenda optimista que palesa la confiança que és dipositada, també, en la persona i resposta de l'orant.

El Salm 27 és molt proper als Salms 42 i 43 en expressions i sentiments. També té un parentesc manifest amb els salms 23, 62, 63, 84 i 91. En tots ells, *"la confiança n'és la columna vertebral i ens fan present la força tranquil·litzadora de la mirada de Déu, tan temuda pels seus enemics, tan asserenadora pels qui l'estimen"* com diu el cardenal Garrone.

SALM 27

Enyor de Déu

¹ El Senyor és la meva llum i la meva salvació, qui em pot fer por ?
El Senyor és el mur que protegeix la meva vida, qui em pot esfereir ?

2. Quan la maldat m'assetja, per devorar-me sencer,
no aconsegueix triomfar i es retira derrotada.

³ Ni que acampés contra mi tot un exèrcit, el meu cor no temeria;
per més que em declararessin la guerra, jo em sentiria confiat.

⁴ Una sola cosa he demanat al Senyor,
la desitjo i la cerco amb tota l'ànima:

***poder viure a la casa del Senyor
tots els dies de la vida,
per fruir-hi de l'encís del Senyor***

⁵ El Senyor m'amaga vora seu
en dies de desgràcia;
m'encobreix al recer de casa seva ,
em porta dalt la roca inexpugnable.

6. I ara em fa veure els autèntics enemics que m'envolten;
a casa d'ell ofereixo sacrificis, ofereixo sacrificis de victòria,
himnes i càntics en honor del Senyor.

⁷ Senyor, **escolta** el meu clam,
compadeix-te de mi, **respon-me**.

⁸ Tu em parles dintre el cor:
" Busqueu la meva presència "
Trobar-la és el que vull, Senyor !

⁹ **No** t'amaguis lluny de mi !
No siguis sever, **no** rebutgis el teu servent,
tu que ets el meu ajut !
No em deixis mai abandonat,
Déu meu i Salvador meu.

¹⁰ ***Si mai m'abandonessin pare i mare
el Senyor m'acolliria.***

¹¹ **Ensenya'm**, Senyor, la teva ruta,
condueix-me per camins planers.

12. **No** em deixis a mercè del mal,
em presenta falsos miratges, esperant la meva perdició.

¹³ N'estic cert, fruité a la terra dels vivents
de la bondat que em té el Senyor.

⁴ Espera en el Senyor, sigues valent
Ell enfortirà el teu cor .
Espera en el Senyor.

▪ Res no em fa por perquè:

Déu és la meva llum
Déu és la meva salvació
Déu és la meva defensa

▪ Tinc plena confiança perquè:

Si Déu està amb mi, ¿qui
em podrà danyar?

▪ El meu únic anhel:

Sentir-me estimat del
Senyor en aquesta vida i
gaudir-lo en l'altra.

*Les hores fosques i els moments
difícils són una invitació a purificar
la meva confiança.*

▪ En l'Eucaristia Vós sou:

El meu discerniment,
La meva celebració,
La meu triomf sobre el pecat.

▪ En el meva pregària de cada dia:

Escolteu-me
Responeu-me
Parleu-me
Deixeu-vos "sentir"

▪ Quan em sento pecador:

No us allunyeu
Accepteu-me
Feu-me costat
Que no em senti abandonat

▪ En tota circumstància us
experimenti íntimament com a pare
i mare.

▪ En el meu quefer diari:

Mostreu-me la vostra voluntat
Guieu-me
Feu-me superar les dificultats
Feu-me vèncer el mal

▪ La fe em diu que:

Un dia us veuré sense vels
Sereu la meva felicitat definitiva

**Doneu-me la difícil virtut de
saber esperar amb paciència
i ferma.**

Ressonàncies bíbliques en el Salm 27

1

- Is. 60:1 Alça't radiant Jerusalem, que arriba la teva llum; sobre teu clareja com l'alba la glòria del Senyor.
 Is. 60:20 El teu sol no es pondrà més, ni minvarà la teva llum.
 Is. 12:2 El és el Déu que em salva, en Ell confio, no m'espanto. Del Senyor em ve la força i el triomf, és Ell qui m'ha salvat.
 Jr. 1:18 Des d'ara faig de tu una plaça forta...Lluitaran contra tu, però no et venceran. Jo seré al teu costat.

2

- Is. 9:19 Tallen a la dreta i encara tenen fam; devoren a l'esquerra i no en tenen prou. La carn que mengen pertany al propi braç...
 Is. 49:26 Forçaré els teus opressors a devorar-se entre ells i a embriagar-se de la seva pròpia sang.

3

- Is. 31:3 Els enemics són homes i no déus; els seus cavalls són de carn i ossos, no pas esperits. Quan el Senyor estendrà la mà cauran i rodaran per terra.
 Jr. 46:6 El més lleuger no pot fugir, ni escapar-se el més valent...¿Què és el que veig? Estan esfereïts i reculen. Els seus guerrers, derrotats, fugen, ni giren el cap...

4

- Sl. 65:5 Feliç aquell que Vós escolliu per entrar a viure als vostres atris! Ens saciarem dels béns de casa vostra, dels dons sagrats del vostre temple.
 Sl. 63:3 Jo et contemplava al santuari quan us veia gloriós i poderós

5

- Sl. 31:20,21 Que n'és de gran la felicitat que tens reservada al teus fidels....Els arrecereu prop de Vós per a defensar-los dels homes...els aixoplugueu a casa vostra...

6

- 6/ Nm. 23:21 El Senyor no veu culpa en poble de Jacob, no veu maldat en els fills d'Israel. El Senyor, el seu Déu, és amb ells.

8

- Am. 5:4 Això diu el Senyor: *Escolteu-me a mi si voleu viure*
 Os. 5:15 Diu el Senyor: *M'allunyaré, i tornaré a casa meva, fins que reconeguin les seves culpes i vinguin a cercar-me.*
 1Cr. 16:11 Cerqueu el Senyor, penseu en el seu poder...recordeu la seva aliança.
 2Cr. 7:14 Si llavors el poble que porta el meu nom s'humilia, prega, busca la meva presència i abandona la seva mala conducta, jo l'escoltaré des del cel.

9

- Sl. 69:18 No em retireu la vostra mirada. Cuiteu a respondre'm que estic en perill... Veniu al meu costat, defenseu-me; allibereu-me dels meus enemics

10

- Is. 49: 14,15 Sió deia: *El Senyor m'ha abandonat, el meu Déu s'ha oblidat de mi.* El Senyor li respon: *¿Pot oblidar-se una mare dels seu infantó, pot deixar d'estimar el fill de les seves entranyes? Però ni que alguna l'oblidés, jo mai t'oblidaré.*
 Jr. 31:20 *Efraïm és per a mi un fill preciós, un infant que m'encisa. ¿Com és que després de renyar-lo, encara me'n recordo tant?*

11

- Is. 26:7 Al just el camí li esdevé pla: Vós li feu planera la ruta.

12

- Jr. 32:12 Arriben cridant de goig a la llum de l'abundor del Senyor: blat, vi, oli i cries dels ramats. Viuran com els horts amarats d'aigua, no patiran mai més d'escassetat... L'abundor de la meua casa saciarà el meu poble.

14

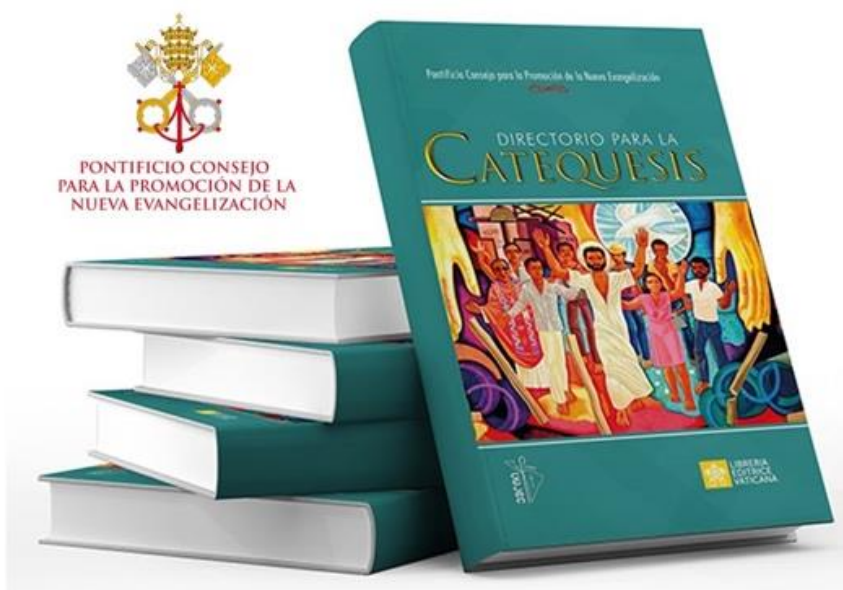
- 1Co. 16:13.. Vetlleu, manteniu-vos fermes en la fe, sigueu valents, tingueu coratge. Feu-ho tot amb amor.
 Dt. 31:7 Moisès va cridar Josuè i li digué en presència de tot el poble d'Israel: *Sigues ferm i decidit. Tu faràs entrar aquest poble al país que el Senyor va prometre als teus pares.*
 Jn. 16: 83 En el món passareu tribulacions, però tingueu confiança: Jo he vençut el món.

El Directori per a la catequesi de 2020

G. Javi Núñez Fontiveros

El Consell Pontifici per a la promoció de la Nova Evangelització va presentar al Vaticà, el passat 25 de juny, el nou *Directori per a la catequesi*.

Amb aquesta petita aportació volem comentar les novetats del document, respecte als anteriors directoris, així com alguns detalls que són exemples tant del magisteri de Benet XVI com del Papa Francesc. El nou *Directori per a la catequesi* és el tercer dels darrers temps i en dinàmica de continuïtat amb ells, però amb algunes aportacions notables.

El primer naixia fruit del Concili Vaticà II. El 1971 sant Pau VI aprovà el *Directori catequístic general* redactat per la *Congregació per al Clergat*. En l'actual Directori que presentem s'afirma que amb aquest primer Directori (1971) sant Pau VI volia sistematitzar els ensenyaments del Vaticà II, perquè «considerava tot l'ensenyament conciliar com el gran catecisme dels temps moderns»¹.

Passaren vint-i-sis anys fins un nou Directori. El 1997 sant Joan Pau II aprovava el *Directori General per a la Catequesi*. L'Església havia evolucionat considerablement i les aportacions de diversos documents pontificis serien claus per entendre el nou Directori que hem utilitzat fins ara. Per una banda va tenir influència el RICA de 1972, *Ritual d'iniciació cristiana d'adults*. Així com el nou concepte d'evangelització que aportà sant Pau VI amb l'exhortació apostòlica *Evangelii Nuntiandi* (1975). Per altra banda va ser determinant el nou concepte de catequesi com a procés integrador de l'evangelització de l'Església que sant Joan Pau II introduí amb la seva exhortació apostòlica *Catechesi Tradendae*, perquè fos una catequesi sistemàtica: «una iniciació cristiana integral, oberta a totes les esferes de la vida cristiana» (CT 21). I decidí per a refer el directori va ser la publicació del *Catecisme de l'Església Catòlica* (CEC) de 1992, text de referència amb la contribució manifesta del cardenal Ratzinger, futur Benet XVI, que presidia la comissió redactora. El CEC va ser ratificat pel Papa sant Joan Pau II amb la seva constitució apostòlica *Fidei depositum*.

I ara ha arribat aquest nou *Directori per a la catequesi*, després de vint-i-tres anys de l'anterior. Com acabem d'assenyalar amb el directori de 1997, també en aquests últims anys s'han produït diversos canvis i aportacions que són ben interessants de concretar. Com es diu en la presentació del nou Directori:

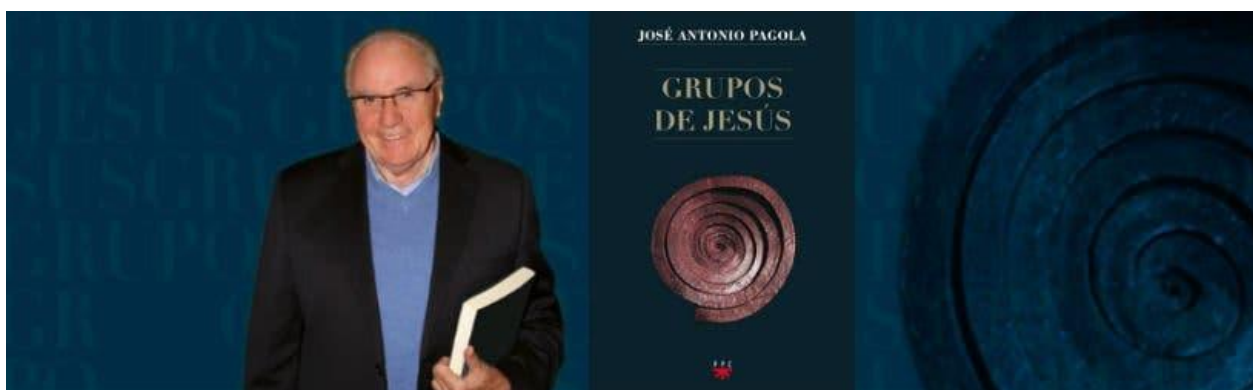
¹ PONTIFICIO CONSEJO PARA LA PROMOCIÓN DE LA NUEVA EVANGELIZACIÓN, *Directorio para la catequesis*, 23 marzo 2020, p. 2

“La breu panoràmica històrica mostra que cada Directori ha estat redactat seguint alguns importants documents del Magisteri. El primer va tenir com a referència l'ensenyament conciliar; el segon, el Catecisme de l'Església Catòlica; i aquest, el Sínode sobre La nova evangelització i la transmissió de la fe cristiana, al costat de l'Exhortació Apostòlica del Papa Francesc Evangelii gaudium”².

El nou text ofereix alguns punts de continuïtat amb els anteriors. Com són: la iniciació cristiana dels adults com a model; la catequesi plantejada com una iniciació a la vida cristiana; el primer anunci com a una dimensió de la iniciació cristiana; així com, la referència al CEC, Catecisme de l'Església Cristiana.

Val a dir que depèn de la diòcesi d'Espanya, en general, el plantejament de la iniciació cristiana dels adults com a model no es desenvolupa, més enllà del propi document RICA. Encara es té una visió homogènia de la iniciació cristiana, respecte als destinataris. Són poques les diòcesis i parròquies que aposten per un model més obert a catecúmens cada vegada més diversos, en etapes d'iniciació cristiana molt divergent. Joves i adults que es volen atansar de nou o per primer cop a l'Església es troben amb models infantils o adolescents que no responen del tot a la seva demanda. És quelcom a explorar.

El model dels *Grups de Jesús* de José Antonio Pagola pot ser una ajuda, així com la proposta *Llegir la Bíblia en Grup* de l'Associació Bíblica de Catalunya. De manera puntual, en certes escoles nostres tant de França com de l'Arlepi, ens anem trobant persones que busquen i a les quals hem de poder respondre de manera adequada a l'edat i les circumstàncies personals. El nostre Districte ha fet i fa una aposta per la missió compartida i les comunitats lasal·lianes que inclouen germans, associats, associades i altres lasal·lians. Potser és el moment d'anar més enllà, oferint un aprofundiment en el contingut i la vivència de la fe, tot proposant grups d'adults que vagin més enllà de les pregàries i trobades de convivència establertes, per a aquells que vulguin.

Dintre dels canvis significatius, trobem qui redacta el nou directori. El Papa Benet XVI, després del sínode sobre la *Nova evangelització* i la transmissió de la fe cristiana (2012) va traspasar la competència sobre la catequesi de la *Congregació per al Clergat* al *Consell Pontifici per a la promoció de la Nova Evangelització*. I ha estat aquest últim l'encarregat de redactar el Directori que presentem. Aquests canvis també impliquen canvis a nivell de l'estructura i la mentalitat de l'interior de la pròpia Església. Tant Benet XVI com Francesc han reforçat aquest canvi significatiu. Així l'afirmà monsenyor José Octavio Ruiz Arenas, secretari d'aquest Consell Pontifici, en la presentació del Directori el passat 25 de juny:

“El Papa Benet XVI, en transferir la responsabilitat de la catequesi al Consell Pontifici per a la promoció de la Nova Evangelització, va voler subratllar l'importantíssim paper de la catequesi en la realització de la missió fonamental de l'Església: l'evangelització”.

² Ibíd., p. 4

També monsenyor Rino Fisichella, president del *Consell Pontifici per a la promoció de la Nova Evangelització* destacà, en la mateixa presentació, la relació entre evangelització i catequesi kerigmàtica:

*“La catequesi ha d’estar íntimament unida a l’obra d’evangelització i no pot prescindir d’ella. Necessita assumir en sí mateixa les característiques de l’evangelització, sense caure en la temptació de convertir-se en un substitut o voler imposar a l’evangelització les seves pròpies premisses pedagògiques. Amb aquesta relació la primacia pertany a l’evangelització, no a la catequesi. Això ens permet entendre perquè a la llum d’*Evangelii gaudium*, aquest Directori està qualificat per a donar suport a una ‘catequesi kerigmàtica’.”*

Les altres novetats que aporta el nou Directori continuen en la línia pastoral del Papa Francesc. Especialment queda reflectit aquesta *catequesi kerigmàtica* (números 163 a 168) i la catequesi en el projecte global d’una diòcesi que venen de la seva exhortació apostòlica *Evangelii gaudium* (2013).

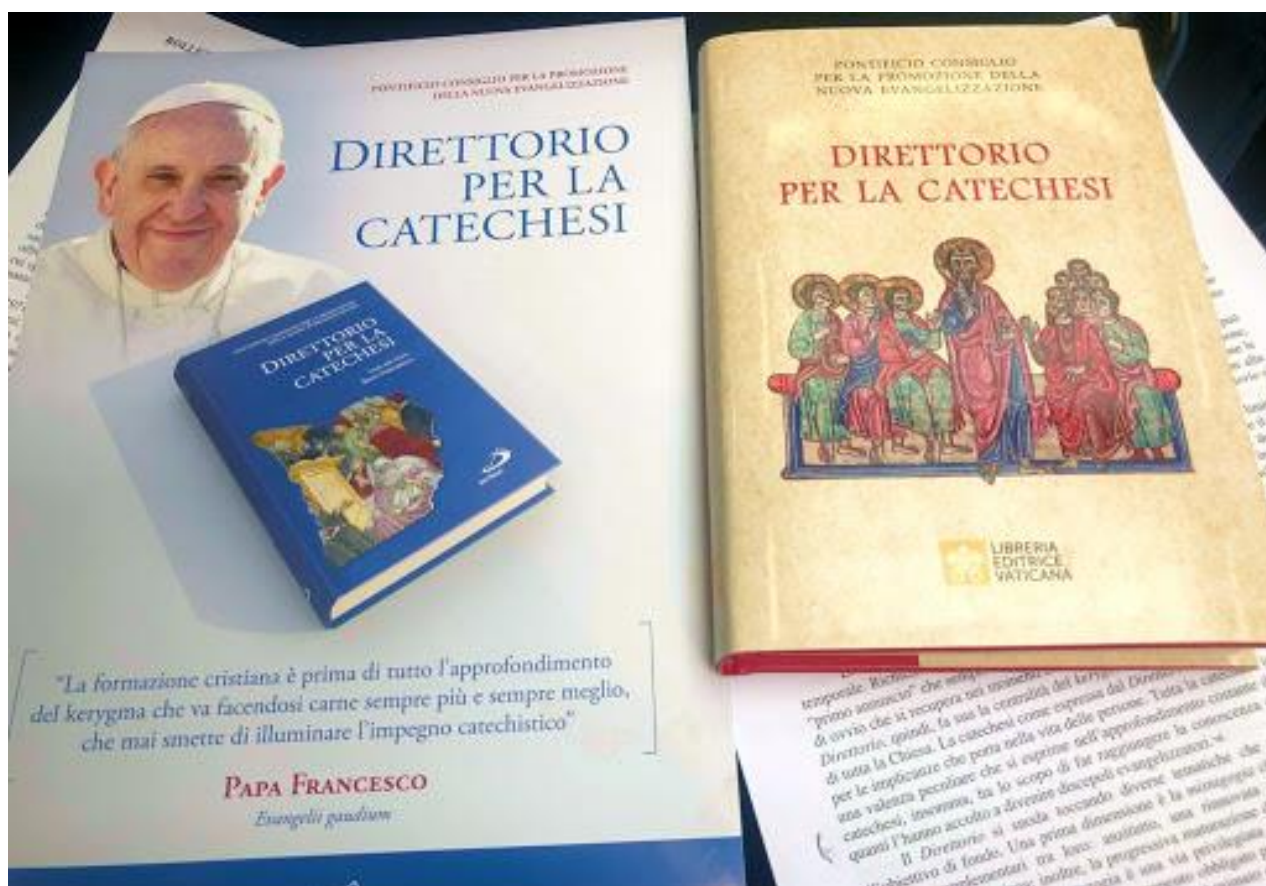
També és una nova aportació al directori el discerniment, inspirat en part l’exhortació apostòlica *Amoris Laetitia* (2016). Així ho veiem en el número 85 del nou Directori:

“Tota forma de catequesi s’esforçarà per il·lustrar la dignitat de la vocació cristiana, per acompanyar en el discerniment de la vocació específica, per ajudar a consolidar el propi estat de vida.”

Destaquen, per altra banda, noves qüestions que els darrers anys s’han anat integrant en el vocabulari de l’Església i en el magisteri dels dos últims sants Pares. Així tenim l’ecologia, la casa comuna, la cultura digital, l’ecumenisme i la pluralitat religiosa, la pluralitat de contextos culturals diferents, la relació amb les ciències humanes.

Finalment volem ressaltar la insistència que fa el document sobre la formació. Se li dedica tot el capítol IV, al final de la primera part.

Així doncs tenim un nou *Directori per a la catequesi* desgranat en dotze capítols i tres parts, que com diu monsenyor Fisichella en la presentació, pugui *“ser de veritable ajuda i suport a la renovació de la catequesi ... per a que el món pugui trobar a Jesús de Natzaret, el Fill de Déu fet home per a la nostra salvació”*.

JORDI COLL FERNÁNDEZ, PROFESSOR I ASSOCIAT DE LA SALLE FIGUERES

Va ser ordenat DIACA PERMANENT a la Catedral de Girona el diumenge 11 d'octubre a les 18 h.

ENTREVISTA AL G. VIRGILI GARCÍA LÓPEZ

PAX

Ja saps que PAX invita a una entrevista a cada Germà per ordre cronològic. I aquesta vegada et toca si hi estàs d'acord.

Accepto de bon grat i començo per una introducció que faig ben espontàniament adreçant-me a tots els Germans. Demano i exigeixo que no sigui alterada en res. Jo era jove i em trobava a La Salle Les Corts i allà vam tenir de Director del Centre un Germà dinàmic i emprenedor. Era el G. Jaume Pujol i Bardolet. Ell amb molta empena i envoltat de Germans joves el Col·legi anava "viento en popa a toda vela". Per posar seny al nostre actuar comptàvem amb el G. veterà i bon amic Benet Formiga. El recordeu? Tot això per dir-vos que precisament el G. Jaume, com encarregat de la revista PAX, em va escriure: "Ja saps que en cada PAX publiquem una entrevista a un Germà per ordre cronològic. Aquesta vegada et toca a tu". Si bé el G. Jaume, molt respectuós, em donava opció a dir que no i fer recurs al següent, em va semblar convenient no refusar aquesta invitació. Accepteu, doncs la meva bona voluntat i poca cosa més...

Aquesta introducció tan generosa em fa enorgir encara que vegi que és fruit de la teva generositat i bon caràcter fratern i això és d'agrair.

Però entrem en el tema, podries parlar-nos dels teus orígens familiars?

Els pares Felipe i Maria.

Els germans: Felipe, Elisa, Angelines, Regina i José Luis

de una de les filles, que vivia i segueix vivint en aquesta població. La família està molt satisfeta del ben atesa que va estar la mare fins el final de la seva vida. Morí als 73 anys.

Cada família té el seu itinerari que li és imposat per les circumstàncies.

Doncs, sí. Som cinc germans i des de fa temps tots residim a Catalunya. Dues germanes han mort ja a Barcelona: Elisa i Angelines. Molts dels Germans que han residit a La Salle Horta van conèixer a Angelines, que durant força temps, tenia cura de la bugaderia i de la neteja del Col·legi. No és perquè fos la meva germana, però tots els qui la van conèixer estaran d'acord de que era una persona molt treballadora i plena de bondat. Angelines era l'esposa del Sr. Manolo

Vaig néixer a Castrotierra de la Valduerna, província de Lleó. Llavors el poble tenia uns 400 habitants i avui experimenta una disminució. La població és famosa pel Santuari Marià de Nostra Senyora del Castro, on s'hi organitzen romeries per demanar la pluja. Els meus pares foren Felipe García Alonso i Maria López Lobato. El pare va morir quan tenia 52 anys per un atac de cor. Fou un moment molt dolorós per a la família. Poc temps després de morir el pare, es va casar una de les meves germanes, cosa que contribuï a tirar endavant les feines del camp.

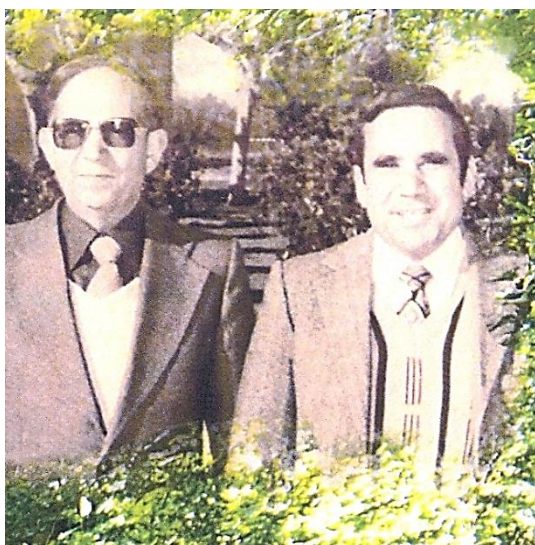
Més tard vam decidir que la mare es traslladés a Cerdanyola del Vallès a casa

que es jubilà essent conserge de La Salle Horta. També va morir la meva germana Elisa, mare del meu nebot José, antic alumne de La Salle Horta. Em queda una altra germana, Regina que resideix a Cerdanyola del Vallès i el més jove dels cinc, 78 anys, José Luis. A aquest els recordaran els Germans de més o menys d'aquesta edat, doncs va ser Germà de La Salle i va estar en diferents col·legis. Es retirà abans de fer la professió perpètua. No és que el vulgui defensar, però li tocà viure aquells anys crítics que tots recordem i ell era molt crític. Ha dedicat tota la seva vida a la docència, al començament en el col·legi del Pare Manyanet de Les Corts i després, fins a la seva jubilació en el col·legi dels Germans de la Sagrada Família a Horta. En ambdós centres José Luis fou molt apreciat per la seva labor docent i les seves iniciatives pedagògiques.

Una bona presentació de la família molt vinculada a La Salle. Però podries dir-nos com et va venir la idea de ser Germà de La Salle?

Senzillament, l'ambient familiar que es respirava a casa i la meva inclinació a la pietat feu que un capellà amic de la família s'interessés perquè ingressés al Seminari. Una tia, molt religiosa que vivia a Madrid, tia Luisa, em parlava dels Jesuïtes. Però a mi el que en definitiva m'entusiasmava, fou el contacte personal i per escrit amb el G. Tomás Cabello, que era fill del poble. De fet, el veia poc, doncs les visites a la família eren escasses

en aquell temps. Tomás se'm feia present per mitjà de cartes i estampes de sant Joan B. de La Salle. A través de Tomás puc dir que La Salle es feu present en la meva vida.

Les restriccions a les visites a la família feu que el setembre de 1947 m'acompanyés a Cambrils el G. José Caveró, d'un poble veí al meu, i no el G. Tomás. José Caveró ens reuní a cinc xavals lleonesos de diferents pobles al col·legi La Salle Astorga; un d'ells fou Jesús García (+), excel·lent Germà que fou durant tota la seva vida i exercí diferents responsabilitats en el nostre Districte. Altres foren, Secundino Fernández, intrèpid missioner que, des d'uns anys passa la seva vellesa amb alguna xacra, a Bujedo amb el seu germà Saturnino, també de La Salle. Un altre noi del meu poble fou Valentín, que a Cambrils s'enyorà molt i va haver de tornar a la família. També Primitivo Bolaños (+) que s'incardinà al Sector València-Palma i sortí abans de la professió perpètua.

Finalment, qui els parla Virgili García López que ha peregrinat per diferents centres i comunitats de La Salle Catalunya.

Una vegada a Cambrils digues-nos com et va anar el teu procés de formació i d'incardinació a l'Institut

La meva estada al Noviciat Menor fou curta. Hi vaig ingressar als 14 anys i aviat se'm va convocar per passar al Postulantat d'acord amb el que marcava el ritme de l'època, doncs als 16 anys s'era postulant. Reconec que l'Aspirantat fou una etapa positiva per refermar els valors bàsics religiosos i socials i sobretot cimentar els de la vida religiosa, la companyonia, la servicialitat, la pietat...

I on vas fer el Postulantat i el Noviciat?

Aquestes etapes llavors les teníem a es Pontd'Inca. Destacaria els valors religiosos i humans dels qui van ésser els nostres formadors: els Germans Arcadio Ramón i Leopoldo Ramón Torres. També el bon ambient que es respirava en el grups dels novicis i que certament ens sentíem molt feliços: qualsevol cosa ens feia riure...

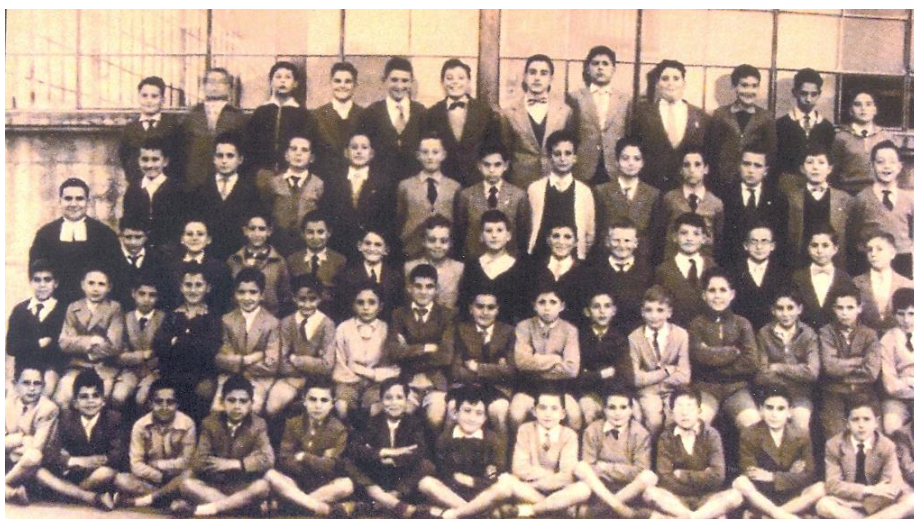
I seguidament l'Escolasticat

El vaig fer a la Casa Sant Josep de Cambrils. Tres anys d'estudi de Magisteri. Però la veritat es que vaig haver de continuar la formació en els primers anys de comunitat, amb cursets d'estiu per convalidar el Magisteri de l'Església i per treure el títol oficial de Magisteri de l'Estat. Tot això fou possible gràcies a l'ajuda d'un grup de Germans que a l'estiu estaven al nostre servei, primer a la Rectoria Vella de Sant Celoni i després a Sant Martí Sesgueioles.

I una vegada acabat aquest temps intens de formació ja vas anar a fer escola. Parla'ns dels primers anys de comunitat i d'escola.

Sortint de l'Escolasticat el meu primer destí fou Salt, de 1953 a 1957. La comunitat d'aquesta petita escola la formàvem els Germans "Pascualín" que era el Director, Fernando Juan ("Fernandolas") pels amics i jo que en aquells moment em deien Felipe. Va ser una comunitat molt estable pel que s'estilava en aquells temps. Vam ser-hi sense cap canvi durant 4 anys.

Vull destacar la bondat i simpatia del primer Director i del G. Fernando per la cura que van tenir de mi, guiant els meus primers passos de mestre principiant. De veritat que em van ajudar molt i romanc molt agraït a les seves orientacions.

El meu següent destí fou a La Salle les Corts, de 1957 a 1960. El Director fou el G. Jaume Casademont de qui vaig aprendre l'exigència i serietat en el treball.

Seguidament novament em van assignar les Corts. Del 1959 fins el 1961 va ser-ne Director el G. Jaume Pujol. Hi hagueren intents d'edificar, en la mateixa propietat un

Col·legi que reunís més bones condicions que les que permetia el xalet existent. En aquest xalet teníem moltes incomoditats i limitacions. Aquest intent de nova edificació s'inicià amb l'arribada del G. Jaume Pujol com a Director. Ell, dinàmic i emprenedor com era, no tardà en adonar-se de les dificultats de l'edifici existent. El Col·legi estava ben ple. Es posà en contacte amb l'arquitecte S. Màrius

Soler, antic alumne de Girona, que dissenyà un edifici per uns 500 alumnes. Una ala del nou edifici seria sobre

columnes, de manera que el pati podia ocupar tot el terreny disponible i quedava una bona part de pati cobert. Vaig veure els plans i la veritat és que els vaig trobar molt positiva la idea de Màrius. Però presentat al Consell de Districte, aquest els refusà dient que un col·legi de tants pocs alumnes mai no l'amortitzaria.

L'any 1960 vaig ser destinat a Berga fins el 1963, plenament dedicat a la classe i en un moment vaig reemplaçar al G. Josep Gamisans com encarregat d'un nombrós grup d'interns. Tant a Les Corts com a Berga vaig implantar la Congregació del Nen Jesús, que ja funcionava en aquells temps en diversos col·legis. A Berga vaig tenir com alumne a Joan Marginet, que va optar ingressar a l'Aspirantat i ha tingut una brillant trajectòria com a Germà de La Salle.

De 1963 a 1965 altra vegada a les Corts. El G. Ramon Roset n'era Director i intentà presentar un altre projecte de col·legi més espaiós. Però com el terreny disponible era escàs, el problema havia de resoldre's amb l'alçada de l'edifici. La veritat és que aquest projecte a mi no m'agradava. Tampoc va agradar al Consell de Districte que el va refusar. Van enviar al G. Director Roset a Madrid per a seguir una formació que durava tot el curs.

I amb aquesta ocasió em van designar a mi com a Director del Col·legi i de manera inesperada el Consell de Districte va decidir de tancar el Col·legi, cosa que em va correspondre a mi portar-ho a terme. Arribant el final de curs, el G. Visitador m'indicà que escrivís una Circular als pares anunciant-los el tancament del Col·legi. Els pares es van moure i també els antics alumnes, doncs el treball dels Germans era molt apreciat: visita a les autoritats, recollida de signatures del barri... Però no hi hagué marxa enrere.

Fou per a mi una experiència dolorosa i vaig agrair al G. Visitador quan m'oferí de participar en un Recés llarg de 20 dies, que es feia a San Asensio. Era també una manera d'apartar-me de l'ambient creat pel tancament del Col·legi. Fou un recés amb sorpresa. Era l'Any Jacobeu 1965. Els Germans del Districte que participàvem en aquest recés vàrem decidir escriure al G. Visitador demanant-li si ens permetia arribar-nos a Santiago de Compostela. Ens va respondre que si vàiem que no cridàvem l'atenció entre els Germans dels altres Districtes, que hi anéssim. Va adreçar la carta al G. Joaquim Bassols, representant del grup i en el mateix sobre n'hi havia de més petit adreçat al G. Felipe Vicente (Virgilio) designant-me Director d'Hedilla. El G. Bassols em digué que ho tenia molt callat, però en aquell moment me'n vaig assabentar. Així es feien les coses en aquells temps...

Així que des d'ara Director de La Salle-Hedilla, un canvi de barri...

Sí, del 1965, vaig iniciar un període de tres anys dirigint aquest Col·legi, en el barri barceloní d'Horta, ja llavors Filial d'Institut i d'Ensenyança professional. Portàvem l'obra un grup de Germans joves i vàrem tenir la sort de comptar amb un grup de professors seglars molt valuosos. L'ensurt que em va constituir al veure'm responsable d'una complicada obra, es va veure facilitada per la vàlua del personal religiós i seglar encarregat de tirar endavant totes les activitats pedagògiques, artístiques i esportives.

Veig que te'n surts bé en totes les teves responsabilitats, i després?

Em van encarregar de la Protecció de Menors de Mollet, però aquesta nova i complexa obra no acabava de tenir les coses a punt per començar a funcionar. Per altra banda, a Hedilla tampoc s'hi havia nomenat Director. Jo vaig parlar amb el G. Visitador sobre l'assumpte, i li vaig suggerir que si tenia dificultat en trobar un nou Director, el G. José Luis Rodríguez, membre de la comunitat i resident a Hedilla des de l'inici de l'obra, ho podia fer molt bé i a més coneixia les famílies i als antics alumnes i tenia el càrrec de Prefecte, podria ser molt bé el nou Director d'Hedilla... i amb tant bona fortuna que arribà a ser el Germà amb més anys de Director en el Districte.

El 1968 rebo l'obediència de Director a La Salle Torreforta. Haig de dir que m'hi vaig sentir molt a gust en aquella obra, que en aquells moments acollia a gent emigrant, sobretot d'Andalusia. Però la meua joia va durar poc, només fins a 1970. El G. Visitador Ramon Grau em comunicà que intentaria altra vegada obrir la Protecció de Menors de Mollet i que pensava que jo em fes càrrec de la direcció de l'obra. No vaig tenir arguments per dir no al G. Ramon, quan poc abans havia acceptat la proposta del Visitador anterior.

Per tant en el començament del curs 1970-71, la Junta de Protecció de Menors tampoc acabava de tenir les coses a punt. Sense alumnes fem acte de presència el G. Joan Marginet i jo. Serà més endavant quan iniciarem el procés d'anar rebent els primers grups de nois, el professorat i el personal d'administració i serveis. Però al final d'aquest curs el G. Adrià Trescents acabava com a Visitador Auxiliari, persona molt carismàtica i molt donada als pobres. Coneixent la predilecció que el G. Adrià sentia per la Protecció de Menors, vaig oferir per cedir-li el meu lloc. Així fou ell nomenat ell com a Director de la Protecció de Menors. I a mi m'envien a Roma, cosa que mai no m'hagués pensat. I el 1971 inicio estudis en la Universitat Salesiana de Roma amb residència

a la nostra Casa Generalícia, durant tres anys. En anys anteriors ja hi havia els GG. Santiago Peribáñez i Salvador Fargas conjuntament amb GG. del Districte de València-Palma. El 1971, doncs, en ajuntem els GG. Joan Carles Vázquez, Francisco Güemes i jo mateix i de València –Palma hi arriba també un altre grupet.

Aquests anys els considero com la més rica experiència que he tingut, tant per residir a la Casa Generalícia com per freqüentar les aules de la Universitat Salesiana; s'hi respirava un ambient obert i pluricultural que ajuda a la persona a obrir horitzons. Cal dir també que el nostre grup de Germans estudiants era molt ben vist pels Germans de la Casa Generalícia. Ens veien seriosos i molt dedicats als estudis.

Quantes sorpreses en el curs de la teva vida...

L'any 1974 en tornar de Roma em destinen com a professor a l'Aspirantat Menor de la Casa del Sagrat Cor de Cambrils. Era Director el G. Lluís Molas. Faig classes a l'Aspirantat i al Col·legi i després d'un temps, els aspirants ja s'ajuntaven amb els alumnes del poble.

Les principals matèries que impartia eren religió, llengua castellana i socials. Com a professor de castellà m'encarregava de preparar i seleccionar els alumnes per al Concurs organitzat per Coca-Cola. Un any vàrem tenir el primer premi provincial i més tard vàrem obtenir 4 primers premis provincials i el segon premi nacional. Els professors dels alumnes premiats també rebien bones recompenses. Un any se'ns concedí una setmana visitant la dita "Ruta dels Conquistadors" i l'any que vàrem tenir

el segon premi nacional, s'oferí als professors una setmana per terres d'Itàlia. Dir també que el tracte per part dels organitzadors de l' Empresa Coca-Cola era extraordinàriament amable. Molt positiva també la companyonia que es creava entre els professors de totes les zones d'Espanya.

Quan el G. Lluís Molas va finalitzar el seu directorat em van encarregar de reemplaçar-lo. I quan portava sis anys de Director vaig intentar deixar el càrrec, però el G. Visitador Lluís Diumenge em va demanar de continuar tres anys més, doncs el pla era que em reemplaqués el G. Josep Maria Pons, que llavors estudiava a la Universitat de Tarragona i era professor de l'Aspirantat.

I després?

L'any 1984 el G. Lluís Diumenge va voler premiar la meua llarga estança a l'Aspirantat Menor i m'envià a Madrid a fer el CEL que durava els nou mesos del curs. Fou una gran riquesa en l'aspecte religiós i la sal·lià.

I acabat aquest any de formació permanent?

De 1985 a 1995, a La Salle Santa Coloma de Farners com professor, essent Director el G. Jesús Núñez. L'any següent el G. Jesús finalitza el seu directorat i em nomenen a mi per a substituir-lo. Serà durant un període de 9 anys que ens portarà a la implantació de l'ESO.

En un principi el Consell de Districte negava que el nostre Col·legi accedís a aquesta etapa, però la pressió dels

pares fou molt forta i finalment va autoritzar l'accés. Per aquesta finalitat s'adquiriren els terrenys i l'edifici de l'antiga fàbrica de teixits Campeny.

La teva vida ha estat de plena disponibilitat, cosa que segurament t'ha fet adquirir àmplia experiència

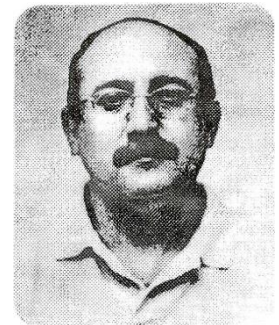
He intentat viure cada etapa de la millor manera possible. Al finalitzar l'etapa de Santa Coloma de Farners l'any 1995 vaig ser enviat a la Seu d'Urgell amb l'obediència de Director de la comunitat. Com a Director del centre hi havia el meu paísà el G. Esteban Miguélez, ocupat entre altres moltes coses, en l'adequació dels locals, que requerien la implantació de l'ESO. Recordo amb molta simpatia els 9 anys d'estada a La Seu d'Urgell. Hi havia Germans molt treballadors amb un accentuat esperit religiós i comunitari.

Una de les autèntiques joies lasal·lianes fou el G. Miquel Casadesús, que morí essent membre de la comunitat als 86 anys, el 9 de juliol del 2002, després d'una caiguda amb ruptura de fèmur i hemorràgies conseqüència d'una malaltia congènita en la família i que li causà la mort. El G. Miquel es mostrà treballador fins el final i amb una mentalitat oberta i positiva que el capacitava per a llegir correctament els signes dels temps. Una gran vocació lasal·liana com la dels seus Germans Joan i Eudald.

En aquest mateix any 2002, el 14 de novembre morí al Togo el G. Antoni Fonollet, lluny de nosaltres en l'espai però molt a prop en l'estimació. El G. Antoni va fer part de la nostra comunitat en els tres primers anys després del noviciat i ens deixà per a seguir la crida de Déu, que

sentia per dedicar-se als més pobres. Cada any a l'estiu tornava i ens destinava uns dies per passar-los amb nosaltres. Entaular diàleg amb ell era cosa fàcil. Era mestre en amanir la conversa amb matisos d'una fina ironia que no feria ningú. Sabia mantenir cordials i positives relacions tant amb el professorat com amb les famílies i els alumnes. Però Toni tot i trobant-se bé entre nosaltres, veu a La Salle bolcat cap als més pobres i per això s'incardina al Togo. Em va impressionar l'anunci de la seva mort ja que una setmana abans havia rebut un correu d'ell comunicant les seves activitats i projectes.

La meva estada a la Seu coincidí amb els actes de la celebració del Centenari del Col·legi. El G. Esteban Miguélez treballà molt realitzant substancials millores en els locals del Centre en vistes a aquesta celebració, però en el moment de la celebració, el protagonisme va correspondre al G. Josep Maria Sans, nomenant nou Director del Col·legi.

Es veu que la Seu d'Urgell et va ser una estada molt agradable i satisfactòria.

Sí, però acabat el meu període vaig ser nomenant Director de la Comunitat de Cassà de la Selva de 2004 a 2012. Fins i tot en els meus primers anys de jubilació encara feia algunes classes. El Director del Col·legi era

el G. Josep Ignasi Solsona, molt entregat a la direcció i bolcat en aquells moments a la preparació del 125è aniversari de la fundació del Centre. Comptava amb l'assessorament i col·laboració incondicional del President de Patronat, Sr. Lluís Maymí.

Aquestes festes s'obriren amb la concessió per part de la Generalitat de Catalunya de la Creu de Sant Jordi al Patronat de les Escoles Cristianes de Cassà de la Selva. Foren actes més significatius d'aquestes celebracions: la inauguració del PILAR DE LA JOVENTUT a l'entrada del poble, monument ideat per la professora de l'escola, Sra. Dharma Pinós. Hi hagué exposicions molt interessants: una retrospectiva i una altra sobre materials escolars emprats durant tots aquests 125 anys. També un grup de 25 persones feren una visita a Roma sense que faltés una detinguda visita a la Casa Generalícia. Dintre dels actes de celebració vàrem rebre la visita del G. Álvaro Rodríguez, Superior General. I a la festa del Districte el Sr. Lluís Maymí rebé el títol d'Afiliat a l'Institut.

En els meus últims anys a Cassà vaig tenir com a Director al G. Joan Casas, jove dinàmic i emprenedor que seguí cuidant la formació del professorat i fent millores als locals del Centre.

I com segueix la jubilació?

L'any 2013 arribo a l'Empordà, al col·legi de Figueres, als meus 80 anys i aquesta vegada sense càrrecs afegits, cosa que em permetrà gaudir de la jubilació amb més tranquil·litat i serenor. El Director de la comunitat és el G. Jaume Palom, gran col·laborador amb els capellans. Jo l'ajudo en les celebracions dominicals a Vilatenim.

Un record dolorós tinc de la meua estada a Figueres i fou la mort de tres Germans de la Comunitat: Mariano Aceves, Senén Álvarez i Jesús Núñez. Descansin en pau.

En l'àmbit comunitari d'acomiadament vàrem tenir interès en acompanyar el millor possible els professors: menjador, actes religiosos i festius.

Però després de més de mig segle de permanència dels Germans a Figueres, arriba el moment que el centre educatiu segueixi funcionant però sense els Germans. Així ens ho comunica el G. Visitador Auxiliar Josep Canal, al mateix temps que ens dóna a conèixer la nova comunitat. El meu destí fou la Residència Sant Gervasi, on m'hi trobo des de l'estiu de 2018 i molt satisfet.

És molt d'agrair el comiat que ens feu la Direcció del Col·legi, el Professorat i el personal d'Administració i Serveis.

Hem fet un bon recorregut del teu itinerari lasal·lià. Podries comentar-nos alguna anècdota?

Sí, i la situo a La Salle Salt en la primera classe que em fou confiada. El meu petit alumne Narcís que viu en una masia de Vilablareix em comenta amb el seu castellà: "*Germà: Ayer no viniste al Col·legi porque fuiste a Girona y hemos matado el cerdo*". Evidentment jo vaig entendre el missatge de Narcís i en vaig deduir la següent conclusió. He d'esforçar-me per parlar bé el català quan alterni amb els alumnes i la millor manera és parlar amb ells en català. Així ho vaig fer convençut de que, encara que m'equivoqui els nens no se'n burlarien de mi. Estic plenament satisfet de l'actitud que vaig prendre, gràcies a l'anècdota protagonitzada pel meu petit i simpàtic alumne Narcís.

Una altra anècdota una mica més recent. Jo em trobava a Santa Coloma de Farners. Era època de canvis i, com cada any, funcionava la rumorologia... Es comentava que canviaven al G. Guillermo, que es trobava a la

Seu d'Urgell. Jo vaig tenir ocasió de canviar impressions amb el G. Visitador i li vaig insinuar que si canviava al G. Guillermo, jo estaria encantat de rebre'l a la meua comunitat. Sortí la llista de nous destins i efectivament el G. Guillermo va fer part de la nostra comunitat. Però a Guillermo algú li comunicà, o ell intuï que jo tenia alguna part en aquest assumpte i des de llavors m'atorgà el títol poc honrós per a mi: "Tu ets el meu segrestador"; m'ho deia i m'ho segueix dient... Feliç segrest que ha permès al G. Guillermo arribar a quasi els 100 anys desenvolupant una feina musical molt apreciable i col·laborant en el col·legi en múltiples serveis.

I, com vius ara la jubilació?

Jo diria que amb molt de "goig i joia", intentant viure ocupat i cultivar els "hobbys" que en els anys de plena activitat, no he pogut practicar: lectura, audicions musicals, passejar... També a la meua comunitat faig el servei de sagristà i em presto per a petits serveis que, de vegades, ens demanen els Germans de la Comunitat.

Vols afegir quelcom més?

Voldria dir unes paraules sobre el grup d'Amistat Lasal·liana. Sempre que m'ha estat possible, he pres part en les activitats del grup format per Germans i per companys amb els que hem compartit anys de formació i que fins i tot han treballat en els col·legis i que, per diferents raons ens han deixat, però segueixen

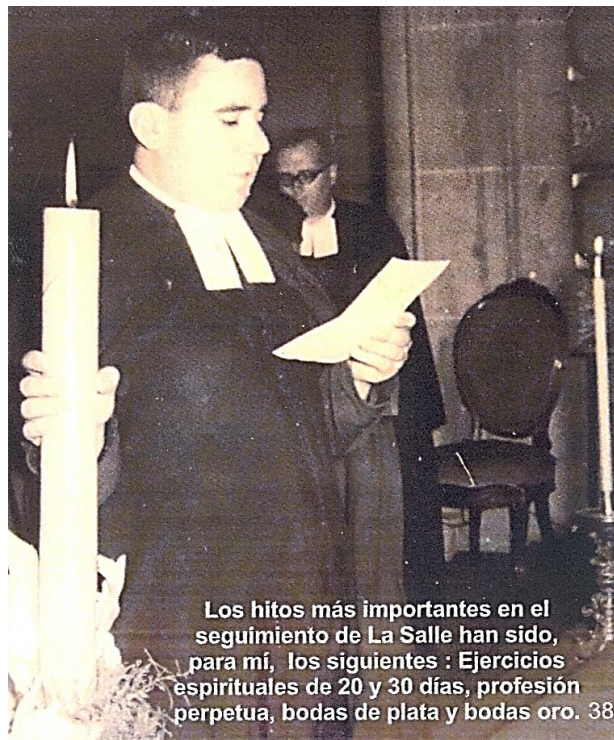
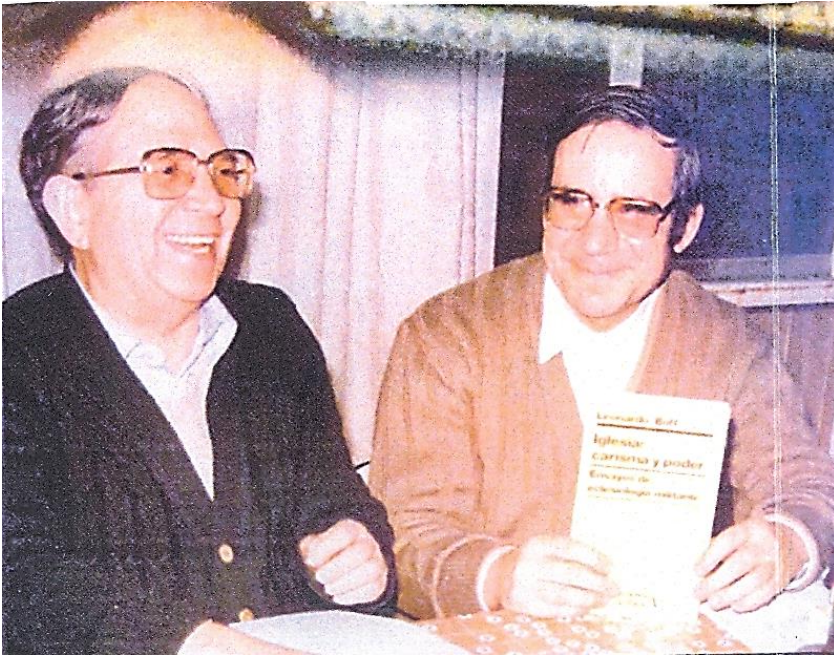

conservant l'esperit de La Salle i l'amistat amb els companys de formació. Ens reunim dos o tres vegades cada any en un ambient alegre i fratern.

Per conservar i consolidar aquests bons records hem publicat uns quants números d'una revista amb el suggerent nom de "ILUSIONES".

Amb l'edat que anem augmentant cada any, els desplaçaments se'ns fan més difícils, però l'amistat i el bon esperit segueixen, no envelleixen...

Gràcies, G. Virgili. Has tingut una vida molt carregada de responsabilitats i plena de serveis exercits amb plena dedicació.

LES GERMANES GUADALUPANES DE LA SALLE A RWANDA

Soeur Odette

Aquest article ens arriba per mitjà del G. Joan Sala

Un esbós d'història

La nostra Comunitat es va constituir a Rwanda el setembre de 2015. La formàvem tres Germanes: Basília, Marie Remy Émerthe i Odette.

Primer de tot ens vàrem instal·lar a Byumba on ens hem beneficiat de l'acolliment dels Germans de les Escoles Cristianes presents en aquest país des de fa molt de temps. Llavors vàrem començar a descobrir la realitat de la missió sobre el terreny; cal col·laborar i familiaritzar-nos amb l'entorn. I immediatament vàrem descobrir que les necessitats eren immenses.

Des de desembre 2016, ens vam mudar a Muhanga. A partir de 2017, vam començar una nova missió en favor dels nens d'aquesta zona rural, per mitjançant d'una escola maternal i primària. Ens van arribar noies aspirants. Des d'aquest moment, hem intentat de mantenir conjuntament aquesta naixent obra, amb el recolzament d'alguns laics i acompanyar aquestes noies que desitjaven esdevenir Germanes Guadalupanes de La Salle.

Situació actual

Actualment tenim 10 Novícies i 7 Postulants. Entre les Postulants n'hi ha dues burkinabeses i una beninesa. La seva presència és de gran importància. Si es considera el costat utilitari, elles «impulsen» a les joves rwandeses a aprendre el francès. S'ha d'admetre que encara que l'Estat ha admès la llengua anglesa en detriment del francès, l'Església Catòlica no ha volgut abandonar el francès, de tal manera que els cursos a l'interpostulantat i a l'internoviciat són dispensats en francès.

Per altra banda, no s'ha d'ignorar que l'home es construeix i es fortifica gràcies a la trobada i en la diversitat: amb les altres persones i altres cultures... Inclús si el context de la formació inicial pot causar alguns reptes en aquest sentit, puc dir que cadascuna troba la seva part per créixer humanament, fins i tot nosaltres les tres Germanes acompanyants. En fi, les joves d'altres països africans desitjoses d'esdevenir Germanes Guadalupanes de la Salle seran sempre benvingudes a Rwanda! Son una font de benedicció per a totes nosaltres i per a tot l'Institut.

El desenvolupament de la Congregació a la nostra regió

Després de cinc anys de presència, nosaltres som encara una petita comunitat! Els començaments són sempre una mica complicats i lents. Emperò ens alegrem i agraïm al Senyor per haver obtingut personalitat jurídica que ens permet ser legalment reconegudes i poder obrar lliurement com tota persona moral. Hem arribat a obtenir els documents necessaris perquè l'escola funcioni normalment.

A més, gràcies a la Providència, veiem que la família s'amplia amb l'arribada de joves que s'integren a la nostra comunitat.

La presència de l'obra del nostre Institut aquí és d'una gran importància per a la comunitat de l'entorn. Per exemple, en el que es refereix a la vida espiritual dels cristians que venen a nosaltres per l'oració sobretot eucarística.

Un altre fet encoratjador és que les dues promocions d'alumnes que han passat l'examen de final de l'escola primària han tingut èxit brillant, i això ha fet conèixer positivament la nostra escola.

Dificultats trobades

És innegable que tota obra naixent comporta les seves dificultats. Des del començament hem buscat d'estar en ordre amb la llei del país, sobretot aquí que hi ha una espècie de rigor fora mesura. És particularment sobre l'escola que hem sofert. Hi ha talment d'exigències i d'inspeccions freqüents sobretot per les escoles privades que comencen... Molts aspectes que eren motiu d'aquestes inspeccions i observacions han estat resoltes. Actualment es reprotxa la manca de manuals escolars i de material informàtic per a l'alfabetització de base dels infants en aquest domini.

Pel que respecta a la formació hi ha altres necessitats que es fan sentir.

- El fet que no tinguem una altra casa pel Noviciat. Habitem una casa prestada per un veí que aviat haurem de llogar perquè els dos anys de préstec acaben el desembre.
- Hi ha el problema del desplaçament, tant més que habitem lluny de la parròquia, inclús pels cursos inter (noviciat i postulantat) s'han de fer 8 Km. a peu, d'anar i de tornar.

Les perspectives d'esperança per al pròxim futur

Com una obra naixent, intentem donar-li una bona base i una bona orientació. En efecte, és primordial de construir una fraternitat al servei de la missió, on Jesús sigui el centre de la nostra vida i de les nostres accions. Essent una comunitat religiosa aïllada, som conscients, que el testimoni d'una fraternitat en aquesta diversitat és la nostra principal missió. Ens cal doncs establir bones relacions amb l'entorn, tots beneficiaris de la nostra missió així com dels nostres col·laboradors

laics. Volem que aquesta única escola que tenim aquí sigui vertaderament una escola lasal·liana.

Essent l'única escola catòlica de la zona, volem fer un servei de qualitat per a la major glòria de Déu. Inclús si ens falta la part material, no perdem el coratge i confiem en la Providència per arribar-hi.

Els reptes

Els reptes als que hi hem de fer front són nombrosos, el de la **formació**. Primer de tot, per les joves que volen integrar-se al nostre Institut. Amb l'ajuda de Déu, que no abandona la seva obra, orientem els nostres esforços perquè la nostra actual petita comunitat lasal·liana pugui constituir-se en fidel deixeble de sant Joan Baptista de La Salle i del seu digne fill, el nostre estimat Fundador el Venerable Germà Juanito, sota la protecció de la nostra Mare, Maria de Guadalupe. També nosaltres volem que a través del nostre quotidià, arribem a tocar els cors i encertar en la nostra escola, en la nostra comunitat eclesial i en la nostra societat.

I també, respecte dels nostres col·laboradors laics, perquè ells puguin descobrir, apropiar-se i aprofitar de la immensa riquesa espiritual i carismàtica que ens ha llegat sant Joan Baptista de La Salle. És llavors que, a través d'aquesta formació, arribarem a superar totes les fronteres, construirem ponts i teixirem llaços que afavoreixin una comunitat educativa compromesa.

L'altre repte és l'**autonomia financera**. Hi reflexionem sovint, pensant en les necessitats que experimentem per tenir una font d'ingressos que pugui sostenir l'obra, que fins el present està sostinguda en gran part pels donatius generosos dels benefactors. Cal dir que no ens manquen idees: tenim diferents projectes però necessitem fons, i això ens preocupa.

Cóm preveiem la continuïtat de la formació?

La formació a l'Institut té una importància capital i contribueix d'alguna manera a assegurar la seva vitalitat. Es tracta doncs, de la formació espiritual, acadèmica i professional. Això ens demanarà una vegada més, mitjans dels quals no en disposem per ara, tals com bosses d'estudi. Per la resta, les Germanes més grans procurem assegurar l'acompanyament en la mesura de les nostres possibilitats, confiant sempre en la Providència.

Per concloure

« Si el Senyor no edifica la casa, en va treballen els que la fabriquen ». Nosaltres no som sinó actors secundaris d'aquesta obra de Déu, a la que tenim tots el privilegi de col·laborar-hi. Romanem confiant en la seva Providència que sabrà guiar-nos i donar-nos suport. El que és segur que en la nostra condició actual, experimentem la joia de servir: acollir i ser acollit, donar i rebre, deixant-se

evangelitzar per l'entorn en el quotidià de la nostra vida. No falten dificultats, però cal superar-les, anar vers l'altre, i estar al seu costat a l'exemple de Nostra Senyora de Guadalupe. Que es va fer propera de la gent humil, allà on les necessitats missioneres es feien més necessàries.

Volgut G. Joan Sala,

He rebut el seu missatge que li agraeixo molt. Gràcies per l'interès i el recolzament incondicionals sempre ha tingut per al nostre Institut. Hi ha paraules de reconeixement que són difícils de formular... reconeixem que ha estat sempre present i al costat del nostre Institut des dels començaments a Madagascar, i inclús a distància i amb grans responsabilitats, nosaltres podem comptar sempre amb vostè. GRÀCIES per aquest testimoni de generositat i gratuïtat!

M'és una gran satisfacció els donar-vos totes les informacions que ens vulgui demanar. És sempre satisfactori parlar d'allò que s'estima...! M'havia demanat de redactar aquest article de forma senzilla i malgrat això, potser he estat massa detallada. He adjuntat algunes fotos als textos, per si en té necessitat.

Salutacions fraternes i unió de pregàries,

Ben fraternalment,

Sr Odette

CRÓNICA DE TAMI

H. Vicente Bartolomé Lera

Hola, amigos.

Aprovecho estas primeras horas del lunes para haceros presente la vida del Centro de Formación Rural de Tami durante los últimos meses.

La estampa que veo desde mi ventana es la que se ha ido repitiendo cada semana: casi cien personas -jóvenes, adultos, hombres, mujeres y un gran número de críos a los que hay que decirles que el trabajo no es para ellos...- que vienen a pedir el trabajo semanal y todos ellos ¡sin mascarilla! Es el reflejo de la relajación y de la falta de preocupación por no contraer el virus. En la ciudad y en los controles del ejército se exige portarla -los mismos policías, cuando no están de servicio, la dejan de lado-. En resumen, no se habla de primera ni segunda ola... Pero las fronteras están cerradas -con algunos billetes se puede encontrar la llave-, antes de tomar el avión te exigen el test que muestra que no portas el virus, las restricciones en el intercambio entre países se deja sentir. En el Centro, una vez terminado el segundo gallinero para ponedoras, nos encontramos con que no podemos comprar las gallinas procedentes de Europa. En lugar de gallinas los estamos utilizando para secar los cacahuetes...

Secado de cacahuetes en el gallinero

Para llevar adelante los cultivos, cada lunes contratamos entre 20 y 30 personas. Un gran desembolso económico que consideramos bien empleado por lo que supone de aportación a la vida de la población que nos rodea. Para la mayoría de ellos, estudiantes, madres de familia, jóvenes sin formación... supone el único medio para reforzar el débil estado de su economía.

No está siendo fácil llevar a término los cultivos. A la falta de familias en formación se suma el capricho de la lluvia que se presenta en los momentos en que no debiera estar presente y se niega a abandonarnos. El mes de julio ha sido especialmente lluvioso, casi todos los días hemos tenido lluvia impidiendo el normal desarrollo de los trabajos campestres... La campaña dejará unas cosechas muy pobres.

Sin embargo, intentamos mantener el tipo y desarrollar los proyectos iniciados. El año pasado experimentamos la eficacia de los productos fitosanitarios que elaboramos con productos naturales. El resultado fue muy satisfactorio. Esta campaña queremos que los agricultores que nos rodean conozcan estos productos. Para ello estamos siguiendo a tres de ellos en el cultivo del nieve -una alubia típica de la zona-. Hasta ahora los tres están contentos con la evolución de sus cultivos. Esperamos que sean ellos los que hablen a sus vecinos de la eficacia de nuestros fitosanitarios...

Elaboración de compost

La pequeña Lare Lady ha puesto un poco de color y humanidad en la monotonía de esta campaña. Su padre la condujo hasta el Centro para solicitar que le proporcionáramos unas muletas para que pudiera mantenerse en pie. Unos 12 años y no puede valerse

por sí misma. Ha pasado por el hospital, curanderos... No conocían la existencia del centro de disminuidos físicos de Bombuaka. Hacia allí les dirigimos. La comunidad se ha hecho cargo de los gastos y, después de

dos meses de estancia su estado ha mejorado considerablemente. Intentaremos que alcance el máximo de sus posibilidades.

Pantano Felipe totalmente lleno

Hemos continuado con nuestro compromiso de plantación de árboles. A pesar de que, tras tres años de esfuerzo vemos que los resultados son mínimos -los animales en divagación comen más rápido que crecen los árboles-, hemos superado nuevamente el objetivo de los 1000 árboles plantados.

La mayor parte de las actividades se realizan como en campañas anteriores, pero... algo importante nos falta... lo que verdaderamente da sentido a nuestro Centro, ¡LAS FAMILIAS! Son ellas las que dan

sentido a nuestra formación. No es agradable ver las casas vacías, la guardería sin el bullicio de los niños, la cocina sin la charla de las mujeres... Nuestra vista está ya fija en la próxima campaña en la que podamos desarrollar plenamente nuestra misión.

Un saludo para todos y nuestro deseo de que la situación de pandemia que vivimos os sea lo más leve posible.

A SANT MARTÍ, PER TOTS SANTS, SENSE NINGÚ, NO ESTEM SOLS.

G. Miquel Xancó i Roca

Tornant de la parròquia de Calaf, on vaig els dissabtes a cantar i dirigir els cants de la missa vespertina, vaig arribar al Casal La Salle una mica tard perquè el projector no anava bé. En arribar a la gran plaça del Casal hi havia lluna plena. Els molins de vent del costat anaven girant lentament a 14 KM/H. i la temperatura era de 12 graus. Invitava al silenci i a la contemplació.

Em vingué a la memòria alguns pensaments de la lectura espiritual de la tarda.

A l'article de la Teresa Forcades sobre el Pare Hilari Raguier, monjo de Montserrat (Religió digital en paper, n 11, p 24, 2020) es deia:

"A mi m'ha anat bé la tècnica del cargol. Quan li toquen les banyes ràpidament les amaga i quan les deixen de tocar, ràpidament les estén de nou.

Per a mi el P. Hilari ha estat una persona molt especial. Era el meu confessor, el meu director espiritual i durant molts anys el meu amic. Quan estava amb la mare i la meva germana malaltes a Pal·lejà em vaig fer una 'pustínia'

(petita habitació que hom es reserva per a fer meditació i pregària). Ell va venir expressament a beneir-la. Em va dir citant el profeta: *"Aquesta és la casa de Déu i la porta del cel. Déu hi és present, però tu no ho sabbies"*. Gn 28,17.

Un altra dia, a l'estiu, en va venir a veure al Postulantat de Tarragona, vestit d'esportista. Era molt de la broma i tenia una fina ironia.

En els moments de crisi (meva i seva) el vaig anar a veure al Miracle. Em va ensenyar el *llibre vermell de Montserrat*. Vaig dinar amb la comunitat. A la sobretaula em va comentar que el P. Vilanova estava temporalment amb els jesuïtes de St. Cugat.

Jo crec que Déu ens segueix avui parlant personalment pel seu Fill, per la seva Paraula i pels esdeveniments. Avui em segueix parlant a través dels Germans de Sant Martí, malgrat que a la casa no hi hagi ningú.

A través del discerniment comunitari i de la llum de l'Esperit he vist clarament que m'he de dedicar el temps que em queda de vida al VOLUNTARIAT amb qualsevol de les seves formes.

Ho vaig intentar a La Salle i la resposta va ser: *'el marco no està preparado'*.

Aquest any ho he intentat a Càritas d'Igualada, la resposta fou la mateixa. *No tenim la infraestructura preparada*.

Finalment he anat a les Germanetes dels Ancians Desemparats d'Igualada. Allí hi ha una comunitat de 7 Germanes, 20 infermeres i uns 60 avis i avies grans. M'han dit tres grans Sí. Ara sóc molt feliç.

Què més puc demanar? L'ambient comunitari és calorós, afectiu i fraternal, la natura ben enjardinada m'aixopluga sota les seves branques. I jo estic segur que sóc a sota les ales d'aquell que m'estima. I avui em trobo amb Maria que ens acull en la nostra feblesa amb san Joan Baptista de La Salle i tots els sants.

I a sobre, és el dia del meu aniversari (1-11-1946)

El cel ha baixat a la terra, quasi ja és Nadal.

COMIAT AL G. ALNOTH ALEMÁN

Pregària de la Comunitat Sant Josep de Cambrils davant del fèretre del G. Alnoth Alemán

G. Santiago Mateu i Bertran

Ens trobem aquí reunits en comunitat al voltant de les despulles del nostre Germà Alnoth. El final del procés en el que es trobava, es podia preveure, malgrat les bones notícies que ens donaren ahir a la tarda. No per ser previstes, deixen de doldre en els nostres cors de Germans.

Ens reunim al voltant de les teves despulles, estimat Germà Alnoth, com a comunitat de Germans que hem viscut junts, els teus últims dies i moments de la teva vida. L'Evangeli ens diu: on dos o tres es reuneixen en el nom de Jesús, Ell, Jesús el Senyor, s'hi fa present. Ara i aquí, creiem i sentim la teva presència que ens omple de pau i de confiança. Aquí tenim també la vitrina amb la Mare de Déu de Montserrat, que en el teu poble de Marcilla és la Mare de Déu del Plú. Les fotografies del Papa Francesc i del nostre Superior General, ens fan sentir membres d'aquesta església universal i que som Germans de les Escoles Cristianes.

Avui, en la carta als cristians de Corint, sant Pau ens parla que som com atletes que correm una cursa. Una cursa plena de dificultats i també de joia. Recordant la teva cursa, llegim que t'ha tocat recórrer moltes comunitats, moltes tasques i serveis. I ara que ja has culminat i arribat a la meta, el bon Pare Déu et rebrà amb una forta abraçada i serà generós en el premi.

I ara ens prenem uns moments per poder repensar la nostra cursa, amb els desencisos, els encerts i les obscuritats del futur venidor, però confiant en l'abraçada que ens donarà el nostre Pare Déu. Ens pot ajudar la cançó que sentirem **d'Ricaurte Fajardo**:

Tú me levantas cuando estoy triste y mi alma está cansada, el corazón siente desfallecer, me quedo aquí y espero en el silencio y en un momento vienes Tú por mí. Tú me levantas sobre las montañas, Tú me levantas en la tempestad. Fuerte soy si estoy sobre tus hombros y me levantas cada día más

Amb el cor a les mans, i fent com una parada en aquesta cursa que tots correm, podem recordar alguns fets del nostre Germà Alnoth. Era l'any 1945, alguns començàvem a respirar i el nostre Germà Alnoth començava el seu itinerari pedagògic a Bonanova. Dedicada a ell i a tots els Germans, que han donat la seva vida com a Germans mestres i educadors, podem manifestar els nostres records sobre el G. Alnoth:

[illegible]

Gracias, Señor Jesús, por la alegría de tu nacimiento en Marcilla. Para tu madre euscalduna Ochoa, en euskera el Oso, i para tu padre, honrado funcionario de la Diputación General de Navarra, Sr. Alemán.

Gracias, Señor Jesús, por las virtudes aprendidas en el hogar navarro y cristiano de La Ribera: oración, fe, laboriosidad, Estudio, honradez, decisión, lealtad, llaneza.

Gracias, Señor Jesús, por tu capacidad de ayudar a los soldados italianos que descansaron en Marcilla y encontraste en un rincón una bolsa con dinero de uno de ellos y que defendiste su propiedad cuando ya estaban de nuevo en el frente de Guadalajara.

Gracias, Señor Jesús, por el coraje que tuvo Alnoth niño para pedir a sus padres poder recibir la primera comunión y por su cuenta fue al convento de los agustinos para que uno de ellos le diera la catequesis i un domingo cualquiera, con permiso del párroco, sin boato alguno recibió a Jesús Sacramentado.

Gracias, Señor Jesús, por su humildad en Gràcia cuando en la advertencia de defectos fue acusado de no estudiar bastante los cursos de Religión y a primeros de enero el H. Director comunicó con alegría que el H. Julián (Alnoth) había obtenido la nota más alta de su curso.

Gracias, Señor Jesús, por los excelentes resultados obtenidos en la Facultad de Filosofía y Letras en la Universidad de Barcelona en filología greco latina, respondiendo con desenfado el origen y significado de la palabra cuto o cuando presentaste un estudio sobre un incunable perdido de un escritor clásico llatino que encontró en la Biblioteca de una rectoría de las Cinco Villas aragonesas.

Gracias, Señor Jesús, por la dedicación en esta casa como profesor de latín en el Aspirantado y en el Escolasticado, o en la Seu d'Urgell donde con el H. Raül colaboraste en la cohesión de los delegados profesores y así evitar la pérdida de la subvención con que amenazaba el Inspector.

Gracias, Señor Jesús, por atender a los abuelos que venían al Colegio o encontrabas en la calle Mayor yendo a los bancos o al centro médico.

92

Gracias, Señor Jesús, por tus diálogos contigo en los que te desfogabas pero al acabar pedías que guardara silencio para no herir a nadie.

G. Jaume Palom i Izquierdo

Cant: Tú me enseñaste a volar... (Maximino Carchenilla)

Podem continuar els nostres records...

Hermano Alnoth Alemán Ochoa:

Ayer nos dijiste hasta luego, y hoy, en la sala tanatorio, tu cuerpo está con nosotros, con tus Hermanos de la Comunidad de la Sagrada Familia. La luz de tus ojos se ha apagado, tus manos bañadas de color blanco están demacradas... tu voz se ha roto... No obstante por nuestra fe, sabemos que, a pesar de nuestro dolor, Jesús está en medio de nosotros en esta tarde y que hemos recibido el consuelo de Dios. La canción que hemos escuchado y que suena algo lacrimosa, nos recuerda los muchos alumnos tenidos que te pueden decir: "Tú me enseñaste a volar con alas de pajarillo, cuando no era más que un niño sin miedo a la libertad; no envejecerás jamás amigo, Hermano, maestro, siempre como un padrenuestro en boca de algún chaval.

Seguimos rezando, mientras algunos de tus Hermanos recuerdan la vida que pasaste con ellos, toda una historia llena de docencia, hermandad... recuerdos llenos de cariño, compañero de camino de muchos, tú nos enseñaste a volar. Yo te recordaba los años 1985-2013 pasados en Montcada i Reixac, donde en lontananza, imaginaba ver el castillo de Sant Pere de Reixac. Recordaba los años pasados contigo, tus enseñanzas de latín y griego, tus raíces en ambos idiomas, tus largas historias y siempre con el puro encendido,

y las cenizas que bañaban tu camisa de fiesta. Tus dichos históricos estaban, a veces, teñidos de palabras de Quevedo, con esa balumba de contradicciones y nostalgias picarescas. También, te recordaba los 50 años de fundación de San Pío X, celebrado en La Salle Maravillas de Madrid, y en la comida rodeado que gente de Marcilla (Navarra) que recordaban cómo su amigo Alnoth, les invitaba a copitas, recordando sus años de pequeños, los juegos de entonces, las andanzas por aquellas tierras... nostalgias, aventuras... días vividos como chiquillos, y siempre, con gran generosidad y escaparate de novedades.

Tus salidas con el coche eran una gran aventura, ida a Barcelona, a Llivia para realizar algunos negocios para Marcilla... en dichos viajes te acompañé muy gratamente.

Mis recuerdos se "cortaban" con el Salmo del Buen Pastor, que no deja que se pierda ninguna de sus ovejas...

Padre, concede a nuestro Hermano Alnoth el gozo y la vida que no se acaba nunca y que viva la felicidad de tu Reino, y que también nosotros sigamos la vida de Jesús, la vida de Dios. Tu muerte Alnoth, ha conmovido una parte de nuestras vidas; nuestra vida es un trozo de la tuya; ninguno de nosotros vivimos solos. Alnoth, tus Hermanos, hoy y siempre te llamaremos maestro, porque para nosotros, lo eras de verdad.

Navarra tierra de guerreros y de evangelizadores... Por aquellas tierras de Dapaong – en África, allí encontré un navarro de la ribera. Porque según el padre Rafael de navarros hay de tres tipos: los brutos, los muy brutos y los de la Ribera. Y Marcilla está en la Ribera...

En Marcilla, tu pueblo, cuando llevan al campo santo a enterrar a un difunto, se entona un canto a la Virgen, que todo el pueblo lo canta a plena voz con mucho fervor y entusiasmo. Invitamos a nuestro hermano José Manuel Ruiz que nos haga partícipes de esta tradición.

H. Jesús Linares García

Canto de los Gozos de la Virgen del Plú por el . José Manuel Ruiz (que cantó espléndidamente)

¡Oh Madre Virgen de luz!
Escucha nuestra oración
que en la capilla del Plú
implora tu protección.

Te aclama este pueblo
su madre de amor
y muy agradecido
pide tu bendición.

Adiós reina de los cielos
querida Madre de Dios
no olvides a estos tus hijos
que te aman de corazón.

**Virgen del Plú
Marcilla**

Miradlos piadosa
dulce prenda de amor
pues sólo con tu apoyo
cierta es la salvación.

Al terminar la función
llenos de felicidad
te haremos la petición
nos concedas tu amistad.

¡María! ¡Mi vida!
escucha mi voz
y cuando yo me muera
salves mi corazón.

Y como última cosa comunitaria, no nos olvidéis de los que seguimos corriendo... y también a todos los que hemos ido despidiendo hasta el cielo y recordamos... **dile a Nuestra Sra. del Plú que nos envíe refuerzos, que es nuestra Madre.**

Gracias, H. Alnoth por caminar con nosotros...

G. Josep Canal i Alavedra

Nuestro Hermano ha sido un hombre de escuela, un hombre de clase, de letras, humanidades, de organización y gestión escolar, con sus consecuentes problemas y dificultades; ahora después de estos servicios y trabajos disfruta del descanso eterno y puede presentar a Dios Padre todas las semillas plantadas en su misión como docente.

Y el Evangelio que hemos proclamado nos ofrece una magnífica descripción de la Misión del Hno. Alnoth en la escuela lasaliana. En clase hablaba de la Gloria del Padre Bueno y gracias a su testimonio algunos alumnos habrán descubierto a nuestro Padre Dios que acoge a los que confían en Él. Nuestro Hermano, siguiendo los pensamientos de nuestro santo Fundador era un "embajador de Jesucristo" y era tanto su celo en su misión para contagiar el mensaje de Jesús y su vocación lasaliana que supo contagiar e ilusionar a algunos jóvenes de la Ribera de Navarra, entre ellos el Hno. José María Barcos, es testigo de ello, fue a Cambrils animado y acompañado por el Hno. Alnoth.

Nuestro "embajador de Jesucristo" nació en Marcilla el 16 de diciembre de 1926; su padre Santos era "camenero" de la Diputación de Navarra y su madre Andresa empleada en una panadería. Del amor de esta familia nacieron Alnoth (también conocido en la familia por Aurelio) y sus dos hermanas Fiari i Rosario. Tierra a la

que siempre se ha sentido ligado. Siempre ha velado por no perder el vínculo con familiares y Hermanos hijos de Navarra. Conocedor de muchas personas de estas tierras, le gustaba dialogar sobre los parajes que los vieron nacer y crecer, aunque poco antes de cumplir los trece años ya se desplaza a Cambrils para iniciar su itinerario como discípulo de san Juan Bautista de La Salle. En esa Casa ingresará como Novicio Menor un 11 de noviembre de 1939. La Toma de Hábito en 1943 y el Escolasticado un año más tarde.

Y aquí en la Casa Sant Josep siempre tenía un comentario para todas cuantas visitas había, y sobretodo le gustaba dialogar con sus Hermanos de Comunidad y con todo el personal de la casa y de la enfermería. A todos vosotros, gracias por la acogida, el trato cariñoso y la atención efectiva.

Volviendo a las lecturas de la Eucaristía, en el libro del Apocalipsis se nos recuerda que Cristo Resucitado es el Alfa y la Omega; nuestro Hermano Alnoth conocedor del latín y griego también ha sido testimonio de que la fe en Jesús ha sido el origen de su vocación y como fin o finalidad transmitirla a los jóvenes que Dios le ha encomendado, haciendo así propias las palabras de Jesús en el Evangelio, que el Amor con que Cristo nos ha amado está entre nosotros, y nosotros en Él.

Gracias Alnoth por caminar con nosotros, y cuando veas al Padre háblale de nosotros de la misma manera, con el mismo cariño, con que nos hablabas a nosotros de tus paisanos de Marcilla.

Hermano Alnoth, hoy celebramos y damos gracias a Dios por tu vida, que ya se prolonga más allá de las coordenadas del espacio y del tiempo. Una vida plena y que ya no tendrá fin; iluminada por una luz imperecedera que brota de lo más íntimo de Dios. Lo expresamos desde la convicción de nuestra fe impregnada del mensaje evangélico: “... Padre, los que me has confiado viven ya conmigo”.

**Hasta pronto,
Hermano Alnoth!**

Paraules de comiat al Germà Alnoth Alemán en el cementiri

G. Santiago Mateu i Bertran

Estimat germà Alnoth, ahir la nostra comunitat La Salle Cambrils s'acomiajava i et recordava fent pregària al voltant de les teves despulles. I ara com a cristians ens hem aplegat per pregar pel teu etern repòs i que ja gaudeixis de l'abraçada que t'ha donat el nostre Bon Pare Déu. I aquestes meves paraules volen ser el comiat com a amics i Germans de la Salle, Germans que hem conviscut tants anys en els nostres itineraris personals.

Seguro que nos estarás mirando desde el cielo, en medio de la multitud de Hermanos de La Salle. Y a ti te reconocemos por la gorra que llevas puesta.

Recuerdo que me contaste que con tus compañeros hicisteis alguna travesura en Marcilla y os pasasteis de la raya. El alguacil os atrapó y el castigo fue de estar castigados algunas tardes de domingo en el

Ayuntamiento. En el primer día tú no te presentaste y el alguacil vino a buscarte. Al enterarse tu padre de toda la historia, interrumpió la comida de domingo y sin terminar de comer tuviste que cumplir el castigo puntualmente todos los domingos mandados. Esto es educar hijos, me decías.

Actualment estem vivint uns moments difícils i sembla que tot balli, que tot es torni relatiu. En el fons és que no volem perdre totes les bones coses que teníem i de les que gaudíem.

La teva infantesa i joventut no van ser fàcils, temps de guerra i postguerra. El venir a Cambrils, lluny de la teva família. Vas saber trobar i aprofitar d'un espai per jugar al frontó. T'agradava i et recordava la teva terra.

Eres molt intel·ligent i vares aconseguir diferents titulacions, segons les necessitats

que trobaves en les escoles. Des d'un peritatge mercantil a una llicenciatura en llengües clàssiques.

Personalment t'he de donar les gràcies per haver-me ensenyat la manera de guardar els expedients dels alumnes i com trobar-los ràpidament. Feina a vegades descuidada en les nostres escoles.

Vivies la teva vocació i als estius buscaves noves vocacions. Aprofitaves les vacances d'estiu a la família per visitar i encoratjar a joves a venir a Cambrils.

T'agradava molt el conduir. El cotxe et va donar molta llibertat i en vas fer molt ús. Eren els anys del teu directorat. Anys de plenitud i de bon treball.

Y los tiempos cambiaron. Y los cambios en la escuela se hicieron realidad. Tus actividades se fueron reduciendo. Te quedaste en tareas administrativas. No fueron años fáciles para ti y para muchos. Fueron años de estabilidad en tus actividades un tanto características.

En los encuentros a nivel de distrito venía a darte la mano y al saludarte, siempre me dabas un papelito para las misiones, que te agradecía y te agradezco también ahora.

Y nos encontramos de nuevo en Cambrils. Ahora ya no podías jugar al frontón. Te telefoneaba tu hermana de Australia, pero ya no seguías el hilo de la conversación.

Tu adiós definitivo ha sido un largo adiós. Hemos percibido cómo las fuerzas te dejaban, pero tu genio, tu voz se dejaba sentir de cuando en cuando, por corredores y capilla.

Y como última cosa, no nos olvides de los que seguimos corriendo en esta

carrera, que ayer nos decía San Pablo en la Epístola del día... y también a todos los que hemos ido despidiendo hasta el cielo y que nos envuelven con sus recuerdos... dile a nuestra Sra. del Plú que nos envíe refuerzos, que también es nuestra Madre.

Hasta el cielo Germà Alnoth

ALGUNS TESTIMONIS

G. Ramon Font i Serra

El Hno. Alnoth fue un Hermano, un hombre bueno, generoso, trabajador, erudito, con gran facilidad de palabra y gran conversador. Algo atípico en su manera de actuar y hacer, iba a su aire sin importarle demasiado “el qué dirán”...

Perito mercantil y licenciado en clásicas, con un gran bagaje cultural, dio siempre sus clases exponiendo sus grandes conocimientos pero sin importarle demasiado ni el horario ni los programas, ni las notas y correcciones...

Sí que le importó y mucho, llevar bien la economía de tres de nuestros centros durante unos cuarenta años aproximadamente...

Muy amigo del volante, no lo dejó hasta bien pasados sus ochenta años. Le costó aceptar la prohibición, pero se resignó religiosamente a ello.

Cubierta siempre su cabeza con la boina en invierno y el sombrero en verano... de día y de noche, con sol y sin él... Fue hombre de costumbres... algunas muy arraigadas...

Generoso con los que consideraba que estaban necesitados de algo, sobre todo con la familia y amigos... dadivoso siempre.

El purito o caliqueño fue su inseparable compañero de viaje... siempre con él en la boca y durmiéndose con él delante del televisor...

Religioso convencido, fiel a los ejercicios comunitarios, con voz siempre firme y bien timbrada... Profundas convicciones y un gran amor a su familia i a la Salle.

Dedicando durante algunos años parte de sus vacaciones a reclutar jóvenes para nuestras casas de formación.

Desconozco los métodos empleados, pero el Hno. Visitador del momento le dice en una carta: “Gracias por sus detallados informes respecto a su reclutamiento. Haga cuanto pueda, pero no fuerce a nadie. Que vengan sabiendo lo que quieren y a donde van. Siga con fidelidad las orientaciones que le di, ya en la reunión de reclutadores, o en mi última circular.”

No sé si las siguió, pero sí que siguió siempre fiel a sus principios, a su trabajo, a sus costumbres... pero, eso sí, a su aire...Que descanse en paz y desde el cielo nos ayude en nuestro caminar.

G. Santiago Peribáñez Perea

Recordando al Hermano ALNOTH ALEMÁN

Le conocí especialmente en Montcada i Reixac, los dos fuimos destinados a la comunidad el año 1985. Alnoth venía de la Seu d’Urgell, donde había pasado cursos muy activos.

En los primeros años de Montcada dio algunas horas de latín en el bachillerato, pero ya se tuvo que retirar de la docencia para dedicarse de lleno a la Administración en la secretaría del colegio, donde estuvo dedicado totalmente. Era muy meticuloso y no se le escapaban fallos de consideración.

Era hombre de gran personalidad por sus convicciones religiosas, ideológicas y formas de actuar ante los demás. De gran cultura científica, “era un memori6n”, de tal forma que recordaba nombres, apellidos y fechas durante toda la vida y detalles hist6ricos que a muchos se nos escapaban.

Su vida fue muy met6dica. Le recuerdo la mayoría de los días coger su cartera e ir al Banco-Caixa o a hacer recados, particularmente relacionados con su oficio de secretaría. Después de comer, especialmente en los últimos tiempos de su estancia en la comunidad de Montcada, se sentaba ante el televisor, con su puro, como buen fumador y echando la siesta.

Sus visitas a la familia, en Navarra, especialmente en vacaciones eran singulares. Con su coche, lleno de cajas y bultos emprendía el viaje feliz y contento.

Comiat del G. Isidre Aloy

“ PAU – BON HUMOR – LLARGA VIDA ”

PREGÀRIA D'ACOMIADAMENT DE LA COMUNITAT SANT JOSEP DAVANT DEL FÈRETRE DEL G. ISIDRE

G. Santiago Mateu i Bertran

Ens has deixat Germà Isidre, en un silenci i una solitud, com si volguessis deixar-nos sense causar cap dissort i en la més absoluta rutina del cada dia.

- Què diferent seria si el teu traspàs hagués estat a Togoville. Allí el teu cos, el trobaríem envoltat de flors, d'espelmes. La notícia de la teva mort hauria corregut com un vent a tots els qui et coneixien : alumnes, antics alumnes, que vindrien i passarien la nit pregant per a tu. Cançons, danses, paraules de gratitud, paraules d'estimació omplirien la celebració eucarística i el funeral. La religiositat africana es desbordaria en emocions, sentiments. Serien hores molt viscudes i sentides. En canvi, Germà Isidre has escollit la senzillesa i la pobresa d'un enterrament sense cap mostra de grandesa. Un enterrament envoltat únicament pels teus íntims.

- Germà Isidre aquí ens tens, la comunitat de Cambrils, que et vol demostrar l'afecte que sentim i l'admiració per tota la teva vida, feta d'entrega en les innumerables hores que has estat amb els teus alumnes.

- Estem reunits com a Germans de La Salle i sentim l'escalfor dels germans del districte del Golf de Benin; tu ets un dels fundadors. Germans africans que t'admiraven i ara intenten seguir els teus passos. Del primer germà Visitador, germà Manuel Plumed, que ja t'ha rebut i donat una abraçada, ben forta com ho fan els nascuts a Monreal del Campo.

- Segur que ara estaràs albirant les muntanyes de Montserrat i allí reconeixeràs a Notre Dame Du Lac, morena i negra, com la nostra moreneta, que t'acollirà sota la seva protecció, com tu vas protegir a innumerables alumnes en les seves dificultats.

- I t'acollirà el teu pare, màrtir per ajudar als mossens i homes de bé que foren perseguits en aquells dies tan absurds. Mai et vaig sentir una paraula de venjança.

- La teva vida Germà Isidre, va ser una vida de frontera, de donació als més desvalguts. Segur que el nostre Papa Francesc et posaria com a model d'entrega i de vocació de Germà.

- Déu Pare es complau, al veure't : ets un fill seu fet Germà dels més humils i donat en totalitat als més febles.

- Per a tu, aquest traspàs, aquesta mort és un néixer a una nova vida, és el premi que estàs rebent en l'abraçada del nostre Pare Déu.

Cant Espiritual de Maragall: “¿Fóra només l’ombra del temps que passa, i la il·lusió del lluny i de l’a prop, i el compte de lo molt, i el poc, i el massa, enganyador, perquè ja tot ho és tot?... ”

Estimat Germà Isidre, que ja estàs en el cel, compartim aquesta pregària i ens dirigim a Ell, el nostre pare del cel cantant: **Pare nostre...**

Salve Regina

Podem ara ben lliurement expressar els nostres records del G. Isidre:

El Germà Isidre en la seva llarga etapa a l’Àfrica, va passar per dos moments crítics en la vida política d’aquells estats. La primera va ser a Guinea Equatorial, quan el president Macías va expulsar el personal espanyol que estava en l’antiga colònia. Foren dies d’angoixa i d’incertesa. Les classes s’impartien amb normalitat, dintre del desori en que es vivia. El nostre Germà va continuar impartint les classes fins a l’últim moment. El cas es que els Germans et van treure físicament de la classe, per marxar tots en grup.

El segon moment va ser estant a la comunitat de Bohicon en el Benin. El govern, va nacionalitzar les escoles i expulsar d’aquest centres als Germans. Els Germans van haver de marxar a altres països, o quedar-se fent classe en seminaris.

Per segona vegada es tornava a interrompre el seu treball en terres africanes. Es per aquests motius, que trobem les estades del Germà Isidre a Congrés, Tejares i Horta. Períodes curts tot pensant en la tornada en el lloc que els Superiors decidissin.

El període més llarg de la seva estada va ser a Togoville. Allí va ser el professor de Matemàtiques y Física a la classe de Cou-C, sèrie científica. En tot el Togo hi havia tres o quatre centres que impartien aquest estudis. El Germà Isidre va ser el gran professor. El grup no era nombrós, les classes es donaven en un clima molt familiar. El Germà Isidre passava amb aquells alumnes unes 14 – 16 hores setmanals. El tracte entre professor i alumne era molt familiar, sense cap tipus de problema de disciplina.

I quan acabava les seves classes començava tota la feina de secretaria del centre, el que suposava que no hi havia ni festes, ni vacances. Era molt raríssim que deixés el centre, perquè sempre tenia molta feina. Sempre estava a la disposició dels alumnes. I en un silenci molt respectuós ajudava econòmicament als alumnes amb problemes

Aquí a Cambrils, ja lliure de les obligacions escolars va canviar totalment. S’apuntava a totes les sortides dels caire que fossin, participava a totes les reunions, i actes que s’organitzaven; i, MIRACLE! seguia el Barça, el futbol. A Togoville aquest caire festiu i futbolero era inimaginable.

G. Santiago Mateu i Bertran

En aquest acte especialment emotiu em venen a la memòria algunes referències. Vàrem ser companys a la Casa San Josep des de l’any 1941. Companys de professorat a l’Escolasticat fins el 1949 i el 1954 ens vam tornar a trobar a Bonanova. Sempre i arreu una persona pacífica i pacificadora. Disposat sempre a ajudar a tothom qui ho necessités. Generosament i alegrement fidel a la classe, a l’orgue de la capella i als exercicis de comunitat.

Vaig poder percebre, a través de la correspondència la seva delicadesa d’esperit, la seva sensibilitat espiritual i la seva total disponibilitat a Déu i als Superiors.

El G. Isidre Aloy ha estat un Germà segons el cor de La Salle que ho feia tot tan senzillament bé que complia la dita de Pemán: “No hi ha virtut més eminent que fer senzillament el que cal fer”

G. Joaquim Morató i Comerma

Quan vaig venir per primera vegada, ara fa cinc anys, a Sant Josep, el G. Isidre ens va rebre als meus germans de família que m'acompanyaven i a mi. Ens va ensenyar tota la casa, la sala dels màrtirs, l'església gran on va tocar l'orgue de tubs, la sala de les papallones, la biblioteca i la infermeria. Quan li vam demanar per veure una habitació, la meua encara no la tenia assignada, ens va ensenyar la seva, i allà hi vam veure un gran mapa d'Àfrica i ens va ensenyar tots els països on havia treballat ell. Després, es va excusar, ja que havia de preparar-se per tocar a les vespres i llavors es va acomiadar.

Aquests darrers dies, ell ja des de la infermeria, tots dos vèiem les notícies de la tele a la nit. Ell venia tots els dies, crec més que per fer-me companyia, que no pas per ell. Quan jo m'adormia, davant la tele ho faig tot sovint, ell em cridava i llavors tancava la tele i l'acompanyava a l'habitació. Jo li tenia una espècie de veneració al Germà Isidre, i ell crec que m'estimava. Gràcies Germà Isidre per tot el que he après de tu.

Mn. Albert Palacín, capellà de la Casa Sant Josep

G. Isidre: Te n'has anat molt de pressa. Fins fa molt pocs mesos feies vida normal prestant serveis a la comunitat i encara fa pocs dies comparties el joc de dominó amb els Germans. Et trobarem a faltar.

El teu itinerari vital ha estat lineal progressivament assumint el que demana l'edat en cada moment i l'evolució dels temps. Pertany a una família nombrosa i molt cristiana en la que us estimeu tots. Coincidint en la porteria em vares ensenyar, amb evident satisfacció, la foto de la teva família que figura en l'ordinador de la porteria. Recordo la fraterna i constant cura que tenies del teu G. Lluís afectat d'una paràlisi. Els seus companys de promoció dos anys vàrem fer la reunió a Cambrils per visitar-lo i tu estaves sempre al seu costat.

En la teva infantesa, cada dia feies a peu, conjuntament amb el teu germà Lluís, els 4 Km que separen sant Martí de Torroella a l'escola dels Germans de Santpedor arribant sempre a l'hora. Vas ser alumne del beat G. Francesc Magí, màrtir de la guerra civil en unes circumstàncies heroïques, doncs una milicià li feu unes provocacions que va refusar i això feu que ella i altres milicians s'hi vengessin amb una mort de turments cruels, i tot considerat vas decidir ocupar el seu lloc, que has ben aconseguit al llarg de la teva vida.

Fent una mirada de conjunt del teu itinerari diria que has estat una persona bona, profundament religiosa i lasal·liana, intel·ligent, servicial i molt humil. Mai no has fet servir les teves qualitats per a donar-te importància a la comunitat, has estat un entre tots.

Dels teus 78 anys de consagració religiosa; 34 han estat a Espanya i 44 a l'Àfrica en tres països diferents: Guinea Equatorial, Costa d'Ivori i Togo. En tots ells has estat molt apreciat. Dues vegades vas deixar l'Àfrica per venir a Catalunya, concretament al Congrés i a Horta. I vas aprofitar aquestes breus estades per fer formació permanent conjuntament amb el G. César Pan. També estant a la nostra comunitat de Sant Josep participaves a la sessions de formació del nostre Sector traslladant-te a Barcelona, on sovint eres el G. més gran de tot els assistents. Sempre has estat molt positivament receptiu a l'evolució dels temps.

Germà Isidre, et trobarem a faltar, però et tindrem sempre present tot sabent que tu també ens tindràs present i que ens ajudaràs davant del Senyor.

G. Jaume Pujol i Bardolet

Benvolgut Germà i mestre i amic: Un alumne teu et recorda des de 1952 a 1962.

Recordo la teva imatge al Festival de final de curs de la 3ª Divisió de Bonanova portant la veu cantant al vell teatre del pis de dalt de la Bonanova amb el rostre equànim del Germà Prefecte Alfonsito, encomanaves el somriure als més petits artistes del Col·legi. Era una joia compartir l'alegria pacífica de sempre mitjançant l'harmonia de la música del vell piano. Jo tenia 10 anys. Bonanova. Per la teva equànime alegria. Gràcies Isidre. 22.06.1952

La primera visita al museu de ciències naturals mostrant-nos la darrera peça dissecada: L'ós de la Val d'Aran lliurat per un antic alumne aranès. Ja aleshores col·laboraves amb el Germà **Mateo** en apropar-nos la natura com es podia veure aleshores. Curs 1952-53. Cursava jo el primer de Batxillerat. Per la teva mirada neta de la natura de Déu: Gràcies Isidre.

La meua admiració quan de les teves mans i peus àgils des del Cor interpretaves admirablement la música des del nou orgue de la Bonanova i estaves acabant brillantment la llicenciatura en Ciències Exactes amb tanta dedicació i senzillesa. Maig de 1956. Jo estudiava el tercer de Peritatge Mercantil. Per ajuntar l'Harmonia de la matemàtica amb la polifonia de les muses. Gràcies Isidre.

A juny de 1957 els catequistes de Bonanova visitàrem la Casa Sant Josep, partit de futbol al matí, passeig amb un bot de pescadors des del port a la tarda. Trobares temps per saludar els teus amics de la primera escola on sembrares amb amor. Pel temps tranquil dedicat als amics. Gràcies Isidre.

A febrer de 1959, tornaves de **Bordighera** i vares ser el nostre professor de 5è de Batxillerat en aquesta casa i recordo molt agraït la qualitat del teu ensenyament de Ciències Naturals d'**Alvarado** i les passejades amb els 12 alumnes per la finca introduint-nos a la nomenclatura binomial de les espècies vegetals conreades i de les plantes devaluades, com els blets, les males herbes. Gràcies Isidre.

Com m'agradaria tenir el quadern de l'Evangeli de Jesús, que omplíem durant la darrera classe del dissabte al vespre. Feies una curta i sentida lectura. I ens deixaves mitja horeta per redactar un full o dos com a màxim... Jo esperava el dissabte següent que ens tornassis el quadern corregit i no per la nota, si no més aviat pel teu breu i respectuós i animador comentari de la bona nova de Jesús. Gràcies Isidre.

Un dijous vespertí de setembre tornàvem del darrer bany d'estiu de 1958. Caminàvem tots dos al costat de la via del tren. I li vaig preguntar: *Què en pensa de la teoria de la relativitat?* I baixà de la ciència abstracte d'**Einstein** a una lliçó particular sensacional. L'escoltava amb atenció i ell estava obert al diàleg. El professor **Bàncora**, gran llatísta em va examinar de Filosofia nou mesos després. M'ho vaig jugar a una pregunta el dissabte 20.06.1959: Amb el seu accent andalús digué: Hábleme de la teoría de la relatividad. Aquella conversa fou el meu salvavides. Aprovat de filosofia. Gràcies Isidre.

El dia 9 de setembre 1962, pujares corrent fins a la terrassa del Mas Oliveró i em digueres: -Alerta. Està molt enutjat el G. Visitador. T'espera al telèfon. Estigues tranquil. Però baixa corrent a la planta baixa.

Aquell dia fou el darrer del meu Escolasticat. A la matinada de l'endemà t'imitava i començava la meua vida de professor a la Bonanova durant un bienni 1962-1964. Per la teua bona guia, abans, ara i sempre. Gràcies Isidre.

G. Jaume Palom Izquierdo

Celebrem una vida plena dedicada sempre als altres. Es presenta davant Déu amb el servei ben fet

G. Josep Canal i Alavedra, V. A. fragment de l'homilia

Ens trobem avui per acomiadar el nostre estimat Germà Isidre Aloy, una vida plena dedicada sempre als altres i és això el que venim a celebrar, i ho dic bé, celebrar. Compartim el dolor en veure el buit que ens deixa, però per altra banda volem celebrar que es presenta davant de Déu amb molt servei ben fet: alumnes, Germans joves, terres de missió i fins i tot, aquí a la comunitat de Cambrils, acompanyament de Germans malalts i l'acompanyament musical en les celebracions. En quants funerals com aquest ha tocat el nostre Germà Isidre!!! Han estat moltes les mostres de seu servei llarg i fecund.

Sant Pau en la carta als Filipencs ens recomana fer créixer en nosaltres tot el que hi ha de noble, de just, de pur, amable, senzill, veritable i honorable. I és així, justament, com podem resumir la llarga i dilatada vida del nostre Germà Isidre: viure la seva vocació de Germà atenent amb afecte i cura a tots els que si li acostaven i fer que en tot transparentés virtut i "Tingueu-ho en compte -ens repeteix sant Pau-

doncs aquesta és la vocació a la qual heu estat cridats”. Vocació a la que l’Isidre ha estat fidel fins el darrer moment de la seva vida.

I l’Evangeli ens dóna la clau d’una existència plena; el nostre Germà ha mirat de ser fidel a acostar-se sempre que ha pogut al sagrament de l’Eucaristia, per gaudir d’una vida plena en el Cel, però que l’ha començat a viure en el seu itinerari de 94 anys, 78 de Vida Religiosa, en què es va deixar guiar per la senzillesa, la simplicitat, la naturalitat, la franquesa, el servei acurat i eficient, la formació serena i completa dels joves que Déu li va

encomanar i sobretot el testimoni de que una vida centrada en Déu val la pena viure-la.

Però en la vida del Germà Isidre l’etapa missionera ha estat la gran etapa de la seva vida, tres anys a Bata a la Guinea Equatorial i 41 anys a l’anomenat aleshores Sotsdistricte de Golf de Benín: Bohicón, Daloa i Togoville on va estar molts anys com a professor i secretari dels Centres. Als inicis, treballant i acomodant-se en aquests països va escriure al Germà Visitador del moment, dient: “Les dificultats que trobo per acomodar-me a la vida dels nadius em fan pensar en el ministeri de l’Encarnació del Fill de Déu, que no li feia res assumir totes les nostres misèries i treballs”. Pel nostre Germà ser educador en l’Esglésies Joves era sentir-se testimoni del missatge de Jesús i de l’amor de Déu.

I després de la llarga etapa africana, i ja amb 85 anys retorna a la seva terra d’origen, a aquesta casa on tants anys va estar formant-se i formant nous Germans i educadors; torna per acompanyar en la malaltia el seu germà, el Germà Lluís, i tants altres Germans delicats, i per acompanyar musicalment la vida espiritual de la comunitat. També són molts els lasal·lians i lasal·lianes del Districte Arlep que, coneguts o no, han anat rebent puntualment felicitacions via mail en el seu aniversari.

Quan pensava en com resumir la vida del Germà Isidre ho faig amb un escrit que ell mateix va enviar al Germà Visitador l’any 1982 recordant el seu amic, germà i company en terres africanes, el Germà Francesc Alert. Deia: “Una vida admirable, gran abnegació, actitud missionera, esperit de sacrifici, capacitat de treball, clarividència i previsió de tot”. Així també ha estat la teva vida Isidre.

Gràcies Germà Isidre; davant del Bon Déu intercedeix per la teva extensa i unida família, prega per tots els educadors que has format, i pels nous educadors i educadores que omplen els nostres centres educatius; presenta al Pare tot el que s’ha fet, fem i volem seguir fent en bé de l’educació en les teves estimades terres africanes i prega també per tots els Germans, lasal·lians i lasal·lianes que t’hem conegut; en el nostre record quedarà un educador, un home de Déu, una persona propera...

A reveure Isidre!

Al volgut tiet Isidre

Em remeto a una carta tramessa a l'Entitat la Salle, amb motiu de l'enterrament del seu germà, el tiet Lluís

Aloy, germà de La Salle que va tenir lloc el dia 11-08-2014, coincidint amb l'aniversari de l'afusellament del seu pare, Anton Aloy Costa, el 1936 per ser practicant catòlic, i de la qual el Germà Isidre va tenir molt interès en que en quedés constància.

Avui és semblant la situació en que vivim la família per aquest esdeveniment de la mort del tiet, aquí altre volta trobar-nos al Casal La Salle Sant Josep de Cambrils, pel seu enterrament, però diferent de la manera en que s'ha produït, i a més en temps de la pandèmia de la covid-19.

Llavors el tiet (germà) Lluís, venia d'una situació de llarga malaltia, i que requeria el

màxim de cura, i de la qual el seu germà Isidre, que avui enterrem, pogué estar gairabè sempre al seu costat, un cop retornat de la seva missió a l'Àfrica, i fent-li un servei inestimable d'acompanyament en tota circumstància. El germà gran, lliurant el seus serveis personals, mai millor dit al germà petit. Com el mestre al seu alumne.

El tiet Isidre, sempre s'ha distinguit per el seu interès envers les atencions a les persones en general. No cal dir, que el seu carisma de Germà de La Salle, l'ha portat a fer un treball vocacional en l'ensenyament i formació, i que a nosaltres, la seva família, no ens deixava en segon terme. Es a dir, aprofitava del seu temps, per contactar amb la família i els amics, en moments puntuals i quan les circumstàncies ho requerien. Mitjançant cartes escrites a mà, després a màquina d'escriure i màquina descriure elèctrica anys enrere (molt abans dels ordinadors), preocupant-se de la situació familiar de cadascú de nosaltres, i al mateix temps comunicava un missatge d'estímul i formació a nivell gairabé de sant Pau. Es a dir, si féssim un recopilació dels escrits enviats per ell, segurament hi figuraria entre altres, bona part del text evangèlic, recordant el capítol 13, de la carta als Corintis..., de la paciència, de la convivència, de l'amor a Déu, i envers als altres, i de les virtuts que ho fonamenten.

Bè! De totes maneres, el tiet era una persona oberta, i s'interessava per les coses de la família, i els esdeveniments del món. Havia tingut l'oportunitat d'estar en diversos països com a missioner, i d'ésser coneixedor de notícies favorables i altres que no. Que la gent amb la que vivia a voltes estava pressionada pels seus governants, creant incertesa i una lluita en la convivència i en el treball en ell també, s'hi va trobar inmers en determinats moments de la seva vida, sense deixar de banda les complicacions per efectes de virus i malàries i infeccions tropicals, de les quals també hi hagué de lluitar en moltes circumstàncies.

Bé! No em puc allargar. Tot això forma part del seu testimoni, com a persona, com a religiós i mestre a l'estil de sant Joan Baptiste de La Salle. Ha intentat transmetre el missatge "Lasal-lià" àmpliament, dedicant-hi tota la vida pel bé de tothom amb els qui es relacionava.

Els familiars li agraïm de tot cor, les vegades que hem tingut l'ocasió de relacionar-nos més directament amb la seva persona. Ja sigui per esdeveniments familiars de cadascú i de cada família, i també per les trobades i cosinades que sempre s'ha volgut fer ressò, i en les que hi ha participat abnegadament, fent pinya com un altre. Ara que estava alliberat darrerament per la seva jubilació i era en terres catalanes. No voldria acabar les meves paraules, sense fer esment de la seva germana Mª Dolors, missionera de Crist Jesús i que actualment està a Xavier, en el convent-residència de les Religioses, degut a la seva edat avançada i minvada de facultats per la malaltia i la vellesa. El tiet li tenia un gran aprecí, sempre estava pendent d'ella i de la seva salut.

També donar les gràcies a l'Institut dels Germans de La Salle, per tot el recolzament portat a terme envers la persona del tiet Isidre, ara en aquets moments difícils, però també al llarg de la seva vida.

Al Germà Jesús, com a director en aquets moments del Casal i al germà Ramon Pascual, que en moltes ocasions ha sigut el seu company de camí i també el del seu germà el tiet Lluís Aloy de santa memòria.

I per acabar amb unes paraules de sant Pau, que el tiet segurament tenia molt presents al llarg de la vida. "Si vivim, vivim pel Senyor" i "Si morim, morim pel Senyor" "Tant si vivim, com si morim, som del Senyor".

Que a la vida eterna, a la Casa del Pare, ens hi poguem retrobar

Fins a sempre. Afectuosament, el seu nebot.

Josep Mª Coll Aloy

ANNEX: A nivell familiar puc comunicar, que en Ramon Sala, el meu cosí aquí present, diu, qu'el seu germà Joan Sala Coll, que actualment està a Costa d'Ivori, està assabentat de la nova del tiet Isidre. Que havia compartit amb ell, hores de treball i convivència al Togo. Que havia après molt al seu costat, i en guarda un gran record. I també val a dir, que avui coincideix amb el 19è. aniversari de la mort de la Glòria, la filla gran d'en Ramon i neboda del germà Joan Sala. Tenia llavors 27 anys, retornava a casa seva, després de participar a la Missa anticipada del dissabte al vespre a Artés, camí de l'Abadal, junt a Horta d'Avinyó, en una col·lisió frontal entre dos turismes.

ANÈCDOTA I VIVÈNCIES.

Jo em trobava al campament militar de Mas Enric, fent la intrucció prèvia a la jura de bandera el novembre de l'any 1964. Ell va comparèixer des de Cambrils amb mobylette. Va ésser una trobada, espontània però molt enriquidora, per animar-me, a seguir en el context que llavors calia afrontar. Un record entranyable.

L'any següent jo tenia el destí a la caserna militar de Berga. Un diumenge va venir de visita a casa nostra al Coll, entre Manresa i Sallent. El vespre jo havia de retornar a la caserna, i el tiet anava a Berga a passar uns dies. Total que ell volgué venir amb mi, amb la moto escúter que llavors tenia. Vam compartir el viatge els dos junts. Una bona experiència i que ell es va fiar de la meva conducció, enlloc d'anar amb l'autocar de la línia Manresa-Berga.

Josep Maria Coll i Aloy

Fragments de textos a llegir al funeral del tiet Isidre Aloy

Hola tiet, et llegiré actualitzats alguns fragments de textos que et vam escriure aquests darrers dies, quan eres a l'hospital. Alguns ja te'ls van poder llegir. D'altres no et van arribar a temps, perquè dissortadament te'n vas anar molt aviat. Començo amb un de la Mònica Aloy:

Estimat tiet,

"Estimat" per tothom! "Tiet" de tots! Sempre pendent de tothom, estimant-nos a tots en la distància, portant-nos a tots amb tu. Procurarem seguir els teus 3 consells vitals: PAU, ESTIMACIÓ i BON HUMOR.

Trobarem a faltar les teves trucades. Et recordarem amb el teu somriure, humilitat sincera, entrega

absoluta, humor fi, amor pur, i la teva gran saviesa. És molt l'amor que has tingut i és molt l'amor que t'espera...

Ara un escrit de Gabriel Jobe, des de l'Argentina. El seu avi, Martí, tiet del germà Isidre, se'n va anar de Sant Martí de Torroella a l'Argentina l'any 1909, pensant que tornaria aviat, però no va tornar mai. I allà va crear la seva família. Gabriel i el tiet Isidre van mantenir sempre una molt forta amistat:

Sólo deseo que sepa que le quiero mucho, que siento no poder estar a su lado en estos momentos, y que lo llevaré siempre conmigo, cada vez que recuerde la felicidad que sentía mi amado abuelo Martín cuando recibía una carta suya. Correspondencia que leía y releía, luego nos la comentaba y por fin la respondía con toda diligencia y amor hacia ese sobrino que era el único lazo con una tierra perdida por y para siempre.

No le quepa lugar a dudas que Dios tiene reservado para Ud. un sitio de honor, puesto que muy merecido se lo tiene. Por esos caprichos de la vida, su presencia será

evocada cada vez que yo extrañe su saludo de cumpleaños, el deseo de unas Felices Pascuas, o sus bendiciones plagadas de buenos deseos en la llegada de cada nueva Navidad.

Reciba un enorme y prolongado abrazo de su sobrino Gabriel que mucho, mucho, le quiere.

I la LAIA OLIVERAS escriu:

Com m'agrada que sempre pensis en tots nosaltres i ens facis la telefonada per felicitar-nos el dia del Sant i de l'Aniversari i ens encomanis l'alegria de viure i la força per tirar endavant. Escoltant la teva veu sempre puc imaginar el teu somriure. Gràcies per guiar-nos en el sender de la pau i de l'amor, i de tants altres valors.

Desitjo que la llum sigui dins teu; i que la teva resplendor segueixi il·luminant el nostre camí.

I ara un escrit de la Fina Tàpias i el Bernat Aloy:

Hola tiet, tant el Bernat com jo, et tenim molt present. Estem al teu costat amb tot l'afecte i volem agrair-te tot el què ens has donat. Tota la teva bonhomia i la teva entrega als altres serà amb nosaltres per sempre, com un testimoni vital d'amor pur.

El Bernat, especialment diu: "Tiet, ets una de les persones més sàvies que he conegut. Sempre donant bons consells. Un exemple de vida." Que tinguis un viatge ple de llum i harmonia. Una abraçada enorme, i moltíssimes gràcies per tot!

P.D. I si en aquest viatge de llum trobes al nostre Josep Maria, fes-li també, una enorme abraçada de part nostra.

Estimat tiet,

Ja veus com t'estimem. I és que t'has fet estimar. T'has guanyat els nostres cors. Et trobarem a faltar moltíssim. Has estat i ets un referent per a nosaltres. Deixes una profunda empremta. Senzill, humil, discret... Hauries pogut gaudir d'una vida plàcida, còmoda, aquí, essent una autoritat en matemàtiques, en qualsevol universitat europea, però ho vas deixar tot per anar ajudar als més necessitats. Durant anys i anys. Quin exemple tan magnífic de compromís i de generositat. Sempre dedicat als altres, sempre lluitant contra la injustícia social. Gràcies pels valors que ens has transmès. Gràcies per la lliçó de vida que ens has donat. Conèixer-te ha estat un dels grans regals que ens ha proporcionat la vida. Descansa en pau!

Joaquim Aloy i Bosch

El G. Ramon Pascual s'expressa...

Em perdonareu el desordre d'algunes coses que comentaré del Germà Isidre. Les he anat escrivint tal com em venien al pensament.

Sovint el Germà Isidre deia, *"Jo no he demanat res, he fet el que els superiors m'han demanat"*. Convençut

que d'aquesta manera feia la voluntat de Déu. Crec que el Germà Isidre pot fer seves les paraules de Jesús en l'Evangeli de Joan: "El meu aliment és fer la voluntat del qui m'ha enviat i dur a terme la seva obra."

Un Germà llest i savi que ho ha fet tot amb una simplicitat extraordinària. Sempre servicial i atent a qualsevol de les necessitats que veia en el seu Germà.

Un Germà africà, que va voler ser Germà veient la manera de ser i actuar del Germà Isidre em va dir: "Encara ara continua marcant a tots els estudiants i a tots aquells que el vàrem conèixer. Es tracta d'un veritable home de Déu. És un home senzill que ha demostrat al llarg de la seva vida, aquí a l'Àfrica, l'amor al proïsme. Això és un ideal que m'inspira".

La música ha estat una gran companya en la seva vida i sempre ha posat les seves qualitats musicals al servei de tothom. Recordo una anècdota que vaig viure, sent escolàstic a la Casa Sant Josep: Molt sovint, junt amb un altre escolàstic fèiem anar les manxes de l'orgue. El Germà Isidre que no en tenia prou amb els 10 dits de les mans, col·locava uns pesos de plom damunt d'algunes tecles, i així i tot alguna vegada encara li faltava prémer una tecla i ho feia amb el nas.

Pot ser que l'única pena que va experimentar, a causa de la seva llarga estada a l'Àfrica, va ser no poder mantenir les relacions, que ell hauria desitjat, amb els germans i amb la família. Però crec que això ho ha recuperat amb escreix. Des de la seva tornada de l'Àfrica, ha participat activament en totes les trobades de germans i familiars que ha pogut. I feliç que se'l veia explicant i comentat aquestes trobades.

Cada any esperava amb il·lusió la gran trobada de cosins de les diferents branques Aloy i després les comentava a tothom. Se'l veia feliç en rebre les visites dels seus nebots i altres familiars i sempre els volia obsequiar amb taronges i d'altres fruits, quan n'hi havien.

En morir el seu Germà Lluís, va prendre el compromís de mantenir el contacte amb totes les persones, que el seu germà tenia a l'agenda, felicitant-los pels sants i aniversaris. Això ho va anar ampliant felicitant a cada germà del districte ARLEP.

Cada setmana trucava a la seva germana Dolors, comentant-li tots els fets socials, comunitaris, religiosos, i un llarg etc. Amb quina il·lusió anava a veure-la a Javier, sense mostrar cap mena de cansament, fent el viatge d'anada i tornada al mateix dia.

Molt sovint l'he acompanyat amb cotxe. Es fixava amb les matrícules dels altres cotxes i em deia per quants números eren divisibles o bé aquesta matrícula és un nombre primer. Aquesta agilitat matemàtica l'ha mantinguda sempre.

Mai ha tingut un no, quan se li ha demanat un servei, no l'importava ni l'hora ni el lloc. Comunitàriament ha estat sempre molt atent a un munt de detalls, acompanyant germans amb les cadires de rodes, parant taula, encenent i apagant llums, participant activament en totes les reunions comunitàries, intervenint amb intencions i comentaris en les pregàries dels Germans de la infermeria i un llarg etc.

Cada dia, abans de retirar-se a la seva habitació, s'acomiadava del personal que hi havia a la infermeria i passava pel meu despatx per explicar-me coses del dia i desitjar-me una bona nit.

Ha estat un gran lector de llibres i revistes, sobretot de caràcter científic i religiós, amb una gran capacitat de comprensió i d'opinió que es notava quan els comentava. Aquests últims anys s'havia d'ajudar d'una lupa per poder llegir, però això no li va fer minvar les hores dedicades.

Últimament la seva gran pena ha estat, que degut a la pèrdua de visió, no ha pogut ni llegir ni treballar amb l'ordinador per felicitar a germans i familiars a través de correus electrònics.

Molt sovint el Germà Isidre acabava la seva conversa desitjant, Pau, Bon humor i Llarga vida.

Gràcies, Germà Isidre pel teu testimoni de vida. Des de la Casa del Pare intercedeix per tots nosaltres i pel món sencer.

G. Ramon Pascual i Reverter

ALTRES MOSTRES DE CONDOL: S'han rebut un bon nombre de correus des de l'Àfrica o relacionat amb persones que han conviscut amb el G. Isidre al llarg dels 44 anys de missió africana. RESSÒ DE L'ÀFRICA

En transcrivim alguns

Acabo de leer la notificación del fallecimiento del Gmà. Isidre Aloy. Me uno a vuestra acción de gracias por Gmà. Isidre. Estaré especialmente unido a vosotros el próximo martes cuando celebréis su funeral.

Era un santo: el amor de Dios hizo maravillas en su persona, siempre abierta a la bondad del Señor en el servicio de los que le rodeaban.

Le conocí y tuve contacto con él, en especial, en Togoville, en mis visitas de Visitador: hombre espiritual, siempre con la sonrisa en los labios, siempre disponible y reservándose para él lo que los demás no querían, por ejemplo, en las comidas. Humilde, siendo como era una persona con buena formación intelectual y profesional, músico y artista. Continuó con la misma sonrisa, a pesar de las limitaciones que la edad le fue imponiendo: sordera...

Con todo afecto en La Salle,

H. José Manuel Agirrezabalaga, ex Visitador del Distrito Central

NOTA. Pulsant el link

<https://drive.google.com/file/d/1c3qqNGDkO0imeNblcwMXGfGpr5OTICuV/view?usp=sharing>

Trobareu correus electrònics de Germans africans i també d'espanyols que han conviscut amb el G. Isidre a l'Àfrica i que tots ells reconeixen el seu testimoni de bon religiós i d'entrega total a l'obra i d'incardinació total al país. En el link podreu llegir el missatge de condol de:

Frères: Adonsou, que fou alumne del G. Isidre i posteriorment el seu Director a Togoville, Paulin Dedge, Visitador actual del golf de Benin, Michel Koassi Messan, antic Visitador i Felipe García Prieto.

COMIAT AL G. JORDI FERNÁNDEZ ALÓS

G. Josep Canal i Alavedra

Resumir la vida del Germà Jordi és parlar d'escola, de classe, de disciplina, d'ordre, de gestió escolar i extraescolar, i també és parlar de natura, gossos, cacera i hort...

Isaïes ens diu que serà un banquet de plats selectes i vins gustosos; tots sabem del bon gust per la bona taula del nostre Germà, però en ella cercava quelcom més que el bon dinar acabat amb un bon caliquenyo, el que cercava era la fraternitat, el diàleg amb Germans i amics...; la taula és el símbol de germanor, i també és la taula el banquet de l'Eucaristia, aliment molt present en la vida del nostre amic i Germà.

Jesús ens demana que ens presentem al banquet amb el cos cenyit i la llum encesa per estar a punt i vetllant per quan l'amo vingui. El nostre Germà també ha tingut temps per preparar-se a aquesta trobada definitiva amb el Pare, fa anys que el seu cos, la seva ment s'anaven apagant, però sempre rebia amb un somriure a quants el saludaven, somriure amb el que agràia les atencions dels Germans i del personal de la casa. Portava temps preparant-se per aquest banquet definitiu i, tornant al profeta Isaïes, és en aquesta festa on trobà l'alliberament definitiu motivat per la fe i esperança amb la

què ha viscut tot l'itinerari vital.

El seu primer destí després de la formació, fou La Salle de Reus, centre que obria les seves portes a les famílies reusenques l'octubre de 1951; per tant va formar part de la primera comunitat fundadora del col·legi lasal·lià de la capital del Baix Camp, foren els Germans Saturnino Lorenzo, Agustín María i el nostre Clemente Jorge. Guardava molt molt bon record de la família Maduell, una de les famílies promotores del nou centre i que acollí als Germans en un pis de la seva propietat mentre s'acomodaven les dependències comunitàries.

El seu ministeri com educador el conclogué el curs 1992-93 fins el 1998, en el mateix centre on l'havia iniciat, a La Salle Reus. I a l'estiu del 1998 retornà a aquesta casa on havia començat la seva vida lasal·liana. Aquí s'estrenaria com a nou responsable de l'extensa horta de la finca fins que la seva salut es començà a deteriorar. Tingué molt d'interès en promocionar el rendiment de la finca amb els productes que podia presentar a la cuina de la Casa Sant Josep, a la Cooperativa de Cambrils i als hotelers i comerciants de la zona turística cambrilenca.

Resumir la vida del Germà Jordi és parlar d'escola, de classe, de disciplina, d'ordre, de gestió escolar i extraescolar, i també és parlar de natura, gossos, cacera i hort...

Jordi, el caçador, has estat persona atenta que, amb paciència, atenció i esperit de vetlla cercaves l'animal esperat, i amb paciència i il·lusió també esperaves poder recollir els fruits d'aquesta finca.

Però també amb paciència, constància i il·lusió has ensenyat a molt joves la importància de la responsabilitat, la serietat i l'ordre en l'estudi i en la vida per tal de poder créixer de manera íntegra i responsable...

Finalment també has tingut temps per, amb paciència i esperança, preparar la trobada definitiva

amb el Pare, perquè amb Isaïes pots repetir: "Aquí teniu el vostre Déu! Haviem posat en ell l'esperança i ens ha alliberat. És el Senyor, en qui teníem posada l'esperança! Alegrem-nos i celebrem que ens hagi salvat.»

Gràcies Jordi per fer camí amb nosaltres.

A reveure Serafí

CEMENTIRI

Benvolgut Jordi, Germà i amic:

No sóc capaç de fer-te ara una biografia. Son quatre pinzellades de la meva relació amb la teva persona.

Primer de tot voldria agrair el tracte amistós i generós que sempre has tingut amb mi. La primera trobada amb tu fou a la Setmana Santa de 1961 a la Casa Noviciat La Salle. Tots els germans de Bonanova ens visitàreu aquella tarda primaveral amb el Director, **G. Just Macià**, que ens deixaria pel càncer a la meitat de juny d'aquell any. La teva tarja de presentació fou aquesta: - *He estat tutor del teu germà Lluís (A.C.S.) a 4t. de Batxillerat.* Et vaig respondre: -*Jo ja estava a aquesta casa com a postulant i novici.* I afegí: *Ja sé que us compenetràreu força bé. Com en aquell curs temut de quart de Batxillerat amb el teu ajut va aprovar a juny la Revàlida de Batxillerat Elemental.* Pocs dies abans en **Lluís** m'havia explicat quina confiança havies dipositat en ell i els companys de classe per muntar la primera F.A.C.S.E.DI (Festa de l'Acció Catòlica de la Segona Divisió a Bonanova). Resultà magnífic. La Memòria Escolar del curs 1959-60 n'és testimoni.

El segon contacte fou amb tu quan ja eres eficient **Director del nou Joan Marc de Vielha**. Als estius de 1971 a 1975, gràcies a la teva hospitalitat com aprofitàvem els quinze dies de vacances estiuenques els Germans joves de Bonanova amb la complicitat del nostre director **G. Joaquim Morató**. **Vielha i era val d'Aran**, tan estimades per tu i per nosaltres, els germans joves.

Tot s'acaba i tot comença. De la **Vall d'Aran a Mollerussa**, a la plana d'**Urgell** i un nou directorat en camp propi. Tres o quatre cops cada curs et visitava i amb quina satisfacció rebies cada any la felicitació per la teva gestió econòmica d'aquell centre centenari tan acreditat.

Però quan vàrem està més a prop fou al meu bienni a **Tarragona**. Record molt agradós fou l'excursió a **Lleida**, **veure l'aplec del cargol** amb les seves vistoses confraries al marge dret del **Segre**, la visita a la **Seu Vella** i anar a dinar amb els teus amics caçadors en aquella arbreda de pi blanc i el foc de la carn a la brasa i tan a prop de **Serós**. -*Te'n recordes quan ens portares a dinar al port de Cambrils, prop del Pòsit, al Restaurant de Can Gallau?* Tu el coneixies i et coneixia tothom...*Ecce quam bonum et quam iucundum és compartir amb tu un dinar fresc i mariner dels fruits de la mar blava i nostra!* El G. Director **Jesús Núñez** com fruïa i amb gust pagava!

Quan arribares a **Cambrils** em deies: *-Què fa el teu germà Lluís, el meu alumne a la Bonanova?* Finalment va venir content amb la seva esposa **Rosemari**. **Els tractares a cos de rei**, com a encarregat de la finca i de l'horta i encara més en temps del G. **Jaume Mas, Director...**

Fa dos anys i durant dos anys cada matí et venia a saludar al menjador de la infermeria a l'hora d'esmorzar. T'informava del Barça, recordàvem pàgines viscudes, i jo com mal rodolinaire dedicava algun rodolí als Germans malalts o a les senyores cuidadores. Fa vuit dies el G. **Antoni Roca** que seia al teu costat me'n demanà un: Dit i fet i aleshores amb la teva mirada única com el teu somriure semblaves demanar uns versets. Foren improvisats i ara els repeteixo: *"Estimat Germà Jordi Alòs / no n'hi ha cap altre tan bo, ni a **Palamós**, ni a **Pontós** ni a **Serós**. Excel·lents com Germà educador, gran professor i hàbil caçador i eficient director, i d'aquesta casa i finca administrador, ¿N'hi cap altre de millor?"*.

La teva cara s'il·luminà, el somriure ample i generós, els ulls vius i eixerits. No s'esborrarà mai el teu comiat i la nostra darrera conversa, cara a cara.

Germà Jordi, escolta:

Que lo gos / ja no et bordi; / que el pa sigui blanc /, fet de farina de blat o d'ordi. Reposa en pau si us plau.

Que les mans misericordioses del bon Déu Pare, de Jesús i de Maria. Verge santa del Remei t'emparin des de la plana d'Urgell i et duguin ben a dalt del cel, servidor bo i fidel. Amén

G. Jaume Palom Izquierdo

TESTIMONIS

Alguns records del Germà Jordi F. Alòs

De la meua estada a la Seu d'Urgell, recordo que vingué un antic alumne per organitzar una trobada de companys de la seva època d'interns a La Salle La Seu. Es tractava de trobar-se, visitar el col·legi i tenir un dinar de germanor. Amb molt de gust els vam acollir i a l'acabament del dinar, començaren els parlaments i records viscuts. En general foren d'agraïment i reconeixement per tot l'esforç que s'havia fet per poder superar els estudis i la bona educació rebuda.

Cas especial i amb moltes intervencions va ser la figura del Germà Jordi. El recordaven com un germà seriós i Prefecte, que deien en aquells anys, que els hi feia complir els horaris i en la dedicació en els estudis. Però van posar molt l'accent en l'aspecte esportiu. Organitzava sortides els caps de setmana per poder participar en les proves esportives de la comarca i província. Això donava una obertura als qui estaven interns tot el trimestre. Alguns també van comentar, que al finalitzar les classes de la tarda els deixava sortir per la Seu. Els més desperts anaven a la sortida de les noies al Col·legi de les monges. I a vegades no arribaven a l'hora de tornada; però el Germà Jordi, feia com si no els veiés.

A Cambrils, m'he retrobat amb un company de classe de l'escola de Cambrils, que es diu de cognom Julve i que és de Montroig; sempre em preguntava pel Germà Jordi i m'explicava els records i petites aventures, totes de devoció, admiració i d'afecte vers el Germà Jordi. Ell va començar a La Salle Cambrils, i més tard va passar a La Salle Reus i allí conegué al germà Jordi i com era molt bon futbolista, el Germà Jordi el va fitxar com a jugador de l'equip de La Salle. I també m'explicava algunes petites trampes en les fitxes esportives, per poder jugar. Quan li deia al Germà Jordi el que m'havia explicat el Sr. Julve, el Jordi es posava a riure i amb la seva mirada, recordava vells records amb un somriure ple de joia.

G. Santiago Mateu i Bertran

Con el Hno. Jordi estuvimos juntos en Comunidad en Tarragona de 1985 a 1988 completamente dedicados a la Comunidad y al Colegio cada uno con su misión bien determinada.

Quisiera destacar un hecho que admiré mucho.

Solía los domingos ir a su casa. El motivo principal era hacer con la familia una rueda fraternal de ayudas para su hermana que padecía una deficiencia. Esta hermana alcanzó una edad avanzada para su situación particular y siempre lo atribuyeron al afecto que recibió de continuo, prolongado y muy cordial. Un ejemplo para imitar de muchas maneras.

G. Joaquim Morató i Comerma

Voler parlar del G. Jordi...

El voler parlar del Germà Jordi, el primer que m'ha vingut a la ment, és la paràbola de l'administrador astut, que ens parla en l'Evangeli. El final de la paràbola diu: "I el Senyor va lloar l'administrador del diner, que és enganyós, perquè havia actuat amb astúcia. Els fills d'aquest món, en els tractes entre ells, són més astuts que els fills de la llum. I jo us dic: Guanyeu-vos amics a costa del diner, que és enganyós, perquè, quan tot s'hagi acabat, us rebin a les estances eternes".

He estat amb el Germà Jordi en quatre comunitats diferents: Reus, Tarragona, Sant Benilde i Sagrada Família.

El Germà Jordi sempre ha sigut molt directe amb tothom, germans, familiars, amics, alumnes... Exigent i complidor en les seves obligacions religioses i escolars.

Ha gaudit en les hores d'esbarjo comunitari i, sobretot, ha gaudit molt en les seves hores d'esbarjo i negocis personals. Caça, gossos, canaris, horta... En tots aquests negocis s'ha guanyat moltes amistats i alguna que altre enemistat. Però gràcies a tots ells, ha pogut tirar endavant la seva gran afició a la caça, als caliquenyos i algun bon dinar, sense necessitat de demanar cap ajut econòmic a la comunitat.

En les quatre comunitats a on he estat amb el Germà Jordi, he rebut d'ell detalls de germanor molt significatius per a mi: Alguna

advertència personal, algun consell, algun petit present, unes paraules d'agraïment...

Pel seu tarannà l'hem anomenat, afectuosament, amb el nom "el matón". Quan, degut a la seva malaltia, el vàrem portar a la infermeria, tant les cuidadores com els germans, teníem una certa por pel seu tarannà, la realitat és que ha estat un anyell mansuet i agraït.

Jordi, tot s'ha acabat i de segur que el Pare-Mare Déu, misericordiós, t'ha rebut a les estances eternes.

Jordi, gràcies per tot i perdona'm perquè en alguns moments vaig ser massa exigent i poc tolerant amb tu.

Una forta abraçada i fins al Cel.

G. Ramon Pascual i Reverter

Un símil que no llega a retrato

De las aguas bautismales emergió un **Serafín**, según consta en el Registro Parroquial. Y así le llamaron durante su infancia y parte de su juventud.

Si quisiera pintar un cuadro del **H. Serafín** Fernández Alòs (**Jordi**), no lo haría con las seis típicas alas de los **serafines**, —sus santos patronos—, espíritus que rodean y alaban constantemente a Dios y presiden los coros de los ángeles. No, estos "ministros", en este caso, no representarían al Hno. Serafín, por más que dedican toda su existencia a la alabanza del Señor. (Perdón por la posible herejía).

Sí, lo haría con otra pintura más próxima a nosotros, a nuestro mundo: un enorme corazón en relieve con dos alas que no cesan de aletear, dos movimientos esenciales e imprescindibles: *sístole* y *diástole*.

Estos latidos cardíacos resumen perfectamente toda la vida de nuestro Serafín —Hno. Jordi como deseaba que le llamaran— porque era corazón, todo corazón, sólo corazón.

La sístole pone en movimiento la sangre camino de los órganos del cuerpo a los que da alimento. *Movimiento de dentro afuera*. Llega a todas partes. Simboliza a nuestro Hno. Lleno de vitalidad y entrega a los demás, simpatía y

generosidad; siempre en actitud acogedora y disponible ante cualquier emergencia o necesidad. No tenía un **no** cuando se trataba de solventar algún problema, hacer sustituciones, acompañar a alguien, ser generoso y caritativo... Era lo que llamamos buena persona, una excelente persona, entregado a los demás. Impresionaba a todos los de su alrededor. Todo esto casi en exceso, expresado en su actuar... e incluso su voz. ¡Cómo se podían seguir sus explicaciones desde los pasillos del colegio! Alguna vez hubo que sugerirle moderación en el volumen sonoro.

Su sonrisa y, a veces, carcajadas sonoras eran otro motivo de atracción. Grandes amigos llegó a tener por esta actitud de acogida.

Para él no había nada irresistible. Su temperamento noble, sincero, enérgico, y a veces, impulsivo, configuraba todas sus actuaciones. Nada le arredraba. Afrontaba todas las situaciones con valentía y las superaba con valor y tenacidad.

Un ejemplo clarificador: a sus 65 años le realizan varios bypass en el corazón. Muy pocos días después conducía con toda normalidad; pasados escasos meses, ya lo tenemos pisando la montaña y practicando su actividad lúdica preferida, la caza. ¿Imprudencia, valentía, confianza en sí...? Era Jordi.

La *diástole* es la fase de relajación por la que la sangre retorna al centro motor del cuerpo, como todos sabemos.

Este segundo movimiento —*de fuera adentro*—, al igual que sucede en el órgano cardíaco, permite al Hno. Jordi llenar su corazón como respuesta a su modo de ser. ¡Cuántos recuerdos, cuántas anécdotas, cuántos afectos quedan fijados en su corazón! Hermanos, profesores, innumerables alumnos, padres, amigos,

deportistas, cazadores, compradores y proveedores de la huerta de Cambrils..., le recuerdan con gratitud y admiración como correspondencia a todo lo que él había dado. Corazón abierto, lleno de simpatía y entrega.

"...porque era corazón, todo corazón, sólo corazón".

Estos dos movimientos que configuran su retrato — *de dentro afuera y de fuera adentro*— perduran todavía en los colegios donde ha sido director y ha ejercido su labor pedagógico-apostólica.

Bueno, yendo al fondo de la cuestión, nos preguntamos cuál es el origen y continuidad de esta manera de ser. La gracia de Dios es un don con el que obsequia a los que

mantienen con Él un trato continuo y amoroso. Nuestro Hno. no era uno de aquellos que llevan el cuello torcido, las manos juntas y proyectan su mirada seráfica a lo que les rodea —haciendo alusión a su nombre bautismal. (Y con ello no quiero hacer caricatura alguna de ciertas maneras de manifestar la piedad). Jordi distaba mucho de esto. Bajo la apariencia de *liberalote* subyacía un profundo sentir religioso que motivaba su actuación pedagógica, apostólica, social y comunitaria. Amaba la oración y la consideraba como el primero y principal de los ejercicios. Presencia y actitud eran dominantes siempre que se encontraba entre nosotros. Significativas su puntualidad y participación sonora en los ejercicios de piedad. Y no digamos nada en la interpretación de los cantos... Piedad recia, seria y expansiva.

Hablar del Hno. Jordi es evocar miles de anécdotas y recuerdos gratos y edificantes en todos los terrenos: escolares, deportivos, apostólicos, convivenciales...

Sístole – diástole han sido la vida del Hno. Serafín = JORDI F. ALÒS; magnífica retroalimentación —dar y recibir—que tanto bien nos ha producido personal y colectivamente.

Por todo ello un gracias eterno y profundo a su persona.

Muchos amigos habrían querido rendirle el último homenaje en su funeral. La situación sanitaria actual les ha impedido asistir. ¡Qué pena! ¡Esto Jordi no se lo merecía! Suplan su ausencia con una sentida y afectuosa oración.

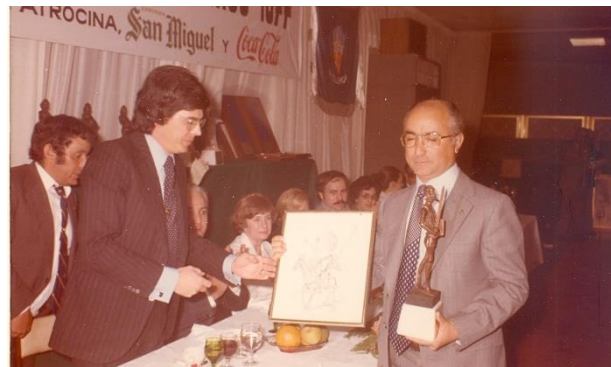
Ahora me dirijo a ti, Jordi: ruega al Señor por los que quedamos aquí, por los que hemos disfrutado de tu personalidad; ruega para que apreciemos la vocación que tenemos, y sepamos corresponder, como tú, a esa misión educadora que hemos recibido: *"mover los corazones de los niños y ser ángeles enviados por Dios para preparar el camino al Señor"*. (S.J. Bta. de La Salle)

Te echamos mucho de menos.

H. Ceferino Catalán Murciano

ELS INICIS DE LA SALLE REUS

PREGÀRIA PELS NOSTRES GERMANS DIFUNTS

1-11-2020

**Senyor,
Fes-nos testimonis
d'esperança!**

Pare nostre,
Déu de la vida, recordem avui
tots els nostres germans i
germanes que ja han acabat el
seu camí per aquest món; i ho
fem amb la confiança de saber
que han estat acollits a casa
teva, que Tu ens dius que és
també casa nostra.

**Senyor,
Fes-nos testimonis
d'esperança!**

Et donem gràcies, Pare, per
l'esperança que ens ofereixes,
pel teu desig que tothom arribi a
la plenitud de la vida, que és la
comunió amb Tu i amb tota la
humanitat en un univers
renovat pel teu amor.
Amén.

La ★ **Salle**
Casa Sant Josep

G. Eduard Blasco Trasobares

FENT UN COP D'ULL AL PAX 255

Octubre 2020

G. Ramon Font i Serra

La revista PAX arriba puntualment a les nostres mans, tres vegades l'any, gràcies al G. Jaume Pujol, que és la seva ànima, l'ajuda dels Germans que formen la comissió i les col·laboracions que hi van arribant d'uns i altres.

Sóc ben conscient del que això suposa, del treball que comporta i que només és fa quan hi ha il·lusió i bona voluntat!

Al començar aquesta comunicació, vull que quedi ben clar, el meu sentit agraïment a tots i el desig de que, PAX, es mantingui durant molt de temps.

Dit això, diré la meva opinió amb la qual, evidentment, si pot o no estar-hi d'acord. El que jo penso ho escric així i ho dic amb tot el respecte:

PAX és massa voluminós, vol dir massa coses. Hauria de ser més àgil. Temes que s'hi escriuen es troben en altres llocs. L'apartat: lectures útils i possibles, és molt llarg.

PAX hauria de reflectir molt més la vida dels centres i de les nostres comunitats, les activitats que s'hi realitzen, la problemàtica que hi ha. Estar apartats i/o jubilats de l'activitat escolar no vol dir que no ens adonem del que passa. Poder-ho expressar, voldrà dir que estem vius, que toquem de peus a terra i ens adonem de la realitat existent.

PAX hauria de servir per expressar les nostres inquietuds com a Germans, com a Comunitats, com a Districte, en aquests temps difícils i incerts que ens toca viure.

PAX hauria de tenir un corresponsal en cada comunitat i expressar el sentir de la mateixa i també el de l'escola en aquelles comunitats que encara tenen el goig de tenir-ne.

PAX hauria de dir amb tot el respecte, però també amb tota valentia i sense por, tot allò que no ens agrada, perquè no tot el que es diu i es fa ens agrada, oi? i una de les coses que no ens agrada, per materialista que pugui semblar i que Déu n'hi do el temps que dura, són els menús que normalment ens serveixen.

PAX hauria de felicitar, d'agrair... tot el bo que hi ha, que és molt, i no esperar a dir coses boniques quan ja s'està dins de la caixa...

PAX, crec jo, ens hauria d'interessar més, fer-lo més nostre, més participatiu, més dinàmic, més viu, més real.

I a continuació aniré comentant algunes pàgines del PAX -255-, comentaris personals, evidentment, i idees que em suggereixen. Començo:

Pàgines 13 a 15. "I tu, què tries? És el títol del lema del curs actual. Molt bonic tot el que es diu en aquestes pàgines. Ara bé, posats a triar...

Jo triaria, voldria que en totes les nostres escoles de La Salle Catalunya hi hagués una comunitat de Germans com passa pràcticament en totes les altres zones del Districte.

Jo triaria, voldria... més participació dels Germans en aquesta nostra revista que és el PAX. Que, com he dit més amunt, tots els nostres centres diguessin quelcom de la seva vida, activitats...

Jo triaria, voldria... per a totes les comunitats de Germans una alimentació més sana, més variada, de més qualitat...

Pàgines 33-34. Moltes coses diu el Papa Francesc. Em fixo en aquesta frase: *“La mundanidad es una cultura, una cultura de lo efímero, una cultura del aparentar, del maquillaje, una cultura del hoy sí, mañana no; mañana sí y hoy no”*.

La frase del Papa em fa pensar en les nostres “planificacions” a nivel districtal, sectorial, zonal... d’ara i de temps passats... Això de “hoy sí, mañana no” em sembla que és una trista realitat. Ara es fa això, després allò, ara amb aquestes persones, després amb les altres...

Les nostres planificacions haurien de ser i haver estat més estables, duradores, d’àmplia mirada... S’ha anat i es va a tot allò que es més immediat, a tapar forats, i no s’ha vist ni es veu visió de futur, grans i originals idees, creativitat...

Pàgines 41-44. Parlen del G. Agathon, cinquè Superior General. Molt interessant tot el que es diu. Em fixo en aquesta bonica frase: *“Preferiré a tots els Germans a mi mateix. Quan em senti ofès els perdonaré immediatament”*.

“Preferiré a tots els Germans a mi mateix”

Provem de posar-la en pràctica? Segurament que si ho féssim canviarien molt les coses a les nostres comunitats i a les nostres escoles... A vegades se sent a dir que alguns superiors, no contents amb l’estada d’algun Germà a la seva comunitat han dit allò de: *“o ell o jo”*...

I... què passa? Doncs que normalment guanya el de dalt... i si no guanya, a callar... “alter alterius” dèiem cada divendres, fa molts anys, durant l’advertència de defectes... Ho recordeu? Doncs això, a perdonar sempre, a suportar els defectes dels altres, perquè tots en tenim...

Pàgines 45-46. Un bell resum de les dotze virtuts del bon Mestre! Quina és la més bonica? Totes ho són i aquí cadascú té, com amb tot, les seves preferències...

La que més m’agrada és “la mansuetud” tot i que reconec que no l’he practicada pas gaire... Sí senyor! Mansuetud, tendresa, estimació... sempre! Ara bé, s’ha de tenir en compte també la fermesa... i tornem a allò que ens diu el sant Fundador “la tendresa de la mare, la fermesa del pare...”

No sé, no sé... si els mestres d’avui ho tenen en compte... Em pregunto: fan realment de mestres? Els hi queda temps per exercir com a tals? Perquè amb tanta paperassa, reunions, llistats, normatives... poc temps els hi queda per anar a allò que és, hauria de ser essencial. I em sembla que alguns en lloc de gaudir, pateixen...

Pàgina 69. “Preguntas sin respuesta”. El G. Santiago Peribáñez fa un comentari de la covid 19. No hi entro. Ara bé, són potser moltes les preguntes que la gent es fa, que ens fem i a les que no se’ns dona resposta o

“Preguntas sin respuestas”

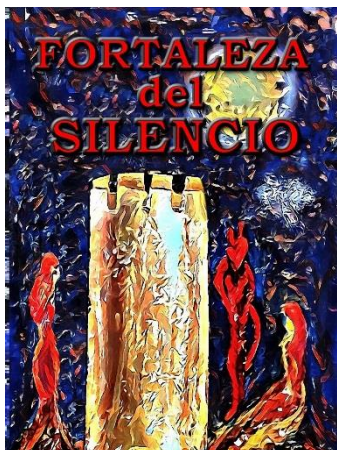
les respostes que se’ns donen poca cosa aclareixen. Només unes quantes:

. Per què s’han tancat tantes comunitats en aquests darrers anys? Quin és l’autèntic motiu?

. Per què molts Germans tenen targeta de crèdit i alguns no en tenim quan cada vegada es veuen més cartells a les botigues que diuen: “preferentment pagui” amb targeta?

- . Per què es dóna tanta importància a les despeses, a l'economia, a l'estalvi i no se'ns anima a enlairar una mica més l'esperit?
- . Per què, això es nota des de fa molt temps, s'han arraconat tant ràpidament als Germans? El mateix que fan o fem en els llocs on estem ara es podria fer perfectament en els llocs on estàvem abans.
- . Per què no hi ha cap Germà en l'equip d'animació del sector i en els altres sectors sí, quan encara n'hi ha de molt vàlids que hi podrien formar part, que tenen experiència?
- . Per què tants pocs Germans col·laboren en les petites biografies dels nostres estimats Germans difunts?

Pàgines 85-86. “La fuerza transformadora del silencio interior” ens diu en José Antonio Pagola.

Tots som diferents, sort n'hi ha... Uns som molt xerraires, autèntiques locomotores, sempre en marxa, fent soroll, moltes paraules, molt parlar, però poques idees, altres més calladets, altres, fins i tot muts...

Sí ja sé que l'article parla d'altres tipus de silenci... i és molt interessant aquest paràgraf: *“La mente humana es un verdadero prodigio. Nunca hemos de despreciarla. Todos sabemos que es necesaria para vivir la vida de cada día: para pensar como hemos de actuar, para reflexionar sobre tantas decisiones que hemos de tomar en cada momento, para disfrutar de la vida, para hacerla más llevadera...”*

Silenci, reflexió... potser ens manca i molt; en canvi la xerrameca, la superficialitat, el parlar per parlar i no dir res... potser estar més a l'ordre del dia, no?

Pàgines 91-107. Setze belles pàgines dedicades als nostres estimats Germans Josep Chimenos i Antoni Barbal que ens varen deixar el 8 i 18 de març de l'any 2020.

Dos Germans bons, alegres, simpàtics, cordials, dedicat un a la classe i què be que la donava! i l'altre, a tasques manuals, fetes sempre amb total dedicació i abnegació.

R. Tagore diu: *“I quan la meua veu calli amb la mort, el meu cor et seguirà parlant d'amor”*. Això és el que va fer sempre el G. Josep: estimar a tots i a tothom! Des del cel ho segueix fent i ens anima a tots a fer-ho!

El salm 138.6 diu: *“Déu mira els humils i s'inclina cap a ells”*. Verset que s'aplica, perfectament, al nostre G. Antoni. Home senzill i humill i alhora amarat d'amor als altres.

Que des del cel ens ajudin, tots dos, a estimar com ells ho varen fer quan estaven amb nosaltres.

Pàgines 108-112. Moltíssimes gràcies G. Felipe García per aquestes meravelloses reflexions que ens ofereixes sobre el “fenòmeno” del Camino de Santiago de Compostela.

Les cinc pàgines són una invitació a ser: més solidaris, més humans, més decidits, més forts, més altruistes, més generosos, més universals, més valents, més comprensius, més comunicatius, més observadors, més diligents...

Potser algú dirà: quanta repetició del més! Doncs sí, està repetit dotze vegades i ho està per donar més força, més energia, més intensitat... Bé, ara ja en són quinze!

De tot el que bellament escriu el G. Felipe recalco això: *“El que piensa y se comporta de manera diferente de lo marcado por las reglas sociales estándar, es rechazado y echado fuera de “la manada”. ERES, mientras formas parte de la masa, jojo con querer ser diferente y destacar en algo que no es comúnmente aceptado”*.

En què i en qui estic pensant jo al escriure aquestes frases? Sempre han fet por els grans pensadors... per què serà? Per què moltes vegades el que es vol són xaiets al nostre voltant?

Pàgina 115. Diu el Prepòsit General dels Jesuïtes, Pare Arturo Sosa: *“La angustia por los números nos nubla la vista y nos impide hacer un discernimiento maduro”*.

Aquí al parlar de “nombres” es refereix a la disminució d’efectius en les repectives ordes i congregacions religioses. Totes, qui més qui menys, estem pràcticament en “nombres vermells” i difícilment tal com van les coses s’arribarà a una solució que permeti que tots plegats ens remuntem numèricament parlant.

Però, avui, al parlar de “nombres” es dona una importància excessiva als comptes, a les pèrdues i ganàncies, que se suposa que n’hi deuen haver..., a l’economia, a les despeses... No se’n fa un gra massa de tot això? I... com és que s’ha arribat a aquesta situació?

Acabava les meves senzilles reflexions de l’anterior PAX dient: Per avui ja n’hi ha prou! Doncs sí, ja n’hi ha prou. Però, ara, acabo amb aquesta frase de la pàgina 124: *“Sense ancians no hi ha futur”*. Germans, som grans, som vells, però som vius! Demostrem-ho! No ens arruguem abans d’hora!

Algunas frases del libro “La música de la fe, que no deje de sonar”, de Jesús Ballaz

H. Antonio Domínguez

“Hemos aprendido a volar como los pájaros, a nadar como los peces pero no hemos aprendido el sencillo arte de vivir como hermanos” (Martín Luther King)

Se necesitan dos años para aprender a hablar y sesenta para aprender a callar” (Ernest Hemingway)

“Si la muerte no fuera preludio de otra vida, la vida presente sería una burla cruel” (Mahatma Gandhi)

“La fe es algo indispensable en el hombre. Desgraciado aquel que no cree en nada” (Víctor Hugo)

“Jesús no vino a darnos las respuestas a las preguntas de la vida. Él vino a ser la respuesta” (Tim Keller)

“Moneda que está en la mano tal vez se deba guardar. La moneda del alma se pierde si no se da” (Antonio Machado)

“No estimes el dinero ni en más ni en menos de lo que vale, porque es un buen siervo y un mal amo” (Alejandro Dumas)

“Las ideas se tienen; en las creencias se está” (José Ortega y Gasset)

“Empieza haciendo lo necesario, luego lo posible y acabarás un día haciendo lo imposible” (San Francisco de Asís)

“Es triste no sentirse amado, pero es mucho más triste no ser capaz de amar” (Miguel de Unamuno)

“El infierno está lleno de buenos deseos y el cielo de buenas obras” (Refrán)

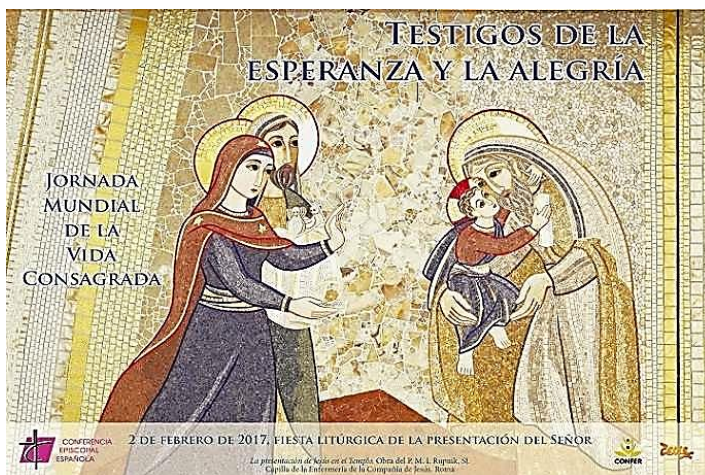
UN PLAN PARA RESUCITAR LA VIDA CONSAGRADA

Cardenal Aquilino Bocos, CMF
Publicado en revista digital VIDA NUEVA 19-4-2020

Los consagrados y consagradas corremos igual suerte que el resto de los humanos. La pandemia del coronavirus lo ha evidenciado estos meses. Somos tan frágiles, física y psicológicamente, como los demás. Se nos han ido muchos seres queridos y sin poderles despedir. Como cualquier grupo social, tenemos familiares y hermanos de comunidad en los hospitales que padecen esta contagiosa enfermedad. **Muchas personas consagradas están calladamente entregando su vida en el servicio sanitario en centros públicos, clínicas y residencias de mayores.** A todos nos conmueve el dolor de los enfermos y el desvivirse de los que los cuidan, la vulnerabilidad de los ancianos que corren el riesgo de exclusión y la despreocupación por los pobres que son descartados; la pérdida de trabajo y los problemas que ocasiona en las familias; el futuro de la educación, de la economía y de tantos otros sectores de la vida social. Como lo han hecho los Pastores en sus diócesis, también los consagrados han mostrado su efectiva solidaridad, no solo espiritual y pastoral, sino cediendo edificios para paliar la tragedia causada por el elevado número de damnificados. Navegamos en la misma barca.

A pesar del desastre que está causando este despiadado y desconcertante virus, algo beneficioso nos va aportar a todos. Ya nos está abriendo los ojos y obligando a ser cautelosos, más humildes y reconocedores de nuestras limitaciones. Este virus está horadando y minando los pilares de la idolatría ante los becerros de oro que nos hemos fabricado en torno al poder y la economía consumista. Las inseguridades y miedos causados nos ponen ante preguntas últimas y a relativizar absolutos. Ojalá corrijan

nuestras actitudes egocéntricas y nos hagan más imaginativos, creativos y solidarios. También los consagrados estamos aprendiendo a valorar y a organizar de otra manera nuestro tiempo, a cuidar nuestras relaciones, a apreciar aquellas personas a las que no habíamos tenido en cuenta en nuestro monótono vivir de cada día. **Es admirable cómo ha crecido el reconocimiento, la comunicación y las formas de expresar la empatía, la comunión y la atención a quienes viven marginados y en soledad.**

Esperamos que desaparezcan pronto los padecimientos y lamentos y podamos disfrutar de un “después”

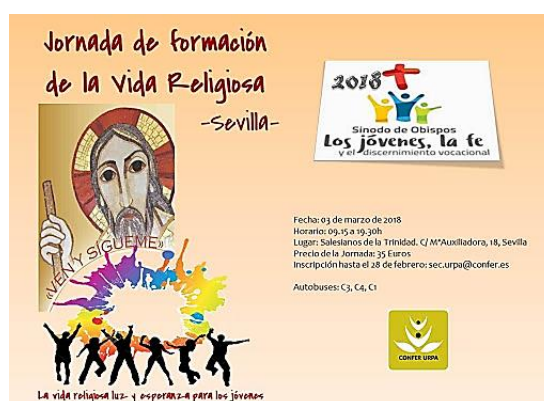
sereno y libre de amenazas. No faltan voces que pronostican un gran cambio en la comprensión de la vida y una drástica transformación de la escala de valores en el comportamiento humano. Sí; necesitamos resetear nuestro estilo de vida. Lo cual implica desconectar y reiniciar el sistema para nuevas propuestas. **Que tenemos que cambiar es una exigencia, pero el cambio comienza por la erradicación de las actitudes tóxicas y una nueva conciencia de que somos creados, no dioses, y una sincera conversión a quien es principio y fin de nuestra vida y de todo lo que nos rodea.** Probablemente hemos

atravesado el Jordán, pero nos queda un largo desierto: lugar de prueba y de promesa. También de Alianza. “Si escucháis la voz del Señor, no endurezcáis vuestro corazón...” (Sal 94).

El plan para resucitar la vida consagrada tiene su clave en la vida nueva de Jesús Resucitado. Su Pascua transformó la historia humana. Cuando hacemos memoria de esta Pascua apostamos por aquel amor que garantiza la densidad y calidad de nuestra vida fraterna y la fecundidad de nuestra misión evangelizadora. Jesús, tras haber pasado por la muerte y el sepulcro, se aparece con discreción y sencillez. Es confundido con el hortelano, se presenta como compañero de camino, como un desconocido junto al lago y como el maestro en medio de los discípulos. No niega su identidad. Es Jesús resucitado. El mismo que dirá, al despedirse, “Yo estoy con vosotros hasta el fin del mundo” (Mt 28,20). **El mensaje es claro: “Alegraos”, “No tengáis miedo”, “Paz a vosotros”, “Vosotros sois testigos de esto”, “Jesús va por delante”.** Para sus seguidores, se desvanecieron las dudas y la incredulidad, los llantos y los miedos. Brotó la alegría anunciada y comenzaron a actuar los testigos del amor, de la fraternidad y de la misión. La vida consagrada, como la vida cristiana, está fundada en esta experiencia de Jesús vivo, que da sentido al dolor y a la muerte y ofrece esperanza de salvación. Una experiencia revolucionaria por la nueva visión de lo que somos, de lo que acontece y de cómo hemos de proceder. Con la resurrección de Cristo se inicia la nueva creación en la que estamos llamados a colaborar en el crecimiento del Reino de Dios.

El antivirus que posee la vida consagrada es la alegría, fruto de su encuentro con Jesús resucitado. Este gozo viene de lo alto; es un don. Y está actuando, con diversos matices, en todos los carismas fundacionales. **El ‘shock’ del coronavirus nos ha hecho volver a los consagrados a nuestras raíces pascuales.** Nos ha recordado qué significa entregar la vida para recobrarla. Nuestro gran quehacer habrá de seguir siendo el de mostrar en nuestras vidas, palabras y obras que Jesús vive y nos quiere servidores de su paz, de su amor y de su misericordia. Nos quiere con talante samaritano y apasionados por los que sufren, por los pobres y por cuantos padecen hambre y sed de justicia y libertad. Nos encomienda ser instrumentos de comunión y constructores de una nueva humanidad. Los consagrados, con experiencia multisecular, hemos aprendido que Jesús resucitado va delante y sigue contagiando el amor que dio sentido al drama de su existencia y lo está dando a nuestro caminar en la historia. Las iniciativas y proyectos que surjan tendrán novedad si dejan transparentar el rostro del Resucitado y se dejan conducir por quien es Señor y dador de vida.

"La oración va dirigida a la fortaleza del enfermo, a la sabiduría y pericia del personal sanitario"

Lorenzo Maté, abad de Silos: "Numéricamente seremos menos, pero la grandeza de la vida consagrada contemplativa no está en el número"

"Reconociendo que la oración, al igual que la fe cristiana, no proporciona la solución médica a esta situación; sin embargo sí que ayuda a afrontar los dolores y sufrimientos traídos por la pandemia, porque la oración genera, sostiene y alimenta virtudes necesarias para superarlos"

"El modo ordinario de intervenir Dios en el mundo es a través de lo creado, a través de nosotros. La oración va dirigida a la fortaleza del enfermo, a la sabiduría y pericia del personal sanitario"

"Esperamos poder mantener viva la antorcha recibida de nuestros mayores, demostrar que el monasterio de Silos sigue siendo un referente en la vida monástica benedictina"

"La comunidad de Silos está formada por 30 monjes, y tenemos esperanza que se incorporen nuevos miembros. Son muchos los jóvenes o personas que se acercan para conocer nuestra vida"

José Manuel Vidal

"Existe curiosidad por conocer cómo viven las monjas y los monjes". Así el **padre Lorenzo Maté, abad de Silos**, el monasterio más emblemático de España, realiza su diagnóstico, realista pero esperanzado, sobre la situación de la vida contemplativa. Expresando en esta entrevista su deseo de que la vida monástica continúe floreciendo, con la intención de que "el ejemplo de nuestra vida sea un interrogante para nuestros contemporáneos".

¿Qué se quiere subrayar con el lema de este año ("Con María en el corazón de la Iglesia") de la Jornada Pro Orantibus?

La Comisión Episcopal para la Vida Consagrada, de la Conferencia Episcopal Española, quiere destacar con este lema que la Virgen María y la Iglesia constituyen el marco para toda vida consagrada, sea contemplativa o activa. La vida contemplativa, como María en medio de la comunidad de los discípulos, como el corazón en el centro del cuerpo, permanece escondida de todo y de todos, pero presente en todo y en todos por medio del amor. La vida consagrada contemplativa, con María, custodia con fervor la realidad central de la fe, que es el amor de Cristo. La vida consagrada contemplativa con María alienta sin descanso la gran esperanza de

la Iglesia, que es la misericordia del Padre. La vida consagrada contemplativa con María, irradia al mundo la alegría de vivir según el evangelio, según la gracia del Espíritu.

¿Hay que rezar por los que rezan continuamente por todos nosotros?

La Sagrada Escritura en diversos pasajes de los evangelios y de las cartas de San Pablo nos pide rezar unos por otros; tales textos nos recuerdan que no estamos solos, que todos formamos una comunidad de creyentes en Cristo, y que todos necesitamos la ayuda de los demás para vivir en fidelidad nuestra vocación como cristianos y como contemplativos.

Por cierto, ¿está siendo eficaz la oración de las/los contemplativas en estos momentos tan dolorosos de muerte y desolación por la pandemia?

Reconociendo que la oración, al igual que la fe cristiana, no proporciona la solución médica a esta situación; sin embargo sí que ayuda a afrontar los dolores y sufrimientos traídos por la pandemia, porque la oración genera, sostiene y alimenta virtudes necesarias para superarlos, tales como la solidaridad, la responsabilidad, el sacrificio y el altruismo, la apertura al más allá, pues para la fe cristiana la muerte no es la última palabra. El modo ordinario de intervenir Dios en el mundo es a través de lo creado, a través de nosotros. La oración va dirigida a la fortaleza del enfermo, a la sabiduría y pericia del personal sanitario. No descartamos que Dios también actúe curando, porque como Señor de todo, lo puede hacer. Desde la fe creemos que Dios

actúa en el mundo y en la historia de modos que desconocemos. Y si no pudiera hacerlo no sería Dios. Por eso podemos rezar por la curación y la salud de los enfermos. Y esta oración también nos prepara para aceptar el desenlace que sea. La oración es un modo de relacionarnos con Dios desde nuestra indigencia y desde la confianza.

¿La vida contemplativa en España goza de buena salud? ¿Cómo está en números y en presencias?

La opinión es que goza de buena salud. Según las estadísticas de la Conferencia Episcopal somos unos 8730 miembros de vida contemplativa, repartidos en 750 casas religiosas por toda la geografía española, quizá con más presencia en las ciudades que en las zonas rurales.

¿Y en el emblemático monasterio de Silos?

La comunidad de Silos está formada por 30 monjes, y tenemos esperanza que se incorporen nuevos miembros; son muchos los jóvenes o personas que se acercan para conocer nuestra vida; y la esperanza de nuevas vocaciones también nos ayuda a mirar el futuro con optimismo. Esperamos poder mantener viva la antorcha recibida de nuestros mayores, demostrar que el monasterio de Silos sigue siendo un referente en la vida monástica benedictina. La finalidad de nuestra vida es la búsqueda de Dios, bajo la Regla de San Benito y un Abad, realizada en una vida fraterna, dedicada a la celebración coral del Oficio divino y a la oración individual, en el silencio y en la soledad; entendidos, el silencio y la soledad, no tanto en sentido geográfico, sino en el sentido de separación y pureza de corazón.

España sigue siendo la primera potencia mundial en ese ámbito y, sin embargo, se siguen cerrando conventos y monasterios...

La vida consagrada contemplativa en España representa un tercio a nivel mundial. El cierre de monasterios es una realidad, el pasado año se han cerrado 32 casas, y ha habido una disminución de 400 religiosas/os; y

posiblemente el cierre de casas y la disminución de religiosos se mantendrán en un ritmo anual parecido, porque la media de edad de las comunidades contemplativas es alta. A pesar de todo estamos preparados para vivir y pervivir, y no solo resignados a morir.

¿Qué hacer para dar a conocer mejor y que el pueblo de Dios valore más la vida contemplativa?

Reconocemos que existe curiosidad por conocer cómo viven las monjas y los monjes, qué hacen, cómo es la jornada. En muchas ocasiones los contemplativos/as, al igual que toda la Iglesia, hemos tenido presente el dicho del evangelio, que la mano izquierda no sepa lo que hace la derecha; tal vez en los tiempos actuales deberíamos pensar también en el otro dicho del evangelio, que la lámpara se ponga en candelero para que alumbre a todos. En este sentido para responder a las personas que sienten interés por nuestras vidas organizar encuentros, semanas de experiencia, testimonios de vida, jornadas de puertas abiertas, y otros tipos de contactos a través de las redes sociales...; al final los que se acercan han de hacer una elección de vida con carácter definitivo. Y esto es precisamente lo difícil en nuestra sociedad, pues es contraria a adquirir compromisos de por vida. Quizás, después de todos los esfuerzos que hacemos para darnos a conocer, no debemos olvidar pedir con más insistencia al dueño de la mies que envíe nuevos operarios.

¿Cómo explicar a la gente de hoy que la 'vida oculta' de los/las contemplativos es fecunda?

Desde la fe se explica, pero difícil explicar a quien no tiene fe, y decirle que la oración, la vida solitaria y retirada es fecunda, porque no todo en la vida depende únicamente de nuestro esfuerzo o trabajo, olvidando que el ser debe dar sentido al hacer. La vida contemplativa es fecunda porque está orientada a presentar a Dios las necesidades, las indigencias de todos los hombres con la confianza que Él puede ayudar y confortar en las pruebas. El mismo Jesús practicó la oración de petición.

"Al final los que se acercan han de hacer una elección de vida con carácter definitivo. Y esto es precisamente lo difícil en nuestra sociedad, pues es contraria a adquirir compromisos"

¿Cómo será la vida contemplativa del postcoronavirus?

Tal vez numéricamente seremos menos, pero la grandeza de la vida consagrada contemplativa no está en el número; por lo mismo esperamos que sea una vida de radicalidad y coherencia evangélicas; que sea una vida profética para nuestro tiempo; que le recuerde que lo principal es vivir para amar a Dios y a los hermanos. Que el ejemplo de nuestra vida sea un interrogante para nuestros contemporáneos, de modo que quienes nos contemplen se pregunten por qué viven así.

PAPA FRANCISCO

Pero, la vida consagrada, cuando no gira entorno a la gracia de Dios, se repliega en el yo. Pierde impulso, se acomoda, se estanca y sabemos qué sucede: se reclaman los propios espacios y los propios derechos, uno se deja arrastrar por habladurías y malicias, se irrita por cada pequeña cosa que no funciona y se entonan las letanías del lamento sobre los hermanos, las hermanas, la comunidad, la Iglesia, la sociedad. No se ve más al Señor en cada cosa sino sólo el mundo con sus dinámicas, y el corazón se entumece. Así, uno se vuelve rutinario y pragmático, mientras dentro aumentan la tristeza y la desconfianza, que acaban en resignación. Esto es a lo que lleva la mirada mundana. Para tener la mirada justa sobre la vida, pidamos saber ver la gracia que Dios da a nosotros como a Simeón. El Evangelio repite tres veces que él tenía familiaridad con el Espíritu Santo, que estaba con él, le inspiraba, lo movía (Lc 2,25-27). Tenía familiaridad con Espíritu Santo, con el amor de Dios. Si la vida consagrada se conserva en el amor del Señor, ve la belleza. (Homilía del Papa Francisco 2 febrero 2020).

12 beneficios del limón que posiblemente no conocías

Carolina Betancourth

Artículo verificado y aprobado por la farmacéutica María Vijande

Por su disponibilidad y por sus propiedades, el limón es un alimento de gran ayuda para disfrutar de una buena salud.

¿Qué es y para qué sirve la tirosina?

El limón es un fruto ácido que forma parte de los hogares de la mayoría de personas en todo el mundo. Este cítrico tiene un sabor particular que va muy bien en bebidas y comidas. Además, los múltiples **beneficios del limón** lo convierten en uno de los mejores aliados para la salud.

El limón se destaca principalmente por su **alto contenido de vitamina C, complejos vitamínicos del tipo B, calcio,**

hierro, magnesio, potasio y fibra. Se ha utilizado en la medicina desde la antigüedad y actualmente hay varios estudios científicos que sustentan sus bondades.

Uno de los principales **beneficios del limón** es su capacidad para alcalinizar el cuerpo y regular el pH. Actualmente muchas personas llevan una dieta ácida, por lo que se recomienda consumir limón para contrarrestar tal acidez. Hay muchas más ventajas a la hora de consumirlo. **¿Conoces todos los beneficios del limón?**

12 beneficios del limón que posiblemente no conocías

1. El limón es diurético

El limón se encuentra entre los alimentos más beneficiosos para la salud y se puede utilizar para ayudar a tratar múltiples trastornos.

Por su alto contenido de **antioxidantes, vitaminas y minerales, es un alimento diurético.** Por ello, ayuda a eliminar líquidos y sustancias tóxicas retenidas en el organismo. Gracias a este beneficio, está altamente indicado para limpiar el cuerpo y prevenir muchas enfermedades.

2. Purifica la sangre

Sus antioxidantes ayudan a limpiar las arterias y a purificar la sangre. Gracias a esto, se facilita la eliminación de desechos y sustancias tóxicas presentes en el torrente sanguíneo, previniendo

enfermedades relacionadas con el sistema circulatorio y cardiovascular. También ayuda a tratar enfermedades como el cólera y la malaria.

3. Baja la fiebre

El consumo de agua caliente con limón es ideal para controlar la fiebre en casos de gripe. Así, **este remedio ayuda a aumentar las defensas y reducir la temperatura corporal, porque aumenta la transpiración.**

4. Combate la presión arterial alta

Aquellas personas que sufren de **presión arterial alta** y que beben frecuentemente agua con limón reducen significativamente este problema. **Este beneficio se debe a sus altos contenidos de potasio**, el cual ayuda a combatir la retención de líquidos y, por tanto, ayuda a reducir la presión.

Hay un **estudio publicado por el International journal of cardiology** que habla sobre cómo el limón puede ser una alternativa en la terapia para la hipertensión.

Asimismo, existen **diversos estudios científicos** que avalan la capacidad de los limones y de la vitamina C para una buena salud cardiovascular.

5. Infecciones en la garganta

El limón es conocido por sus **propiedades antibióticas y antivirales**. Por ello, puede sernos de ayuda a la hora de hacer frente a distintas **afecciones de la garganta**. En estos casos, puede considerarse un valioso aliado, que se puede utilizar y aplicar de diferentes maneras:

- La primera opción consiste en preparar un té tibio de limón y beber a sorbos.
- La segunda opción consiste en extraer su **zum**o y hacer gárgaras con el mismo. Este remedio se debe repetir varias veces al día, así nos ayudará a combatir las afecciones de garganta.

6. Problemas respiratorios

Por su alto contenido de vitamina C y sus **propiedades antibióticas y antivirales**, el limón también es uno de los mejores aliados de la salud respiratoria. Esta fruta puede ayudar a limpiar las vías respiratorias y también fortalece el **sistema inmunológico**, lo que puede resultar positivo para hacerle frente a enfermedades como el asma, la bronquitis y otros problemas respiratorios.

7. Rico en antioxidantes

Los cítricos contienen compuestos fenólicos y vitamina C con un fuerte efecto antioxidante.

El limón contiene vitamina C y otros importantes **antioxidantes** que ayudan a combatir los radicales libres y pueden ayudar a prevenir algunas enfermedades. Además, también es un buen aliado para prevenir el envejecimiento prematuro.

8. Problemas estomacales

El limón **ayuda a regular el pH del cuerpo** y, gracias a esto, también ayuda a combatir diferentes tipos de problemas estomacales.

Por ejemplo, está indicado en casos de:

- Hinchazón. Estreñimiento. **Indigestión**. Parásitos estomacales. Náuseas. Acidez.

9. Ayuda a perder peso

Un estudio sugiere que los contenidos en polifenoles del limón pueden ayudar a bajar de peso en dietas con alta ingesta de grasas.

Las personas que están adoptando hábitos saludables para bajar de peso deberían incluir más limón para apoyar su dieta. **Este fruto ayuda a reducir la grasa corporal, elimina las sustancias tóxicas del cuerpo y también aporta sensación de saciedad.** Para este caso se recomienda beber agua tibia en ayunas.

10. Cuidado dental

El jugo de limón **puede ayudar a reducir el dolor de muelas cuando se aplica directamente en la zona dolorida.** También es útil en casos de encías sangrantes, además de ser un gran aliado para blanquear los dientes y combatir el mal aliento.

11. Para una piel saludable

El consumo diario de limón contribuye a tener una piel más saludable, radiante y joven. Así, puede utilizarse de manera tópica para tratar infecciones cutáneas, acné, exceso de grasa en la piel, cicatrices y manchas.

En todos estos casos, se debe aplicar en horas de la noche ya que, si se expone al sol, podría tener efectos contrarios.

12. Cabello radiante

El limón es un excelente aliado de la limpieza y belleza del cabello y **cuero cabelludo**.

El jugo de limón ayuda a limpiar el cuero cabelludo y previene la caspa. Además, funciona como un blanqueante natural, mejora la textura del cabello y ayuda a mantenerlo brillante.

Conclusiones acerca de los beneficios del limón

En conclusión, tal y como has podido comprobar, los beneficios del limón son múltiples y en muchas áreas. También, queremos recomendarte llevar una **alimentación equilibrada y practicar ejercicio moderado** para aumentar tu salud y calidad de vida.

PUNTS DE REFLEXIÓ

OBERTS A L'OPINIÓ DE CADASCÚ

Divers

Coherència cristiana

“Ser el que s’és / Dir el que es creu / Creure en el que es predica / Viure el que es proclama / Fins a les últimes conseqüències”».

D’un poema de Pere Casaldàliga

Cuando pase la pandemia volver a la normalidad es autocondenarse

Volver a la anterior configuración del mundo, hegemonizado por el **capitalismo neoliberal**, incapaz de resolver sus contradicciones internas y cuyo ADN es su voracidad por un crecimiento ilimitado a costa de la sobreexplotación de la naturaleza y la indiferencia ante la pobreza y la miseria de la gran mayoría de la humanidad producida por ella, es olvidar que dicha configuración está sacudiendo los cimientos ecológicos que sostienen toda la vida en el planeta. Volver a la “normalidad” anterior (*business as usual*) es prolongar una situación que podría significar nuestra propia autodestrucción.

Si no hacemos una “conversión ecológica radical”, en palabras del Papa Francisco, la Tierra viva podrá reaccionar y contraatacar con virus aún más violentos capaces de hacer desaparecer a la especie humana. Esta no es una opinión meramente personal, sino la opinión de muchos biólogos, cosmólogos y ecologistas que están siguiendo sistemáticamente la creciente degradación de los sistemas-vida y del sistema-Tierra.

Leonardo Boff

La millor forma de protegir la humanitat

Digué O’Murchu: “La forma més efectiva de protegir als humans, no és descobrint noves vacunes, sinó aconseguint que els humans aprenguem a protegir totes les formes de vida i els seus propis nínxols ecològics”. Hi ha molta coincidència en comentaristes científics i altres que passada la pandèmia no podem tornar al mateix ritme de vida agredint al nostra planeta terra, en serem capaços? Hi ha d’haver-hi canvis radicals en les indústries més contaminants... i a acceptar que el capitalisme n’ha de

prendre seriosa consciència. L’actitud de solidaritat serà indispensable per les famílies i persones més perjudicades.

G. Jaume Pujol i Bardolet

El narcisisme personal

El narcisisme ens converteix en persones buscadores d’èxit o d’aplaudiment en lloc de servidors desinteressats de la Bona Notícia i dels petits. La doble vida, que ens fa parlar de grans propostes sense deixar-nos impregnar d’elles. La superficialitat espiritual, que ens impedeix ser persones d’oració i ens converteix en complidors d’horaris.

Anònim

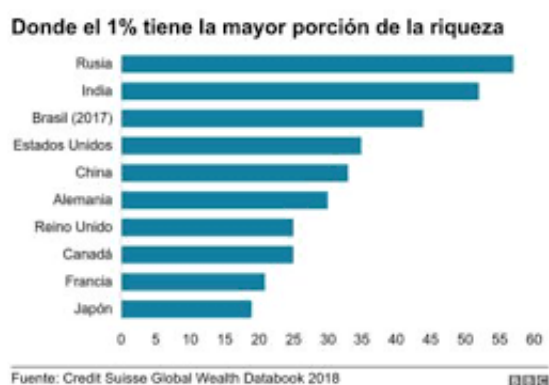
La por no pot detenir el futur...

Deia Matilde Gastalver, professora en catequesis de fe adulta: "La por no deté el futur, sinó que fa turmentós el present i ofega l'esperança pel demà". El futur és un bon projecte per avui i pel demà. Sempre al llarg de la història humana, com podem veure en la lectura de la Bíblia, hi ha hagut temps de molta incertitud... i com del fracàs de la creu Jesucrist en surt rehabilitat i ressuscitat. Anem cap a un món nou i això ningú no ho pot pas impedir. Ara bé, veiem que Déu se n'ha sortit sempre bé... Déu va estar present en els moments decadents del poble d'Israel i també en els moments difícils de la història de l'Església i Déu hi ha estat present i se n'ha sortit. És qüestió de saber viure en esperança, encara que ens sembli que Déu ens faci esperar massa. Fem una mirada retrospectiva i en traurem conclusions que ens poden tranquil·litzar.

G. Jaume Pujol i Bardolet

La distribución de la riqueza mundial

El desarrollo actual que significa crecimiento económico medido por el Producto Interior Bruto (PIB) revela desigualdades asombrosas hasta el punto de que la ONG Oxfam en su informe de 2019 revela que **el 1% de la humanidad posee la mitad de la riqueza mundial** y que el 20% controla el 95% de esta riqueza mientras que el 80% restante tiene que conformarse con sólo el 5% de la riqueza. Estos datos revelan la completa insostenibilidad del mundo en el que vivimos. La Carta de la Tierra no se rige por el lucro sino por la vida. De ahí que el gran reto sea crear un modo de vida sostenible en todos los ámbitos, personal, familiar, social, nacional e internacional.

Leonardo Boff

La significativitat de la Vida Consagrada.

El sentit profund de la Vida Consagrada és ser signe creïble del Regne de Déu. Aquesta és la significativitat que hem de buscar, cap altra. Crec que hem d'entrar a fons en aquest desafiament, perquè necessitem estar en el món sense ser del món. La pregunta és clara: ¿Com nosaltres fills de Calasanz, hem d'estar en el món i per al món, sense ser del món?

Pedro Aguado, Superior General dels Escolapis

La crisi oportunitat per aturar-se i reflexionar

"La crisi és l'oportunitat per aturar-se, que l'actor desenvolupi el paper d'espectador, es dupliqui, s'analitzi, i torni a l'escenari amb la voluntat de millorar el seu paper en el gran teatre del món". Aquesta crisi pandèmica que estem vivint, ahora tindrà una crisi econòmica, laboral i social catastròfica. També ha provocat conseqüències desiguals en les persones. "Algunes han mort, d'altres no; per alguns ha estat moment per estrènyer vincles familiars, per desenvolupar activitats mai fetes... la crisi ha afectat molt desigualment la gent".

Francesc Torralba

Estem en dies d'espera i d'esperança

Hem de saber esperar. Massa sovint vivint en un món d'immediatesa, un món on la promptitud predomina per sobre el moment adequat. Hem d'equilibrar el desig amb la realització d'ell, no tot és bufar i fer ampolles. Tot té un procés i per arribar a la fi s'ha de passar per diferents fases. Hem de saber esperar. Hem de conèixer o esbrinar les coses que ens poden generar més impaciència. Hem de saber esperar. Som conscients que no podem tenir-ho tot incontrolat, la vida és un pou d'incerteses. Hem de saber esperar. No ens podem frustrar si no es compleix el nostre desig raonable, hem de perseverar. Hem de saber esperar. El seny ens ha d'ensenyar a "actuar" en el moment i lloc adequats. La paciència és una bona amiga que ens pot ajudar i l'esperança és l'escala on construïm els graons que ens portin a la concessió del nostre desig. Estem en dies d'espera i d'esperança.

Manel Tobias

Estem construint una societat inviable

L'encíclica Laudato si' uneix justícia i ecologia: "Fa anys que no es lligava l'ecologia i la justícia social; el papa insisteix molt amb què no hi haurà un món just si no és ecològic i si no és ecològic tampoc serà just". Cinc anys després de la seva publicació, continua vigent la denúncia de fons: "Estem construint una societat inviable, amb la ciència i la tècnica al servei d'una societat que cada vegada gasta més". La presència de plàstics, la contaminació de l'aire, esgotar recursos, l'escalfament del planeta, el desgel o el canvi climàtic són qüestions de primer ordre.

Antoni Matabosch

De què ens hauríem de descarregar

Ahir ens preguntàvem de què ens voldríem descarregar... I vam expressar: Dels prejudicis que no em deixen veure més enllà. De les coses innecessàries que arrosseguem, vivències negatives, desenganys, responsabilitats mal enteses o mal assumides que entelen la mirada del camí a seguir... La motxilla s'ha de revisar i airejar però no és prudent abocar tot el què hi portem perquè acumula experiències que ens guien... Per si destriar-ne el què ens atura i paralitza, els fantasmes que arrossegueu cadenes feixugues. Del sentiment de culpa, de no ajudar prou, de no poder eliminar les injustícies, de no arribar a tot. De la càrrega d'haver decebut algú per no haver-lo sabut estimar prou quan estava al seu costat... De la càrrega del desordre en els meus pensaments i dels meus espais de vida. De posar la mirada en els meus límits i no en les meves il·lusions. Dels pensaments negatius, les pors, les tensions, les possessions. La de voler estar bé amb tothom i oblidar-me d'estar bé amb mi mateix. De la culpa injustificada. De la mania de jutjar-me en tot moment de si ho faig prou bé. Del record dels éssers estimats que ja no hi són però no ser deixar-los anar. De la càrrega de l'Estat espanyol que ens frena i no ens deixa volar. De la sensació d'abandonament, de traïció d'éssers estimats... Descarregar-me sí, això és el què em fa falta!

G. Joan Escalé

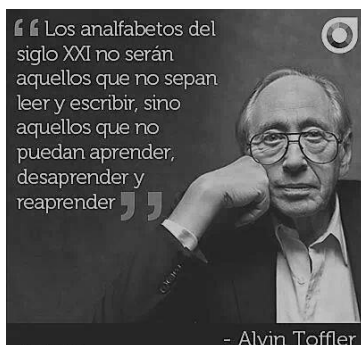
Alternativas posibles para después del coronavirus

El gran **desafío** que se nos plantea a cada uno de nosotros, la gran pregunta, especialmente a los dueños de las grandes corporaciones multinacionales es: ¿Cómo continuar? ¿Volver a lo que era antes? ¿Recuperar el tiempo y los beneficios perdidos? Muchos dicen: volver simplemente a lo que era antes sería un suicidio, porque la Tierra podría volver a contraatacar con virus más violentos y mortales. **Los científicos ya han advertido** que dentro de poco podemos sufrir un ataque aún más feroz si no aprendemos la lección de cuidar la naturaleza y desarrollamos una relación más amistosa con la Madre Tierra.

Leonardo Boff

L'art d'aprendre i desaprendre

Avui ens hem preguntat què vull aprendre i desaprendre, aquí algunes pinzellades del què hem rebut: Vull aprendre a estimar-me la vida, valorar-la, fins i tot quan aquesta em fa mal; aprendre a ser positiu a pujar l'autoestima; aprendre a assaborir la vida, aprofitant-la... Vull desaprendre les injustícies, la negativitat de certes persones; la tristesa, la culpa, la por, la incertesa. Aprendre contínuament de tot i amb tot, paraules noves, receptes de cuina, manualitats,... Desaprendre? Se'm fa difícil pensar en què... demà aprendré de les respostes dels altres. Vull aprendre coses noves i diferents, allò que ajudi a donar sentit al dia a dia. I desaprendre tot el què m'immobilitza i no em deixa créixer. Vull desaprendre tot allò que he "apprès"

sense passar-ho a la vida...

Voldria desaprendre d'actuar i respondre sense haver connectat amb el meu jo profund, on hi sento una Presència lluminosa. Voldria desaprendre la dependència de l'aprovació dels altres, de l'escut o estratègia inconscient per protegir-me que em fa insensible vers el dolor o la joia dels altres. Voldria desaprendre a fugir del què no m'és agradable i restar-hi per aprendre. M'agradaria aprendre a generar més amor, a ser més valent per tolerar més càrrega meua i dels que tinc a prop, a gaudir més encara de les coses petites. A no veure als altres com a adversaris sinó com a font i interruptor de la meua capacitat d'estimar. Aprendre a no qüestionar tot el què diuen els altres, a no voler-ho tenir tot controlat i a saber desconnectar. Aprendre a valorar més tot el què m'envolta, i a ser conscient del privilegi que tinc. M'agrada recordar el passat, però m'agrada viure el present i espero saber viure i entendre el futur... Ja ho veieu aprendre i desaprendre un bon exercici diari.

G. Joan Escalé i Bosch

La Conferencia Eclesial de la Amazonía: un camino nuevo

La importancia de esta Conferencia Eclesial de la Amazonía es un paso muy significativo, ya que, por una parte, reafirma la realidad de la Iglesia local y por otra parte desborda los límites de las Conferencias Episcopales y se abre a toda la Iglesia.

Para algunos observadores expertos (Carlos María Galli, José Antonio de Almeida, Mauricio López, etc) no es un simple remiendo nuevo a un vestido viejo, sino que abre un camino nuevo en la línea de la sinodalidad eclesial y de nuevas formas eclesialidad regional, en un

clima de colaboración y comunión eclesial de todo el Pueblo de Dios que en el bautismo ha recibido el Espíritu, es un kairós, un tiempo de gracia.

Víctor Codina

L'Esperit ens està tancant i obrint portes

Constatem que l'Esperit ens està **tancant portes**, no només de comerços, d'hotels, de fàbriques, d'escoles, d'estadis i temples, sinó **a un tipus de societat, d'economia, de política, d'investigació i d'ecologia, que no generen vida**, sinó discriminació i violència. L'antropocentrisme tecnocràtic modern i el sistema econòmic vigent provoquen mort i víctimes. No ens estranyem que l'Esperit tanqui portes i que això ens produeixi sensació de fracàs, incertitud sobre el futur, caos i confusió.

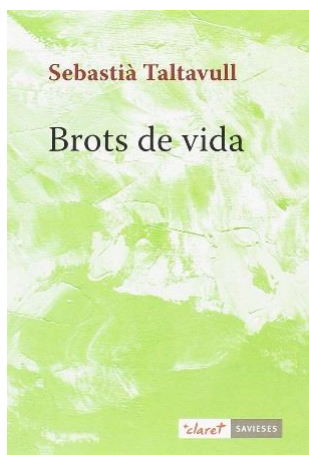
Però l'Esperit, per més que ens costi acceptar-ho, **ens està obrint portes per a un altre món**, amb una economia solidària, amb prioritat pels pobres i descartats de la societat, a un món més ecològic, més senzill i participatiu, que no inverteixi en armes, sinó en salut i educació, en treball i salaris dignes vitals per a tots, un món més interconnectat i pacífic, més proper al projecte del Regne de Déu.

Víctor Codina, sj

LECTURES ÚTILS

G. Jaume Pujol i Bardolet

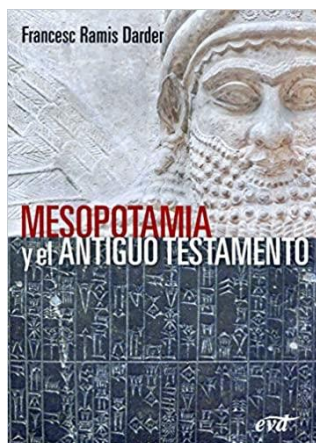
TALTAVULL, Sebastià. Brots de vida. Claret 2018, 186 pàgines

Monsenyor Sebastià Taltavull, actual bisbe de Mallorca, ha escrit aquest llibre que serveix molt bé per posar al dia la nostra vivència cristiana. Vol provocar brots de vida, com molt bé diu el títol del llibre. En la presentació del llibre l'autor ens diu: "Hi ha molta realitat seca al nostre voltant i no és fàcil fer una lectura encoratjadora quan el món que se'ns mostra en el telenotícies i en les xarxes socials és més un escenari de decepcions que no pas una alenada de coratge. Una societat líquida, certament, que va desfent aquells vincles indiscutibles que la mantenen cohesionada. L'increment de la violència, la desfeta familiar, la desconfiança institucional, el desemparament social, la vulnerabilitat dels més pobres, la pèrdua del sentit del sagrat i del respecte a les persones, les ferides de l'ambient social, les disfuncions de l'economia i la manca de protecció del medi natural, i un llarg etcètera, configuren la sequera personal, social i ambient que ens ocupa. Partint d'aquests pressupòsits l'autor ens mostra 87 temes de la vida actual amb referències freqüents a l'Evangeli i a dites del Papa Francesc. Cada

tema és només d'una mica més d'una pàgina i resulta fàcil de llegir i ben profitós per encoratjar la nostra vida cristiana. Al llarg del llibre s'hi reflecteix la seva experiència com a Vicari General, Rector del Seminari, professor de teologia, professor de religió a un Institut i diversos col·legis. Una àmplia experiència que trobem en les pàgines d'aquest llibre.

RAMIS DARDER, Francesc. Mesopotamia y el Antiguo Testamento. EDV 2019, 238 pàgines

És un llibre que ha d'interessar molt als qui estimen la història i volen conèixer Mesopotàmia com inici de la civilització relacionada amb la història bíblica dels orígens. Tota la complicada història de la Mesopotàmia amb els seus déus i els dominadors que es feien déus ha servit de base per conèixer la verdadera relació amb el Déu veritable, del que Isaïes en diu que és l'únic Déu. Amb aquesta plataforma l'Antic Testament es va començar a escriure cap el 5è segle abans Jesucrist. Fins llavors tot va ser de tradició oral. El que es vivia a Mesopotàmia fou la base per anar escrivint el relat de la creació, el Diluvi, la Torre de Babel i altres. L'escriptura apareix amb els sumeris uns 3150 anys abans JC. Hem de tenir en compte que l'homo existeix des de fa uns quants milions d'anys i l'homo sapiens des de fa 165.000 anys. Per tant, molts relats bíblics antics no es van poder escriure en el seu moment, sinó milers d'anys després i constitueixen el que se'n diu una profecia del passat. L'autor del llibre és un capellà mallorquí

doctor en teologia i llicenciat en ciències biològiques i exerceix de professor d'Història del Pròxim Orient Antic tot relacionant-lo amb la Bíblia. Ell mateix s'explica a la contraportada del llibre: "El coneixement de la història i literatura de Mesopotàmia constitueix l'entramat necessari per una bona comprensió de l'Antic Testament. La narració del Diluvi s'entrellaça amb l'epopeia del Gilgamesh; el Codi d'Hammurabi té una relació amb la narració bíblica; bona part de les lleis de la Bíblia semblen calcades del Codi d'Hammurabi, però més suavitzades. El Zigurat de Babilònia deixa entreveure la seva silueta en la menció de la Torre de Babel; mentre la llegenda de Sargon orienta una mirada vers la figura de Moisès. El lector inquiet per conèixer la relació entre la Bíblia i el món oriental trobarà en aquest llibre una guia per escoltar el ressò de Mesopotàmia entre les línies de la Sagrada Escripura". Tota la història dels profetes és reflectida en la història de Mesopotàmia.

VIÑAS SALAS, Joan. Com viure amb la malaltia. Des de l'experiència d'un metge malalt cristià. Publicacions Abadia de Montserrat, 3a edició, 145 pàgines

L'autor és un acreditat cirurgià, antic degà i rector de la Universitat de Lleida, exerceix de catedràtic de Cirurgia i de Bioètica. Ha estat delegat de Pastoral de la Salut del Bisbat de Lleida i President de l'Associació de Professionals Sanitaris Cristians. Expresident de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya i o per la seva competència se l'hi ha demanat diverses altres responsabilitats. Diu ell mateix: "Aquest llibre està escrit com a metge, com a malalt i com a creient en Jesús de Natzaret, he procurat descriure el que considero una bona manera d'afrontar la malaltia i l'etapa final de la vida per tal de viure-la tan bé com es pugui, gaudir-ne, no perdre'n l'esperança ni caure en la desesperació, en la tristor, en la infelicitat". L'autor parla des de la seva pròpia experiència personal: com a metge i com a malalt d'un càncer que el persegueix. Com a bon metge té reconeguda competència i a més empatia amb els malalts, que visita cada dia, àdhuc en els seus dies de festa. Expressa que una cosa és parlar de la malaltia i una altra parlar-ne des de la pròpia experiència. Quan arriba la malaltia sents un daltabaix, crea

angoixes i dubtes sobre el futur, malgrat que calgui acceptar-la i assumir-la. Diu que no és fàcil i se'n va donar compte en el res del parenostre "faci's la vostra voluntat així a la terra com en el cel". Aquesta frase el va portar a pensar en l'experiència de Jesús a Getsemaní: "Fací's la vostra voluntat... no la meua", en la Providència de Déu que no ens abandona mai. Creu que el malalt – ens ho diu des de la seva pròpia experiència com a tal- ha de d'intentar donar sentit a la vida i aprendre del sofriment... deixar-se diagnosticar per Jesús meditant determinats fragments de l'Evangeli, en que Jesús actua en bé de tothom malgrat incomprendiments i amenaces. L'autor, malgrat les moltes visites per qüestions d'anàlisi, quimioteràpies,, TAC-TEP... no va descurar l'exercici de la cirurgia... sempre fent un esforç. En un llarg capítol explica detalladament com a viscut la seva malaltia, essent un exemple de cristià convençut en una vocació de metge. Viu la seva malaltia des de la fe cristiana. Ja diu que no li costa acceptar la mort però sí el procés de malaltia en el que et sents inútil a més d'un sofriment continuat. Parla de la preparació de la seva etapa final i de la tot malalt. Diu que cal ser realista i afrontar la malaltia de cara, no fugir, seguir l'exemple de mestres de l'ànima, com santa Teresina de Lisieux, sant Joan de la Creu, que mostren el Déu Amor, pensar i mirar Jesús en la creu quan tenim sofriments insuportables, refer de manera realista els objectius de la nostra vida, ser molt agraït a les persones que ens cuiden, valorar especialment la família i els amics mostrant-los estimació i agraïment, etc. L'autor és un "bon metge" (competent) i un "metge bo" (amb empatia amb els malalts).

BALLAZ Jesús. La música de la fe. Editorial Claret 2019, 169 pàgines

El autor en 169 pàgines de fàcil lectura, y en breves apartados que van del 001 al 100, intenta transmitir, antes que a nadie, a sus cuatro nietos (Jan, Ibai, Nil y Tiago) un testamento, un tesoro: lo que él sabe y ha vivido como nos dice en la introducción. Se refiere a la fe, y en concreto a la fe cristiana. Cada uno de los apartados termina con una frase en cursiva de personajes conocidos.

El autor del libro nos dice para finalizar el libro: yo por mi torpeza, he tenido que emplear muchas palabras para entregaros lo que os quería decir.

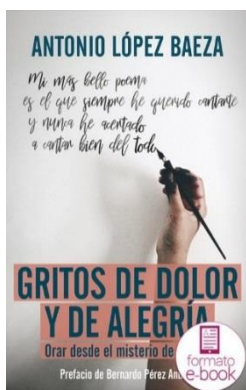
El gran poeta León Felipe lo dijo antes mucho mejor que yo en estos cortos pero atinados versos:

"Nadie fue ayer,
ni va hoy,
ni irá mañana
hacia Dios
por el mismo camino

que voy yo.
Para cada hombre guarda
un rayo nuevo la luz del sol...
Y un camino virgen...
Dios"

G. Antonio Domínguez Domínguez

LÓPEZ BAEZA, Antonio. Gritos de dolor y de alegría. Orar desde el misterio de la vida", de Sal Terrae 2019, 303 páginas

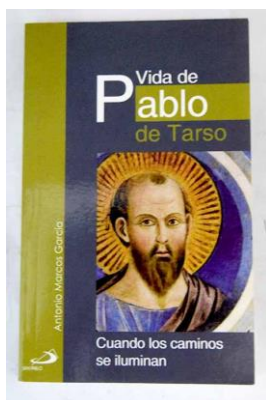

El anhelo de Antonio López Baeza desde hace muchos años era haber publicado sus dos obras sobre los salmos bíblicos en un único volumen que los integrara, de manera que mostraran externamente la unidad interna que las recorre. Ha tenido que ser tras su muerte cuando todo contribuye para que esta edición, largo tiempo deseada, por D. Antonio, pueda ver la luz, casi cuarenta años después que tuvieran ambos libros el éxito que le dio a conocer. Son dos volúmenes, sí, pero en realidad es una obra única, por eso no resulta fusionarlos. *Poemas para la utopía* es la primera parte; *Canciones del hombre nuevo*, la segunda. La primera parte es «una lectura cristiana de los salmos veterotestamentarios», según las *Palabras preliminares* de la obra; la segunda «manifiesta el testimonio vivo de la fe cristiana», como indica su Prefacio. Ambas nos permiten un acceso actual a la experiencia creyente del pueblo hebreo.

Se han hecho muchos poemas a partir de los salmos bíblicos. Los de López Baeza se distinguen por su fidelidad a los grandes temas de la poesía bíblica y por su sensibilidad a las necesidades profundas de nuestra generación. Por su honda fe en Dios y su confianza en el hombre. Tienen un acento personal inconfundible, pero en la fuente de su canto se adivina el mismo Espíritu que inspiró la composición de los salmos. (Contraportada del libro)

“Los salmos son, antes que nada, para ser escuchados. No, naturalmente como se escucha una noticia, ni siquiera como se escucha una lección... Son para ser escuchados como una declaración de amor, una invitación o una llamada: abriéndose a ellos y a su mensaje, y acogiendo la presencia que se nos revela en ellos. De ahí que la primera condición para el buen uso de los salmos consista en adoptar una actitud maravillada y contemplativa... Pero ni la escucha, ni la contemplación, ni la aceptación de la presencia que late en el fondo de nosotros mismos suponen o exigen del lector cristiano de los salmos que se aísle de las circunstancias de su vida, de los dolores y las esperanzas de su generación. Recogerse para contemplar no significa aislarse. La comunicación de la presencia de Dios tiene lugar en medio de la vida y no discurre paralela a nuestra historia, sino que se introduce en ella...” (El autor).

MARCOS GARCÍA, Antonio. Vida de Pablo de Tarso. Cuando los caminos se iluminan. S. Pablo 2008, 183 p.

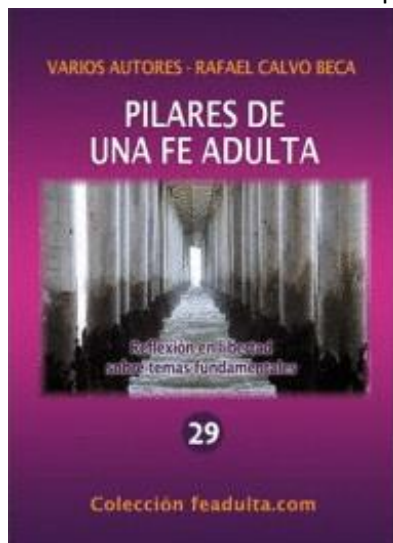

Cal conèixer la personalitat de sant Pau per veure el desenvolupament del Cristianisme primitiu que té fortes repercussions en l'avui. Permet comprendre millor les seves Epístoles. Els seus pares, sobretot el pare, era de l'estricta observança farisea i Pau també. Tenia nacionalitat romana per part de la mare i la farà valdre. Va créixer en la pietat i en les pràctiques jueves i la seva vida privada era irreprotxable. Havia fet estudis a Jerusalem i a Tars per arribar a ser rabí. Intel·ligent i coneixia la literatura grega. Fou educat per Gamaliel. Sempre que anava a una ciutat es feia present a la sinagoga. Per convicció religiosa perseguia als cristians i va col·laborar en la lapidació d'Esteve, doncs respirava odi i desitjos de matança dels cristians. Tot va canviar en ell des de la seva conversió que fou camí de Damasc, a uns 180 Km de Jerusalem. Des d'aquest moment el seu pare sentia vergonya d'ell, que veia la seva situació humiliant per a la família. En les sinagogues predicava a Jesús mort, crucificat i ressuscitat. Els jueus van quedar molt sorpresos del canvi

radical de Pau. Va tenir moltes dificultats amb els jueus. Quan va saber que Pere havia batejat al pagà Corneli ell va entendre que s'havia d'adreçar als pagans i així esdevindrà l'apòstol dels gentils. Dut a les autoritats a per ser judicat s'hi veu clarament la seva intel·ligència en les respostes i intervencions tingudes. No l'espantaven ni els assots, ni les presons... i reivindicarà el títol d'apòstol. “¿Són seguidors de Crist? Jo encara més... Cinc vegades he rebut dels jueus trenta-nou assots, tres vegades m'han flagelat, una vegada m'han apedregat, tres vegades he naufragat i he passat una nit i un dia sencers a la deriva en alta mar” (2Cor 11,24.25). Va tenir dificultats per part dels mateixos jueus i deixebles de Jescucrist. Jerusalem era el cim de les seves aspiracions i els mateixos deixebles li demanaven que no hi anés, doncs els comprometia davant les autoritats. Però Pau estava ben decidit a predicar el Crist malgrat tot. Va recórrer moltes regions fins a Roma on va ser decapitat en un lloc dit avui Tre Fontane, pels tres bots que va fer el seu cap i sorgiren tres fonts.

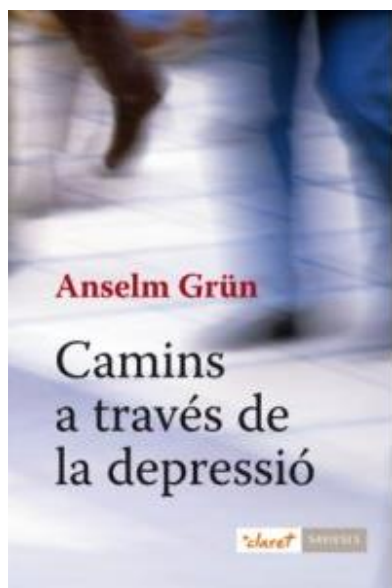
CALVO BECA, Rafael i diversos autors. Pilares de una fe adulta. Colección feadulta.com, 2015, 217 páginas

Diferents autors com José Enrique Galarreta, Rafael Calvo, Luis Alemán, Dolores Aleixandre, José Arregui, Fray Marcos, José M. Castillo, Juan José Tamayo, Enrique Martínez Lozano, Eloy Roy, Sandra Hojman, Julián Mellado, Mari Paz López Santos, Vicky Irigay, Florentino Ulibarri, Juan Masià, Mari Patxi Ayerra, Pope Godoy, Matilde Gastalver, Frey Beto i altres. És un llibre per a una catequesi d'adults, ja que amb l'edat se susciten dubtes respecte del que es va aprendre en la infància i en les primeres catequesis, respecte a les veritats de la fe. Aquests autors interpreten y tracten de posar al dia la seva fe emparats per la persona de Jesús i defensant les bones relacions humanes. Podem apreciar com alguns d'ells interpreten i s'apliquen el misteri de la Santíssima Trinitat, de l'Eucaristia com sacrifici o celebració. No deixa de tractar-se el matrimoni homosexual, l'avortament, la pederàstia, la realitat del agnosticisme avui, la qüestió de les presons. Tot està recopilat en 7 apartats: 1. El misteri de Déu, 2. La figura de Jesús, 3. El misteri de la vida, 4. Esglésies i religions, 5. Compartint el pa, 6. Plenitud de vida. 7. Viure en societat.

El coordinador d'aquest llibre, Rafael Calvo ens deixà la web www.feadulta.com/es molt poc abans de morir el 2015. És conseqüència de les seves inquietuds; en ella on s'hi poden trobar testimonis de persones de fe viscuda d'acord amb els raonaments propis de la seva edat adulta que els procuren els temps actuals. Hi trobareu sempre reflexions amb llibertat sobre temes fonamentals. Rafael Calvo tenia la pretensió, com ell mateix diu, "de recollir les idees de la nova teologia, per a fer veure als descontents amb el sistema eclesial i dogmàtic, que potser no estaven tan equivocats, que hi havia una altra manera de pensar dintre de l'Església, amb el suport per molts teòlegs compromesos i pel propi Vaticà II. Des del primer moment va voler fer honor al nom de la web: fe adulta per a posar al dia la fe". Com diu Matilde Gastalver; "El que és nou no nega l'antic, el reformula, el recrea, l'integra en formes més d'acord amb l'evolució de la història; allibera la veritat que s'amaga en un vestit que ha quedat petit. Són odres vells que no poden retenir el vi nou, del que ens parla Jesús"

GRÜN, Anselm. Camins a través de la depressió. Claret 2009, 158 pàgines

Anselm Grün OSB, és un monjo i sacerdot alemany, doctor en teologia, famós per unir l'espiritualitat tradicional cristiana amb la psicologia moderna. És reconegut mundialment pels seus escrits sobre espiritualitat; n'ha escrit més de 300. Com diu ell mateix: "Les possibilitats de tractar la depressió que ofereixen els psiquiatres i els psicòlegs m'han estimulat a buscar a la Bíblia i a la tradició espiritual camins per poder-nos-hi acostar en el pla espiritual". Tot mostrant-se molt coneixedor del tema des del punt de vista psicològic fa comentaris sobre textos evangèlics en el que hi veu la solució de viure en positiu les depressions. Creu que s'han d'assumir, i no reprimir-les, i a partir d'aquí la fe, l'experiència de Déu en dona la solució. També Jesucrist a l'hort de Getsemaní visqué una forta depressió que va assumir arribant a la resurrecció. Des de la Bíblia i la tradició religiosa creu que podem trobar coneixements sobre l'essència de la depressió i de com tractar-la sense descurar els recursos farmacològics, psicològics i terapèutics. El tractament espiritual no passa per damunt de l'espiritual. Hi ha una relació entre depressió i fe: pot reforçar-la o posar-la en crisi. La pregària no és perquè

ens desaparegui la depressió sinó perquè tingui un sentit positiu en la vida. L'autor està convençut que la depressió és un repte espiritual i que el camí espiritual pot ajudar a tractar-la. La pregària té poders curatius reforçant altres teràpies psicològiques i farmacològiques.

ALTRES LECTURES POSSIBLES... LINKS D'INTERÈS...

Carta Encíclica del Papa Francisco “Fratelli tutti”

http://w2.vatican.va/content/francesco/es/encyclicals/documents/papa-francesco_20201003_enciclica-fratelli-tutti.pdf

El Espíritu nos impulsa a edificar un mundo diferente

https://drive.google.com/file/d/1NNwlhHE_FUgAJ9T8d0o_5C6WQG2L3bWZ/view?usp=sharing

Cardenal Parolin, Secretariado de Estado, sobre Fratelli Tutti

https://drive.google.com/file/d/1-1MT8aABntoGWrt01wTO_MmWPSTehgn_/view?usp=sharing

100 cites “Fratelli Tutti”

<https://drive.google.com/file/d/1kumsMS1LIT95UiQvmNiBZfmXPPdCvpa/view?usp=sharing>

Cardenal Miguel Ángel Ayuso Guixot

<https://drive.google.com/file/d/1QkUdyksM89SZTBJbsUa46n8z1WlQwCGv/view?usp=sharing>

Conferencia del Juez Mohamed Mahmoud Abdel Salam

<https://drive.google.com/file/d/1f5nHo8trAdmayhjSG4yl3TZpl8T6wDBA/view?usp=sharing>

Conferencia de la profesora Anna Rwolands

https://drive.google.com/file/d/1GmTlbYA23kfaO0h3R8C_EluChvg3LHaA/view?usp=sharing

Andrea Riccardi: La herida más grave, la que huele a muerte es la guerra

https://drive.google.com/file/d/1HV8jROus_fveTWmuAU94E7q9uP307VCI/view?usp=sharing

Fratelli Tutti: Claves de la encíclica para tiempos de desconcierto

<https://drive.google.com/file/d/1vPhBCdryflqKfmOQHgGR6NEcFeLu-Qf7/view?usp=sharing>

Sínodo para la Amazonía: un Puente entre Laudato si’ i Fratelli Tutti

<https://drive.google.com/file/d/1g3j6PjObI5TF2ZQCaADPW1bL9aM-1F51/view?usp=sharing>

Agua, derechos humanos, esperanza, ¿qué hacer con los más vulnerables sin acceso al agua?

https://drive.google.com/file/d/1LfPhiABbs2u799ZFFDt_pe82EUNGFPWr/view?usp=sharing

G. Faus. La palabra comunismo contra el otro sirve para proteger el bolsillo más que la moral

<https://drive.google.com/file/d/1kNNIhsWHVs6TpalvR14F4SYIF9VJYkqn/view?usp=sharing>

Ignacio Calleja: Fratelli Tutti, ¿quién y cómo se hace prójimo?

https://drive.google.com/file/d/1KyjGgkw_5JKdumwzQXeFp1pW6cDLawTb/view?usp=sharing

Eduardo Rojo. La nova i valent Encíclica papal

<https://drive.google.com/file/d/1g7BjSGSNdF9t1-fEdTT10rf2cOFSTedJ/view?usp=sharing>

Víctor Fernández, arzobispo de La Plata a los empresarios: Déjense estimular por la propuesta del Papa

<https://drive.google.com/file/d/1012tqvaO-MUhRALsOjQLbFtlvrWEP-i/view?usp=sharing>

El buensamaritanismo como sistema político-social para un mundo nuevo Buen Samaritano

<https://drive.google.com/file/d/1zOiFGX0QGoOYlatRK3tot4Xla-NzZeDO/view?usp=sharing>

Cándido Méndez: "La encíclica es una llamada desafiante a las conciencias, a la política y a la dignidad de las personas"

<https://drive.google.com/file/d/1EKSJmWHhQQHdpKAsXa3RFahc6lDyEV8K/view?usp=sharing>

Francisco decreta en Fratelli tutti el final del neoliberalismo y clama por reforma estructural de la ONU

<https://drive.google.com/file/d/1GGkEbSTn3kapoPSdW-MjSVe1cALpfxO/view?usp=sharing>

Siete ejes de fondo en Fraelli Tutti'

https://drive.google.com/file/d/1VCy6oULj_a54C8FGwtaMDQ0jWqS7wDEg/view?usp=sharing

González Faus: Si somos cristianos, todas esas vidas tan destrozadas son de hermanos nuestros

<https://drive.google.com/file/d/1DF9JnIxBZXLHE47bQGaw9GjlfbdYZUGK/view?usp=sharing>

Santiago Agrelo: Nos hemos inventado un cristianismo sin compromiso social

https://drive.google.com/file/d/1Dk_AD1T9-tWEfO-fkKz0deEmDKIXFfz/view?usp=sharing

Consuelo Vélez: La encíclica no le ha dado un rostro mucho más fuertes a los pobres y ha faltado la palabra 'sororidad'

https://drive.google.com/file/d/1SZELy2y0B5oTLoHeFkvJQXAa5_TDD8Nm/view?usp=sharing

Sueño con una Europa sanamente laica, donde Dios y el César sean distintos, pero no contrapuestos

<https://drive.google.com/file/d/1Vz1NyjrEy-OvULm2bog77SKSWYPvnWy/view?usp=sharing>

Boff. Fratelli Tutti mueve el centro: de una civilización técnico industrial e individualista a una de solidaridad y de cuidado

<https://drive.google.com/file/d/1DdiAx84LIITWpWQYo-psuAJcSLhVxm5/view?usp=sharing>

Nicolás Pons: ¿Por qué Francisco no hace cambios radicales en la Iglesia?

<https://drive.google.com/file/d/13RYnWvoJdWyMNn15ztPncyqr628xrJxv/view?usp=sharing>

El Papa saluda la beatificación de Carlo Acutis y reivindica un mayor protagonismo de las mujeres

<https://drive.google.com/file/d/1R8vykFybU41khCZBqUPNDkmhrMwANYL4/view?usp=sharing>

Leonardo Boff. Todos los problemas ecológicos, económicos y espirituales tienen que ver unos con otros

<https://drive.google.com/file/d/1AFalvWCjVJ2mPh0lrnL71dyLI-OjmJxT/view?usp=sharing>

Crida eclesial al compromís amb un ecologia integral

https://drive.google.com/file/d/1YNSxpZ1EE_9oe4QLQV9rVC5uQvno_zqi/view?usp=sharing

Divers. Experiències del confinament del coronavirus

https://drive.google.com/file/d/1YNSxpZ1EE_9oe4QLQV9rVC5uQvno_zqi/view?usp=sharing

Francisco no se ha casado con la Ilustración, ni con el marxismo, sino con Cristo y su Evangelio

<https://drive.google.com/file/d/1uMEFcuiNISzm3rJKaaKKIOYQHvLxoOHA/view?usp=sharing>

Enlázate por la justicia reclama estilos de vida más simples y sostenibles

<https://drive.google.com/file/d/1thb5u11vehixSubNeJumeKsv0P8n4MhU/view?usp=sharing>

González Faus ¿Loyola virus? (San Ignacio y la Covid-19)

https://drive.google.com/file/d/1A_OwzAXhkfu5pYlDeSElPuMxMyD0MLU/view?usp=sharing

González Faus: Este virus ha afectado primero a nosotros, los ricos

<https://drive.google.com/file/d/1mHawvaLCN0E9llaWKTm1LMZaJwTmmyTb/view?usp=sharing>

Laura Mor. Encerts i febleses en l'aplicació de Laudato si' a Catalunya

<https://drive.google.com/file/d/1f5znOjkKfnu-fe5mg9b4CEKBiNXcoJZB/view?usp=sharing>

Boff: Franciscanos y jesuitas unidos en la Revolución Laudato si'

https://drive.google.com/file/d/1hAzqVgWsWBVD95GgRtfvt72_hrh7YgoJ/view?usp=sharing

Leonardo Boff. Qué tipo de tierra queremos para el futuro

<https://drive.google.com/file/d/1ei4fzU2FeBxaTMU8XBUqTFE560T4x3Xy/view?usp=sharing>

Yolanda Bimos: “mi caminar con los pueblos de la Amazonía ha sido una escuela de formación”

https://drive.google.com/file/d/1_DllyBgHyqjFC8Pen9s4PayLzjA30LCs/view?usp=sharing

Leonardo Boff. Qué tipo de tierra queremos para el futuro

<https://drive.google.com/file/d/1ei4fzU2FeBxaTMU8XBUqTFE560T4x3Xy/view?usp=sharing>

Leonardo Boff. Todos los problemas ecológicos

<https://drive.google.com/file/d/1AFalvWCjVJ2mPh0lrnL71dyLI-OjmJxT/view?usp=sharing>

Por fin, algo inteligente sobre la pandemia Covid-19

<https://drive.google.com/file/d/1MTtHHqYnLn4UVMiGNc5RxJNA6215BsHk/view?usp=sharing>

Felipe García. Camino de Santiago (II)

https://drive.google.com/file/d/1q3KAShnUdfomE8_JUV4VtYSmu7pnwceY/view?usp=sharing

Testimoni d'una infermera de la UCI

https://drive.google.com/file/d/1U7R_5BeYhxapohonMtUAjPzw6jkPabuw/view?usp=sharing

Francesc Torralba: “Les crisis ens permetem veure l'essencial”

https://drive.google.com/file/d/108YBmmG0rOyzwz1xYtHJvNboeOZmApA_/view?usp=sharing

Leonardo Boff: Cuando pase la pandemia, volver a la normalidad es autocondenarse

<https://drive.google.com/file/d/1ei4fzU2FeBxaTMU8XBUqTFE560T4x3Xy/view?usp=sharing>

Alerta Roja desde el Ártico

https://drive.google.com/file/d/1UqHAZrQVNuArMhIs0sz_NLTmXupCf9a6/view?usp=sharing

Tú puedes cambiar de rumbo. Para cambiar el mundo empiezo por mí.

<https://drive.google.com/file/d/1BleiY4VylKhkDb3tirL0Oh-qiajoxneU/view?usp=sharing>

De la bata al pijama. Una experiència d'un Germà de Sant Joan de Déu afectat per la Cobid-19

<https://bisbatsantfeliu.cat/de-la-bata-al-pijama/>

Mercè Solé. Benaurances en temps de pandèmia

https://drive.google.com/file/d/1_IFtFPGdFPePc1JY186ydiqfhCNYUrCv/view?usp=sharing

Vindrà el Papa a Manresa el 2022?

<https://www.catalunyareligio.cat/ca/vindra-papa-francesc-manresa-2022>

Anècdotes Lasal·lianes

G. Ricard Serra i Feu

Anècdota nº 82:

El curs 59-60 em vaig estrenar a la docència i a la vida de Comunitat a la Salle Figueres. Un dia vaig rebre una curiosa “dispensa”, com em dèiem llavors de les justificacions d’absències. Deia així:

“Hermano Ricardo: Ruego que mañana dispense a mi hijo de la asistencia a su clase, porque tiene que tomar parte en la matanza de su tío”

Em vaig adreçar a un dels Germans, companys de Comunitat, que portava més temps a Figueres:

“Valga’ m Déu! Què és això?”

-“Ja se suposa que vol dir la matança del porc”

Em va explicar que llavors la “*Matança del porc*”, a l’Alt Empordà i a alguna altra comarca catalana, era una festa familiar tan important, que cap vailet no hi podia faltar, encara que fos dia de classe. Ningú es desmaiava quan degollaven el porc per sorpresa i corria la sang, fent-lo patir el menys possible. Després tothom admirava l’art de trossejar-lo. I acabaven dinant i llepant-se els dits amb els “menuts”. Més tard aquestes matances van agafar un caire turístic. Per exemple: autocars plens es traslladaven al Casal de l’Espluga de Francolí.

No fa gaires anys que les “*matances*” van ser prohibides per l’administració, vetllant per la nostra salut psíquica. Com si tothom, fins i tot els infants, no veiessin més violència al cine i a la televisió. I com si la manera de matar els porcs ara, amb una descàrrega elèctrica, no els fes patir més. Amb la seva intel·ligència animal endevinen que els porten a matar, en camions plens de porcs. I de vegades, espantats, moren d’infart. Perquè el porc és l’únic animal que, com els humans, pot patir infarts.

Anècdota nº 83:

Quan jo era Escolàstic a Cambrils el 56-57, el Germà Isidret, carregat de bona fe però amb poca visió psicològica de la maduració de les vocacions, va portar al Petit Noviciat de Cambrils un infant manresà de només 9 anys i mig que volia ser Germà de la Salle. Com que jo també sóc manresà, a l’hora del comiat de sa mare, em van invitar a saludar-los i és així com vaig poder presenciar aquesta anècdota.

La mare, amb llàgrimes als ulls, li anava repetint:

“Pero, hijo mío, ¿no te das cuenta de la importancia de este momento?”

¡Te estoy entregando a Dios!”

Però el vailet, amb la inconsciència vocacional pròpia d'aquesta edat, tot somrient, anava repetint, com un infant que s'acomiada de sa mare per anar simplement a gaudir d'uns dies de colònies:

“¡Adiós, mamá!”

Naturalment, com era d'esperar, al cap d'uns quinze dies el nano ja tornava a la família, content d'haver gaudit d'uns dies de colònies, mentre la mare devia adonar-se llavors que l'infant era massa petit per entregar-lo ja a Déu en el camí de la futura vida religiosa.

Anècdota nº 84:

Quan el Germà Fermí Senmartí passava per les classes com a reclutador vocacional, va passar també per la meua classe d'un 2n de Batxillerat de Tarragona (llavors 11-12 anys), per si podia engrescar-ne alguns perquè pensessin que potser valia la pena esdevenir Germà de La Salle. Va parlar amb els que es van apuntar per entrevistar-se amb aquells, després d'haver-se adreçat a tota la classe.

Més avançat el curs, va tornar a venir. Però aquesta segona vegada ja no va parlar a tota la

classe; només anava cridant, per entrevistar-se amb ell, els que ho havien fet la primera vegada i havien dit que es pensarien si esdevenir Germà de la Salle.

Encara que cap dels cridats la segona vegada va esdevenir Germà, em consta que quasi tots anaven contents a la segona entrevista i alguns seguien madurant la idea, mentre d'altres, serenament i amb tota normalitat, ho deixaven córrer.

Però heus ací que, quan va cridar-ne un (recordo el nom, m'he seguit relacionant amb ell com exalumne i hem comentat l'anècdota), amb llàgrimes als ulls i tot espantat va cridar:

“Jo no, Hermano!”

El pobre nen ja es devia veure dins el sac del reclutador, d'on li costaria sortir. Naturalment, tota la resta dels alumnes van esclafir a riure.

“Tranquil, nen, tranquil! Jo només parlo amb els que volen parlar-me!, va exclamar el Germà Fermí.

Anècdota nº 85:

El curs 57-58, quan alguns Germans Escolàstics espanyols apreníem anglès a l'Escolasticat de Dogmersfield College, arribat el 6 de gener, com que a Anglaterra no se celebra la Festa dels Reis, se'ns va fer molt dur haver de passar aquell dia com un dia feiner qualsevol.

I encara pitjor! Com que aquell any el 6 de gener queia en divendres, vam haver de fer abstinència de carn. Perquè llavors, a diferència d'Espanya, els catòlics anglesos no gaudien de la Butlla i estaven

obligats a fer abstinència tots els divendres de l'any (no només els de Quaresma com a Espanya).

UNO PARA TODOS

G. Lluís Diumenge i Pujol

CINE

Direcció: David Ilundain.

Música: Zeltia Montes.

Fotografia: Bet Rourich.

Intèrprets: David Verdaguer, Patricia López,
Clara Segura, Ana Labordeta, Betsy Túrnez,
Miguel A. Tirado, Jorge Pobes.

Estrena: Barcelona, setembre 2020.

Duració: 94 minuts.

El confinament ha fet esperar la seva estrena que va coincidir amb el retorn a l'escola. Tracte del nexa entre pedagogia i malaltia. A partir d'un fet real que va succeir a Montsó.

Aleix es contractat com a professor interí en un poble d'Aragó. Necessitarà adaptar-se al centre, a l'alumnat de 6è de Primària i a l'entorn. Una

cançó i un llibre embolcallen el relat. *"Tornaràs a sofrir, a plorar, a sentir, a somriure i a somiar"* (Mishima). Llegeix *"Una qüestió personal"* de Kenzaburô Ôe, viatge al nucli fosc de l'individu egocèntric.

Dins de classe, amb molt d'entusiasme convida als 18 nens a imaginar com serà el seu curs. Cadascú s'escriurà una carta a ell mateix. Ha notat l'absència d'en **Carlos** que té un limfoma. El va a visitar per interessar-se per la seva salut i farà el possible per a que torni a l'escola, malgrat la resistència d'una mare sobreprotectora. L'aparició del nen no serà com esperava. La resta de la classe no el vol. Preguntant, esbrinarà que **Carlos** era un acossador i un maltractador envers els seus companys.

Malgrat aquesta descoberta, el professor sap que el noi és un expert en moure's en els jocs de plataformes 3D. Pensa com fer per aglutinar el grup. Proposa que programin un videojoc que reflecteixi com viuen i actuen per créixer bé com a persones. Tots treballen a l'uníson. Fins al moment en què noten l'absència de

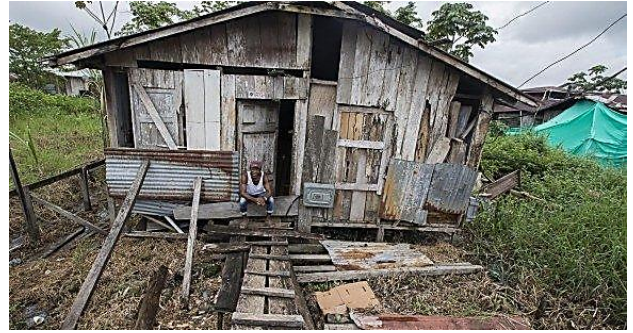
Carlos, novament hospitalitzat. Després de la paralització, aconsegueixen seguir endavant. A la festa de final de curs, demostraran com s'han enriquit els uns als altres.

No estem davant d'una pel·lícula sobre la superació de la malaltia. Més aviat, és una mostra de conflictes oberts. El del maltractador que s'està guarint d'un tumor i els seus companys com a víctimes. I el d'un professor que no es troba a si mateix i que, des de la mort del seu pare no es comunica ni amb la seva mare ni els seus germans. Personatge ambivalent que, d'alguna manera després de reconèixer que *"no paga la pena d'estar sol"*, cerca la seva redempció. Igual com ho fa l'alumne que vol ser perdonat i acceptat.

D. Ilundain, el Director navarrés, creu que *"l'escola és el mecanisme més clar per donar a cada persona les eines perquè la seva vida sigui lliure i ben conscient"*. Les potencialitats de cada alumne, esdevindran una clau a redescobrir en l'escola postpandèmia?

Uno para todos esdevé un càntic a l'educació que es fonamenta no tant en coneixements concrets sinó més bé en experimentar, descobrir i empatitzar. Transmet sensacions, emocions i molt de realisme: un grup de nens perfectament escollits, l'anàlisi de l'assetjament, l'acceptació de les diferències, el perdó com element fonamental de la societat i pilar de la convivència. Fins a quin punt, la societat i els polítics valoren el desenvolupament personal a la infància i a l'adolescència en l'escola oblidatòria?

Con respecto a las crisis que llevan a la muerte a millones de niños, reducidos ya a esqueletos humanos —a causa de la pobreza y del hambre—, reina un silencio internacional inaceptable».

Fratelli Tutti n. 29

SUMARI

Agustín de la Torre. Una Encíclica en viñetas, retrata las siete claves de “Fratelli Tutti”	2
Editorial	3
G. Jaume Pujol i Bardolet. I tú. Què tries?	4
Cardenal Tolentino: Fratelli Tutti es un texto impactante, que nos compromete a todos a la transformación del mundo	5
Consuelo Vélez. Fratelli Tutti: una propuesta para pensar el mundo desde los pobres	8
Víctor Manuel Fernández, arzobispo de La Plata: Siete ejes de fondo en “Fratelli Tutti”	12
Jesús Bastante. Al-Tayyeb: El mensaje de mi hermano Francisco restaura la conciencia de la humanidad	18
El Papa Francesc dialoga amb ortodoxos i musulmans, vegeu algunes citacions en l’Encíclica	19
Leonardo Boff: Fratelli Tutti representa una alternativa a la crisis global de civilización	21
Varios: Mundo Nuestro	23
Pablo d’Ors: “El despilfarro en que solemos vivir es una grave ofensa a quienes carecen de lo necesario	24
Julián Díaz Lucio: “Hace falta una conversión teológica de la Iglesia”. Teología para una Iglesia en salida	26
Víctor Codina, sj. El misterio de Casaldàliga	28
Juan José Tamayo: “Pedro Casaldàliga realizó plenamente, pero no por los caminos tradicionales, su triple vocación de poeta, sacerdote y misionero	29
25 frases del bisbe profeta Pere Casaldàliga	32
Josep M. Fisa – CR. El pare Manel assumia la feina impossible y necessària	33
G. Jaume Pujol i Bardolet. Repassem l’itinerari del Fundador en fundar l’Institut de 1705 a 1719	35
G. Jaume Pujol i Bardolet. La postrevolució francesa. La restauració de l’Institut de 1795 a 1830	44
G. Jaume Palom Izquierdo. A l’atenció dels Germans de Catalunya després de la mort martirial del Beat Germà Leonard Josep, Visitador, a Travesseres	48
Beat Joan Roig i Diggle, antic alumne de La Salle Comtal	51
G. Ramon Font i Serra. El nostre estimat Districte (III). Anys difícils i de recuperació de 1936 a 1955	53
P. Bernabé Dalmau, OSB – CR. Hilari Ragner i l’amor als salms	67
G. Ramon Grau i Estany. Presentació del Salm 27	69
G. Javi Núñez Fontiveros. El Directori per a la catequesi de 2020	72
El professor i associat Jordi Coll Fernández, de Figueres, ordenat diaca permanent	75
PAX. Entrevista al G. Virgili García López	76
Soeur Odette. Les Germanes Guadalupanes de La Salle a Rwanda	85
H. Vicente Bartolomé Lera. Crónica de TAMI	88
G. Miquel Xancó i Roca. A sant Martí, per Tots Sants, sense ningú, no estem sols	90

Comiat al G. Alnoth Alemán:

G. Santi Mateu i Bertran. Pregària de la Comunitat de Sant Josep – SAFA- davant del fèretre	91
Testimonis dels GG. Jaume Palom Izquierdo i Jesús Linares García	92
G. José Manuel Ruiz Amadoz. Canto a la Virgen del Plú	94
G. Josep Canal i Alavedra. Gracias, H. Alnoth por caminar con nosotros...	94
Paraules de comiat al cementiri: G. Santiago Mateu i Bertran	95
Altres testimonis: GG. Ramon Font i Serra i Santiago Peribáñez Perea	97

Comiat del G. Isidre Aloy i Colillas: “Pau – Bon Humor – Llarga vida”

G. Santiago Mateu i Bertran. Pregària de la comunitat davant del fèretre del G. Isidre	100
Testimonis dels GG. Santiago Mateu i Bertran, Joaquim Morató i Comerma,	101
Mn. Albert Palacin, G. Jaume Pujol i Bardolet i Jaume Palom Izquierdo	102
G. Josep Canal i Alavedra, Visit. A. “Celebrem una vida dedicada sempre als altres”	103
Intervencions al cementiri: nebots Josep M. Coll i Aloy, Joaquim Aloy i Bosch i el G. Ramon Pascual i Reverter	105
Altres mostres de condol: G. José Manuel Agirrezabalaga i de l'Àfrica (obrir link)	109

Comiat del G. Jordi Fernàndez Alós.

G. Josep Canal i Alavedra. Germà d'escola, de classe, de disciplina, d'ordre i de natura...	112
Cementiri: G. Jaume Palom Izquierdo	113
Testimonis: GG. Joaquim Morató i Comerma i Ramon Pascual i Reverter, Ceferino Catalán Murciano	114
G. Eduard Blasco Trasobares: Pregària de la comunitat als nostres Germans difunts al cementiri	120
G. Ramon Font i Serra. Fent un cop d'ull al PAX 255 d'octubre 2020	121
G. Antonio Domínguez. Algunas frases del libro “La música de la fe, que no deje de sonar”, De Jesús Ballaz	124
Cardenal Aquilino Bocos, SMF. Un plan para resucitar la vida consagrada	125
Lorenzo Maté, abad de Silos: “Numéricamente seremos menos, però la grandeza de la vida consagrada contemplaiva no està en el número”	127
Carolina Betancourth. 12 beneficios del limón que posiblemente no conoces	130
Divers. Punts de reflexió	133
GG. Jaume Pujol i Bardolet i Antonio Domínguez. Lectures útils	137
Altres lectures possibles. Links d'interès.	141
G. Ricard Serra i Feu. Anècdotes lasal-lianes	145
G. Lluís Diumenge i Pujol. Cine. “Uno para todos”	147
Pàgina de pobresa: “Niños reducidos a esqueletos humanos, a causa de la pobreza y el hambre”	149

